MAGYARÖRMÉNY
TUDÁSTÁR

Jelen dokumentumot a **Magyarörmény Tudástár** ingyenes digitális könyvtárból töltöttek le. A pontos felhasználási jogokat kérjük nézze meg a honlapon!

www.MagyarormenyTudastar.hu

A MAGYARHONI ÖRMÉNY CSALÁDOK

GENEALOGIÁJA,

tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeték- és keresztnevek etymologiai értelmére.

EREDETI, KIADATLAN KÚTFORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁVAL

IRTA:

SZONGOTT KRISTÓF

államgymnasiumi tanár, az „Armenia“ szerkesztője.

Szamosújvárt,

Todorán Endre „Aurora“ könyvnyomdája

1898.

A MAGYARHONI ÖRMÉNY CSALÁDOK

GENEALOGIÁJA,

tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeték- és keresztnevek etymologiai értelmére.

EREDETI, KIADATLAN KÚTFORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁVAL

IRTA:

SZONGOTT KRISTÓF

államgymnasiumi tanár, az „Armenia“ szerkesztője.

Szamosújvárt,

Todorán Endre „Aurora“ könyvnyomdája

1898.

Szamosújvár kiváló szülöttjének

Dr. Mály István

orvostudor úrnak, a klasszikus műveltségű kitűnő szónoknak, a halhatatlan nevű emberbarátnak, a hazai örménység egyik büszkeségének, az „Armenia" magyar-örmény havi szemle derék munkatársának

mély tisztelete jeleül ajánlja e művet

a Szerző.

ELŐSZÓ.

Ezen fontos tárgygyal előttem még senki sem foglalkozott. 1884-ben „A hazai örmények vezeték- és keresztnevei“ czím alatt adtam ugyan egy hiányos kis munkát közre; de azzal a magam elébe tűzött nemes czélt csak részben érhettem el. A rövid fél-esztendő, mit annak megirására fordithattam, még a rendelkezésem alatt álló anyag összegyűjtésére sem volt elégséges. De munkámmal, mint programm-értekezéssel a határidőre el kellett készülnöm. Öt hónapot az anyag-gyűjtés vett igénybe; azért a munka megirására és a nevek értelmezésére csak harmincz nap maradt... Uttalan téren jártam, hol lépten-nyomon nehéz, sőt néha leküzdhetlen akadályokkal találkoztam. Ezen akadályokat ilyen rövid idő alatt elháritani lehetetlen volt...

Azonban alig került ki sajtó alól dolgozatom, azonnal szorgalmasan folytattam az anyag-gyüjtés munkáját. Gondosan elolvastam a szamosújvári anyakönyveket mind; elmentem Erzsébetvárosra, Gyergyó-Szt-Miklósra, Csik-Szépvizre és ezen örmény helységek anyakönyveiből is a szükséges köteteket átlapoztam. Bő jegyzeteimet kiegészítettem azon nélkülözhetetlen adatokkal, melyeket Szamosújvár város becses levéltárában találtam. Akárhány nevet csak ezen gazdag levéltár, melynek több millióra menő iratdarabjait mind elolvastam, nyujtotta adatai segitségével értelmezhettem — helyesen.

Kivettem a szamosújvári kereskedő-társaság és timártársulat levéltáraiból az utolsó poros aktát is. Felhasználtam magán jegyzeteimet, sőt megkérdeztem legöregebb polgártársaimat is, hogy erre vagy arra a gúnynév jelentésére nézve mit mond a hagyomány. Szóval igyekeztem az ide vágó anyagot mind összegyüjteni. Nem hiányzik

munkámból még 5—10 családnév sem; azért szerénytelenség nélkül elmondhatom, hogy e „Genealogia“ a magyarhoni örmény családnevek teljes gyüjteményét foglalja magában. A gúnynevek közül csak azokat vettem fel e műbe, melyekre irott adatot kaptam.

Munkám nem „bővített, javitott“ kiadása annak a műnek, mit 1884-ben irtam; e „Genealogia teljesen önálló mű. Ebben megmondom, hogy mi a jelentése minden egyes családnévnek, mely nyelv körébe tartozik a szó és minő átalakulást szenvedett. Munkám forrásmunka; azért a mit állitok, azt a mellékelt pontos idézettel azonnal be is bizonyitom. Nemcsak hivatkozom a forrásra, hanem adom a lap- és tételszámot is.

Nem a nyelvészek, hanem az olvasóközönség számára irtam; azért kerültem a száraz nyelvészeti meghatározásokat és az egyes nyelvtanokból csak annyit adtam, mennyi a tárgy megértéséhez elkerülhetetlenül szükséges. És ez a kevés, de elegendő nyelvészet is egyszerű, érthető módon tárgyalja a nehány kimaradhatlan grammatikai szabályt.

E családnevek jelentéséből világosan látszik, hogy honnan jöttek és minő út-irányt követtek őseink A hazai örmények ősei nagyobbrészt a királyszékes Áni örmény fővárosban laktak. (Szamosújvárt most is van egy örmény család, mely Ánéczhi [Ánérdsi]: Áni-i, Ániból való nevet visel). „De a Pákráduniak 1045-ben Kr. u. átengedték e várost a görögöknek, a kiktől csakhamar elhódította Alp-Arslan seldsukida sultán vagy jobban mondva a fia Melik sáh (1064.) Ő aztán eladta a kurd eredetű Benni-Seddadoknak. Abulsevár emirt 1124-ben elűzte Ániból Dávid georgiai király; az előbbinek fia, II. Phádlun azonban pár év mulva ezt elűzte és ostrommal visszafoglalta Ánit. III. Phádluntól 1161-ben ismét elhóditotta a várost II. György király s (az örmény) Orpelián Ivánnak a kormányzására bizta; 1198-ban ismét a Beni-Seddadok hatalmában találjuk a várost; 1239-ben Tsarmagan mongol vezér vette ostrom alá s megállapitotta a Tsinguisidák uralmát, a mely csaknem száz évig tartotta fenn magát. A mit annyi pusztitó háború meghagyott Áninak egykori

nagyságából, azt rettentő földrengés semmisítette meg 1319-ben. Áni mintegy harmadfél századon át musulman uralom alatt volt. Nincs tehát semmi különös dolog abban, hogy a város romjai közt arab és perzsa feliratokkal találkozunk. A hóditók jobbára Khorasanból és más perzsa tartományokból jövén, kétségkivül sok perzsa telepedett meg Ániban." (Dr. Molnár Antal, Örményország fővárosa a Bágráditák alatt. „Armenia" 1897, 135 lap.) Ez az oka, hogy a hazai örmények közt görög és annyi arab, perzsa, török családnévvel találkozunk. Miután a földrengés Ánit megsemmisítette (1319), az ősök Krimiába vándoroltak, hol tatárokkal (Khel...). és genuai olaszokkal jöttek érintkezésbe (Áffumi, Dragomanno...). Lengyelországban lengyel-orosz neveket vettek fel (Moroz, Voith...) Moldva-Oláhországban kénytelenek voltak vagy román neveket fölvenni (Árzsintár, Csobotár...), vagy neveiket románra forditani (Nyegrucz, Szoponár...). Magyarországban némelyek megmagyarosították neveiket (Bárány, Törös, Zolnai...), mások magyarra fordították (Farkas, Fekete, Mészáros, Szöcs...).

A beköltözött családok nagyobb része közvetlenül Moldva-Oláhországból jött be: ezek e hazában is többnyire megtartották családneveiket. Azok ellenben, kik Lengyelországból jöttek, családi neveik elejébe oda tették az „ilách, leháczhi" (= lengyel) jelzőt, mely később teljesen kiszorította a családnév használatát. Ez az oka, hogy oly sok Lengyel nevü örmény család van e hazában. Ezek mind nem egy családnak tagjai, hanem azon különböző családok viselik a Lengyel nevet, melyeknek ősei Lengyelországból jöttek be. Azon családok, melyek más országokból jöttek, Chárib-oknak (= idegen, Peregrin) neveztettek. Ezek is nagyobbrészt elhagyták családi neveiket és most is csak a Chárib nevet használják.

Beköltözés alkalmával papjaink nősek voltak. Minden pap egy külön családot alkotott (Der-Ámirá, Der-Márdirosz, Der-Esztephán...). Később a családnév (Ámirá, Ágop, Márdirosz) elmaradt és mindenki, ki paptól (Der) származott, csak egyszerűen Pap-nak nevezte magát. Kutatásaim közben 22 pap családra akadtam; tehát a terjedelmes

Pap-ok huszonkét családból veszik eredetöket. Ezek szerint a hazai örmények közt legtöbb a Lengyel, Chárib és Pap nevet viselő család.

Sok család azon országtól, helységtől, vagy városstól, honnan jött, nyert nevezetet (Persián, Urmánczhi, Gámenczhi, Bocsánczhi, Izmáelczhi...). Más családnak a méltóság, melyet viselt (emir: Ámirás, Merza...), az állás, melyet betöltött (Voith...), az árúczikk, mivel kereskedett (Csoribán = Pátrubán, Kámeller, Szábondsi, Trásztádsi...), a szolgálat (Esztegár, Zászlófi, Kapatán, Katona), az iparág, mit űzött (Ötvös, Szöcs...) adott nevet.

Némely családnév végén czhi (գի) örmény képzőt látunk; ennek a képzőnek jelentése: i,... ból való; például Ánéczhi: Áni-i vagy Ániból való, Bocsánczi: Botusán-i vagy Botusánból való. Ez a czhi képző a Lengyelországban lakott családok neveinek végén ki, szki alakot vett fel (Besenczki, Potoczki...)

Több családnév végéhez *i* vagy ián (ján) képző járult. Az örmény családoknak nem voltak vezetéknevei; azért keleti szokás szerint az örmények így nevezték egymást: Ászvádur Chácshádêr-i vêrtin: Chácshádur fia Ászvádur (Bogdán); Oszgihád, tuszdêr Szêhág-i: Izsáknak leánya Aranka; vagy a vêrti (fi) és tuszdêr (leány) elhagyásával röviden csak így: Iszáj Hárágái: Hárágának (fia) Iszáj. Legtöbb esetben a vezetéknév hiányát egy másik örmény névragozás egyes sajátitóesetének ián (ján ան) ragával pótolták. A Semirámiszszal megütközött Árá örmény királyt, kinek apja szintén Árá nevet viselt, a híres örmény történelemiró, Chorenei Mózes (I. könyv 15 fejezet) így nevezi „Áráján Árá": Árának (fia) Árá, vagy Árá Árája. Ugyanez a jelentékeny iró (I. könyv 19 fej.) a mondott királyfit így is nevezi „Áráji vêrti Árá": Árának fia Árá; miből látszik, hogy mind a két elnevezési mód már a legrégibb idő óta van az örmények közt használatban. Keleten majdnem minden örmény családnév jánban végződik. Én e munkámban a legtöbb név végéről az ián-t, ján-t kihagytam; de a vég *i* sehol sem maradt ki. Valamint az i (ի), úgy az ián (ján ան) is örmény családnév képző; mindkét képzőnek jelentése: é,

vagy...-nak, nek fia, vagy leánya. Van ilyen képzés is: Jakabfián, Lászlófiján, melyekben a vég ján fölösleg, mivel az azokban előforduló magyar fi szó már kifejezi azt, mit az örmény ján jelent. Ennyit tartottam itt szükségesnek elmondani; a többit megtalálja a szives olvasó vagy az egyes családnevek alatt, vagy a „Befejező rész"-ben. Művem három részre oszlik: I. Vezetéknevek, II. Keresztnevek és III. Befejező rész.

Még csak nehány szót! Azon jegyzeteimhez, melyeket 1884-ben adtam közre, tizenkét évig folyton gyüjtöttem a becses anyagot; 1897 január havában kezdettem az anyag rendezéséhez, a kidolgozáshoz. — Tudtommal nincs Magyarországon más munka, mely vagy az államalkotó magyar nemzet, vagy legalább valamely itten lakozó nemzetiség összes családainak genealogiájával foglalkoznék. De talán (?) hiában keresnénk ilyen tárgyú művet Európában is! Mert lehetetlen most egy nagy nemzet, mely oly sok idegen családot olvasztott magába, — minden egyes családjának genealogiáját megirni. Az ősök ethnographiával nem foglalkoztak; és az unokák most nem képesek azoknak mulasztásait — melyeket e téren követtek el — kipótolni. Én — nagy fáradsággal — megcsinálhattam, mert mi örmények e házában aránylag kevesen vagyunk. A beköltözött örmény családok száma a háromezeret alig haladja meg. Ha én meg nem irom e szükséges munkát, az utónemzedék — merem állitani — alig ha megirhatja; mert nem lesz abban a kedvező helyzetben. Én megtehettem; mert — eltekintve minden egyéb kedvező körülménytől — a városi megbecsülhetlen levéltár udvaromban van.

Fárasztó munkámban hathatós segédkezet nyujtott nekem az a jutalmazó tudat, hogy e munkát nemcsak az ethnographusok, hanem a hazai összes örmény családok számára irtam. Nincs ember, ki ne szeresse családját. Ne találtassék örmény e házában, ki meg ne szerezze e munkát, mely családjáról és rokonairól mind azt elmondja, a mit az akták és a hagyomány megőriztek.

Szamosújvártt 1897. július 3-án Világositó-Szt-Gergely napján.

Szongott Kristóf.

I. A hazai örmények vezetéknevei.

Jellge: Ezen neveket a tulajdonosok (örmények) tiszteltté tették a becsületes munka, a hazafiság, a szorgalom, a haza, társadalom és egyház terén szerzett érdemekkel.

„Ellenzék" 35. szám. Kolozsvár, 1894 február 11-én.

A. Á.

Angyal, a görög ἄγγελος-ból, értelme: hirnök. Moldován Gergely alias Angyal. Szam. ker. társ.[1]) iratai közt. A Moldován család egyik ágának gúnyneve. L. Moldován.

Antal, értelme: a megbecsülhetlen, a latin Antonius-ból. Pepi Antal-ián. Szam. Ker. IV. köt. 300 l. 1853. Kevork Ánton-ián. Szam. H. II. köt. 191 l. 95 t. E családnév előfordul Keleten is: Tháteosz Ándoneán. „Árevelkh." 1886. jún. 23. L. Ándon, Ánton, Ántonás, Diráczhu, Deák, Geron, Miron, Pághbáds.

Antalfi. Az Antalfiak örmény vezetékneve Ántonás; Ántonás magyarosítva Szamosújvárt először 1792. május 11-én fordul elő. Szam. Ker. II. köt. 733 lap, 92 tétel alatt ez áll: Michael Antalfi. Tisztelendő pater Miron alias Antalfi.

---

[1]) Röviditések magyarázata: L.=lásd; ha az l. szám után következik=lap; t.=tétel; köt.=kötet; I. II. III. IV., a szamosújvári kereszteltek anyakönyveinek kötet számait jelentik. Cs.-Sz.=Csik-Szépviz; Erzs.=Erzsébetváros; Gyergyó=Gyergyó-Szent-Miklós; p.=például; u. m.=ugy mint; Szam. Ház.=Szamosújvári házasultak könyve; jel., jelent.=jelentése; v.=vagy; am.=annyi mint; v. ö.=vesd össze; Szam. H.=Samosújvári halottak könyve; jk.=jegyzőkönyv; sz.=szám. Szam. Ker.=Szamosújvári Kereszteltek könyve. Szam. ker. társ.=Szamosújvári kereskedő társulat. Szam. vár. lev.=Szamosújvár városi levéltár. Erzs. Ker.=Erzsébetvárosi kereszteltek.

Szam. vár. lev. 1801—305 sz. A Miron család vezetékneve Antalfi (= Ántonás). Antal, Antalfi, Ándon, Ánton, Ántonás, Deák, Diráczhu, Esztegár, Geron, Miron, Pághbáds[1]) egy család. L. ezeket.

Apostol, a görög ἀποστέλλω (útra tenni) igéből képezett szó (ἀπόστολος), jelentése: hítkövet, hítküldér. Apostol Bogdán. Szam. vár. lev. 1736. összeirás. Az Árákhél örmény családnévnek magyar fordítása. L. Árákhél.

Ábkár, Ábágár az örmény ամաց այր (vitéz férfiú) röviditése: magnus, magnates; törökül agha. Christophorus Gorovej alias Ábágár. Szam. vár. lev. 1782. évi jk. febr. 19. ülés. Ábágár=Gorove. A Gorove család ezen ága kihalt. L. Gorove. Az Ábgár családnév előfordul Keleten is: Szdephánnosz Ábkár-ián, „Mászisz" 1880. év márcz. 24. 2574 sz.

Ábrahám, értelme: kiváló atya, a héber ab (atya) és rám-ból (kiváló). Vater der Menge, oder vieler Völker (Heise). Ábrahám, örmény család, Árság király és nagy Szt-Nerszesz napjaiban. Mechithár 234 l. Szent Ábrahám hítvalló és remete a Mezopotamiába kebelezett Edessa (örmény) város melletti Czidane nevű helységben tekintélyes és vagyonos keresztény szülőktől származott. Zsihovics, Szentek élete, II. rész, 207 l. A szamosújvári Ábrahám-ok Tákesz-ek voltak; az anyakönyv IV.. köt. 189 lapján ez áll: Márton Ábrahámi Tákeszián (Tákesz Ábrahám fia Márton); később a Tákesz nevet kihagyták

---

[1]) Az átirás (transscriptio) magyar; tehát minden hang úgy ejtetik ki, mint a magyarban; kivételt csak a következő hangok szenvednek, u. m. az ê a magyar közép e-nél erősebb, megvan ezen hang a román nyelvben; a ch úgy hangzik, mint a német Nachbar szóban a „ch"; a gh is torokhang, a ch-nál erősebben hangzik; a kh=a görög χ-vel p. χεὶρ, kéz; a ph=a görög φ-vel p. φίλος; czh=a magyar cz és h-val; a th=a görög ϑ-val p. ϑύρα szóban; ezen hangok jelölésére az örményben egy-egy egyszerű mássalhangzó szolgál. — Az örmény szó átirásakor a *d* helyett, *t* (Digrán=Tigrán; a németben is Dinte=Tinte), a *g* helyett, *k* (gáthoghige=katholikus, Gádár=Katalin), a *b* helyett, *p* (Bedrosz=Péter), a *p* helyett, *b* (Párszégh=Basilius) iratik és megfordítva; midőn idegen szó, örményre iratik át, *t* helyett, *d* (Diberiosz=Tiberius), a *k* helyett, *g* (Kenua=Genua), a *p* helyett, *b* (Boghosz=Pál) és a t. iratik.

és az Ábrahám keresztnevet kezdették vezetéknév helyett használni. Árisztágeszből a két első szótag (Árisz) elhagyásával lett Tágesz, Tákesz. Árisztágesz volt Világositó-Szent-Gergely egyik fia is. Mánug Mártoni Ábráhámi ájszinkhên Tákeszi: Ábrahám vagyis Tákesz Márton fia Emanuel. Szam. H. III. köt. 44 l. Martinus Ábrahám alias Tákesz. Szam. H. II. köt. 281 l. Ábrahám=Tákesz. Az Ábrahám család előneve: danczkai (Danzig) Pattantyús. L. Pattantyus, Peteláczhi, Petelei, Tákesz. Az Ábrahám családnév előfordul Keleten is: Gárábéd Ábráhámián. „Árévelkh" 1886 jún. 24. 731 sz.

Ábu, arab tulajdonneveknél: atya, p. o. Ábu-Bekr: a szűz-atya. L. Csiky, Fátter, Hár-Uszep, Pápai, Popoi, Similovczhi, Somolovczhi, Totobej. Ábu kihalt család.

Ábur (ապուր) örmény szó: leves. — Moldováczhi Iliás Áburján. Csikszépvizi Ker. anyakönyve 70 l. 1804. Az Árurján családnév most nincs használatban. L. Moldovczhi.

Ádsám. Ádsém (աճում) örmény ige értelme: növekszem (augeo). A latin augeo mult idejéből (auxi) alakult az Auxentius, Oxendius név, mely utóbbiból az örmény Ángszend-et csinált. Ádsám=Ángszend, Oxend. Ádsám Nerszesz. Erzs. Ker. I. köt. 11 l. L. Ángszend, Oxendius. Az Ádsám családnév most nincs használatban.

Áffumi. Az affumat román szó értelme: füstös, barna, feketeszinű; az örmény vêrti: fi. Áffum(at)i vêrti röviditett alakja: Áffumi. Antonius Áffumi. Szam. H. III. k. 76 l. 1856. nov. 18. Van „Füstös" nevű magyar család is. Dzêchov szévczhênél: füsttel feketíteni: ծուխ dzuch: füst, törökül: dud; ebből a Dud-utz családnév. L. ezt. Szévorti ánun dohmi, szérunt árn thêchákuni, vor gocsher Szévug gám Szévig: Feketefi vagy Fekete a neve annak a családnak, mely egy barnaszinű férfiú magzataitól eredt. Mechithár. Affumi=Dudutz=Fekete=Kárákás=Nyegrucz =Szévmitko. L. az öt utóbbi családnevet. E család neve Keleten: Szjévig (Fekete), Thuchig (Barna).

Ágop (Hágop)=Jakab. L. Ágopsa, Jakab. Ohánnesz Ágop: Jakab János. Szam. H. II. köt. 16 l. Báron Mêgêrdics Ágopián: Jakab ker. János ur. Szam. Ker. II. köt. 375 l.

2 tétel. Ápop mágánuámp Zsákotá: Jakab vezetékneve Zsákotá. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714 aug. 23. A Zsákotá család vezetékneve Ágop. — Ágopin vêrtin Vászlovczhunê: Vászlovczhi Jakab fia. Szam. Ker. I. köt 52 l. 492 t. A Vászlovczhi család vezetékneve Ágop. L. Ágopsá, Bêrká, Jakabfi, Kopasz, Kovács, Vászlovczhi, Zsákotá.

Ágopsá (Hágopsáh). Ágop, Hágop annyi mint Jakab; sáh, perzsa szó, értelme: fejedelem, uralkodó, király; itt: úr. Ágopsá: Jakab-úr. Mint előrag a Sáhnázár és mint utórag az Ágopsá és Kirkorsá családnevekben fordul elő. (A németben is Herr-mann és Schönherr). L. Kirkorsá, Sáhnázár. Ágop Ágopsáján: Jakab Jakab. Szam. Ker. II. köt. 403 l. 47 t. Horopszime ághácshá Chácshigin Ágopsái Jákobfiján ginê: Jakabfi Kristóf úr neje, Ripszima. Szam. H. II. köt. 191 l. 191 l. 100 t. „Belső-Szolnokvármegyében: Szamosújvárt lakó Kritsa Jakab alias Ágopsa nevű becsületes örmény." Szam. vár. lev. Dombi László szolgabiró leveléből, 1733. máj. 22. Ágopsa=Jakab. E családnév előfordul Keleten is: Hágopcsánián Hovhánnesz. „Mászisz" 1880 évfolyam febr. 5. 2532 sz. A Hágopcsánián családnévből az első szótag (Há) kihagyásával lett a Gopcsa név. Tehát Gopcsa=Jakab. Az Ágopsá család egyik ága Jakabfi-ra magyarosította nevét. Gyergyó-Szent-Miklóson az Ágopsák mint Jakabfiak. Meráv Kovácsin Ágopsáin Vászilin tuszdrên: Meghalt Kovács-Ágopsa László leánya. Szam. H. II. köt. 5 l. 111 t. Ágopsa, mágánuámp Kovács: Ágopsá, kinek vezetékneve Kovács.Szam. Ker. I. köt. 34 l. 247 t. A Kovácsok Ágopsák. L. Ágop, Bêrká, Dájbukát, Gopcsa, Jakab, Jakabfi, Kopasz, Kovács, Márne, Vászlovczhi, Zsákotá.

Ágoston, a latin augustusból, értelme: becsületben g a z d a g. A Szent-István-társulat néhai titkára: Ágoston Antal is e családból származott. E családnév előfordul Keleten is: Okoszdinoszián Ándon. „Árévélkh" 1887 évf. jún. 28. 910 sz. L. Belcsug, Chodsá, Dobál, Máli, Sánta.

Áján. Fejedelem: ἄρχων, princeps, törökül: áján. Örmény akadémiai szótár I. r. 864 l. — A nagyok, tanácsosok törökül: áján. Aucher 149 l. — A satrapát, a kormányzót, a helytartót az arab áján-nak nevezi. Bozá-

dsián 23 l. — Ayan türkischer lebenslänglicher Vorsteher eines Amtes. Ayan-Birun, Herren des äuszeren, Ayan-Enderun, des inneren Hofstaates. Heyse 97 l. — Máriám Áján Dzerig-i Iláchján: Ján-Lengyel Simon (leánya) Mária. Szam. H. II. köt. 464 l. 151 t. Ájánê, Chárib Kirkorin vêrtin: Ján Chárib Gergely fia. Szam. H. II. köt. 1 l. 9 t. Ján=Chárib=Lengyel. L. Chárib, Lengyel.

Ájváz. Ájváh török szó, értelme: birsalma; örményül szergevil. Ájváz Kristóf kereskedő (Székely-Keresztur.) Chárib Ájváz. Erzs. Ker. I. köt. 90 l. 1743 év. Ájváz= Chárib=Lengyel. L. Chárib, Lengyel. Ez a családnév előfordul Keleten is: Ászvádur Ájvázián. „Mászisz" 1879 évfolyam nov. 19. 2454 sz.

Áki (*waph*) örmény szó, értelme: fark, far. L. Bocshig, Fark, Káprikoda, Kepri.

Ákoncz. Ἀκοντιστής görög szó, értelme: lándsa-dárdavető, Speerwerfer. Heyse, 12 l. Kirkori meghdeszi Mánugi Ákoncz ginê: Ákoncz-Mánug Gergely meghdeszi-nek felesége. Erzs. Ker. II. köt. 15 l. 21 t. Az Ákoncz-ok vezetékneve Mánug (Emanuel) és mivel e család őse látta a szenthelyeket, még „megdeszi"-nek is neveztetik. Csik-Szépvizen 1735-ben Ákoncz Péter maradékai Fark nevet vesznek fel; e család egyik ága 1789-ben Ákoncz nevét Szebeni-re változtatja. Ákoncz, Kövér, Mánug, Meghdesz, Voith egy család. L. Fark, Kövér, Lukács, Mánug, Meghdesz, Szebeni, Voith.

Álács. Álácsá török szó, jelentése: csillogó, fénylő, díszes, különböző színben pompázó. Szákojin vêrtin. Chácshjéreszê, vor mágánuámp gocshi 'Álács: Izsák fia Kristóf, ki vezetéknévvel Álácsnak neveztetik. Szam. H. I. köt. 8. l. 61. t. Az Álács család vezetékneve Szákó (Izsák). Szákó Álács alias Rátz: Álács Szákó másképp Rátz. Szam. vár. lev. 1766 (Placsintár krida). Az idézetet igy kell érteni: Valamint az Álács, úgy a Rátz család vezetékneve is Szákó. Az Álács és Rátz egy család. L. Rátz, Szákó. V. ö. Issekutz.

Álbul, a Dsermág (Fehér) család neve. L. Dsermág, Fehér, Kápálb.

Alexa, Álexa (Alexis, Alexius): a segitő, oltalmazó, a görög *ἀλέξω*-ból. Az Álexá-k, Álekszánosztól (Álekszíosz-Elek) kölcsönöztek nevet, ki Ephimiánosz Rómában lakó nagy fejedelemnek volt fia. Álekszíánosz, ki Krisztusért önkényt vállalt szegénységet, isteni intésre oda hagyta a szülői házat, idegenek közé ment.., míg végre koldulva eljutott Hur örmény városba; innen azután visszatért ismét a szülői házhoz, hol ismeretlenül, sokat nélkülözve, mint koldus még 17 évet élt. Halála perczében ismertette meg magát. Holt teste a ravatalon csodálatos módon fénylett. Mechithár 235 l. Az Álexa család egyik ága Elekes-re magyarosította nevét. Ánná márábéd tuszdêr Krikori Álexáin gám Papgergeli: Anna apácza Álexa Gergely vagy Pap-Gergely leánya. (Álexa Gergely örmény neve ez volt: Der-Kirkor Álexáián, melyből a vezetéknév — Álexa — elhagyásával csináltak Pap Gergelyt. Szam. Ker. III. köt. 428. l. máj. 12. — Pap László alias Álexa. Szam. vár. lev. 1737. — Pap vagy Álexa Joachim. A szamosújvári kereskedő-társaság 1840 évi iratai között. Álexa vagyis Pap Kristóf. Szam. vár. lev. 1813—628 sz. Pap máskép Álexa Mária. Szam. vár. lev. 1832—13 sz. — Álexa István (Elekes). Szam. vár. lev. 1861. — Martinus Theodor (Der-Kirkor) alias Álexa. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. Gergely Dávid alias Álexa. Szam. vár. lev. összeirás. — Álexa Derderiáncz volt 1721-ben Szamosújvár város főbirája. — Álexa, Derder (Derderiáncz), Der-Kirkor (Pap-Gergely), Dondon, Pap, Perint egy család. L. Derder, Der-Kirkor, Dondon, Elekes, Pap, Perint. Az Álexa családnév előfordul Keleten is: Mátheosz Álexánián. „Mászisz“ 1880. febr. 28. 2551 sz.

Álláhverdi arab szó: Istenadta. Az örmény Ászvádur család arab neve. — Nigoghos Álláhverdi: Álláverdi Miklós. Szam. keresk. társaság 1724 évi iratai közt. E családnév most nincs használatban. L. Ászvádur.

Ámberbo. Ámberbuh perzsa szó, értelme: jó illatú (bene olens, svavis odoris), kellemes (svavis). L. Csinás, Ládif, Zerif. Keleten: Ámberdsián. „Árevelkh“ 1888. júl. 6. 1343 sz. L. Ámbrus.

Ámbrus, a görög ἀμβρόσιος-ból; jelentése: olyan kellemes illatú, mint az ambrosia nevű növény. Christophorus Ámbrus. Szam. vár. lev. 1802. 1187 sz. L. Ámberbo, Govrik (Kovrig). Ámbrus, a Govrik család vezetékneve.

Ámbur. Ámur (ամուր, népnyelven Ámbur ամբուր) örmény szó, értelme: erős; tatár nyelven: emin. Megfelel a Constans, Firmus, Firmin, Firmián, Valentin (Bálint), Valerius neveknek. — Ángszend Ohánneszi Ámburián. Szam. Ker. II. köt. 452 lap, decz. 1. Joannes Oxendi alias Ámbur. Szam. vár. lev. összeirás 706 sz. A kihalt Ámbur család vezetékneve Oxendius. L. Auxentius, (Ángszend, Oxendius), Erős, Hászt, Kirkor, Maxin, Vastag, Verzár, Zachariás. Ámur és Hászd (հաստ: vastag) egy jelentésű (Örmény akadémiai szótár, II. rész 54 lap). Ámbur, Erős, Hászd, Oxendius, Vastag egy család.

Ámirái. Az Ámirá-i családnévben a végső *i* örmény sajátitóeseti rag, jelentése: nak, nek (fia, leánya). Ámirái Kájetánka. Szam. vár. lev. 1814. 81 sz. L. Ámirás, Ámirovics.

Ámirás=fejedelmes. Emir arab szó: úr, főnök, fejedelem, helytartó; nemes, szabad (ember). Az emir szónak egyesszáma umerá; ebből az ámirá. E család neve Moldva-Oláhországban Ámira-ás volt; a végső *ás*, a magyar *as* (os, es, ös) melléknévképzőnek a románba átment ékezetes alakja. (Például: mag-as, csin-os, — miből a román csin-ás.) Ámiráh Dánielián-t irtak az erzsébetvárosi mechitháristák, az erzsébetvárosi tanács pedig ugyanazon irat mellékletére Emericus Dánielt irt. Szam. vár. lev. 1803—353 sz. Az Emericus (Imre) kifejezésére tehát az Ámiráh nevet használták az örmények. Moyses Ámirás alias Csontos. Szam. vár. lev. 1814. Az Ámirás család egyik ágának gúnyneve Csontos. Csik-Szépvizen az Ámirások Fojszá nevet vettek fel. L. Ámirái, Ámirovics, Csontos, Eránosz, Fojszá, Herczeg, Merza. Az Ámirás család egyik őse Nerszesz (Narses, Norszes) nevet viselt. Ezt hibásan Mózses-sel (Moizes) forditották. A Mózses-t a magyar még Mois-nak, Moisá-nak is mondja. A román a Moisá-t (Mozses-t) Mojszának hivja. A Mojszából csinált a gúnyolodó nyelv Fojszá-t. Fojszá=Mojsza=Mózses=Nerszesz.

Ámirovics. A vics szláv szó: fi. Ámirovics: Ámiráfi. Ámirovics Gergely. Szam. vár. lev. 1812—1620 sz. E családnév most nincs használatban. L. Ámirái, Ámirás.

Ánászun. Ánászun (անասուն) örmény szó értelme: szótalan, néma. Ánászun Mihály. Gyergyó. Ker. I. köt. 1724. L. Chul, Dumblosz, Munds.

Ánániás héber szó, értelme: az Ur jövendőlése. Ánániás Mihály. Gyergyó. Ker. I. köt. 1724. Kihalt család.

Ánden. Ánten (անդեն) örmény szó, értelme: onnan a másik oldalról, más világból. L. Másvilági.

Ándon. Antalfi, Ándon, Ánton, Ántonás, Deák, Diráczhu, Geron, Miron egy család. L. ezeket. Az Ándon családnév Keleten is előfordul: Phánosz Ándoneán. „Árevelkh" 1886. szept. 22. 805 sz.

Ándrulencz. Ándrul-encz (encz örmény családnév képző: nál, nél). Ándrulencz Katalin. Gyergyó. Ker. I. köt. 1737. L. Ándrus.

Ándrus, (Ándris, Ándreá, Ándreás, Andriás, Ándrul,) magyarul András. András: a bátor, a görög ἀδρεῖος-ból. Chácshig Ándrusián. Szam. Ház. II. köt. 204 l. 16 t. Keleten is előfordul ez a családnév: Ándreászián Márdirosz. „Árevelkh" 1886. júl. 20. 752 sz. Ándrusin vêrtin mágánuámp gocshi Korbul: Ándrus fia vezetéknévvel Korbulnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 94 t. A Korbul-ok Ándrus-ok. L. Ándruléncz, Korbuly.

Ángár. Ángár (անկար) örmény szó értelme: beteg, gyönge. Ászvádur Ángár. Szam. vár. lev. 1807. L. Betá, Beteg, Betgi, Esztechno, Láptics, Mángárul, Nevelics, Stefánovics, Têzsár.

Ángszend. Ángszend (Auxentius, Oxendius). Ángszendin vêrtun vêrti, mágánuámp Bulbuk: Ángszend fia fiának vezetékneve Bulbuk. Szam. Ker. I. köt. 30 l. A Bulbuk-ok Ángszend-ek. L. Ámbur, Bulbuk, Dsirách, Erős, Geron, Hászt, Kirkor, Máxin, Mediásczhi, Oxend (Gergely), Számtartó, Tűzes, Vastag, Verzár.

Ániéczhi. (Áni, város; czhi örmény képző: i, ból való): Ániból való. Az erdélyi örmények hiteles történeti adataink és hagyományaink egyhangú tanutétele szerint Áni

városból származtak, mely város Nagy-Örményország Ararát középponti tartomány, Sirág nevű megyéjében feküdt és a Pákrádita-házbeli örmény királyok korában fővárosa volt Örményországnak. Lukácsi, 249 l. Ánéczhi. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. — Az Ánéczhi családnév előfordul Ániérdsi alakban is. Christophorus Zacharias alias Ániérdsi. Szam. vár. lev. 1796—249. jk. sz. Az Ániéczhi (Ánierdsi) család vezetékneve Zacharias. — Josephus Ánierdsi alias Hororoj. Szam. vár. lev. 1797. 34 sz. Ebből a „Hororoj" (horoiu román szó: harkály) gúnynévből a népetymologia „Hornoj"-t (hornu román szó, jelentése: kémény) csinált. — Jész Chácshig Uszephi Ániérdsu: Én Ániérdsi József (fia) Kristóf. Szam. vár. lev. 1804. 860 számú kérvényben, melynek borítékára kivül ugyanaz így irta nevét: Christophorus Hornuly. A Hornoj a Zachariás család szamosújvári ágának gúnyneve. Jész Uszeph Zádigi Ánierdsu: Én Ániordsi Zádig József. Szam. vár. lev. 1783. A Zachariás család örmény vezetékneve tehát Zádig. — Ániérdsi alias Hornuly vagyis Zakariás Dávid. Szam. vár. lev. 1807. 397 sz. Ánierdsi = Hornoj = Zachariás = Zádig. L. Hornoj, Zachariás, Zádig.

Ánisor. A román s o r kicsinyitő szócska: acska, ecske. Ánisor: Annácska, Anikó. Az Ánisor családnév most nincs használatban. Az Ánisor-ok Gyergyó-Szent-Miklóson most Lázár-ok. L. Dsurdsovczhi, Pánicz.

Ánton. Sok jeles Ánton nevű fia volt Örményországnak, ezek közül csak azt a nevezetes Ántont említem, ki a thebai (Egyptom) remeteség feje volt. Holt teste, mely isteni jelentés következtében Justinián császár idejében találtatott meg, Alexandriában, (keresztelő szent János templomában) nyugszik. Mechithár, 241 l. Chácshig Ándoni. Szam. Ház. II. köt. 153 l. 35 t. E családnév előfordul Keleten is: Ándoneán M. „Árévélkh" 1886 szept. 4. 790 sz. L. Antal, Ándon, Ánton, Ántonás, Deák, Geron, Miron, Págbáds, egy család. L. ezeket.

Ántonás = Antalos. Az Ántonás családnév végén az ás, a magyar as (os, es, ös) melléknévképző (láb, láb-as) ékezett román alakja. Uszep Ántonás. Szam. Ház. II. köt.

167 l. 148 t. — Ántonás alias Deák Péter. Szam. vár. lev. 1800. 854 sz. Antalfi, Ándon, Ánton, Deák, Diráczhu, Geron, Miron egy család. L. ezeket.

Ántonovics. A vics jelentése a szláv nyelvben: fi; Ántonovics: Antalfi. Ántonovits Ávedum. Szam. vár. lev. 1807. 677 sz. L. Antalfi, Ántonás, Ándon, Ánton, Deák, Diráczhu, Geron, Miron.

Árákhél (արաքելու) örmény szó: missus, legatus, nuntius, apostolus; apostol, hítkövet, kítküldér. — Árákhél Bogdán. Szam. vár. lev. 1787. E családnév előfordul Keleten is: Szárkisz Árákhélián „Árévélkh" 1886. okt. 21. 829 sz. Apostol. Az Apostol (Árákhel) kihalt család.

Ártmách. A török árthmák szót (jelentése: szaporodni, sokasodni, gyarapodni) a hazai örmények tarisnya értelemben használják. Káticz Márkul Ártmêchin tuszdrê: Ártmách Márk leánya Katalin. Szam. Ház. II. köt. 165 l. 116 t. Árthmách vagyis Gáborfi Miklós. Szam. vár. lev. 1807. 1459 sz. Az Árthmách család vezetékneve Gáborfi (Gábrus). L. Gáborfi, Gábrus, Hêbás, Karátsonyi, Tarisnyás, Trásztádsi.

Áruthun=Háruthiun. Áruthin Anna. Szam. vár. lev. 1793. — Isaacus Áruthin. Szam. vár. lev. összeirás. — Bogdán Izsák alias Áruthun. Szam. vár. lev. 1759. Az Áruthun család vezetékneve Bogdán L. Bogdán, Háruthiun.

Árvai. Az örmény vêrp (որբ) szóból alakitott Vêrpián magyar forditása. Árvai Péter. Szam. vár. lev. 1721-ben eszközölt összeirás 10 lap. L. Vêrpián. Kihalt család.

Árzsintár (így is: Ázsintár.) A latin faber) argentarius román alakja: ötvös. ezüstmíves. Az örmény Oszgerics család román neve. L. Chászoján, Goldschmied, Marosán, Oszgerics, Ötvös. Az Árzsintár név most nincs használatban. E család Keleten Gumusián (gumus török szó, értelme: ezüst) név alatt is előfordul: Gumusián Háruthun. „Árévélkh" 1887. márcz. 30. 961 sz.

Ástá. Ástá (gúnynév; e névben az *s* úgy hangzik, mint a magyar só szóban) a román asta (ez) szóból. Ástá Antal. Szam. vár. lev. 1820. — Osztián Antal alias Ástá. Szam. vár lev. 1799 év. Az Ásta család vezetékneve Osztián. L. Osztián.

Ászján (Ասյան=այսյան) örmény szó: e világról való. (Ellentéte: Ánden-Másvilági). — Mákucz Ángszendi Ászján: Ászján Ángszend leánya Mariska. Szam. templom iratai közt. Kihalt család. L. Ázczhi.

Ászkricsencz. Ászkricsencz Cháthun. Gyergyó. Ker. 1746. Ász (այս) örmény népnyelven: ez; Ász-Kricsencz: Ez a Kritsa. L. Kritsa.

Ászlán, Árszlán török szó, jelentése: oroszlán. Az oroszlán a perzsa, mongol nyelvekben is árszlán, a mándsuban árszálán. E családnév előfordul Keleten is: Szdéphán pásá Árszlánián. „Árevelkh" 1886. dec. 21. 881 sz. Örményül: áriudz. L. Leon, Livonján.

Ászvádur, Ászduádzádur (Աստուածատուր) örmény szó, jelentése: Istenadta, Istentől adott; latinul Deus dedit, Adeodatus, Deodatus; németül Szongott; szlávul Bogdán; zsidóul Náthán, Nathanael, Jonáthán; görögül Theodor, Theodorosz; törökül Álláhverdi. Ághácshá Távit Plecsintár Ászduádzádurián: Ászduádzádur Placsintár Dávid ur. 1736. okt. 24. Szam. Ker. I. köt. 147 l. A Placsintárok azon ága, melyből Szamosújvár mostani polgárnagya: Placsintár Dávid származott, Ászvádur volt; a Placsintárok másik ágáról szólok alább Placsintár szó alatt. — Ászvádur, mágánuámp Kirkosá: Ászvádur, kinek vezetékneve Kirkosá. Szam. Ker. I. köt. 1716. sept. 5. — Szêhág Ászvádur mágánuámp Nêvêlics: Ászvádur Izsák, kinek vezetékneve Nêvêlics. 1724. Szam. Ker. I. köt. 32 l. — Ászvádur, vor mágánuámp gocshi Urmánczi: Ászvádur, ki vezetéknévvel Urmánczhi-nak neveztetik. Ezek szerint Áruthun, Bogdán, Kirkosa, Nevelics, Placsintár (egyik ág), Szongott és Urmánczhi család vezetékneve Ászvádur (Bogdán.) Ávedik Ászvádur. Szam. Ház. II. köt. 14 l. 254 t. — Bikhá Máriám bád. ághá Ászduádzádurin ginê: tekintetes Ászduádzádur urnak Mária urnő felesége. Szam. Ház. II. köt. 439 l. 4 t. 1808 év. — E családnév előfordul Keleten is: Hovhánnesz jébiszgobosz Der-Ászduádzádurián (Pákreváni püspök). „Árevelkh" 1886. áug. 24. 784 sz. — Előfordul Keleten Ászádurián és (Ászduá-) Dzádurián név alatt is: Keork Ászádurián. „Árevelkh"

1886. okt. 18. 816. sz. — Árákhél ághá Dzádurián. „Árevelkh“ 1886. szept. 23. 806 sz.

Auxentius=Angszend. L. Ádsám, Ángszend, Oxendius.

Ávák (աւագ) örmény szó, jelentése: nagy, nemes (Nobilis vértanú ápr. 25.), Եւգենիոս (Eugen=Jenő,) ասպետ (Ászbéd=lovag.) Ávákáni (աւագանի): nobiles, proceres. — Ávák Cajetán. Szam. vár. lev. 1781. jk. — István Ántoni Ávákin vêrtin. Szam. Ház. II. köt. 257 l. 23 t. — Szárkisz Gáspári Ávákián Ibásfáloven: Erzsébetvárosi Ávák Gáspár fia Szárkisz (Sergius). Szam. Ház. II. köt. 68 l. 5 t. — Az Ávák nevet Keleten vezeték- és keresztnév gyanánt is használják. Mártirosz Ávákián. „Árévélkh“ 1886. aug. 23. 770 sz. (Itt vezetéknév). Ávák Gobigián, „Árévélkh“ 1890. évf. (Itt keresztnév). Az ávák-jérecz (աւագերէց: főesperes) összetett örmény szónak elő- és utórészét is használják Keleten vezetéknév gyanánt (Ávákián, Jéreczián). Hovhánnesz Ávák kháháná Mêgrián: Mêgrián János főpap (főesperes). „Árevelkh“ 1887. jun. 16. 1024 sz. — Van a Szamosújvár városi levéltárban (1742) egy irat, melyben Biáthá nevű örmény elismeri azt, hogy Ávák Nerszesznek hat aranynyal tartozik. A kérelem hátiratán már ez áll: Návák Nerszesz. — Mivel a beköltözés alkalmával már volt e hazában Novák nevű nem-örmény (tot) családnév (Novac román szó: Neuling, r. Neueingewanderte, újoncz, újonnan bevándorolt) az örmények is az Ávák, Návák nevet, Novák alakban kezdették használni. L. Ázbej, Edel, Novák.

Áved (Ávéd աւետ) örmény szó, jelentése: üdvözlés, üdvözlet, (bonum vel laetum nuntium). A gyulafehérvári főgymnasium derék igazgatója: Ávéd Jákó is e családból származott. E családnév előfordul Keleten is: Ávedián. „Árévélkh“ 1886. jún. 11. 720 sz. — Szephán Ávediszián. „Árévélkh“ 1886. okt. 21. 829 sz. L. Ávedikh, Báká.

Ávedikh (աւետիք) örmény szó, jelentése: üdvözlés, üdvözlet, igéret. Clemens Galanus „Conciliatio ecclesiae armenae cum romana“ czimü művében Ávedikh-et Nuntiussal fordítja. Ászvádur Ávedikh. Szam. Ker. II. köt. 224 l. 89 t. — Ávedikh vári Nigolián (Աւետիք վարի Նիկոլիան): (Alsó)

Miklósi Ávedikh. Erzs. Ker. II. köt. 3 l. 22 t. E szerint az Ávedikh keresztnév; de az utódok a Nigolián vezetéknevet elhagyták és az apa keresztnevéről (Ávedikh) nevezték el magukat. Az Ávedikh család vezetékneve Nigolián. L. Nigolián, Trásztádsi.

Ávedum, örmény szó, jelentése: hirdetés, hirül adás. Az annuntiatio beatae Mariae virgininis. gyümölcsoltó Boldog-Asszony napját a nép Ávedum-nak (Ավետում) nevezi.

Ázád (ազատ) örmény szó: jelentése: nyilt, szabad, független, Liberalis, Liberat, Ázád=Franciscus, Ferencz=Emir (Ámirás, Merza.) Az Ázád családnév most nincs használatban. E család török neve khisizáde, melyből az izâde kihagyásával lett Kis. Kis Ernő az aradi vértanú e családból származott. Ázád alias Flora Izsák. Szam. vár. lev. 1845. Az Ázád család vezetékneve Flora. Ázád, Cshicsság, Frênkucz, Flora, Vártán, Várteresz, Virág egy család. E család már a külföldön nemesi (ázád) előjogokkal birt. L. Cshicsság, Flora, Vártán, Várteresz, Vertán, Virág.

Ázbej. Ászbéd (ասպետ) örmény szó: jelentése: lovas, (olaszul: cavaliere) lovas nemes, (törökül beg. béjzáde.) Az Ázbej az örmény áz- (niv ազնիւ) és a török bej(záde) röviditése. Az örmények az Azbej szót Ferencz keresztnév kifejezésére is használták. — Ázbej Ángszend. Szam. Ker. III. köt. 16 l. 50 t. — Vászil Ázbejéncz. Szam. Ház. II. köt. 51 l. 57 t. — Jákub Ázbeján. Szam. Ház. II. köt. 430 l. 53 t. Betűáttétellel: Zádbej, p. o. Nigol Zádbej. Szam. Ker. I. köt. 146 l. Keleten csak bej alakban fordul elő: Nár-Bej (így is Nárbej) „Árévélkh" 1886. júl. 12. 745 sz. — Ázbely vagyis László Jakab. Szam. vár. lev. 1821. 469 sz. A László család egyik ága Ázbej. — Ázbej vulgo Czánki Jakab. Szam. kereskedő-társaság iratai közt. Az Ázbej család egyik ágának gúnyneve Czánki és a másiké (Pát) Rácz. Az Ázbej családnak Erzsébetvároson lakó egyik ága nevét Károli-ra magyarosította. Ázbej Hohánnesz mágánuámp Gorovejéncz: Ázbej János vezetékneve Gorove. Szam. Ker. I. köt. 2 l. Ázbejin vêrtin mágánuámp Dsokêbin: Ázbej fiának vezetékneve Dsokêbin (Jótánczos.) Szam. Ker. I. köt. 32 l. 218 t. — Ázbej Hohánnesz mágánuámp Fêsfês: Ázbej János

vezetékneve Fêsfês. Szam. Ker. I. köt. 9 l. 1715. Mivel mind a három Ázbej János, megkülönböztetésül az első Gorove, a második Dsokêbin és a harmadik Fêsfês melléknevet nyert, mely mellékneveket a volt Ázbej név helyett vezetéknév gyanánt használták. L. Ávák, Ázád, Dsokebin, Czánki, Edel, Fêsfês, Gál, Gorove, Kál, Károli, Mosoroj, Lupul, Novák, Pát, Rácz, Volf.

Ázbejfi. Deodatus Ázbejfi alias Lupul. Szam. vár. lev.. összeirás. Az Ázbej család harmadik ága Lupul (Gál=Kál, Wolf). L. Ázbej.

Ázdczhi (աստղի): erről a világról való (v. ö. Ánden: Másvilági). Ászd (աստ) örmény szó: innen, hic, istic, törökül: burádá, bundá. — Ágop Ázczhi. Szam. vár. lev. régi kötelezvényben. — Ázczhi Chácshádurénez Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 30 l. 1731. — Ázczhi Szêhágénez Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 75 l. 174 t. Ezek szerint az Ázdczhi (Bundá, Burgyá) család egyik ágának vezetékneve Chácshádurénez (Kristóffi), másiknak Szêhágénez (Izsák.) L. Bogdán, Bunda, Burgya, Chácshádur, Szêhág.

B.

Balázs: az uralkodó, a görög βασιλεύς-ból. Az örmény thákávor, chonthikhár magyar forditása. L. Chontikhár, Szultán, Thákvor, Vászil. — Balás Imre örmény eredetü, de latin szertartású pap volt Gyulafehérvártt, hol 1822-ben a poesist tanitotta. E családnév most nincs használatban.

Balog. Balognak nevezzük azt, ki jobbkéz helyett mindent balkézzel tesz, pl. eszik, varr, fát vág. Balog máskép Buzeskul Sándor. Szam. vár. lev. összeirás. A Buzeskul (Budzeskul) család egyik ága Balog-ra magyarosította nevét. L. Buzeskul, Kok.

Balta. L. Báltá.

Báb (պապ) örmény szó, jelentése: nagyapa. Örmény akad. szótár II köt. 599 lapon: պապ ի մեզ ասի հաւ ալ (báb i méz ászi háv ál: báb nyelvünkön háv-nak is mondatik.) — Bábê Bêczásê. Szam. vár. lev. 1736 év. — Bábun Chácshádurénez Szdéphán. Erzs. Ker. I. köt. 32 l. 1732 év. A Báb család vezetékneve: Chácshádurénez (Kristóffi).

E családnév előfordul Keleten is: Bághdig Bábáián. „Árévélkh“ 1887. máj 17. 999 sz. L. Ábu, Cheul, Fátter, Geinár, Hául, Pápai, Popoi, Totobej (=Patriczius, Patrik,)

Bábig (Bábik պապիկ) örmény szó, jelentése: nagyapa, (ig örmény kicsinyitő szócska, jelentése: ka, ke, acska ecske); tehát Bábig: nagyapácska. E családnév előfordul Keleten is: Vártán Bábigián. „Árévélkh“ 1886 jún. 24. 731 sz. L. Báb, Kátênszusz.

Bádgéráhán (պատկերահան) örmény szó, jelentése: festő, pictor. L. Gárdsthiév, Kepus (Kipucz), Nágo, Náschárár, Nikos, Piktor, Zugráv. Bádgéráhán Zádig. Szam. Ház. II. köt. 2 l. 18 t. 1743. E családnév most nincs használatban.

Bághcsháján. Báchcse perzsa szó, jelentése: kert; örményül bárdez, têráchd, purászdán, dzághgoczh. L. Kertész. Bághcsáián=Hortulán (nov. 28). — Ászvádur Bághcsháin. Szam. Ker. I. köt. 110 l. 1399 t. Diráczhu Ászvádur Bágcshá. Szam. Ház. I. köt 28 l. 274 t. E családnév előfordul Keleten is: Ávedisz Bárdizbánián „Árévélkh“ 1887. febr. 5. 917 sz.

Báhágián. Báhág (պահակ) örmény szó, jelentése: őr. felügyelő, custos, Vigil(ius), törökül: bekdsi. L. Begidsán, Bêrgár, Gergely, Pêndás.

Báhori. Báhri arab szó. jelentése: tengerszinű, kék. Dzerig Báhorinê. Szam. Ház. II. köt. 77 l. 22 t. 1771 év. Kihalt család.

Bájáczi — Bányáról való, Bányai. Baie román szó: akna, bánya; czi (ցի) örmény képző: ...ról való. Bájá helység Romániában, a határszélen, közel Bukovinához. Az anyakönyvekben Bájáczi, később Báneo, Bánojián, Miklus Ferenczin neog báneájin vêrtin: Nagy-Bányai Ferencz fia Miklós. Szam. Ház. II. köt. 187 l. 22. A Bányai család előbb Nagy-Bányán lakott és e várostól is nyert nevet. — Toder Bájáczhi ájlgérb Bányai: Bájáczhi Tódor máskép Bányai. Szam. Ház. III. köt. 50 l. 1842. febr. 2. — Bájáczhi Chácsko Nigol: Bányai Miklós Kristóf. Szam. Ker. I. köt. 93 l. 22 t. — Chácshig Bájáczhi Chutlubei. Szam. Ház. II. 34 l. 38 t. A Bányai család egyik ágának vezetékneve Miklós, a másiknak Chutlube és a harmadiknak Gáspár. Bányai Kristóf alias Gáspár.

Szam. ker. társ. iratai közt. — Láthné alias Bányainé. Szam. vár. lev. 1845 év. L. Bájáczhi, Chutlube, Gáspár, Láth, Miklós.

Báká, török szó, jelentése: hír. Az Áved, Ávedik családnév török fordítása. Gyergyó. Ker. I. köt. 1765. E családnév most nincs használatban. L. Áved Ávedik.

Báltá, Balta helység Oroszországban. Mánug Toderi Ovánesziánn Báltái: Báltá Ovánesziánn Tódor fia Emánuel. Szam. Ház. II. köt. 20 l. 178 t. A Báltá család neve Ohánneszián (Jánosi). L. Balta, Beltegár, Ohánnesz, Záblu.

Bányai, a Bájáczhi család magyar neve. L. Bájáczhi, Hêskálá.

Bányász, magyar szó. Márdirosz Báneász: Bányász Márton. Szam. Ker. II. köt. 187 l. 59 t. E családnév most nincs használatban.

Bárándsi. Bárán (պարան) örmény szó, jelentése: kötél, dsi (török) készitő, csináló; bárándsi: kötélverő. Erzsébetváros on Bárándsi, Medgyesi egy család. Kihalt család.

Báránffi. Michael Báránffi. Szam. vár. lev. 1788 év 351 sz. A Báránffi családnév most nincs használatban. L. Bárány.

Bárány, örményül kárimisz (néha igy is Kárêmisz) jelentése: báránynhús, miből a hús kihagyásával lett Bárány. A Bárány .családnév itt e hazában alakult a Bároncs névből. Martinus Bároncs 1767-ben a cs kihagyásával így irta nevét: Martinus Báron; 1768-ban ugyanaz így: Martinus Bárány és 1773-ban (Szam. vár. lev. 105. sz.) Martinus Bárány alias Kárimisz. L. Bároncs.

Bárányi. Bárányi János erzsébetvárosi kereskedő. Szam. vár. lev. 1818 év, 1400 sz. L. Bárány, Bároncs.

Bárchodár. A bájrákdár elferdített alakja, jelentése: zászlótartó. Az Esztegár család török neve. — Hovszeph Bárchodárián szamosújvári örmény pap (dr. theologiae 1748). — Melikh Luszigi Bárchodárián gám Szeferián ginê: Bárchodár vagy Szefer Lukács felesége Regina. Szam. Ház. III. köt. 466 l. 50 t. — Josephus Bárchodár alias Szefer. Szam. vár. lev. 1808. 891 sz. A Bárchodár család egyik ága Szefer. A Bárchodár családnév előfordul Keleten is: Mákár Bárchudárián. „Árévélkh“ 1866. szept.

23. 806 sz. Hazánkban a Bárchodár családnév most nincs használatban. L. Esztegár, Szefer, Zászlófi.

Bárlusz, gúnynév. Párilusz örmény köszöntés, jelentése: Jó reggelt! pári (jó) és lujsz (világosság) örmény szavakból összetéve. E család őse az örmény „párilusz" köszöntést hibásan „bárlusz"-nak mondotta — és rajta száradt a „Bárlusz." Chácsko Bárluszi. Szam. Ház. II. köt. 24 l. 215 t. L. Párlusz.

Bároncs. Bároncz remete emléke márt. 25-én. L. Bárány.

Básániká=Bása-Niká=Básá-Niko: Miklós basa. Miklós helytartó. Az Edgár család török neve. Kihalt család. L. Edgárián, Fêsfês, Nigol.

Bátrin. Betrân román szó, jelentése: öreg. Bátrin az örmény Dzerig szónak román forditása. L. Dzárug, Dzerig, Simai, Simá, Simávon, Simon, Zárug, Zerich.

Bázár, perzsa szó, jelentése: vasárnap, κυριακή (Cyril), dominica (Dominicus, Domonkos). L. Cziriák, Dominik, Kritsa.

Beczás. A mult század elején lakott egy Gámenczi nevű örmény család Beregszász-on, mely később onnan Szamosújvárra jött lakozni. A szamosújváriak e családot azon város nevéről, hol lakott (a közép szótag kihagyásával, Be[reg]szász=Beszász, Beczás) Beczás-nak, vagy a végszótagról Szász-nak is nevezték. A Beczás=Szász család neve Gámenczi. — Dominikh Bêczás ájl gêrbiv Szász: Beczás máskép Szász Domokos. Szam. Ker. III. köt. 41 l. 106 t. L. Gámenczi, Szákszon, Szász.

Bedo, Bodó. A Bódog, Boldog rövidített alakja. Beatus, Mákár, Fortunatus. Kihalt család. L. Bódog, Chutlube.

Bedrosz, örmény név, magyarul: Péter. Péter (Petrus) jelentése: kő, szikla, a görög-latin πέτρα-ból. A magyar Péterfi, Petőfi, Sziklai és a szláv Petrovics családnév egy jelentésű. L. Dsermág, Esztechno, Fehér, Fêdik, Kápálb, Petrásko, Petri, Petrovics. Csik-Szépvizen a Bedrosz-ok most Fehér-ek.

Begidsán. A Báhágián család török neve: bekhdsi; ebből lett: Bekdsián, Begidsán. A Szam. Ker. III. köt. 277. l. 90 tétel alatt ez áll: Miklus Begidsán, a lap

szélén pedig ez: álj gérbiv Fekete: Begidsán Miklós, másképp Fekete. Tehát a Begidsán család egyik ága Feketének is neveztetett (1814.) — Thorosz vor mágánuámp gocshi Begidsánkh: Thorosz, ki vezetéknévvel Begidsánnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 23 l. 134. t. A Begidsánok Thorosz-ok. — Trizsi Begidsán alias Sziév-Mitko: Begidsán másképp Fekete Terezia. Szam. Ház. II. köt. 268 l. Erzsébetváros on Begidsán, Cshár, Ördög egy család. L. Báhágián, Bêrgár, Fekete, Pêndás, Thorosz.

Belcsug. Belsug a magyarból kölcsönzött román szó, jelentése: bőség, gazdagság. Theodorus Sánta Belcsug és mellette örményül Todericz Belcsugi. Szam. vár lev. 1736. összeirás. Sánta Tódor alias Belcsuk. Szam. vár. lev. 1766. („Placsintár crida.") A Belcsug család vezeték neve Sánta (=Dobál). Az Ágoston, Belcsug, Chodsá, Dobál, Gágh, Gêzducz, Máli, Sánta egy család. L. ezeket és Bisi. — Belcsug Bogdány alias Kristóf. Szam. vár. lev. összeirás. Belcsug család egyik ágát Kristófnak is nevezték. Chácskojin tuszdêr Belcsuginê: Belcsug Kristóf leánya. Szam Ker. I. köt. 61. l. 631 t.

Belelák. Belelák Tódor. E gúnynév most nincs használatban. Szam. vár. lev. 1852.

Beltegár, Bêltêgár. Báltac a török-magyarból kölcsönzött román szó, jelentése: balta, fokos. Baltegár, Beltegár, Bêltêgár=baltás, fokost-viselő. E család örmény neve Dágárávor (տակարաւոր), törökül: teperdár, *B*áltádsê. — Gájánná Báltágár. Szam. Ker. III. köt. 281 l. 110 t. — Vászil Bedrosz Beltegári vêrti: Beltegár Péter fia László. Szam. Ház. II. köt. 461. 49 t. L. Bálta, Biluska, Szappanyos.

Bêrbiár. A borbély, Barbier szónak román alakja. Keork Bêrbiár. Szam. Ker. II. köt. 385 l. 98 t. Kihalt család.

Bêrdul. Bord (պորտ) örmény szó, jelentése: kődök; ul román határozó szócska: az, a. Ohánnesz Bêrdul. Szam. vár. lev. 1794 év. L. Burik. Bêrdul (Burik) kihalt család.

Bêrgár. Bêrc a magyarból kölcsön vett román szó, jelentése: berek, erdő; bercariu: erdőcsősz. Hunfalvy a „Századok" 1888. évfolyam 5. füzet 458 l. ezt mondja:

„Az újabb rumenben talán már nincs meg a bêrc és bêrcariu.“ Megvan. — Bêrgár a Báhágián családnak román neve. Az 1721-ik évi összeirásban (Szam. vár. lev.) még így: Bêrku. — Ászvádur Bêrgár. Szam. Ház. II. köt. 96 l. 7 t. L. Báhágián. — Bêrgár Bogdán Anna, Szam. vár. lev. 1809 év 812 sz. A Báhágián, Begidsán, Bêrgár, Pêndás család vezetékneve Bogdán. L. ezt. A Bêrgár, Gyergyó-Szent-Miklóson most Polgár.

Bêrká, magyarból kölcsönözött erdélyi örmény tájszó, jelent báránybőrt. A magyar birka, apróbb, göndör szőrü, nemesített juh (v. ö. berke.) Isaacus Jakab alias Berke. Szam. vár. lev. összeirás. — Isaacus Ágopsa alias Bêrka. Szam. vár. lev. összeirás. Hágopsáin tuszdêr Bêrkáinê. Szam. Ker. I. köt. 52 l. 493 t. Jakabfi Izsák fizette ki 1737-ben a szamosújvári dominium árát. A nyugta alá ezt irta: Ես Իսայ Ակոբշայի: Én Jakabfi Izsák. Ezen nyugta hátára ez van irva: Իսային Պէրկային թուղթն է: Berka Izsák irata. Bêrká, az Ágopsa (=Gopcsa,) Jakab, Jakabfi család gúnyneve. Ágop, Ágopsá, Bêrká, Jakab egy család. L. Ágopsa, Jakab, Jakabfi.

Besenszki, a Bocsánczi családnév elferdített alakja. Bocsánczi=Besánczi, Besánszki, Besenczki. Besenczki Gádár, Chácshig Khoszái gin: Besenczki Katalin, Kasza Kristóf neje. Szam. Ker. IV. köt. 300 l. 1853 év. Cajetanus Bocsánczi egyazon iratban így is fordul elő: Cajetanus Betsánszki. Szam. vár. lev. 1799 év 1675 sz. L. Bocsánczi.

Beszter a német gut szó (jó) felsőfokából (best) alakított név. A Bournáz család egyik ágának gúnyneve. L. Bournáz.

Betá. A Beteg, Betá(g) rövidített alakja. Vászil Betáján. Szam. Ker. III. köt. 68 l. 93 t. L. Beteg, Nevelics.

Beteg, magyar szó; az anyakönyvekben így is fordul elő: Beteág, Betág, Bejteág, Bethág. Toder beteágê Bedroszi Esztáchnoján: Èsztáchno Péter fia Tódor, a beteg. L. a szamosújvári plebániai templom épitésére adott összegekről vezetett jegyzék 1753. évét. Ebből látszik, hogy Szamosújvártt egy más Esztechno Péternek szintén Tódor nevű fia volt; az első Tódor tehát meg-

különböztetésül „beteg“ jelzőt nyert, melyet (Beteg) azután utódai a családnév (Esztechno=Stephanovics) helyett kezdettek használni. Nevezettnek fia már Beteg név alatt fordul elő: Bedrosz Toderi Beteági: Beteg Tódor fia Péter. L. Ángár, Betá, Betgi, Esztechno (Stefanovics), Láphics, Nevelics, Têzsár.

Betgi, a Bet(e)g-i (Betegnek fia) rövidített alakja. Bedrosz Betgi. A szamosújvári timártársulat iratai közt, 1802 év.

Bêzá. Bêzá(vor), bêszágávor (պսակաւոր) koszorús, mint a győző, mártir (Márton), király (Császár). Bêzávor=István (Stephanus). Bêzávor, a Stefánovics család örmény neve. A Bêzá(vor)=Stefánovics család a mult század első felében elhagyta a Stephanovics nevet és a család gúny nevét: a Nevelics („Beteg“) nevet kezdette használni. A Bêszágávor családnév előfordul Keleten is: Ávedum Bêszágián. L. marseillei „Armenia“ 1888 évf. jún. 27. 88 sz. — Vártán Bêzáján. Szam. Ház. II. köt. 155 l. 30 t. Ánton Bêzávor. Szam. Ker. I. köt. 177 l. 1957 t. L. Beteg, Nevelics.

Biáthá. Biáthi jezdán (török), κυριακόν, il tempio di Dio, az Ur egyháza. Biáthá=Domokos, Domonkos, Dominicus. L. Cziriák, Dominik, Gurjegh, Kritsa, Szêcshovczhi. A Biátha családnév most nincs használatban.

Bidin. Bidinea román szó, jelentése: sekrestyés, kántor. Bidin(ea)=Deák. E családnév most nincs használatban. Chácshig Bidinián. Szam. Ker. II. köt. 545. l. márt. 28. L. Deák.

Bihálovics. L. Bihul.

Bihár, Birár. Birár román szó, jelentése: serfőző, Bierbrauer. Kirkosá Birár. Szam. Ker. I. köt. 83 l. — Mánug Birárján.Szam. Ház. II. köt. 40 l. 53 t. — Vártán Bihárján. Szam. Ház. II. köt. 216 l. 1112 t. — Vártán Bihár-i. Szam. Ker. II. köt. 397 l. 110 t. A Birár (Bihár, Berár) család kihalt.

Bihul, erdélyi örmény tájszó, értelme: bival, hellenül bubalosz, latinul bubulus, csehül buwol, németül Büffel, francziául bufle. Bihul Lukács. Szam. vár. lev. 1821. 985 sz. A Turcsa család egyik ágának gúnyneve. Erzsébetváros on Bihul, Bihalovics, Chárib egy család. E család

Keleten Komesián (գոմէշ örmény szó, jelentése: bival) nevet visel: Komesián Hámpárczum. „Árévélkh" 1888. évf 1372. sz.

Biluska. Bialusovka — Bi(a)lus(ov)ka — helység Oroszországban (Podolia). — Stephanus Bilus alias Szappanyos. Szam. vár. lev. 1804 év, 1589 sz. A Beltegár, Biluska, Krêszta (Keresztes), Krikor (Gergely), Szappanyos (Szábondsi) Ládai egy család. E család vezetékneve: Krikor. — Biliská Êszthephán: Biluska István. Szam. Ker. III. Köt. 421 l. — Mánug Sztephánin Biluskáin vêrtin: Biluska István fia Emanuel. Szam. Ház. II. köt. 482 l. 19 t. 1814 év. Krikor Krêsztái Biluskáján: Biluska Krêsztá fia Gergely. Erzs. Ker. II. köt. 42 l. 25 t. — Baluska magyar szó: Handbeil, kézi balta. L. Báltá, Beltegár.

Biró. Ioannes et Bogdán Biró obaeratores armeni. Szam. vár. lev. 1786 év, 367 sz. — Szêhág Chácshigi Birovján Szászvárosen: Biró Kristóf fia Izsák Szászvárosról. A násznagy Borbiró János (Ovánnesz Borbirovján); tehát a Biró családnév a Borbiro röviditése. Szam. Ház. II. köt. 179 l. 1800 év febr. 12. L. Borbiró.

Bisi, török szó, jelentése: híg placsinta. A Blid család török gúnyneve. — Ávedumê Gházárin Bisun vêrtin: Bisi Lázár fia Ávedum. Szam. Ház. II. köt. 152 l. 12 t. — Lazarus Belcsug alias Bisi. Szam. vár. lev. összeirás. A Belcsug család egyik ága Bisi. Bisi = Blid = Placsintár. L. Belcsug Blid, Placsintár.

Bizdi. Bêzdig (պզդիկ) örmény szó, jelentése: kis, kicsi. Bizdi Ászvádur: Kis Ászvádur (Bogdán). Szam. Ker. I. köt. 61. l. 638. t. Bizdi Ágop: Kis Jakab. Szam. Ker. II. 252. l. Bizdi Chácshádur: Kis Chácshádur (Keresztadta, Crucedatus.) Bizdi Kápátán: Kis Kapatán. Ohánnesz Bizdi Krikori: Kis Gergely fia János. Osztián Christophorus junior: Chácshig Osztiáni Bizdigi. Szam, vár. lev. 1738. összeirás. Ezen idézetből is látszik, hogy bizdi (bizdig, bêzdig) = junior (ifjabb).

Blágá. Blagă román szó, jelentése: áldott. — Blága Ávedum. Szam. vár. lev. 1813. A Haraga család egyik ágának román gúnyneve. L. Haraga, Ortnádz.

Bleská. Pleş román szó, jelentése: kopasz. — Luszig Bleská. Szam. Ház. II. köt. 8 l. 67 t. — Mánug Chácskoi Bleskáján. Szam. Ház. II. köt. 40 l. 54 t. L. Dsecshegh, Gondág, Kendof, Kêndov, Khel, Kopasz, Szultán.

Blid. Blith (ալիթ) örmény szó, jelentése: placsinta. — Várteresz Blid. Szam. Ház. II. köt. 18 l. 407 t. E családnév most nincs használatban. L. Bisi, Placsintár.

Bobhok. Boboc román szó, jelentése: fi, fióka. Boboc de raţă: réczefi. — Bobhok gúnynév. Bobhok Jákub. Szam. Ker. II. köt. 718 l. 111 t. L. Rácz. A Bobhok családnév most nincs használatban.

Bocsánczi: Botusáni, Botusán helységből való. Botusán, helység a volt Moldovában. Joachim Bocsántzi. Szam. Ker. III. köt. 41 l. 6 t. — Christophorus Botsánski: és mellette örményül Botosáni Chácshig. Szam. vár. lev. 1766 év 66 sz. — Botosán Márton borbiró. Szam. vár. lev. 1769 év. Kebelei Nagy András leveléből. — Márton János alias Bocsánczi. Szam. vár. lev. 1747 év. E család vezetékneve Márton (Márdirosz.) Árinkh berbenczá ághácshá Ohánneszin vêrtêven Bocsánczi Szárucháninê: tagdíjt vettünk Bocsánczi-Szaruchán János ur fiától. Szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. E szerint Szarukán (Borbiró)=Bocsánczi. Bocsánczi, Márdirosz, Mártonfi, Szarukán egy család. — Ezt a nevet: Ászvádur Chácshigi Bocsánczu 1736-ban az összeirás alkalmával hibásan így forditották latinra: Christophorus Bogdán; így kellett volna: Bogdan (filius) Christophori Bocsánczi. Szam. vár. lev. Ugyanakkor ezt a nevet: Bizdi Márdirosz Bocsánczu hibásan így forditották: Martinus Kristóf (helyesen így: Christophorus junior Martini Bocsánczi). Hovszeph Dominiki Bocsánczki gám Komiczi vortin: Bocsánczi vagy Komicz Domokos fia József. Szam. Ház. II. köt. 484 l. 69 t. A Bocsánczi család egyik ágának gúnyneve: Komicz. Egy régi összeirásban ezt kaptam: Christoph Bogdán alias Bocsánczki; de ez csak ezen névnek röviditése: Christophorus Adeodati (Bogdán) Bocánczi: Bocsánczi Bogdán fia Kristóf. L. Borbiró, Komicz, Lába, Szarukán.

Bocshig (պուշիկ) örmény szó: far, faracska, kis ember. — Gyergyó-Szent-Miklóson Bocsig most Kis. Mánuság Luszigi Bocshigján. Szam. Ház. II. köt. 82 l. 24 t. E családnév most nincs használatban. L. Áki, Bogics.

Bocskás. Bocska (magyar szó) csöbörhez vagy vederhez hasonló víztartó edény fából. Bocskás=Kádár. Kihalt család. Erzsébetváros on Bocskás, Kozocsa egy család.

Bódog=Bedo. L. Bedo, Chutlube.

Bogdán szláv szó: Istenadta, Istenajándéka, Adeodatus, Theodorosz. Szam. vár. lev. 1780-dik évi iratai közt e név fordul elő: Stephanus Bogdány, mit a magyar jegyző (Berkai) Bogdán István helyett hibásan így forditott: László Bogdán. L. Áruthun, Ászvádur, Bêrgár, Bundá, Burgyá, Chácshádur, Kápdebó, Kirkosá, Nevelics, Placsintár, Szêhág, Szongott, Urmánczi.

Bogdándi. Dániel Bogdándi. Szam. Ház. III. köt. 63 l. 1851 év febr. 18. Bogdándi a Bogdáni névnek másik alakja. Az idézet helyes értelme magyarúl ez: Bogdánnak (fia) Dániel.

Bogdánfi. Krikor Bogdánfiján. Szam. Ker. II. köt. 1775. 440 l. 78 t. Szamosújvártt a Bogdánfi név 1775-ben fordul elő először; Gajzágó, Bogdánfi, Mártonfi, Lukács egy család. A Bogdánfi, a Gajzágó családból szakadt ki. 1782-ben, midőn a plebániai templom ledölt tornyát épitették, az 1782—198 számú akta szerint Bogdánffy Gábor volt a munkafelügyelő (inspector); ezt az inspectort az akkori biró (Դոտէր Գրիգորի Շիմայեան) Kápriel Gájszákoján-nak (Գաբրիէլ Կայսազուեան: Gajzágó Gábor,) a főgondnok: Dániel Miklós pedig a nyugtára irt sorokban Kápriel Bogdánfijánnak (Գաբրիէլ Պօկտանֆիեան Bogdánffy Gábor) nevezi. Szam. vár. lev. 1782. 198 sz. A Bogdánfi Dobál, Gáguch, Gajzágó, Izsák, Sánta egy család. Christophorus Bogdánfi alias Zsumerd. Szam. vár. lev. 1797. 102 sz. jk. A Bogdánfi család egyik ágának gúnyneve Zsumerd. L. Dsumerd, Gajzágó, Zsumerd. Erzsébetváros on Bogdánfi, Schuster, Tájvel egy család.

Bogdánovics, szláv szó (Bogdan+vics=Bogdánfi). Maria Bogdánovics. Szam. vár. lev. 1799. 582 sz. L. Bogdán, Bogdánfi, Gámenczi.

Boghosz, örmény név, magyarul Pál. Chácshig Boghoszián. Szam. Ház. II. köt. 491 l. 73 t. A Boghosz családnév előfordul Keleten is: Krikorisz árkhiebiszgobosz Der-Boghoszián. „Árévélkh" 1886 évf. okt. 15. 824 sz. Boghosz alias Pál János. Szam. vár. lev. 1804. 690 sz. Chácshig A. Kirkori Boghoszián gám Kesorián. Szam. Ház. II. köt. 290 l. 11 t. 1813 év. A Boghosz család egyik ágának gúnyneve Kesor. — Rozsi Kájtáni Boghoszián gám Kolczáin. Szam. Ház. II. köt. 245 l. 22 t. 1814 év. A Boghosz család másik ágának gúnyneve Kolczá. L. Hádsi, Kesor, Kolczá, Pál, Tul.

Boghoszfi. Joannes Boghoszfi. Szam. vár. lev. 1792. 133 sz. A Boghoszfi magyar neve: Pálfi. L. Pálfi.

Bogiát. Bogát román szó, jelentése: gazdag. Vártán Bogiát. Szam. Ker. II. köt. 201 l. 108 t. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Jakabfi, Máli. Bogiát a Jakabfi család egyik ágának gúnyneve. A Bogiát név most nincs használatban.

Bogics. Jacobus Bogits. Szam. vár. lev. 1806 év 520 sz.; de egy sorral lejebb „soror sua Anna Bocsig." Tehát Bogics=Bocsig. L. Bocshig.

Bokor. Bokhor a kos-csillagzat héber neve. Bokor, Csillag, Zuhál egy család. A Bokor családnév most nincs használatban. L. Csillag, Hurmuz, Zuhál.

Bor, boros magyar szó. Erzsébetváros on Bor, Szentpéteri egy család. Biró, Bor, Borbiró, Boros, Kinovián egy család. Ágop Bor-i. Szam. Ház. II. köt. 67 l. 14 t. 1767. L. Biró, Borbiró, Boros, Kinovián.

Borbiró, magyar szó. Márdirosz Ohánneszi Bocsánczu Borbirovján: Bocsánczi Borbiró János fia Márton. Borbiró a terjedelmes Bocsánczi család egyik ága. Szam. Ker. II. köt. 113. l. 85 t. Az, ki a borárulási jogot a várostól (Szamosújvár) kivette, neveztetett Borbirónak. Ághácshá Borbirovê ájszinkhên ághácshá Donigê Pátján: Borbiró ur vagyis Pát (Ázbej=Rácz) úr. Szam. vár. lev. 1772. — Ághá Borbirovên Toderásê Szthegárián: Esztegár Tódor Borbiró ur. Szam. Ház. II. köt. 19 l. 421 t. Ezek szerint a Pát és Esztegár család egyik ága is Borbiró. L. Bocsánczi, Esztegár, Pát.

Borcs. Borş román szó, jelentése: czibere. Gúnynév. Chácshig Borcsh-i. Szam. Ker. II. köt. 175 l. 202 t. Kihalt család.

Boritás, magyar szó, betakarás, befödés; v. ö. borit. Gombkötöknél lapos vagy gömbölyű zsinor. Doroth Boritásián. Szam. Ker. IV. köt. 227 l. A Nuridsán család egyik ágának gúnyneve.

Borocza, a Bor családnév kicsinyített alakja. L Bor.

Boros. L. Biró, Bor, Borbiró, Kinovián.

Borsos, magyar szó. Szdéphán Borsos. Szam. Ház. II. köt. 469 l. 130 t. A Borsos (=Kiperdsi, Piperdsi) család kihalt. L. Kiperdsi, Piperdsi.

Bosnách, Bosnyák, Bosnyákország lakosa; szoros értelmében a déli szlávok egyik ágából való. Háruthiun Bosnáchján. Szam. Ház. II. köt. 28 l. 281 t. E családnév előfordul Keleten is: Thorosz Bosnáchján. „Árévélkh." 1886 szept. 24. 807 sz. Azt, ki Slavoniából való, vagy a szláv nemzethez tartozik, a török bosnách-nak nevezi.

Bostin. A tök (Kürbis; növénytan) román neve bostán; a török boszthán szó: kert. A Têtumdsi család román neve. L. Sogeldia, Têtumdsi.

Bovteá. Boftă román szó: púp. — Thorosz Bovteá-i. Szam. Ház. II. köt. 31 l. 8 t. Kihalt család.

Brásovczi: Brassai. Nigol Brásovczi. Szam. vár. lev. 1721. összeirás. E család Brassó városában lakott. Kihalt család.

Brêndzár, Brundzul. Brândia román szó, jelentése: turó. Brêndzár: turóárus. Máxim Brindzul-i. Szam. Ház. II. köt. 46 l. 92 t. Kájtán Brêndzárián alias Jolbeji. Szam, Ker. III. köt. 340 l. 107 t. Kájtán Brêndzárián alias Jolbej Luszig Simáján: Brêndzár Kajtán, másképp Jolbej Simai Lukács. Szam. Ker. III köt. 340 l. 1817 év. Cajetanus Jolbej alias Brêndzár. Szam. vár. lev. 1811 év. A Samai családból szakadt ki a Jolbej család. A Simay család egyik áganak gúnyneve Brêndzár. A Brêndzár név most nincs használatban. L. Edêlbej, Jolbej, Simai.

Budách. Budák török szó, jelentése: ág, halom, örményül voszd. Donig Budáchjáncz. Szam. Ház. I. köt. 2 l. 7 t. L. Budákovics.

Budákovics=Budách. Budákovics volt Szamosújvár első plebánosa. Kihalt család. E családnév előfordul Keleten is: Butáchján. „Árévélkh“ 1888. 1323 sz.

Budik? Ászvádur Budikh-i. Szam. Ker. II. köt. 600 l. 51 t. Kihalt család.

Budzát, buzat román szótól, ajakos, nagy ajakú, ajok. Sztephán Budzátján. Szam. Ház. III. köt. 5 l. — Moldovai Budzát Kristóf. Szam. vár. lev. 1731. A Budzát család vezetékneve Moldovai (=Moldován.) — Várterész Budzátján Ergêrczhin. Szam. kereskedő-társaság iratai közt, 1790. A Budzát, Budzeskul, Czárán, Edel, Ergêrczhi, Moldován egy család. L. ezeket. Ez a család nemes volt még a külföldön.

Budzeskul (Buzeskul, Buzesko) a Budzát név másik alakja. — Ákszend Budzeskul. Szam. Ház. II. köt. 8 l. 166 t. L. Budzát, Balog, Kok.

Bulbuk. Bulbuc román szó, jelentése: buborék. Az Ángszend család gúnyneve. Martinus Bulbuk. Szam. vár. lev. 1781. („Csáus krida“). Bulbuk alias Makrai (Mákra) János. Szam. kereskedő-társaság iratai közt. A Bulbuk család egyik ágának gúnyneve Makrai. — Christophorus Geron alias Bulbuk. Szam. vár. lev. 1788 év 59 sz. — Joannes Christoph alias Bulbuk (helyesen Joannes Christophori Bulbuk). Szam. vár. lev. összeirás. Az Ángszend és Geron. család egyik ága Bulbuk. L. Ángszend, Geron.

Bulgár. Jákub Bulgár. Erzs. Ker. II. köt. 84 l. 21 t. L. Bosnyák, Polyák, Tóth.

Bulik. (Bu)bulig (háv) örmény szó, jelentése: kuvik, bagoly. A Novák család egyik ágának gúnyneve. Ászvádur Bulikhján. Szam. Ker. III. köt. 256 l. 105 t. L. Novák.

Bulk, a Bul(bu)k röviditett alakja. Bulk Ángszend Szam. Ker. II. köt. 272 l. 60 t. L. Ángszend. Ászvádur Bulbuki (Szam. vár. lev. 1785. 269 sz.) a tanuvallomást így irta alá: Ես, Ասվատուր Պուլքի (jész Ászvádur Bulk-i); tehát Bulk=Bulbuk. L. Bulbuk.

Bumbár. Bumbar román szó, jelentése: gombkötő. L. Boritás. Krikor Bumbár-i. Szam. vár. lev. 1782. 203 sz. E család most Gombos nevet visel.

Bunda. E család örmény neve աստէն (ászden: innen, e világról való), törökül: bundá. Chácshig Bundá. Szam. Ház. II. köt. 99 l. 66 t. L. Ázczhi, Bogdán, Burgyá, Chácshádur, Szêhág.

Bundádá=Bundá. Ászvádur Bundádá. Szam. Ház. II. köt. 77 l. 119 t. Christophorus Miklós alias Bundádá. Szam. vár. lev. összeirás. A Bundádá család vezetékneve Miklós. L. Miklós, Nigol. Bundá=Bundáda. A Bundá, Bundádá családnév most nincs használatban.

Burgyá. E család örmény neve ászd (աստ) törökül: burádá; ebből (Burdá) Burgyá. Ándris Burdeáján. Szam. Ház. II. köt. 28 l. 565 t. Bogdán András alias Burgya. Szam. vár. lev. összeirás. A Bundá, Bundádá, Burgya család vezetékneve Bogdán. L. Ázczhi, Bogdán, Bundá, Chácshádur. Szêhág.

Burik, román szó, jelentése: kődök. Ászvádur Burik. Szam. Ház. II. köt. 268 l. 44 t. Kihalt család. A Bêrdul család román neve. L. Bêrdul.

Burkus. L. Ászlán, Chárib.

Burnáz. Burun török szó, jelentése: orr; burnu kheszikh: pisze orrú. Ánton Burnáz. Szam. Ház. II. köt. 187 l. 24 t. L. Beszter, Fêszágán. E családnév előfordul Keleten is: Hágop Burnázján. „Árévélkh." 1887. 1100 sz.

Buslig (պուշլիկ) örmény szó, jelentése: rövidlátó (myops).

Burduhosz, a magyar potrohos szóból, jelentése: potroh; nagy, kövér, lelogó hasú, potrohos, pothos, pohos; v. ö. burdule (román szó). Krikor Burduhosz. Szam. Ker. II. köt. 318 l. 57 t. L. Hászt, Kövér, Vastag. A Burduhosz név most nincs használatban.

Butá. Puth, buth (բութ) örmény szó, jelentése: tompa, nem éles. Vászil Butáján. Szam. Ker. III. köt. 51 l. 101 t. Kihalt család. L. Kulmig.

Buzát. L. Budzát, Edel.

Buzeskul. L. Balog, Budzeskul.

Ch (ի), Cs (ջ), Csh (չ), Cz (ձ).

Chácshádur (խաչատուր) örmény szó, keresztadta, keresztől adott, crucedatus, Kristóf. — Szákó Chácshádur: Kristóf Izsák. Szam. Ház. II. köt. 12 l. 232 t. E család-

név előfordul Keleten is: Ábrahám efendi Chácsháduriản. „Árévélkh“ 1886. aug. 24. 781 sz. L. Bogdán, Bundá, Burádá, Szêhág.

Chácsherjész (խաչերես) örmény szó, jelentése: keresztvetés. — Chácsherjész Kirkor. Szam. Ház. II. köt. 11 l. 207 t. Gyergyó-Szt-Miklóson Chácsherjész most Keresztes. L. Czárká, Kátseresz, Keresztes, Szurugdsi.

Chácshig (խաչիկ) örmény szó, jelentése keresztecske, kis kereszt. Chácshig=Kristóf. Chácshig Dzurperán: Görbeszájú Kristóf. Szam. Ház. I. köt. 5 l. 31 t. Michael Chácshig: Kristóf Mihály. Szam. Ház. II. köt. 12 l. 234 t. — Chácshig, vor mágánuámp Pungucz: Chácshig, kinek vezetékneve Pungucz. Szam. Ház. 12. l. 105. t. A Pungucz-ok Chácshig-ok. L. Dobribán, Dzurkhithján, Dzurthêkján, Kristóf, Pungucz. Kihalt család.

Chácshum, (խաչ ունի) chács-un[ogh], chácsh-um, örmény szó, jelentése kereszttel biró: Kristóf. Jeremiá Chácshumi: Kristóf Jeremiás. Szam. Ház. II. köt. 21 l. 456 t. L. Jeremiás, Kristóf.

Chácskó. Chácskuj, Hácskuj örmény szavak, jelentésök: Kristóf. L. Hácskó (Hácskul), Mingá, Tutsek. Keleten Chácsgián alakban fordul elő: Hovhánnesz Chácsgián. „Árévélkh“ 1887. 930 sz.

Cháftándsi. Cháftán perzsa szó, jelentése hosszú ruha, kaftán, dsi török szó: készitő, áruló. Thorosz Cháftêndsi. Szam. Ház. II. köt. 129 l. 73 t. E családnév, mely most nálunk nincs használatban, előfordul Keleten is: Káfdándsián. „Árévélkh“ 1887. ápr. 9. 970 sz. A Cháftándsi család örmény neve házárábéd árkhuni dán: major domus, udvarnagy; dêndész: gazda; kándzábéd: pénztáros; kaftandsê basa. L. Der, Gazda, Logos.

Cháláds. Chálids arab szó: sült, sütemény; a hazai örmény kalács értelemben használja. — Ángszend Cháládsi. A szamosújvári timár-társulat iratai közt. Kihalt család.

Chárib. Chárib török, — gharib, gharibeth arab szó, jelentése idegen, külföldi, külső, más országból jött. Peregrin, Barbarus (Barbara=Borbála.) Legtöbb örmény család Moldva-Oláhországból jött be. Ezek azon örmény

családokat, melyek ugyan velök együtt, de más török tartományból, vagy Lengyelországból jöttek be „chárib“ névvel nevezték. A „chárib“ örmény jelentése: եկ (jég), եկամտաց՝ի (jégámszáczhi), եկամուտ (jégámud), գալուստ (káluszd): Advena, Adventor. A jegámud-ból lett a Jagamast családnév. — Sztephán Cháribján. Szam. Ker. II. köt. 664 l. 28 t. — Mêgêrdics (Mêgics) Chárib. Szam. Ház. III. köt. 58 l. A 78. lapon ugyanez (anyúl bátyám volt) így van bevezetve: Joannes Baptista Lengyel. A Lengyel család ezen ága Chárib. — Chárib Ászlánéncz Ovág: Chárib Ászlán Joachim. Erzs. Ker. I. köt. 30 l. 1731 év. — Christophorus Bogdán alias Chárib. Szam. vár. lev. összeirás. — Chárib Donovák Bogdán. Szam. vár. lev. 1818 év. Chácshádur Ohánneszê Cháribê. Szam. kereskedő-társaság iratai közt. — Áruthiun Cháribi Iszáján. Szam. vár. lev. 1750 év. Chárib Ájváz. Erzs. Ker. I. köt. 90 l. 1743. — Chárib Chácshádurencz Êszthephán. Erzs. Ker. I. köt. 30 l. 1731. — Gárábed Ötvös Chárib. Szam. vár. lev. 1786—244 sz. — Ájánê Chárib Kirkorin vêrtin: Ájján-Chárib Gergely fia. Szam. Ház. II. köt. 1 l. 9 t. — Krájováczhi Chárib Êszthephán. Erzs. Ker. I. köt. 60 l. — Lázár Kistóf és mellette örményül: Gházár Chácsháduri Cháribi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. — Ovánesz Chárib Mêsziri. Szam. Ház. II. köt. 190 l. 73 t. — Trásztádsi Chárib Dzárugên. Szam. Ház. II. köt. 47 l. 62 t. — Ես Խարիպ Խաչատուր, որ եմ որդի Շահ-Նազարի (Jész Chárib Chácshádur, vor jém vorti Sáh-Názári): Én Chárib Chácshádur, ki fia vagyok Sáh-Názárnak. Szam. vár. lev. 1729. Chárib Chodsá. Szam. Ház. II. köt. 85 l. A Chárib család előfordul Keleten is: Vághárs Cháribdsán „Árévélkh“ 1886. aug. 4. 764 sz. Az Ájján, Ájváz, Ászlán, Bogdán, Chácshádur, Chodsá, Donovák, Êsztephán, Gárábéd, Hárib, Hájrábéd, Honán, Hunánián (=Görög) Iszáchán, Iszáj, Izsáki, Jagamast, Jográndsi, Józseffi, Káluszd, Kevork, Kristóf, Lázár, Mêszir. Náhábéd, Ötvös, Sáh-Názár, Trásztádsi nevű családok, melyek Chárib-oknak is neveztetnek, mind Lengyelországból jöttek be. L. ezeket, továbbá Egámszáczhi, Jagamast.

Chászápcshi. Kasszáb arab szó, jelentése: mészáros; dsi (török): árús, chászábdsi: mészáros. Chászápcshi

Márko. Szam. Ház. II. köt. 4 l. 86 t. — Mészáros Kristóf Antal. Szam. vár. lev. 1814 év. A Chászápcshi család vezetékneve Kristóf. L. Hentes, Mészáros.

Chászoján. Chász török szó, jelentése: ötvös, arany-, ezüstmíves, o(v) örm. képző: val, vel dolgozó. Melkhon Mánugi Chászoján Márámorusján: Márámarosán (=Marosán) Chászoján Emanuel fia Melchon. A szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. L. Árzsintár, Goldschmied, Máramarosán, Marosán, Oszkerics.

Cházár=Lázár. Mánug becsi Cházárin vêrtin: Bécsi Lázár fia Emanuel. Szam. Ház. II. köt. 109 l. 49 t. E családnév előfordul Keleten is: Gházároszián Száhág. „Árévélkh" 1886. ján. L. Lázár.

Chêngánoszián=Longinus; jelentékeny nagy család. Pán Toderás Chêngánoszi: Chêngánosz Tódor ur. Szam. vár. lev. régi összeirás. — Ághá Chêngánosz Toderási Chêngánoszián: Chêngánosz Toderás fia Chêngánosz ur. Szam. Ház. II. köt. 24 l. 507 t. A Dániel (=Toderás) család vezetékneve Chêngánosz. L. Dániel, Toderás, Thorosz.

Cheul (Heul, Hevul, Háv-ul). Az örmény a nagyapát (báb) háv-nak is nevezi. A háv szóból a román ul (az, a) névutó hozzáragasztásával: Hávul. A Hávulból csinált a nép Chev-ul-t. A Cheul, a che(v)-ul rövidebb alakja. Ágszend Chevulinê. Szam. Ház. II. köt. 32 l. 20 t. — Száhág vor mágánuámp gocshi Chevuléncz: Száhág (Izsák), ki vezetéknévvel Chevulnak neveztetik. Szam. Ház. I. köt. 1 l. 1 t. A Cheul, Chevul család Száhág. L. Geinár, Goriá, Goriczá, Mingá, Szêhág.

Chev-Êszdephán, örmény szó: Bolond-István. Kihalt család. Chev-Êszdephán Ándon. Szam. Ház. II. köt. 63 l. 182 t.

Chev-Luszig, örmény szó: Bolond-Lukács. Kihalt család. Chev-Luszigin tuszdêr Zorign. Szam. Ház. II. köt. 32 l. 321 t. L. Duducz.

Chev-Ohánnesz, örmény szó: Bolond-János. Kihalt család. Chev-Ohánnesz. Szam. Ház. II. köt. 133 l. 6 t. L. Duducz.

Chodsáján. Dsoch (ծոխ v. ö. sok) örmény szó, jelentése: gazdag. A dsoch-ból betűáttétellel: chods; tatár nyelvben: csoch, csok; törökben kodsá, chodsá. Az erdélyi hazarész örményei gazdag értelemben használják. A Chodsá család Chárib. Chodsa (kodscha) perzsa, Ehrentitel eines vornehmen, angesehenen Herrn. Heise 417 l. L. Ágoston, Belcsug, Dobál, Gazdag, Gêzducz, Máli, Sánta.

Chontikhár. Chontikhár (խոնդիքար) örmény szó, jelentése: király, császár. A mult században Chontikhár (Csik-Szépviz) Császárra magyarosította nevét. 1807-ben Chonthikhár Zakariás utódai Zakariás név alatt fordulnak elő. L. Balázs, Császár, Gáláif, Sáhin, Thákvor (Thákávor), Vászil, Zakariás. — E családnév előfordul Keleten is: կէսարեան és զայսարեան: „Árévélkh" 1880. jún. 31. 258 sz.

Chuthinczhi. Chuthinból való. Chuthin, helység Bessarabiában a Dnister mellett. — Joannes Chuthinczhi. Szam. vár. lev. 1804 év 907 sz. Kihalt család. L. Násztur.

Chul (խուլ) örmény szó, jelentése: süket. — Chul Chácshig. Szam. Ház. II. köt. 1 l. 18 t. Mivel legtöbb született süket néma is = Munds. L. Ánászun, Dumblosz, Munds.

Chutlube, Chutlubej. Kutlu török szó, jelentése: szerencsés, boldog; bej: ur, kutlubej=Beatus, Fortunatus, Mákár. — Chutlubejin Ászvádurê. Szam. Ház. II. köt. 37 l. 34 t. L. Bedo, Bódog, Mákárián.

Csách (ջախ) örmény szó, jelentése: tört, zuzott, hasított. Csách Márkul. Szam. Ker. II. köt. 320 l. 88 t. Kihalt család.

Csáchcsebán (ջաղջեպան) örmény szó, jelentése: molnár. Migol Csághcsêbán. Szam. Ker. I. köt. 127 l. 1543 t. L. Molnár, Morár.

Csákány. Csákány a Csokán magyarított alakja. A nem régen Szamosújvártt elhunyt Csákány Adeodat főesperes is e családból származott. L. Csokán.

Császár, a Chontikhár család magyar neve. L. Balázs, Chontikhár, Gáláif, Sáhin, Thákvor (Thákávor), Vászil, Zachariás.

Csáusz. Cshávus perzsa-török szó, jelentése: hadvezér. „Csáus a hadnak őrmestere, manipulánsa." (Thallóczy,

„Századok.") Theodor Csáusz. Szam. Ker. III. köt. 67 l. 83 t. — Antonius Edelbej Csáusz. Szam vár. lev. 1790. Simá Csáusz (ՍԻՄԱ ՉԱՈՒՍ). A szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. — Meráv Toderin Simáján (ՍԻՄԱՅԻՆ) Csáusi ginn: Meghalt Csáusz-Simai Tódor felesége. Szam. Hal. II. 33 l. 641 t. A Csáusz család vezetékneve Simai. L. Simai.

Csercser. Csercsi török szó, jelentése: szatócs; a magyar akad. szótár is (V. köt. 1087. i.) a szatócs szó eredetét a török nyelvben keresi (szátidsi); örményül phérézág (mánêr-munêr panâr dzáchogh.) Szêhág Csercsel. Szam. Ház. II. 63 l. 186 t. Kihalt család.

Cservics. Csér (ՉԵՐ) örmény szó, jelentése: derült, tiszta, fényes; vics (szláv): fi. Cservics=Fényesfi. Cservics Péter konstantinápolyi örmény festő 1829-ben telepszik le Szamosújvártt. Kihalt család.

Cshedudnik. A vocs (ՉԷ talan, telen) tagadó örmény szócska, mely rövidített (Շ) alakban is használtatik és a dudên (ԴՈՒԴՆ: kar) összetételéből áll. Az erdélyi örmény a vocsh szócskát cshe-nek (ՇԷ) mondja. Cshedudnik: karatlan, csonka. Thumán Cshedudnik. Szam. Ker. II. köt. 328 l. 5 t. Ugyanez a 358 lapon 47 tétel alatt így: Thumás Csutnik; tehát Cshedudnik = Csutnik (Csudnik). L. Csudnik, Csonka, Retezár.

Cshámák. Cshá(k)mák, perzsa szó: kova, tűzkő, tűzelék, tűzes. — Kirkor Cshámák-i. Szam. templomi levéltár iratai közt. A Tűzes család perzsa neve. A Cshámák családnév most nincs használatban. L. Tűzes.

Cshámcsheán. Cshámicsh (ՉԱՄԻՉ) örmény szó: mazsola, malazsa, uva sicca. Sztámbolczhi Uszep Cshámcsheáncz. Szam. Ház. II. köt. 324 l. 63 t. Kihalt család. L. Sztámbolczhi.

Cshár (ՉԱՐ) örmény szó: rossz, gonosz; cshárên (örm. szó) ördög, sátán (törökül sejthán.) E családnév most nincs használatban. L. Kozocsa.

Cshêbáhián., örmény szó; chê: nem, talan, telen; báh: félelem, rettegés; cshêbáhián: rettenthetlen, bátor = András. Kihalt család.

Cshicshágián. Cshicshek (török): virág, örményül dzághig. A Vártán (Várteresz) családnév török neve. Ászvádur Cshicshágián. Szam. Ház. II. köt. 214 l. 70 t. E családnév Keleten is előfordul: E. Cshicshekdsián. „Mászisz“ 1880. febr. 3. 2530 sz. L. Flora, Florián, Gulin, Vártán, Várterész, Virág, Zachariás, Zádig.

Cshusztápán. Cshuszth perzsa szó, jelentése: hamar, gyorsan, sebesen: örményül sudápán (շուտապան), sudápujth (շուտապիոյթ). Cshusztápán: hamar beszélő — a közbetett *á* kapcsoló betű. Ovánnesz Cshusztápán. Szam. Ház. II. köt. 221 l. 113 t. — Donig Cshusztápáni. Szam. Ker. II. köt. 628 l. 38 t. Néha a pán kihagyásával is: Ohánnesz Donigi Cshusztáni. Szam. Ház. II. köt. 35 t. L. Hamar, Hamari. E családnév most nincs használatban.

Csiki = Csik-megyei. E család-büszkesége: Csiki Gergely színműiró. Vártán Csikijáncz. Szam. Ker. III. köt. 351 l. 49 t. — Sztephán Vártáni Csikiján; Csiki Vártán fia István. Szam. Ház. III. köt. 4. l. — Csukczhi Ávákin vêrtin Ászvádurê (Չուքջի Ավակին որդին Ասվատուրը): Csiki Ávák fia Ászvádur. Erzs. Ker. I. köt. 26 l. 1731 év. — Somolovczhi (Csik-Somlyói) Áruszeph. Erzs. Ker. I. köt. 104 l. A Csiki család egyik ága Ávák (=Novák), a másiknak vezetékneve: Hár-Uszep (=Fátter). L. Ávák, Csukczhi, Fátter, Hár-Uszep, Novák, Similovczhi, Somolovczhi.

Csillag, a Zuhál örmény család magyar neve. Ászvádur Chácshigi Csillagi vêrtin: Csillag Kristóf fia Bogdán. Szam. Ház. II. köt. 12 l. 1821 év. L. Bokor, Hurmuz, Zuhál.

Csinás; a magyarból (csinos) kölcsönzött román szó. L. Czifra, Mendrul, Sirin, Zárif; e szavak egy jelentésűek. Czifra, Csinás, Sirin, Mêndrul, Zárif egy család. A Csinás családnév most nincs használatban.

Csiricsár. Cirêser román szó, jelentése: cseresnyeárus. Ávedum Csirisári: Csirisárnak fia Ávedum; és a lap szélén (Szam. Ker. III. köt. 293. l. 39 t. 1845 év) + jegy alatt ez áll: Bányai. Cháthun Csirisári alias Bájéáczhi. Szam. Ház. II. köt. 264 l. jan. 9. L. Bájáczhi, Bányai, Csercser. A Csiricsár családnév most nincs használatban.

Csizmadia. Csizmadia Tódor Márton. Szam. vár. lev. 585 sz. 1800 év. L. Csizmás, Csobotár, Goskár, Láth,

Láthegoskár, Schuszter, Toderás. A Csizmadia családnév most nincs használatban.

Csizmás. A török-magyar csizme-csizmá-ból képezett román szó, jelentése: csizmadia. Markul Csizmás (Szam. vár. lev. 1736 év) és mellette örményül Marko Toderási. A Csizmás család vezetékneve Toderás (Tódor). L. Csizmadia, Csobotár, Goskár, Láth, Láthegoskár, Schuszter. A Csizmás családnév most nincs használatban.

Csobotár. Ciobotar román szó, jelentése: csizmadia. Nikula Kosztini Csobotárján: Csobotár Kosztin fia Miklós. Erzs. Ker. II. köt. 261 l. 29 t. L. Csizmadia, Csizmás, Goskár, Láth, Láthegoskár, Schuszter, Toderás. A Csobotár név most nincs használatban.

Csojná? Chácshádur Csojnáján. (Gyergó-Szt-Miklós). Kihalt család.

Csokán (Csákány). Kocsán (գոչան Mechitár szótár 118 l.) betűáttétellel csokán: jelentése: káposztaszár, zöldségárus. L. Csákány.

Csomák, perzsa szó, jelentése: pálcza, scipio, örményül kávázán. Kirkor Csomákján. Szam. Ház. II. köt. 27 l. 549 t. A rómaiaknál is használatos volt a Scipio vezetéknév: Scipio est cognomen Corneliorum, v. gr. P. Corn. Scipio Africanus. (Josephi Márton Lexicon, pars secunda pag. 1143). Botusánban (Románia) is van Csomák nevű örmény család. L. Csumás.

Csonka, magyar szó. Ladislaus Csonka. Szam. Ház. II. köt. 275 l. 1824. A Hercz család egyik ága Csonka nevet is visel. L. Cshedudnik, Csudnik, Csutá, Hercz, Retedsár, Rusz, Tamási, Thumán.

Csontos, magyar szó. Az Ámirás család egyik ágának gúnyneve. — Bogdán Ántoni Csontosi: Csontos Antal fia Bogdán. Szam. Ház. II. köt. 532 l. L. Ámirás.

Csorba, magyar szó. Csorbá Chácshádur. Szam. Ház. II. köt. 83 l. 1774 év. L. Êszterbul, Stirbul.

Csoribán (ջորիպան) örmény szó, jelentése: öszvérárus, öszvérekkel kereskedő. Az örmény a Csoribán-t még így is mondja: isávár (իշավար, vagy röviden իշպան; ezt a képzést követte csoribán is): asinarius, agaso. E családnév

előfordul Keleten is: Szárkisz Csorebán-ián. „Árévélkh“ 1889. febr. 7. 1519 sz. L. Káttero, Pátrubán.

Csucsul? Ágop Jokobfi Csucsul. Szam. Ker. III. köt. 449. l. máj. 19. A Jakabfi család egyik ágának gúnyneve. Erzsébetváros on Csucsul és Gérláczhi egy család. L. Gerláczhi, Jakabfi.

Csudnik, a Cshedudnik másik alakja. Csudnik alias Tamás Gábor. Szam. vár. lev. 1796. — Csudnik Thumán (Tamás, Tamási) fia így irta nevét: Kápriel Thumáni êz rusz Donigi. Szam. vár. lev. 1794. („Csudnik crida“). A Cshedudnik (=Csudnik) család vezetékneve Thumán (Tamás, Tamási); és mivel e család Oroszországból jött be, Rusz-nak is neveztetik. Cshedudnik (=Csudnik), Csonka, Hercz, Retezár, Rusz, Tamás, Tamási, Thumán egy család. — Csudnik alias Tamás Gábor így is irta nevét: Jész Kápriel Thumáni: Én Gábor, a Thumán fia; pedig Thumán az apjának keresztneve volt. Igy kellett volna irnia nevét: Jész Kápriel Thumáni Rusz-Donigián: Én Gábor, a Rusz-Danig Tamás fia. (1796-ban saját kezűleg irt örmény nyelvű nyilatkozatából). — Rusz alias Tamás Gábor. (Szam. vár lev. 1796. cridalis iratok.) Ennek felesége Moldován Katalin így kezdi a commissiohoz beadott iratát: „Minekutána férjem Csudnik vagyis Rusz Gábor...“ Ferenczi József járatlan ügyvéd evvel a reflexioval vetette vissza egyik hitelező követelését: „Nem Csudnik Gábor, a kinek most foly cridalis processusa, hanem Tamás Gábor az adós.“ — „A bemutatott levél vagy recognitio nem Csudnik Gáboré, hanem Tamás Gáboré; már pedig a Csudnik Gábor cridalis massája Tamás Gáborért nem szenvedhet.“ Erre a hitelező Drágomán Lukács így válaszolt: „Én Csudnik Gábornak, vagy Rusz-Tamás Gábornak adtam költsön; azért megkivánom, hogy Csudnik, vagy Rusz, vagy Tamás Gábor (mert adósom ezekkel a nevekkel neveztetik) massájából fizettessem ki.“ Szam. vár. lev. 1796. cridalis iratok. L. Csonka, Hercz, Retezár, Rusz, Tamás, Tamási, Thumán.

Csuhár (= csohár, kohár) örmény szó, jelentése: drágakő, nemes, jó. Keleten e család Dseváhirdseán nevet visel. Kihalt család. L. Edel.

Csukczhi: Csiki; a régi örmények Csik-megyét Csuknak hivták. L. Ávák, Csiki, Fátter, Hár-Uszep, Novák, Similovczhi, Somolovczhi.

Csumás. Csomás András. Szam. vár. lev. 368 sz. 1806 év. Ugyanez 1806 évi 452 számú aktán „Andreas Csumás kérése..." és alább a határozatban: Csomák András; tehát Csomás, Csumás = Csomák. L. Csomák.

Csuntuleá. Ciuntulea román szó: csonka. — Gádárine Vártáni Csuntuleá-i. Szam. Ház. II. köt. 142 l. 11 t. 1791 év. Kihalt család. L. Csutá.

Csurdás, a magyar csordás szónak román alakja. Kihalt család.

Csutá. Csuta magyar szó; mondatik olyan állatról, melynek farka vagy serénye nincsen. Krikor Csutáján. Szam. Ker. III. köt. 89 l. 109 t. Kihalt család. Csik-Szépvizen a Csutá család vezetékneve Dániel. L. Csonka, Csuntulea, Dániel.

Czánki. Egy régi névsorban ezt kaptam: Boczánki Kristóf; tehát Czánki a Boczánki (= Bocsánczi) rövidebb alakja. István ághácshá Ágopsáin Czánkii Ázbeján vortin: Czánki-Ázbej Jakab ur fia István. Szam. Ház. III. köt. 52 l. — Ágopsá Czánkii Vászilján: Czánki Vászil (László) Jakab. Szam. vár. lev. 1797 év. Számtartó cridalis iratai közt. Czánki, az Ázbej és Vászil család gúnyneve. L. Ázbej, Vászil.

Czárán. Tiera román szó: ország, föld. A hazai örmény tiera alatt Moldovát érti. Czárán (ţĕran) moldovai, Moldován. A Czárán az ergêrczhi román forditása. A Czárán család Dél-Magyarországon most is jelentékeny szerepet játszik. L. Ergêrczhi, Moldován, Moldovczhi, Násztur, Retezár.

Czárká. Ţarcă román szó: szarka (állattan). — Vártig Chácshereszi Czárká-i. Szam. Ház. II. köt. 91 l. 28 t. A Chácsherész család egyik ágának gúnyneve. L. Chácsherész.

Czetz (գետ) örmény szó, jelentése: moly, szú, tinea (selyembogár), görögül σής, arabul szusz, perzsául szubuze, zsidóul szász. — Emmanuel Czetz (a pap). Szam. Ház. II. köt. 242 l. 40 t. 1813 év. — Mánug Vártáni Czetzján: Czetz Vártán fia Emanuel. Szam. Ház. II. köt. 43.

l. 99. — Vártán mágánuámp Czetz: Vártán vezetékneve Czetz. Szam. Ker. 1715 év. I. köt. 10 l. — A Czetz család vezetékneve Vártán. A Vártán örmény családnév magyar jelentése Rózsa (վարդ várt: rózsa); a Czetz (czetz) szó jelentése tehát e családnévben: rózsalevelész, Rosenlaus. E családból származott a dicső tábornok Czetz János (lakik Buenos-Airesben, Respublica Argentina), kinek fényes nevét az 1848—49-ik évi szabadságharcz alatt felmutatott hős tetteiért Klio kitörülhetlen betűkkel jegyezte fel a magyar történelem lapjaira. L. Csicshág, Flora, Florián, Pituch, Vártán, Virág.

Czêvádzjégh (helyesebben Csuázjégh); czu (ցու tojás) és jégh (կդ, իգ, zsir) örmény szavakból, jelentése: rátotta, rántotta. Czuádzjégh Thorosz. Szam. Ker. I. köt. 73 l. 761 t.; erről neveztettek a Csuázjégh-ok — Thoroszián-, Theodorovics-, Todorovics-oknak. — Ávákjérécz der Minász vor mágánuámp gocshi Thorosz Czêvádzérêncz: Minász főesperes úr, ki vezetéknévvel Rátotta Thorosznak (Theodorovics Mihálynak is hivták) neveztetik. 1721-ben Szam. Ház. I. köt. 1 l. — Gházár Czêvádzéghján (ձվաձկդեան). Szam. Hal. II. köt. 2. l. 27 t. Ángszend Thoroszián Czévádzéghi (ձվաձկդի). Szam. Ker. II. köt. 16 l. 167 t. — Michael Stephán alias Czêvádzégh (helyesen: Theodorovics István fia Mihály). Gergely István alias Czêvádzégh (helyesen: Theodorovics István fia Gergely). Szam. vár. lev. összeirás. L. Theodorovics, Todorovics.

Czholun erdélyi örmény tájszó, fényes. A Bocsánczi család egyik ágának gúnyneve. Czholun = Luczián. L. Bocsánczi.

Czifra, magyar szó, tulságosan ékesített, különféle tarka szinekkel vegyített; a török zárif magyar forditása. Luszig Czufrájéncz. Szam. Ház. II. köt. 1461. 9 t. — Czifra. Erzs. Ker. I. köt. 23 l. L. Csinás, Mêndrul (mandru). Sirin, Zárif.

Cziriák = Czirjék, Cyriacus, κυριακος = Domonkos, Domokos, Dominicus. Ignácz Cziriáki. Szam. Ker. II. köt. 763 l. 61 t. L. Bázár, Biáthá, Dominik, Gurjegh, Kritsa.

Czitrom, latinul citromalum, hellenül kitrion. Korbuly János gúnyneve. L. Korbuly.

Czopolyá? Ágopsa máskép Czopolya Jakab. Szam. vár. lev. 1804. 659 sz. Jakab Jakab máskép Czopolya. Szam. vár. lev. 1799. („Mitfisz crida.") A Czopolya (gúnynév) család vezetékneve Ágopsa (= Jakab). A Czopolya családnév most nincs használatban. L. Ágopsa, Jakab, Márne.

Czuczug? Korbuly Kristóf gúnyneve. L. Korbuly.

Czugucza (a románban disznó-hivogató szó) Kovács Dávid alias Czugucza. Szam. vár. lev. 1801 év. 854 sz. A Kovács család gúnyneve. Most nincs használatban. L. Kovács.

D. Ds (ď). Dz (ʒ).

Dajka. L. Dájká.

Dalmai. Donovák Géza bankigazgató (Kolozsvár) örmény családnevét (Donovák) Dalmai-ra magyarositotta. L. Donovák.

Danigovics. Danigovics, don (ուն: ünnep) örmény szó és a szláv vics (fi) összetételéből. Danigovics (helyesebben: Donigovics) = Domokosfi. Danigovics Bogdán. Szam. vár. lev. 1855. (Erzsébetváros). L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Dominik, Gurjech, Kritsa.

Dájbukát. A Dájbukát családnév a román „dai bucate": adsz-e gabonát szavakból ered. Ászvádur Dájbukát. Szam. Ház. II. köt. 151 l. 105 t. — Gurjegh Dájbukát Zachariás: Dájbukát-Zachariás Cziriák (= Domokos). Szam. vár. lev. 1805. 925 sz. A Dájbukát család egyik ágának vezetékneve Zachariás. Egy Csik-Szépvizen 1823-ban készült sírkő tanuskodása szerint a Dájbukát család másik ágának vezetékneve Ágopsa. — Dájbukát alias Pápa Bogdán. Szam. vár. lev. 1821. — Dájbukát Kajtán Szamosújvártt (1852) Fálának is neveztetett. A Dájbukát név az anyakönyvekben következő alakokban fordul elő: Dájbukát, Dáibukát, Táebukát, Tajébukát. L. Ágopsa, Fală, Pápa, Zachariás.

Dájká (Dajka). A perzsa dáje többes alanyesetéből [daj(e)g(e)á(n)] alakult a magyar dajka. Ohánnesz Dájká-i. Szam. Ker. III. köt. 355 l. 77 t. L. Dajka, Embej, Ember, Mamicoia, Tájeg.

Dámghádsi; dámghá arab szó: jegy, jel; dámgádsi: jelző, vásárbiró. E név most nincs használatban.

Dániel héber szó, jelentése Isten az én itélőbirám. (a héber dan [biró] és El [Isten] szókból). Joannes Dániel judex hujatis (Szamosújvár) oppidi. 1774. Szam. Ker. II. köt. 474. l. Dániel Todcrás Ibásfávolinê: Erzsébetvárosi Dániel Tódor. Szam. Ker. II. köt. 282 l. 13 t. — Horopszime Chêngánoszi Dánielián gin: Dániel Chêngánosz (Longinus) neje Ripszima. Szam. Ház. II. köt. 809 l. 150 t. — Longinus ághá Ászvádurin Dánielián: Dániel Bogdán ur fia Longinus. Szam. Ház II. köt. 223 l. 30 t. — Dániel Bogdán fiának Jánosnak, báró Vay Julianna volt felesége; midőn ezeknek fiok (László) született, az erdélyi püspököt (Kollonitz de Kollegrad) hivták meg keresztapának, kit a helybeli esperes-plebános: Verzár Lukács helyettesített. Szam. Ker. II. köt. 478 l. 88 t. 1777 év. — D. Joannes Nep. Dániel et consors ejus D. Ilustrissima B. Julianna Vay. Szam. Ház. II. köt. 118 l. dec. 28. 1784. Kaptam a Szamosújvár városi levéltárban egy jegyzéket (1736), melyben ez áll: Franciscus Dániel és mellette örményül: Frênkucz Thoroszi, mit így kell kiegészíteni: Toderás (Thorosz)-Dániel fia Ferencz. Ugyanis e család Toderás (Thorosz) név alatt jött be, Dániel egyik ősüknek csak keresztneve; de az unokák a Toderás vezetéknevet elhagyták és a Dániel nevet kezdették vezetéknév gyanánt használni. E jegyzékben kaptam ezt is: Nicolaus Dániel és mellette örményül: Nikuláh Ámirái; mit így kell kiegészíteni: Dániel Ámirá (Imre) fia Miklós. A Dániel családnév előfordúl Keleten is: Tánielián. „Mászisz“ 1879. szept. 25. 2425 sz. L. Chêngánosz, Csutá, Dsis-cháthun, Ergán, Hosszú, Thorosz, Toderás.

Dávid (Távit). Héber eredetű, jelentése: kedvelt. Dávid Gyula kereskedő Kézdi-Vásárhelyt. L. Tilimb.

Dávidovics: Dávidfi. (Dávid-o-vics; *o* kapcsoló betű, vics [szláv]: fi). Alexander Dávidovics ex oppido Szigeth. Szam. vár. lev. 1787 év 404 sz. E családnév előfordul Keleten is: Árisztáges Távtján (Դաւիթեան). „Árévélkh“ 1886. júl. 12. 752 sz. A Dávidovics családnév most nincs használatban.

Deák, Diák. Az orosz hitű magyaroknál a kántor v. éneklő tulajdonkép diakonus. Az örmény is eddig kántorát Deáknak nevezte. Deák másként Ántonás József. Szam. vár. lev. 1807. — Deák másképp Kolcza Tódor. Szam. vár. lev. 1827. — Gregorius Lukács alias Deák. Szam. vár. lev. összeirás. — Josephus Deák alias Miron. Szam. vár. lev. 1784. 71 sz. (Ez a Josephus Deák egy örmény mellékletben Uszep Ántonásián-nak neveztetik. A hátiraton Deák József, a tanácsi kimutatásban Péter József alias Deák; [Michael Péter-Deák. Szam. vár. lev. 1804. 279. sz.], a kormányszék ugyanezt Kovács Józsefnek mondja Ezek szerint az Ántonás, Gergely, Izsák, Kolcza, Lukács és Miron családok is adtak kántorokat (=Deák-okat) a szamosújvári örmény kath. egyháznak. L. Kok, Kráter, Têbrucsig.

Dêlbej az Edêlbej (= Adalbertus, Albert) rövidebb alakja. A Dêlbej név most nincs használatban. Dêlbej Dolváth. Szam. Ker. I. köt. 15 l. 1720 év.

Dêngádz (մուկուած) örmény szó, jelentése: ültetett; itt dőledt (düledt) szemű (gúnynév.) E családnév most nincs használatban.

Der-Ágop: Pap Jakab.

Der-Ámirá: Pap Ámirás.

Der-Ángszend: Pap Auxentius.

Der-Ászvádur: Pap Bogdán.

Der-Chácshádur; Pap Kristóf (Keresztadtapap, Crucedatus sacerdos.) L. Dondon.

Derder (տէրտէր)örmény szó: Pap. Az örmény a világi személyt ághá (úr) vagy ághácshá (úr), az egyházit der (úr) czímmel tiszteli; p. ághácshá Kirkor — Gergely úr és der Kirkor — Gergely pap; de ha a pap keresztnevét elhagyja, akkor a der-t megkettőzteti, — így: derder; az egyik úr illeti a hasznos polgárt és a másik a derék lelkiatyát. Ez a kettőztetés szokásban van más nyelvekben is; a német a czímezéseknél így ír: An den Herrn Herrn . . ., vagy a latinban: Reverendissimo domino domino... Különben ezen szép szokástól eltekintve, a pap szó kifejezésére a kháháná és jérécz örmény szavak

vannak használatban. Vártán Derderján. Szam. Ház. II. köt. 66 l. 30 t. — Nerszesz Derderáncz. Szam. Ház. II. köt. 471 l. 162 t. E családnév Keleten is előfordul: Káluszd Derderján. „Árévélkh" 1886. aug. 768 sz. Törökök között a Derderján családnév helyett Phápházián-t is használnak: Gárábéd Pápázián. „Árévélkh" 1886. aug. 26. 783 sz. L. Moldován, Pap.

Der-Êsztephán: Pap István.

Der-Hágop: Pap Jakab.

Der-Kirkor: Pap Gergely. L. Silmánug.

Der-Márdirosz: Pap Márton.

Der-Mêndrul: Pap Mêndrul.

Der-Nerszesz: Pap Nerszesz.

Der-Nikulá: Pap Miklós.

Der-Ohánnesz: Pap János. L. Dondon.

Der-Sêmávon: Pap Simon.

Der-Szêhág: Pap Izsák.

Der-Szimon: Pap Simon.

Der-Szulimán: Pap Szulimán.

Der-Uszep: Pap József.

Der-Vártán: Pap Vártán.

Der-Vártig: Pap Vártig. A terjedelmes Pap-ok huszonkét Pap családból származnak. Némely Pap a román parinte (szülék, szülők, parentes, Eltern) szótól Pêrint, Perint-nek nevezte magát. L. Dondon, Pap, Perint.

Diákon. L. Deák. Diákon Szárkisz (Szergius). Szam. vár. lev. összeirás. E családnév most nincs használatban.

Diárbekirczhi. A török a régi Tigranocerta (Tigránágérd; Örmény-Mesopotamia) helyén épült Ámit (Hámit) várost Diárbekir-nek nevezi. (L. Mechithár szótár 334 l.). Diárbekirczhi = Diárbekiri, Diárbekir helységből való. — Hovszeph Krikori Diárbekirczhu. Erzs. Ker. II. köt. 131 l. 46 t. Kihalt család. Diárbekir és Iszáj (l. ezt) Erzsébetvároson egy család. E családnév előfordul Keleten is: Ászvádzádur Diárbekirján. „Mászisz" 1880 ápr. 3. 2880 sz.

Diráczhu (տիրաւոր) örmény szó, jelentése: sekrestyés, egyházfi, templomszolga. Szêhág Diráczhuián mágánuámp Kolczátá: Diráczhu Izsák vezetékneve Kolczátá. Szam. Ker. III. köt. 372. l. 100 t. Lucas Gergely és mellette

örményül Luszig Diráczhu-i. Szam. vár. lev. 1736. — Marko Diráczhu Nigoli Sárgáján: Sárga Milkós fia Márk kántor. Szam. Ház II. köt. 33 l. 644 t. — Vászil Diráczhu Mêgêrdicshi: Mêgêrdicsh László kántor. Szam. Ház. II. köt. 37 l. 7 t. — Diráczhu Ágop Donigi: Donig Jakab kántor. Szam. Ház. II. köt. 43 l. 91 t. Ezek szerint az Ántonás, Gergely, Kolcza, Lukács, Máhdesz, Miron, Donig, Sárga (= Nigol), Mêgêrdicsh családok adtak kántorokat a szamosújvári örmény kath. egyháznak. L. Deák, Kolczátá.

Dobál. Thopál török szó, jelentése: sánta, Claudius, Kolos. Rozsi Ántoni Dobálján. Szam. Ház. III. köt. 12 l. E családnév előfordul Keleten is: Nigoghájosz Thophálján. „Árévélkh" 1886 aug 9. 768 sz. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Gágh, Gêzducz, Máli, Sánta.

Dobli. A Dobri(bán) családnév első alakja. Ohánnesz Dobli. Erzs. — Dobléncz Mêgêrdicsh. Erzs. Ker. I. köt. 51 l. Erzsébetváros on 1767-ig Dobli; ebben az évben a pap Dobli helyett ezt a szót irja: Dombi. Hovszep Ohánneszi Dombi-i: Dombi János fia József. Ersz. Ker. I. köt. 127 l. 13 t. L. Dombi.

Dobos, a „Tilimb" magyar forditása. Ánton Nigolin Dobosin vêrtin: Dobos Miklós fia Antal. Szam. Ház. II. köt. 428 l. 20 t. A Dobos család vezetékneve Nikos. L. Nikos, Tilimb.

Dobrenki. A Dobribán másik alakja. Chácshig Dobrenki. Szam. vár. lev. 1779. L. Dobribán.

Dobribán (Tobribán). Thubre perzsa szó: tárcza, erszény. Dobribán: tárczás, erszényes. Chácshig Dobribán. Szam. Ker. II. köt. 332 l. 56 t. — Mánug Dobrebán. Szam. Ház. I. köt. 26 l. 67 t. L. Chácshig, Erszényes, Hêbás, Pongrácz, Pungutz.

Dobrinká. A Dobribán harmadik alakja. Christóf Dobrinka. Szam. vár. lev. 1769 (Szebeni levél).

Dolkucz, a Dolváth kicsinyitett alakja. A Dorothea kifejezésére is használjuk.

Dolváth. Deolveth török szó, jelentése: szerencse; örményül páchd = Felix, Felician, Felicitas, Fortunatus. Kihalt család.

Dombi = Dobli. Dombi Szárkisz (Sergius). Szam. Ker. II. köt. 540 l. 157 t. L. Dobli.

Dominik = Domokos, Domonkos, Dominicus. L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Gurjégh, Kritsa.

Dondon, az örmény Derder család szláv neve; a szláv don = örmény der, don + don (dondon) = derder = Pap. Chácshig Dondon. Szam. Ház. II. kőt. 64 l. 201 t. — Dondon Szimon. Szam. Ker. I köt. 69 l. 729 t. Dondon Kristóf alias Chácshádur. Szam. vár. lev. 1819 év, 281 sz. — Andreas János alias Dondon. Szam. vár. lev. összeirás. A Der-Chácshádur és Der-Ohánnesz család összeházasodásából származott utódok kihagyták mind a két családnevet (Chácshádur és Ohánnesz) és a két Der (szlávul Don) összetételéből alkotott névvel nevezték el magukat. (Der + der) Derder = (Don + don) Dondon. L. Der-Chácshádur, Derder, Der-Ohánnesz, Drágon, Dregán, Pap, Perint.

Donig, (a Dániel keresztnév jelölésére is használtatik). Donig, a Do(mi)nik röviditése. Donig Sênfálovi: Erzsébetvárosi Donig. Szam. Ker. I. köt. 117 l. Chácshig Donigi. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 611 t. Donig (= Dominik), Cziriák, Gurjegh, Biátha egy család. L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Dominik. Gurjegh, Rácz, Szurugdsi.

Donigfi, a Donigovics magyaros neve. Jacobus Donigffi. Szam. vár. lev. 1796. 235 jk. sz. E családnév most nincs használatban. L. Donig, Donigovics.

Donigovics. L. Donogovics.

Donogán, Donágán (տօնական) örmény szó, jelentése: ünnepi, ünnepet illető, arra vonatkozó, ekkor történni szokott; a maga nemében diszesebb, fényesebb, pompásabb; ünnepies, innepélyes, örvendetes; festus solemnis = Szolemnisz püspök szept. 24. Fesztusz vértanú jún. 24. Vártán Donogán. Szam. Ház. II. köt. 245 l. 42 t. Donágán nevű család van Örményországban is (Áchálkhálák városában). L. Márne, Susán, Sztechno (Stefánovics), Trásztádsi, Ursul.

Donogovics jelentése Donigfi, Domonkosfi. Adeodatus Donogovics. Szam. Ház. III. köt. 54 l. L. Donig, Donigfi, Donigovics.

Donovák (Donávák). Ágop Donovák Foksánián: Foksáni Donovák Jakab. Szam. Ház II. köt. 6 l. 119 t. A Donovák család Foksánból (Románia) jött be. A bécsi mechitháristák lapja, a „Hántesz“ 1893 évfolyam. 9. füzet (szept.) 272-ik lapján Bogdán Donávákovicz-ot Ászduádzádur Տէր-Աստուած-nak mondja. Don-ávák = Derávák = főpap = Pap. Az Ávák, Donávák (Donovák), Dondon, Derder, Novák, Pap, Perint egy család. L. ezeket, továbbá: Dalmai, Foksánczhi, Susán. — Donovák máskép Chárib Bogdán. Szam. vár. lev. 1851. A Donovák család is Chárib nevet visel.

Donszki. A Donból (= örmény Der) alakult név. L. Der.

Drágán = Drágon = Dregán. — Ohánnesz Drágán. Szam. Ker. II. köt. 187 l. 65 t. Andreas Drágon = Dondonê. (így) Szam. vár. lev. 1736 összeirás. — Dragonyos, Drágon, Drégán = Dondon. L. Dondon.

Drágics a Mêgêrdicsh elferdített alakja. Joannes Baptista Dragits alias Joannes Bogdán. (helyesen Joannes Joannes [és nem Bogdán]: Jánosi János). Szam. vár. lev. 1799 év 804 sz. Bogdán Drágics és mellette örményül Ászvádur Mêgêrdicshi (Աստուր Մկրտիչի) Szam. vár. lev. 1736. összeirás. Drágics = Mêgêrdics. (Bapt. Joannes = Ker. János).

Dragonyos. Drágomán Lukács — Dragonyos Lukácsnak is neveztetik a Csudnik-féle csőd irataiban. Szam. vár. lev. 1796. A Dragonyos család vezetékneve Drágomán. L. Drágon, Dregán, Drágomán.

Drágomán. Dragomanno olasz szó: a fényes kapú tolmácsa az idegen követekkel. (Törökül: therdsimán). Drágomán alias Lukács. Szam. vá.r lev. — Catharina Lukács alias Drágomán. L. a Csomák-féle czimerlevelet. — Gregorius Drágomán alias Kopács (copaciu román szó: fa, fatörzsök). Szam. vár. lev. 1780. Krikor Lukács mágánuámp Drágomán: Lukács Gergely vezetékneve Drágomán, 1716. év. Szam. Ker. I. köt. 7. l. Iszájin vêrtin Lukácsê mágánuámp Drágomán: Izsák fia Lukács, kinek vezetékneve Drágomán. Szam. Ház. I. köt. 2 l. 9 t. A Drágomán-ok Lukács-ok. Anna Mechithar Gregorii Drágomán alias Isaak civis et quaestoris ejatis relicta vidua.

Szam. vár. lev. 1776 év 31. Az Izsák család egyik ága is Drágomán nevet visel. Mária Drágomán alias Tekerics. Szam. Ker. IV. köt. 251 l. Drágomán Lukács alias Munya. Szam. vár. lev. 1827. L. Kopács, Munya, Tekerics.

Drágon, Dragonos, Dragonyos kölcsönzött szó a hellen drakon és a latin draco szóktól, honnan a német Dragoner, a franczia dragon, az olasz dragone is származtak. Gyergyó-Szt-Miklóson a Drágon-ok most Eránosz nevet viselnek. L. Dregán, Eránosz.

Dregán, Drăgan vedi Dragon. (Bartianu, Dicţionar román-germăn. 195 l.) Dregán = Drágon. Dregán Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 225 l. 103 t. Ohánnesz Szimáoni Drigánián: Drigán-Simon János, 1799. Szam. Ker. I. köt. 160 l. Donig Drêgáni Szimonián. Szam. Ház II. köt. 13 l. 113 t. A Dregán család vezetékneve Simon. János Emanuel alias Dregány. Szam. vár. lev. összeirás. Az Emanuel (Mánug) család egyik ága is Dregán. L. Simai, Simávon (Simon).

Drêgics = Drágics. Drêgics Mêgêrdics. Szam. Ker. II. köt. 279 l. 138 t. L. Drágics.

Drótos. Magyar költsönszó (v. ö. Draht). Gúnynév. E család tagjai Gyergyó-Szt-Miklóson laknak.

Dsecshegh. Dsegh (ձեղ) örmény szó, jelentése: kopasz, calvus, tatárul khel. E család vezetékneve Thorosz (Tódor). Ászvádur Dsecsheghi. Szam. Ker. II. köt. 805 l. 15 t. E családnév most nincs használatban. L. Bleská, Gondág, Kendov, Khel, Kopasz, Szultán, Thorosz.

Dsehez. Dsehez (= dsehiz) arab szó, jelentése: kelengye, dos, donum, Donatus. Dsehez (az örményben վարձ várcz) az az ajándék, mit a menyasszony a menyekző előtt vőlegényétől kap; de dsehez (az örményben օժիտ ozsid, magyarul: kelengye) az is, mit a menyasszony a vőlegény házához visz. A Dsehez család egyik ága az ötvenes években Kincses-re magyarosította nevét: Petrus Kincses-Dsehez. Szam. Ház. III. köt. 64 l. apr. 3. Nigol mágánuámp Dsehez: Nigol (Miklós) vezetékneve Dsehez. Szam. Ker. I. köt. 22. l. 91. t. A Dzehez-ek Nigol-ok. L. Kincses, Nigol.

Dsêmri. Az örmény dséméli (ծեմելի) szónak jelentése: pompás, fényes. A Lukács család örmény neve. Cházár Dsêmri. Szam. Ker. I. köt. 146 l. E családnév most nincs használatban. L. Lukács.

Dsermágián. Dsermág (ծերմակ) örmény szó, jelentése: fehér. Ánton Dsermágián i Hájászdáne egádz: Örményországból jött (1825-ben) Dsermág Antal. Szam. Ker. IV. köt. 11. l. sept. 6. A Fehér család örmény neve. Albanus, Albin. E családnév előfordul Keleten is: Nêsán Dsermágián. „Árévélkh" 1886 nov. 16. 851 sz. Dsermág más névvel Fehér Antal. Szam. vár. lev. 1836 év. L. Fehér, Bedrosz, Kápálb.

Dsigár. Dsigêr (ծիկր) örmény szó, jelentése: hegyes lándsa, dárda. Az Ákoncz és Balta család örmény neve. Emanuel alias Lukács Sigár. Szam. vár. lev. 1764. Az Ákoncz, Balta, Dsigár család vezetékneve Kristóf, Lukács. Gratianus Kristóf Dsigár. Szam. vár. lev. összeirás. — Emanuel Dsigár alias Lukács. Szam. vár. lev. — Dsigár alias Katona Lukács. Szam. vár. lev. 1774. L. Ákoncz, Balta, Katona, Kolcser, Kristóf, Lukács.

Dsirách. Dsêrák (ծիրակ) örmény szó, jelentése: gyertya, az arab-törökben: cseráz, csiráz, cshirák. E családnév előfordul Keleten is: Dseráz Minász a londoni L' Armenie szerkesztője. Gyertyánfi, Dsirách, Geron, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi egy család. E család vezetékneve Ángszend. L. ezeket és Ángszend.

Dsis-cháthun. Dsis perzsa szó, jelentése: fő, nagy; urnő, hölgy, herczegnő; az összetett dsis- vagy zsis-cháthun jelentése: főherczegnő, valide szultán, örményül thákuhi (թագուհի): regina. Dsis-cháthun = Szultán = Regina. L. Ergán, Hosszú, Pipi, Szultán, Temesvári.

Dsokêbin. Joce bine román szó, jelentése: jó tánczos, jól tánczol. Ázbej ávéli ánun Dsokebin: Ázbej melléknéve Dsokebin. Szam. vár. lev. 1722. Dsokebin az Ázbej család egyik ágának gúnyneve. L. Ázbej.

Dsumerdián = Zsumerd. Bogdán Dsumerd. Szam. Ház. II. köt. 234 l. 32 t. — Ászvádur Dsumerján Elisábethá-khághákháczhi: Erzsébetvárosi Dsumerd Bogdán. Szam. Ház. II. köt. 122 l. E családnév most nincs használatban. L. Bogdánfi, Zsumerd.

Dsurdsovczhi, örmény szó, magyarul Gyergyói, Gyergyai. Keresztesi alias Dsurdsovczhi Márton. Szam. vár. lev. 1816. 1526 sz. Dsurdsoven meg háj mê: Gyergyóból egy örmény. Szam. Ker. I. köt. 35 l. 264 t. Dsurdsovczhi Ágop Gárdsthéverun: Rövidkarú Gyergyai Jakab. Szam. Ker. I. köt. 123. l. 1507. t. — Dsurdsovczhi Donig Gárdsthévján (կարճաթևվեան). Szam. Ház. II. köt. 92 l. 63 t. — Thumán Vártereszi Thumáni Dsurdsovczhun vêrtin. Szam. Ház. II. köt. 288 l. 92 t. — Dsurdsovczhi Ánisor Ászvádur. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 7 t. — Dsurdsovczhi Eránosz Luszig. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 12 t. Ezek szerint Gyergyó-Szent-Miklósról ezek a családok jöttek Szamosújvárra lakozni: Ánisor, Eránosz, Gárdsthév, Keresztes, Thumán. L. Ánisor, Eránosz, Flora, Gárdstév, Gyergyai, Keresztes, Thumán, Vártereszt.

Duha, Tuba (magyar) jelentése: galamb; egyezik a német Taube szóval; régi németben: tuba, tube; goth nyelvben: dubo, régi szász nyelven: dúbha, dufa. A dubhából a *b* kihagyásával lett: Duha. — Az örmény թուխ (thuch, niger, fekete) a perzsában: ducha. Az Áffumi = Fekete = Nyegrucz család perzsa neve Duha. — Duha Luszig. Szam. Hal. II. köt. 68 l. 282 t. — Meráv ághá Szoghomonê Chácsháduri Duháján: Meghalt Duha Kristóf fia Salamon úr. Szam. Hal. II. köt. 6 l. 121 t. — János Lukács alias Duha. Szam. vár. lev. 1766. (A Placsintárféle krida iratai közt). — Lucas Duha és mellette örményül Luszig Ohánneszi (Jánosi). Szam. vár. lev. 1738 összeirás. A Duha család vezetékneve János (Jánosi, Ohánnesz). Áffumi, Duducz, Duha, Fekete, Kárákás, Nyegrucz, Sziévmitko egy család. L. ezeket. Daha. Dahokról Örményországban számos emlegetéseket találunk mind honi, mind idegen irókban. Nagy-Örményország 15 tartományának egyike, mely a Phasis forrásainál, meg a Pariadra-bérczek hegyhatárain és völgyein Colchisig terül el, a legrégibb idők óta Daha, Dahask és Daik nevet visel és Dahoktól lakatott. Xenophon Anabasisában a Dahákat Taochi (ταοχοι) néven nevezi. (L. Lukácsi Kristóf. A magyarok őselei 163 és 165 l.) Ha Duha = Daha, akkor Duha a legrégibb családok egyike. L. Porumb.

Dudên (մուտն) örmény szó, jelentése: kar, vég, valaminek széle. L. Áki, Bocshig, Fark, Kepri.

Duducz. Férfi és női keresztnév is (Melán, Melánia) mint p. „i Kirkoren Szácháinê jév i Duduczen:“ Szácha Gergely és Melania (nevű feleségétől született fiú). Szam. Ker. I. köt. 87 l. 854 t. De vezetéknév gyanánt is használjuk: Gábriel Dudutz. Szam. Ker. II. köt. 267 l. Gergely Simon alias Duducz. Szam. vár. lev. összeirás. A Duducz család vezetékneve Gergely. — Dudutz vulgo Szunyog Gergely. Szam. vár. lev. 1826. 1603 sz. A Duducz család egyik ágának gúnyneve Szunyog. Az „Árévélkh“ 1888 ápr. 20. 1281 száma ezeket mondja: Govgászján háji hámár vêráczhin ánhok e, kinemol e, thethevámid e, mi choszkov duducz e (մուտուց), vor gê modená Bolszeczhoczh zevzek, hobbá párerun: A kaukazusi örméuy előtt a georgiai lelketlen, iszákos, könnyelmű, szóval d u d u c z, mely szó a konstantinápolyi zevzen (gyermekcszű), hobbá (b o l o n d o s) szóhoz közelit. E szerint Duducz = bolondos. L. Áffumi, Chev-Luszig, Chev-Ohánnesz, Chev-Sztephán, Gergely, Szunyog.

Dumblosz. A Têmlos = dêmlos (դմլոշ) = ánászunmárt (անասունմարդ): néma. Dumblosz Márdirosz. Szam. Ker. II. köt. 385 l. 38 t. L. Ánászun, Chul, Munds.

Dumitrászá. A Dumitru-ból *sa* román képzővel alkotott nőnév. Luszig Dumitrászá-i. A szamosújvári timártársulat iratai közt. L. Dumitru, Vertán.

Dumitru. A Demeter név román alakja. Demeter görög szó (δημοῦμητερ,) jelentése: a nép anyja, Ceres, a földmívelés és gyümölcsészet istennője. — Lukács Vertán alias Dumitru. Szam. vár. lev. Dumitru a Vertán család gúnyneve. A Dumitrászá és Dumitru név most nincs használatban. L. Dumitrászá, Gud, Vertán.

Durák török szó, jelentése: lakás, szállás, tartozkodás. E családnév most nincs használatban. L. Szállási.

Dzárug, a dzerig másik alakja. A csikszépvizi Ker. II. köt. 85 l. szerint Dzárug (Zárug) = Simeon. Szam. vár. lev. 1796. „Csudnik“ cridalis iratai közt: Ászvádur Dzárugi Korbulián: Korbuly Dzárug fia Bogdán. És ez a Korbuly Dzárug azt a bizonyitványt, mit ezen iratok-

hoz mellékelt, így irta alá: Korbuly Simon; tehát Dzárug Simon. L. Bátrin, Dzerig (Zárug, Zerig), Násztur, Simávon.

Dzêrig. Dzér (ծեր) örmény szó: öreg. — Öreg Simeon (dzér Szimon, Szimeon) a neve annak a jámbor, istenfélő férfiúnak, ki a Szent-Lélek jelentése következtében, a templomba menvén, az Isten Fiát karjaira vette. Lukács 2. 25. — Az az örmény fiú, ki ezen öreg Simeon nevére kereszteltetett, a Simeon elhagyásával egyszerűen csak Dzerig-nek neveztetik. — Chácshig Dzerigján. Szam. Ker. II. köt. 254 l. 84 t. E családnév előfordul Keleten is: Keork Dzerunián. „Árévélkh" 1887. jún. 1. 1011 sz. Dzerig = Dzerun(ián) = Nesztor = Násztur. L. Násztur. A Szam. vár. lev. 1789—289 sz. alatt van egy kimutatás, mely az akkori árvákról két példányban készült; egyikben Korbuly Márton fia Zerig-nek van irva és a másikban ugyanaz Zárug név alatt fordul elő; tehát Zárug = Dzárug = Zerig = Dzerig. Dzerig vor mágánuámp gocshi Száchá: Dzerig, ki vezetéknévvel Száchá-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 23 l. 110 t. A Száchá-k (l. ezt) Dzerig-ek. Jákub Dzerigián jév ájl Pribági: Dzerig Jakab vagyis Pribág (l. ezt). Szam. Ker. IV. köt. 236 l. A Pribágok is Dzerigek. L. Bátrin, Kepus (Kép), Zárug, Zerich.

Dzêvortbêrung örmény szó, magyarul: csavart ajku. A dsivortim գիւորդիմ igét: tekerem, facsarom, csavarom értelemben használja a hazai örmény. L. Facsarár. Bêrgunkh պերկունք: ajkak = bêrgunkhê dzur. A Dsivortbêrung gúnynév most nincs használatban.

Dzurkhithján, a dzur (ծուռ görbe) és khith (քիթ orr) örmény szavakból: görbe orrú. Szefer Chácshigi Dzurkhêthi. Erzs. Ker. II. köt. 65 l. 38 t. E család vezetékneve Szefer. A Dzurkhithján név most nincs használatban. L. Szefer.

Dzurperán (ծուռբերան) örmény szó, magyarul: görbe száj, görbe száju. A Dzurperán név most nincs használatban. L. Chácshig, Dzerig, Êsztrêmb, Görbe.

Dzurthêkhián, dzur (ծուռ) és thêkháném (թքանեմ pököm) örmény szavakból. Ohánnesz Chácshigi Dzurthêkhián. Erzs. Ker. II. köt. 25 l. 69 t. E család vezetékneve Chácshig. A Dzurthêkián név most nincs használatban. L. Chácshig.

E.

Ecclesia, görög-latin szó (egyház). Korbuly Kristóf gúnyneve. L. Korbuly.

Edel (Edil) = Adel. Edel német szó: nemes fajból való. A Csuhár család német neve. L. Ázbej, Csuhár. Edil Buzát Vertánesz. Szam. vár. lev. 1793. Az Ázbej, Budzát (Buzát), Buzeskul, Csuhár, Czárán, Ergêrczhi, Moldován család nemes (Edel) volt még a külföldön. L. ezeket.

Edêlbej = Adalbertus. Adalbert: fényes nemességből való, a német edel (nemes) és berth-ből (fény). — Johanna Adalbej. Szam. vár. lev. 1807 év 738 sz. — Albert máskép Brêndzár János. Szam. vár. lev. 1802. 210 sz. L. Brêndzár, Jolbej.

Edgárián. Az édéghágál (եդեղգալ) örmény szó rövidített [éd(éghá)gál, edgár] alakja, jelentése helytartó, praefectus regionis, törökül pasa. A Básánika család örmény neve. Kihalt család. — Melchon Edgár. Szam. Hal. II. köt. 153 l. 39 t. — Száko Lupuli Edgárián. Szam. Ker. II. köt. 28 l. 331 t. L. Básániká, Nigol. A Básániká és Edgár család vezetékneve Nigol (Miklós).

Egámszáczhi. Jégámszáczhi (եկամուտցի) örmény szó: jövevény (adventor) = Jagamost. Jég = jérgêrczhi tárczádz, têrszéczhi. A Chárib család örmény neve. — Ohánnesz Jégámszáczhi. Szam. Ker. II. köt. 192 l. 123 t. E családnév előfordul Keleten is: Philipposz Jégávián. „Árévélkh" 1886 szept. 20. 803 sz. L. Chárib, Jagamost.

Egiz (էկիզ) örmény szó: ikrek. — Kájtán Egiz-ján. Szam. Ház. II. köt. 350 l. 33 t. Kihalt család.

Elekes. Elek az oltalmazó, a görög ἀλεξω-ból. Josephus Elekes. Szam. Ház. III. köt. 65 l. 1852. febr. 10. Az Alexa család egyik ága nevét Elekes-re magyarosította. Álexa István (Elekes). Szam. vár. lev. 1861. L. Álexa.

Elia (Elias, Illés, Illyés) héber eredetű, jelentése: istenes, istenfélő, hatalmas ur, a héber El Ja-ból. Eliá Oxendius. Szam. Ker. II. köt. 229 l. L. Ilias.

Emanuel: Isten velünk van, a héber im (val vel), anu (mi) és El (Isten) szavakból. L. Mánug, Korn.

Embej. A nép az ebe szóból csinált embej-t. Ebe török szó, jelentése: dajka, nagyanya (örményül մայր mám). L. Dajka, Ember, Manicoia, Tájeg.

Ember, (magyar szó). Ember az embej elferdített alakja. Ember Erzsi, Beteg János felesége. Szam. Ker. IV. köt. 173 l. — Gregorius Ember. Szam. Ház. III. köt. 65 l. 1852 febr. 3. L. Dajka, Embej, Mámicoia, Tájeg.

En, török szó: szélesség. — Kirkor En-i. Szam. Ház. II. köt. 156 l. 15 t. Kihalt család.

Enekes (Henekes). L. Énekes. Lucas Enekes. Szam. Ház. II. köt. 141 l. 20 t. 1791 év.

Eránosz. Ἥρανος görög szónak jelentése: fejedelem, herczeg, főnök. Az Ámirás és Merza család görög neve. — Mánug Eránosz. Szam. Hal. II. köt. 11 l. 210 t. Eránosz, vor mágánuámp gocshi Goskár: Eránosz, ki vezetéknévvel Goskár-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 152 t. Az Eránosz család egyik ága Goskár. Joannes (Hi-)eránosz (gyergyó-szt-miklósi eredetű). Szam. vár. lev. 1805—594 sz. — Jacobus Heriánosz praedii Kunágota subarendatoris Stephani Vártán servitor armenus. Szam. vár. lev. 1805—1094 sz. — Eránosz-Zacharias Albert. A szamosújvári kereskedő-társaság iratai között. Az Eránosz család vezetékneve Zachariás. Ámirás, Balázs, Chonthikhár, Császár, Eránosz, Merza, Thákvor, Sáhin, Vaszil egy család. L. ezeket, továbbá Dsurdsovczhi, Goskár, Pápugdsi.

Eremiá, Eremiás, Erimiásián = Jeremiás, bibliai név. Héber szó: az Ur magasztalója, az Ur nagysága, az Ur magassága. Ohánnesz Eremiájine. Szam. Ház. II. köt. 67 l. 17 t. L. Irimia, Jeremiás.

Ereszphochán (երեսփոխան) örmény szó, jelentése: képviselő, helytartó, tartományfő, ἐπίτροπος, vicarius, procurator. Ászvádur Ereszphochán. Szam. vár. lev. 1738. Kihalt család.

Ergán (երկան) örmény szó, jelentése: hosszú = Longinus, miből az örmény Chêngánosz-t csinált. A Longinus (Chêngánosz) keresztnév a Dániel családban gyakori. — Ergán-Cháthun Dávid. Szam. vár. lev. 1773. — Ergánê Toderê Simáin: Simay Tódor, a Hosszú. A Dsis-cháthun

(Szultán) és Simay család egyik ága Hosszú. L. Dsischáthun, Dániel, Szultán, Ergán-Toderás, Vászil. Szam. Hal. II. köt. 3 l. 51 t.

Ergêrczhi. Ergir (երկիր) örmény szó: föld, ország, czhi (ցի) örmény képző: ból, ből való. Ergir alatt a hazai örmény Moldovát érti; tehát Ergêrczhi: moldovai, Moldován, azon országból való, onnan eredő. Chácshádur Ergêrczhi. Szam. Ker. I. köt. 172 l. 1900 t. — Minász Násztur Ergêrczhi. Szam. Ker. II. köt. 775 l. 19 t. — Ergêrczhi vagyis Retezár Lukács. Szam. vár. lev. 1811—1371 sz. Czárán, Keork, Moldován, Moldovczhi, Násztur, Retezár Moldovából jöttek be hazánkba. L. ezeket, továbbá Gámenczi, Szilisdráczhi.

Erős, az Ámbur család magyar neve. Erős Sándor kanonok (Gyulafehérvártt). Auxentius Erős alias Maxin. Szam. vár. lev. 1801—831 sz. (Maxin az Auxentius elferdített alakja.) Erős másképp Vastag Gergely. Szam. vár. lev. 1803—1091 sz. Az Ámbur, Erős, Vastag egy család. — Erős Sándor vagyis Maxin János. Szam. vár. lev. 1801—382 sz. (Ezt így kell érteni: Auxentii Erős filius Joannes; az apa neve: Erős Auxentius [= Maxin = Sándor], fia János). Erős-Zachariás Emanuel. Szam. vár. lev. 1819. Az Ámbur, Erős, Maxin, Vastag család vezetékneve Zachariás. L. Ámbur, Hászt, Maxin, Oxendius, Vastag, Verzár, Zachariás.

Erszényes, a Dobribán család magyar neve. Erszényes János. Szam. vár. lev. 1791—61 sz. Chácshig, Dobribán, Erszényes, Hêbás, Pongrácz, Pungucz egy család. L. ezeket. Az Erszényes családnév most nincs használatban.

Eruz. Êrusztha Nagy-Örményország Rêstuneácz tartományának egyik városa; itt szenvedett vértanú halált szent Simon (Sêmávon) Krisztus Urunk rokona. Az Êrusz családnév az Êrusztháczhi (Êrusztha városából való) örmény szónak rövidebb alakja. L. Rusz.

Erzerumczhi: Erzerumi, Erzerum városából való. E város régen Gárin (Theotopolis) nevet viselt. — Mêgêrdicsh Erzerumczhu. Szam. vár. lev. 1768. Kihalt család. L. Kárinczhi.

Êstêrbul. Ánton Êstêrbul (a lap szélén: Csorba). Szam. Ker. III. köt. 237 l. 77 t. L. Csorba, Stirbul.

Estrángá; ugyanaz a latin strangulum, német Strang, olasz stringa szókkal; istrang, vékonyabbféle kötél, hámkötél. Sztephán, vor mágánuámp Estrángá: Sthephán (István), kinek vezetékneve Estrángá. Szam. Ház. I. köt. 10 l. 92 t. Szamosújvár város 1786. évről vezetett jegyzőkönyvében ez olvasható: Ánná Êsztrángái Luszigi tuszdêr: Êstrángá Lukács leánya Anna; a másik oldalon ugyanez így: Anna Turcsa; tehát az Êstrángá (gúnynév) család vezetékneve Turcsa. — Esztrenga magyar szó: Schafmelkhof. (Ballagi szótár 165 l). Esztrenga, az Êsved család magyar neve. Êsved, Estrángá, Pakulár, Turcsa egy család. E család vezetékneve: Thorosz. L. Thorosz.

Êsved. Sêbed (ՀԱՔԻՄ) örmény szó, jelentése: pásztor, nyájőr. A Pakulár család örmény neve. L. Estrángá, Pakulár, Turcsa.

Êszfênt = Szfênt. Thorosz Êszfênt. A szamosújvári timártársulat iratai közt. L. Szfênt.

Esztechno = Stefánovics. Esztechnojin vêrtin Bedroszinê: Esztechno Bedrosz (Péter) fia. Szam. Ker. I. köt. 64 l. 673 t. L. Ángár, Beteg (Betá, Betgi), Láphics, Nevelics, Stefánovics, Têzsár.

Esztefánovics (Aradról. Szam. Ker. IV. köt. 93 l.) = Istvánfi. L. Sztefánovics.

Esztegár. Steag román szó, jelentése: zászló. Stegar der Fänrich, Fahnenträger, Standartenführer (Barcianu, Dictionar român-germân, 608 l.) A magyar a két mássalhangzón kezdődő kölcsönvett szavak elejébe magánhangzót tesz (így lett a scola szóból iskola). Apáink is a Sztegár elejébe egy e-t tettek (Esztegár). Tehát az Esztegár családnév magyar jelentése: Zászlós, Zászlós-úr (Magyarországon is az ország zászlósa [der Reichsbaron] nagy úr), Zászlóhordozó, Zászlótartó, Zászlóvivő. Thalloczy a „Századok"-ban ezt mondja: „A sztegár a zászlótartó tisztét vitte." E család török neve Bárchudár, magyar neve Zászlóffy és örmény neve Troságirkh (signifer, vexillifer, դրոշակիրք). A Troságirkh család a Mechithár-féle szótár (271 l.) tanuskodása szerint Ársag örmény király és

Nagy-Szt-Nerszesz idejében jelentékeny szerepet játszott Örményországban. Máriám Êsztgári (Zábulik Kajtán felesége). Szam. Ház. III. köt. 18 l. A Szamosújvár városi levéltár 1757 évi iratai közt van a guberniumnak egy leirata, melyben „Stegár testvérek"-ről van szó; levéltárunk 1762 évi 21 számú irata „Stagar fratres"-ekről tesz emlitést; úgyanazon év 27 számu irata már megnevezi a testvéreket: Gregorius, Martinus et Ladislaus Todor. — 1752-ben a guberniumhoz benyujtott kérvényben: „Tódor Gergely" és testvérei és kivül a rubrumon: Esztegár testvérek. Ezek szerint az Esztegár család vezetékneve Tódor. — Az 1786. évi összeirásban (Szam. vár. lev.) ezt kaptam: Thodor László és mellette örményül: Vászil Sztêgári; tehát Tódor László = Esztegár László. — Jész Toderás Kirkori Êsztêgár borbirov: Én Toderás-Esztegár Gergely, a borbiró. Szam. vár. lev. 1746. — Kirkor Toderási Szthegárián. Szam. Hal. II. köt. 28 l. 481 t. — Meráv Mánugê Êsztêgári Toderásián: Meghalt Toderás-Esztegár Emanuel. Szam. Hal. II. köt. 226 l. 37 t. — Toderásin vêrtin Kirkorê Êsztêgárinê: Toderás-Esztegár fia Gergely. Szam. Ker. I. köt. 51 l. 479 t. — Bárchudár, Esztegár, Toderás (= Tódor = Dániel), Zászlóffy egy család. L. ezeket. — Van kezeim közt egy bizonyítvány, mit Theodorus Dániel állitott ki Szamosújvártt 1768 jan. 25-én; ezen hitelesitett latin másodlat igy kezdődik: „Praesentibus testor, quod ante circiter tres septimanas, dum tit. D. Vexillifer Antalfi..." Ezen bizonyitvány tanuskodása szerint az Antalfi család egyik ága szintén Vexillifer (= Zászlófi, Sztegár). Esztegár Kristóf alias Moki. Szam. vár. lev. 1820. L. Antalfi, Borbiró, Moki, Tódor (Thorosz), Verváisz.

Êsztrêmb. Strîmb román szó: görbe. — Ándrus Êsztrêmbê. Szam. timártársulat iratai közt. L. Dzurperán, Görge.

Êsztêzsár. Stejar, román szó (növénytan): tölgy. — Nigol Vártáni Êsztêzsár. Szam. Ház. II. köt. 405 l. 4 t. A Vártán család egyik ágának gúnyneve. Êsztêzsár név most nincs használatban. L. Vártán.

Énekes (Inekes.) Adeodatus Énekes. Szam. vár. lev. 1808—772 sz. Énekes Lukács alias Izsák. Szam. vár.

lev. összeirás. — Joannes Merza alias Énekes. Szam. vár. lev. 1810—852 sz. Az Izsák és Merza család egyik ága Énekes melléknevet viselt. Az Énekes név most nincs használatban. L. Enekes (Henekes), Izsáki, Merza.

F.

Facsarár, facsaró, facsaros, a magyar facsar igéből; az ár román szóképző. Kihalt család. L. Dsêvortbêrung.

Fakna, Moldován Márton gúnyneve. L. Moldován.

Fark, az örmény Áki magyar forditása. Áki, Fark, Kál, Meskó, Szebeni, Volf egy család. A Fark család Csik-Szépvizen lakó ágának egyik tagja Nagy-Szebenbe ment lakozni; ennek maradékai Szebeni nevet vettek fel. L. Áki, Ákoncz, Bocshig, Kis, Kövér, Lukács, Mánug, Meghdesz, Szebeni.

Farkas, az örmény Kál magyar forditása. L. Ázbej, Lupul, Volf. — Lázár Farkas. Szam. Ház. II. köt. 213 l. 5 t. A Farkas család vezetékneve Ázbej. Szánszkrit nyelven: varka-sz v. vrka-sz. A szánszkrit után alakultak a szláv vlk, volk, vlükü.

Fálá. Fală román szó, jelentése: büszkeség, dölyf, önhitség. Gúnynév. Kájtán Fálá ájszinkhên Dájbukát: Fálá Kajtán azaz Dájbukát, Szam. Ker. IV. köt. 291 l. A Fálá család vezetékneve Dájbukát. L. Dájbukát, Zachariás.

Fáraó. Fáraó egyptomi nyelven királyt jelent. (Rá [istennek] fia). Gúnynév. A Fáraó család vezetékneve Simávon. — Szimon Fárávoneán. Szam. Ker. IV. köt. 27 l. Fáráó Uszep Chárib-nak is neveztetett, 1852. Szam. Ker. IV. köt. 290 l. L. Chárib, Simávon, Simai, Szimávon.

Fátter, a német Vater-ből (atya); a perzsában pheder. Az örmény Hájruszep családnév első felének (Hájr) szó szerint történt német forditása. L. Ábu, Báb, Hár-Uszep, Pápai, Popoi, Totobej.

Fêdik, a Bedicz (Bedig = Bedrosz) kicsinyitett alakja. Fêdik Rózsi. Szam. Ker. IV. köt. 40 l. L. Bedrosz.

Fehér, a Dsermág család magyar neve. Fehér = Albin, Kándid. — Michael Fehér. Szam. Ház. II. köt. 47 l. 15 t. 1760. — Fehér máskép Dsermág Antal. Szam. vár. lev. 1830. L. Bedrosz, Dsermág, Gergely, Kápálb, Péter.

Fekete, a Sziévmitko örmény családnév jelzőjének (első rész „sziév") szó szerint történt magyar forditása. Nicolaus Fekete. Szam. Ház. III. köt. 76 l. Dzerig Ohánneszi Fekete-i vêrti: Fekete Jánosnak fia Simon. Szam. Ház. II. köt. 501 l. 18 t. 1818 márcz. 9. Ekkor fordul elő először a Fekete név, addig az örmény Sziév volt használatos. Egy irat aláirása: Szappanyos Fekete Bogdán és kivül a rubrumon: Adeodatus Fekete alias Nyegrucz. Szam. vár. lev. 1798—65 sz. E szerint a Szappanyos-ok is Feketé-k (Nyegrucz-ok). Áffumi, Begidsán, Duducz, Fekete, Kárákás, Nyegrucz, Szappanyos, Sziévmitko egy család. — Miklus Jákobfi: Fekete. Szam. vár. lev. 2796. Tehát az Áffumi, Begidsán, Duducz, Fekete, Kárákás, Nyegrucz, Szappanyos, Szievmitko család vezetékneve Jákabfi (= Jakab). L. ezeket.

Ferki = Ferkó, Feri. — Toderik Ferki-i. Szam. Ker. II. köt. 463 l. Kihalt család. L. Frênkucz.

Ferkul (Ferk-ul): a Ferencz. — Veron Toderi Ferkulján. Szam. Ház· II. köt. 196 l. 17 t. L. Ferki, Firi, Frênkucz, Frenkul, Frunkul.

Fêsfês. Feszfesz vagy veszvesz (vêsfês) arab-török szó, jelentése: rossz tanács, csalárdság, kisértet. Hohánnesz Ázbej mágánuámp Fêsfês: Ázbej János, kinek vezetékneve Fêsfês. Szam. Ker. I. köt. 9 l. 1715-ben. Mitko Básá-Nikái Fêsfêsián: Fêsfês-Basá-Niká Mihály. Szam. Ház. II. köt. 18 l. 165 t. A Fêsfês gúnynév most nincs használatban. L. Ázbej, Básániká.

Fêszágán. Viszágán = Veszágán. Viszágán (վիսական) örmény szó, jelentése: orrók, nagy orrú, grosznasig; վիսանալ = քիթը մեծնալ (viszánál örmény ige jelentése: nő az orr). Fêszágán, a Bouznáz család örmény neve. Donig Fêszágán. Szam. Ker. II. köt. 408 l. 113 t. Fêszágán családnév most nincs használatban. L. Burnáz.

Ficus: füge. Megvan e szó a latin ficus, olasz fico, francia figue, spanyol higo, higua, — angol fig, szláv figa, dán fige szókban. E gúnynév most nincs használatban.

Fidur. A latin figur(a) szóból alakított gúnynév, mely most nincs használatban. Ánton Fidur, 1811. Szam.

Ker. III. köt. 207. l. 7 t. — Figura János. Szam. vár. lev. 1823.

Firi = Feri, Ferki. Ohánnesz Firiján. Erzs. Ker. II. köt. 80 l. 82 t. L. Frenkucz, Ferki.

Flora, Floria, Flórián. A Florá-k egyik ága (talán 1848-an innen) Flóriánnak nevezi magát. A Florák Várteresz-ek (örm. virág arczú) voltak: de románok közt lakva (Moldva- Oláhország) nevöket szó szerint Florára forditották. Igy neveztetnek a hazai Szábondsi-k Szappanyosoknak, a Dsermágok Fehér-eknek, a Sziév-Mitkók, a Mitkó elhagyásával Feketéknek. Ezek és ezekhez hasonlók tehát neveiket jelentésök szerint azon nemzet nyelvére forditották, melynek fiai között laktak. Flora-Várteresz Márton. A szamosújvári kereskedő-társulat 1823 évi iratai közt. — Ázád alias Flora Izsák. Szam. vár. lev. 1845. Flora-Virág Izsák. Szam. vár. lev. 1848. Flora és Florián a latin flos után am. virágzó. L. Ázád, Dsurdsovczhi, Florián, Florik, Gyergyai, Vártán, Várteresz, Virág.

Florián. L. Flora.

Florik = Flora, Florián. Martinus Florik, filius Joannis Merza. Szam. vár. lev. 1803 (Mitfisz cridalis iratai közt). — Flora Márton, a Merza Márton fia. Szam. vár. lev. 1799. Tehát a Merza család vezetékneve is Flora. Az Ázád, Cshicsság, Flora, Florián, Florik, Frênkucz (Frenkul). Merza (= Ámirás), Vártán, Várteresz, Virág egy család.

Flukusz, a román flocosu szóból, szőrös. Szent-Péteri másként Flukusz János. Szam. vár. lev. 1817. A Szentpéteri család egyik ágának (Erzsebetváros) gúnyneve. A Flukusz név most nincs használatban. L. Szentpéteri.

Fogarasi. Fogaras helység Magyarország erdélyi részében. Vászil Fêgêrási. Erzs. Ker. II. köt. 152 l. 38 t. Kihalt család.

Fojszá a Moisa elferdített alakja. Mois, Moisa a Mózes kicsinyitett alakjai a magyarban. Csik-Szépvizen Fojszá = Ámirás. — Ászvádur Thoroszi Fojszá-ján. Erzs. Ker. II. köt. 62 l. 21 t. L. Ámirás.

Foksánczhi, — magyarul Foksáni. Foksán helység Romániában. Vászil Fokszánczi. A szam. keresk. társaság

iratai közt. Foksánczhi Ángszend. Erzs. Ker. I. köt. 13 l. Erzsébetváros on Foksánczhi = Frênkul (Frenkucz). Ágop Donovák Foksánián: Foksáni Donovák Jakab. Szam. H. II. köt. 6 l. 119 t. L. Donovák, Novák.

Fonod. Funud perzsa szó, jelentése: béke, csend = Páczián, Páczifik. Chácshádur Fonods. Erzs. Ker. I. köt. 17 l. Kihalt család. L. Tul.

Frênkucz: Ferenczke; Franciscus, Franz, François. A fraczia és német franc szótól eredett, mely annyi mint szabad (németül frei.) Az ucz román kicsinyitő képző. — Gyergyó-Szt.-Miklóson: Frênkucz = Frenkul. Az Ázád család román neve. L. Ázád, Ferki, Firi.

Fridsêbors a román frige-borş (czibere-sütő, fösvény) szavakból. Fridsêbors Máriám. Szam. vár. lev. 1789. A Fridsêbors gúnynév most nincs használatban.

Frunkul = Frênkucz. Frunk = Frênk, ul román határozó = az, a; Frênkul = a Ferencz. — Thorosz Frênkulján. Csik-Szépvizi anyakönyv 1803. L. Frênkucz.

Fugá. A román fugar szó jelentése: futó. A Vázán család román neve. — Danig Fugá és mellette latinul Andreas (Donig nem Andreas, hanem Dominicus) Gergely. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. A Fugá, Fugulyán Futár, Mám és Vázán egy család; ezen öt név alatt előforduló család vezetékneve Gergely. L. Fugulyán, Futár, Mám, Vázán.

Fugulyán, (Fegulán, Fégulán, Fogulán, Fogolyán, Fogulyán, Fugalyán). Fug-ul-ián három részből áll; fug(ar): futó, ul román névhatározó (az, a, mely hátul a szóhoz ragad) és ián, ján (*hun*) örmény családnév képző; Fugulyán jelentése: a futó fia, futófi. Kirkor Fugulyán gám Kándrá: Fugulyán vagyis Kandra Gergely. Szam. Ker. 1819. III. köt. 382. l. 5 t. A Fugulyán család egyik ága Kandra nevet vett fel. L. Fuga, Kandra.

Futár magyar szó: Laufer, Courir, der reitende Eilbote, Freireiter. — Futár Ilyés ex Moldavia oriundus, Rno-catholicus, armenus. Szam. vár. lev. 1773. Ugyanazon iratban néhány sorral lejebb: „Futár alias Moldován Ilie. E szerint a Fugá, Fugulyán, Futár, Vázán család Moldovából jött be hazánkba. L. Fugá, Fugulyán, Moldován és Vázán.

G.

Gajzágó. A hazai örmények első anyakönyvének 4. lapja tanuskodása szerint Budách (Budákovics) örmény pap Gyula-Fehérvártt 1714. okt. 28-án kereszteli meg Szákó Emanuel fiát (Szákó = Izsák, tehát Izsák Emanuel.) Ezen anyakönyv 15. lapja (1721. jan. 18.) még egy más Szákó Mánugról (Emanuel) tesz említést, ki megkülönböztetésül az elsőtől „gágh" (կաղ sánta) Szákó Emanuelnek neveztetett; később a jelző (gágh) a jelzett szóval (Szákó) egybeiratott, így: Gághszákó, miből lágyitással lett a Gajzágó. Szamosújvártt a Gajzágó-kat örményül most is Gághszákó-knak hivják. A Gághszákó nevet 1778-ban (Szam. Ker. II. köt. 502 l.) így is találtam: Gághszágó. A Gajzágó nevet következő alakokban találtam: Adeodatus Gajzago. Szam. Ker. III. köt. 12. l. 19. t. Novák Péter pap irja, 1800 febr. 16. „Ego Christ. Gaizágó" így irja maga a pap saját nevét, 1807. dec. 23. III. köt. 154. l. 142. t. — és Christ. Gajzago szintén maga a pap 1822. jul. 12. III. 430. lapon. — Gajszáko Ferencz. Szam. vár. lev. 1801—26 sz. Joachimus Gájszáko. Szam. vár. lev. 1785—294 sz. — Gág Száko Dávid. Szam. vár. lev. 1766. — Gáj Száko Péter. Szam. vár. lev. 1766, — Սազо կաղսաղեան. Szam. H. II. köt. 135 l. 47 t. — Emanuel Gach Szako alias Szêkucz. Szam. Ház. II. köt. 134. l. 30 t. — Dzerig Gajzágó Szêkutzján (Մզուցեան): Szêkutz-Gajzágó Simon. Szam. Ker. III. köt. 122. l. 62. t. — — Máriám Szákoi Szêkutzi, vor e Gaghszáko. (Մարիամ Սազոի Մզուցի, որ է կաղսազոյ): Szêkutz Száko, a ki Gajzágo, leánya Mária. Szam. Ker. III. köt. 445. l. márcz. 24. — Ezek szerint a Gajzágó család Szêkutz-nak is neveztetik. (Apáink Krimben genuai olaszokkal érintkeztek. Az olasz az Izsák-ot Isaaco-nak mondja: ebből lett az I kihagyásával a Száko. Később Moldva-Oláhországban a Szak(o)-ból csináltak utz (acska, ecske) román kicsinyitő képzővel Szêkutz-ot [= Szákutz = Izsákocska, kis Izsák]. V. ö. Issekutz. Gajzágó alias Dávidás Kristóf (így kell érteni: Gajzágó Dávid fia Kristóf). Szam. vár. lev. 1795—2 sz. A Gajzágó család azon ága, melyből Gajzágo János

(Szamosújvártt) eredt, Dávidásnak is neveztetett. Martinus Lukács alias Gajzágó. Szam. vár. lev. összeirás. — Isaacus Márton és mellette örményül Szákó Gâghszákoji (Սաղոյ Մարտիրոսի). Szam. vár. lev. 1738. évi összeirás. A Gajzágó név itt e hazában alakult. A Gajzágó család őse Márton (Mártonfi). A Márton és Lukács család egy eredetű. A Mártonfiak még most is tartják a rokonságot a Gajzágókkal. L. Bogdánffi, Gágh-Szákó.

Galamb, a latin columba után készült magyar szó. — Golomb-i Ándriás. Szam. Ház. II. köt. 30. l. 26. t. Ez a név legelőször 1752. évben fordul elő Szamosújvártt. Kihalt család. L. Hulba, Porumb.

Gazda, a Cháftándsi család magyar neve. — Ohánnesz Gazda. A szamosújári timártársulat iratai között 1802. L. Cháftándsi, Der, Logos.

Gazdag, a Chodsá családnév magyar neve. L. Chodsá, Gêzducz.

Gábor: az erős, a héber gibor-ból. — Toder Gábor. Szam. Ker. II. köt. 529. l. 46. t. Az Ámbur (Erős) család héber neve. L. Ámbur, Erős, Gáborfi, Gábriel, Gábrus, Kápriel.

Gáborfi. Gáborfi Kajtán. Szam. vár. lev. 1784. Ártmách vagyis Gáborfi Miklós. Szam. vár. lev. 1807. Az Árthmách, Gábor, Gáborfi, Gábriel, Gábrus, Kápriel, Tarisnyás, Trásztádsi egy család. L. ezeket.

Gábriel = Gábor. L. Gábor.

Gábrus (Gábri, Gábris kicsinyező férfi nevek) = Gábor. Kápriel, vêr mágánuámp gocshi Gábrus: Kápriel (Gábriel), ki vezetéknévvel Gábrusnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 41. l. 332. t. A Gábrus-ok Kápriel-ek. A Gábrus családból származott a felejthetlen emlékű tudós Gábrus Zakariás tanár (született Samosújvártt 1798. aug. 18-án, — meghalt 1870. ápr. 27-én.), kinek életrajzát egy „Eltemetett láng-ész" czím alatt hálás tanitványa: Szongott Kristóf irta meg. L. a Szamosújvár városi örmény kath. nyilvános algymnásium 1877/8 tanévben megjelent „Tudósitvány"-át.). — A Gábrus család egyik ága Hofer nek (Hoferás) is neveztetett (gúnynév). — Lengyel Bogdán alias Gábrus. Szam. vár. lev. 1811—306 sz. Azért nevezik e családot

is Lengyel-nek, mert ez is Lengyelországból jött be hazánkba. L. Gábor.

Gágáz (կաւկաշ) örmény szó, jelentése dadogó = Balbus selypes. Gágáz Ángszend. Szam. Ker. I. köt. 60. l. 22. t. Kihalt család. Szamosújvártt Czetz Kristóf adószedő is (1850) „Gágáz" melléknevet kapott.

Gágh (կաղ) örmény szó, jelentése: sánta = Claudius, Kolos. Szdephán Gághján. Szam. Ker. II. köt. 658 l. 113 t. — „Stephanus Gách" van egy levéltári irat első oldalára irva és a másodikon Gál István. Szam. vár. lev. 1800. (Ászlán crida iratai közt.) Tehát a Gách és Kál is átirva Gál. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Dobál, Gál, Gêzducz, Máli, Sánta.

Gágh-Lukács — Sánta-Lukács (Kajtán).

Gágh-Márkó — Sánta-Márk (Anna). Martinus Lukács alias Gágh-Márko. Szam. vár. lev. 1799. (Görög crida iratai közt). Ugyanez így irta alá nevét: Lukács Márton Gách-Márko szamosújvári civis 1799. A Sántá-k ezen ága a Lukács családhoz tartozik. (Sánta-Lukács Márk fia Márton.)

Gágh-Márton — Sánta-Márton (Kristóf).

Gághodn (կաղոտն) örmény szó, jelentése: sánta lábú. — Gághodn Sztephán. Szam. Ker. II. köt. 186. l. 49. t.

Gágh-Szákó — Sánta-Izsák. L. Gajzágó.

Gágh-Sztephán, így is: Gághod-Sztephán — Sánta-István vagy Sánta lábu István. — Thorosz Gágh-Sztepháni vêrti. Szam H. II. köt. 40. l. 60. t.

Gágh-Thorosz — Sánta-Thorosz. Gágh-Thorosz Chácshádur. Szam. H. II. köt. 84. l. 144. t. — Elisabeth tusztêr Thoroszi Gághi: Sánta-Tódor leánya Erzsébet. Szam. H. II. köt. 98. l. 47. t. A hét Gágh család közül kettő (Gágh-Márko és Gágh-Száko) életben van, a többi kihalt.

Gágugh (կաւկուղ) örmény szó: gyönge, lágy, nyájas, édes beszédű, Blanda, Blandin, törökül ladif. L. Ládif. — Dominik Lukácsi Gágughi: Gágugh Lukács fia Domonkos. A szamosújvári kereskedő-társaság 1798 évi iratai között. A „gágugh" a Lukács család ezen ágának állandó jelzője. Ez a Domonkos a nagynevű Lukácsi

Kristóf édes apja. Ez volt az első, ki a Lukács nevet az örmény sajátító-eset *i* ragával kezdette használni (Lukács-i). L. Lukács, Lukácsi.

Gál, az örmény gágh (sánta) és kál (farkas) átirt alakja. Gál-Márko István. Szam. vár. lev. 1834—685 sz. L. Ázbejfi, Farkas, Gágh, Kál, Lupul, Wolf.

Gáláif. Gálif, kálif, chálif (kalifa az araboknál) többes száma gáláif, arab szó: utód, király. A Thákvor (Császár) családnév arab neve. L. Balázs, Chonthikhár, Császár, Thákvor, Vászil, Zachariás. E családnév most nincs használatban.

Gámenczi, magyarul Kám(i)en(ie)c-ből való. Kámieniec-Podolski helység déli Oroszországban. Az örmény e helységet: Gámencz-Potols-nak nevezi. Gámentzi, vagyis Ergêrczhi Sándor. Szam. vár. lev. 1810—586 sz. — Gámentzi Auxentius alias Ergêrczhi. Szam. vár. lev. 1813—146 sz. — Theodorus Gámentzi alias Lengyel. Az Ergêrczhi = Gámentzi. A Lengyel család egyik ága is Gámentzi. — Márton Kámentzki (így). Szam. vár. lev. 1783. (A Csáusz crida iratai közt.) Kámenczki. Erzs. Ker. I. köt. 28 l. — Ászvádur Kámingeczhi. Szam. vár. lev. 1502—288 sz. Mária Terézia 1762. szept. 12-én kelt iratában ezt mondja: „Honesta foemina Anna Bogdanovics-Gamentzi, nobilis quondam Christophori Placsintár civis dum viveret Armenopolitani vidua relicta.“ A mellékletben pedig: „Gámentzi alias Bogdánovics Anna.“ E szerint a Gámentzi család vezetékneve Bogdánovics (Bogdán). A Bogdán, Bogdánovics, Ergêrczhi, Gámenczi és a Lengyel család egyik ága egy család. — Gámenczi Mojses alias Nyolcz. A szam. keresk. társaság iratai közt. L. Beczás, Bogdánovics, Ergêrczhi, Lengyel, Nyolcz, Szász, Szákszon.

Gárábéd (կարապետ) örmény szó, jelentése: kalauz, útmutató, előljáró, elülmenő, mást megelőző; mint keresztnév: Elülmenő János-t, Megelőző János-t (Praecursor Joannes) jelent. A կարաւարապետ (gárávárábéd) rövidebb alakja: praevius, praecedens, antecessor. Gárábéd, Ker. Szt-János sajátlagos neve az örményben; θεόδρομος; divinus cursor. — Mánug Ászváduri Gárábédján: Gárábéd Bogdán fia Emanuel. Szam. Ház. III. köt. 11. l. E családnév elő-

fordul Keleten is: Gárábéd Krikorián. „Árévélkh“ 1886. szept. 12, 805 sz. L. Hánko (Hánkovics), Mêgêrdics.

Gárász, (կարաս) örmény szó: hordó, dolium (gúnynév.) Gárász Kirkor. Szam. Ker. I. köt. 31. l. 207. t. — Gárász Jásik Bogdán. Szam. vár. lev. 1848. A Jásik család gúnyneve. A Gárász név most nincs használatban. L. Jásik, Turcsa.

Gárdsthév, (կարճթև) örmény szó, jelentése: rövidkarú. Jákub Gárdstheveru. Szam. H. II. köt. 167. l. 157. t. — Mánug Száhági Gárdsthévján. Szam. H. II. köt. 20. l. 43. t. Kihalt család. L. Dsurdsovczhi, Iszáhág, Izsák, Khêszdurián, Kurtakezű, Polgár, Száhág, Zugráv.

Gármir, (կարմիր) örmény szó, jelentése: veres. = Pyrhus, Flavián, Rufián. A Roska család örmény neve. E családnév előfordul Keleten is: Gármérján. „Árévélkh“ 1889. jan. 16. 1504 sz. L. Mêrmêkándrucz, Piros, Roska, Roth, Stefánovics.

Gáspár (a perzsa nyelv után) jelentése: kincstárnok. Ászvádur Gáspár. Szam. Ker. II. köt. 188. l. 35. t. — Bogdán Bányai alias Gáspár, — Gáspár = Bányai. Szam. Ker. 1852. IV. köt. 291. l. L. Bájáczhi, Máli, Melchon.

Gázmián az örmény gázmém (կազմեմ, készitek, ékesitek, újitok, épitek) igéből. Gázimián. Erzs. Ker. II. köt. 9. l. 14. t. Kihalt család.

Geczö. Geczi, Geczö a Gergely név kicsinyített alakjai. Mivel az örmény Káringecz név végszótagja „gecz,“ Káringecz Bálint (Szamosújvártt) nevét Geczö-re magyarosította. Szam. vár. lev. 1848. L. Káringecz.

Geinár. Găinár román szó: tyúk-árus, Hühnerhändler. Az örmény a nagyapát (báb) háv-nak is nevezi; de a háv (հաւ) nagyapát (avus) és tyukot, madarat (latin avis) is jelent; azért a gúnyolodó nyelv e családot, melynek örmény neve Báb, románul Geinár-nak nevezte. — Nigol Geinár. Szam. Ház. II. köt. 15. l. 134. t. Romániában még vannak Geinár-ok, hazánkban e név már nem használatos. Szucsávában: Kápriel Hávulián. Marseillei „Armenia,“ 1887. 55 sz. L. Báb, Cheul. Hevul, Nigol, Pápai (Popoi), Totobej.

Gêlcsává. Gâlceava román szó: czivakodás, perpatvar, versengés. — Gêlcsává Bogdán. Szam. vár. lev. 1808—249 sz. Kihalt család. L. Háenig.

Gênkhêhár (կնքահար) örmény szó, jelentése: keresztapa. Iszáh Gênkhêhárján. Szam. Ker. II. köt. 837 l. jan. 23. Kihalt család. L. Háruszep.

Geréb magyar szó. Gratian = Karátsony máskép Geréb. Szam. vár. lev. 1808—772 sz. Korbuly Karátsony alias Geréb. Szam. vár. lev. 1816—1525 sz. A Korbuly család egyik ágának mellékneve Geréb. L. Korbuly.

Gergely helien eredetű: γρήγορος: éber, örményül árthun (zárthun) = Vigil, Gregorius. Minász Gergely. Szam. Ker. II. köt. 454 l. jan. 20. Szamosújvártt az anyakönyvekben a Gergely név először 1776-ban fordul elő; addig csak a Krikor név volt használatban. — Gergely Péter, ki 1798-ban Csik-Szépvizen halt meg, fiai Péter nevet vesznek fel. Ugyanott Péter Gergely fia, a Péter helyett Fehér nevet kezd használni. — Gergely Simon alias Kehes. Szam. vár. lev. — Elias Gergely mellett örményül Eghiá Ángszendi és e mellett ironnal = Tüzes Bogdán. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. A Diráczhu, Duducz, Fugá, Fugulián, Futár, Gergely, Krikor, Tüzes, Vázán, Zártun, melyek egy családot képeznek, vezetékneve: Ángszend (= Maxin, Oxend). L. Báhágián, Diráczhu, Duducz. Fehér, Fugá, Fugulyán, Futár, Gergicz (Gugicz), Hászt, Kehes, Péter, Száchá, Vastag, Vázán, Verzár.

Gergelyfi, az örmény Kirkosá magyar forditása. A Gergelyfi-ek Kirkosá-k. „Izsák Gergelynek a fia Antal," így irta alá nevét Szamosújvárhoz Dévaról benyujtott kérvényét: Izsák Antal; de pecsétjén már nem használja az Izsák vezetéknevet, hanem csak ezt: Gergelyfi Antal. Szam. vár. lev. 1823—255. sz. — Izsák Gergely fia: Izsák Antal, ki kereskedő volt Szászváros on, nevét így irta: Gergelyfi Antal. Szam. vár. lev. 1833—176 sz. L. Gergely, Izsák, Kirkosá.

Gergicz, a Gergely kicsiyitett örmény alakja. L. Gergely, Gergelyfi, Gugicz.

Gérláczhi — jelentése: szamosújvári. Szamosújvár közelében volt egy kis román falú, mely Gherlá nevet

viselt; a románok ezen elenyészett falú nevéről Szamosújvár városát Gherlának nevezik. Kihalt család. V. ö. Gerloczi (Budapest volt polgármesterének neve.) L. Csucsul.

Geron. A görög a mom (մոմ) örmény szót, melynek jelentése: viaszgyertya, κηρός-nak mondja; ebből lett az örményben is használt Geron, Keron. — Christophorus Geron alias Bulbuk. Szam. vár. lev. 1788—59 sz. — Geron vagyis Miron János. Szam. vár. lev. 1802—209 sz. — Máriám Geron-ián. Szam. Ház. III. köt. 29. l. — Ripsima Christophori Geron. Szam. Ker. II. köt. 620. l. 67 t. Geron = Miron. Bulbuk, Dsirách, Geron, Gyertyánfi, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi egy család. E család vezetékneve Ángszend. L. Ángszend; Bulbuk, Dsirách, Gyertyánfi, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi.

Gerus = Geron. Kirkos Gerus. Szam. vár. lev. 1782. 200. sz. L. Geron.

Gêzdutz. A kölcsönzött magyar gazdag szóból román ucz kicsinyitő szócskával képzett szó, jelentése: elég gazdag. Chodsá = Gazdag = Gêzducz családnevek most nincsenek használatban. Ovágim Gêzducz. Szam. Ház. III. köt. 45 l. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Dobál, Gágh (Gál), Gazdag, Máli, Sánta.

Gimbir, magyarul gyömbér. Úgy látszik a zingiber, gingiber idegen szóból van alakitva. Máriám Gimbirián. Szam Ker. IV. köt. 21. l. szept. 15. Kihalt család.

Girágosz. Clemens Galanus „Conciliatio eccles. armenae cum romana“ cimű jeles munkájában (I. köt. 15. l.) a Girágosz-t Ciriacus-szal forditja. — Donig Girágosz. Szam. H. II. köt. 8. l. 160. t. E családnév előfordul Keleten is: Zoráh Girágoszián. „Árévélkh“ 1886. okt. 21. 829. sz.

Gogheczhi. Koghthán, mely közönségesen Koghthên nevet visel, Nagy-Örményország Vászpurágán tartományának egyik kerülete. Itt foly a Jerászch (Araxes); bortermő hely. (A koltháni dalok Choreneinél). Koghtheczhi ná vor i káváru Koghthán: Koghthneczhi (gogh[thn]eczhi) az, ki Koghthán (Goghthán) kerületből való. Kihalt család.

Gopcsa, az Ágopsa (Hágopsa) rövidebb alakja, jelentése Jakab. — Ágopsá Nigoli Jákobfiján, — magyarul

így irta nevét: Jakabffy Jakab Szam. vár. lev. 1797—77 sz. Der-Minász Geronián 1792. febr. 9-én. Szam. Ker. II. köt. 726. l. 19. t. alatt ezt irja: Ovágim Gopcshá. E családnév előfordul Keleten is; a „Mêság" czimű örmény lap egyik legközelebbi számában: M. (Há)gopcsá(nián) Յակոբշանիան. — Ánton Luszig Gopcsá-i: Gopcsa Lukács fia Antal. Szam. vár. lev. 1782. L. Ágopsa, Hágopsa.

Gogomán román szó, jelentése: együgyű, bamba Gúnynév. Christophorus Gogomán. Szam. vár. lev. 1792—258 sz. — Árinkh bêrbênczá Szoghomonen Ovánczszinê Gogomán: Vettünk tagdíjt Gogomán-János Salamontól. A szamosújvári timártársulat iratai közt. A Gogomán család vezetékneve Ohánnesz (János). Kirkor Luszigin Gogománin Iláchián vêrtin: Lengyel-Gogomán Lukács fia Gergely. Szam Ház. III. köt. 48. l. A Gogomán család is Lengyelországból jött be hazánkba. — Gogomán Tódor (Szamosújvártt) 1848 körül Gogomán nevét Tódorfi-ra magyarosította. A Gogomán család egyik ága most Tódorfi. L. Lengyel, Ohánnesz, Tódorfi.

Goldschmied. Az Ötvös család azon ága, mely szászok közé telepedett le (Segesvár), nevét Goldschmied-re (német szó: aranymíves, ötvös) változtatta. L. Árzsintár. Oszgerics, Ötvös.

Golorig. A hazai örmény ugyan kerek, gömbölyű értelemben is használja a golorig szót; de mivel az örmény kêlorél (գլորել: elveszit, elhullatja, lehullatja (a hajzatot) igéből képezett melléknév, jelentése: kopasz. — Ötvös vagyis Golorig Ágoston. Szam. vár. lev. 1793—91 sz. A Golorig név az Erzsébetvárosról eredt Ötvös család mellékneve. A Golorig családnév most nincs használatban. L. Goldschmied, Ötvös.

Gomostá, a Jagomost rövidebb alakja. — Gomostá Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 219. l. 28. t. L. Jagamast.

Gondág. A gêndág, gêntág (գնդակ) örmény szónak jelentése: kopasz. L. Bleská, Dsecshegh, Kendof, Kêndov, Khel, Kopasz, Szultán.

Gordul, a Korbul másik alakja. Mivel a Hercz(eg) család röviden Hêrcz nevet visel és némelyek hibásan ezt a Hêrcz szót, a német Herz-czel (szív) egy jelentésű-

nek vették, azért a Cordula név után, a Korbuly család ezen ágát Gordul-nak nevezték. Kordul Izsák. Szam. vár. lev. 1789. —Joannes Gordul Andrus és mellette örményül Ohánnesz Gorduli. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. E szerint Gordul = Korbul = Andrus. Ohánnesz Gordulián. Szam. Ker. II. köt. 545. l. apr. 10. — Gordul Szákó. Szam H. II. köt. 204. l. 7. t. L. Ándrus, Korbuly.

Gorgod (կորկոտ) örmény szó, jelentése: darált buzából készített bőjtös étel. Gúnynév. Gorgod Lukács. Szam. vár. lev. 1821—964 sz. Kihalt család.

Goriá, Goricza a Cheul család gúnyneve. A goriá-t a latin gloriá-ból (dicsőség) és a goriczá-t a román gornic-ból (ajtonálló) csinálták. — Goriá Ángszend. Szam. Ker. III. köt. 139. l. 32. t. — Goricza Jakab. Szam. vár. lev. 1822. — Cheul vagy Gorja Sándor. A szam. keresk. társaság 1826. évi iratai közt. L. Cheul, Hávul (Hevul).

Gorove. Gorov, gorovi (կորովի) örmény szó, jelentése: ügyes, vitéz, derék, bátor, eszes, erős kezű; görögül ἀκοντιστής, jaculator. Az Ákoncz család örmény neve. — Gorove Észtheپán. Szam. Ker. IV. köt. 235. l. jun. 17. 1845. — Ázbej Hohánnesz mágánuámp Gorovejéncz: Ázbej János, kinek vezetékneve Gorove. Szam. Ker. I. köt. 26. l. Gorove = Ázbej. Ákoncz, Ázbej, Gorove egy család. A Gorovej a Gorovéből az örmény sajátitóeset i ragával képződött; tehát: Christophorus Gorovej (Gorove-i); Gorove-nek fia Kristóf. L. Ábágár, Ákoncz, Ázbej.

Goskár (կոշկար) örmény szó, jelentése: csizmadia. Goskár Várteresz. Szam. Hal. II. köt. 1. l. 7. t. A Goskár név most nincs használatban. E család vezetékneve Simon. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Eránosz, Gusát, Simon, Suszter, Toderás.

Govrik = Kovrig. Govrik Thoroszin vêrtin: Govrik Thorosz (Tódor) fia. Szam. Ker. I. köt. 31. l. 209. t. A nemes-ág Govrik-ot ir (ezt az irmódort először Novák P. pap használta. Szam. Ker. III. köt. 53. l. 119. t.), a nem nemes-ág Kovrig-ot; az anyakönyvekben örményül csak így: Kovrig. L. Kovrig.

Goze. Az örmény kosz (գoս) szónak jelentése: száraz, kopár, siccus, aridus; a kosz átirt és elferdített alakjai: Goze, Gozej, Gozás, Gázej, Kozeszk. — Chácshig Goze. Szam. H. II. köt. 299. l. 151. t. — Gozej Gergely. Szam. vár. lev. 1819. — Gázej Katalin. Szam. vár. lev. 1828. — Gozás Bogdán. A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. — Koszeszk alias Kopár Kristóf. Szam. vár. lev. 1820—2263 sz. A Goze név most nincs használatban. L. Kasza, Kosza, Kopár.

Görbe, a dzurperán magyar neve. Görbe Gergely. Szam. vár. lev. 1766. L. Dzurperán, Êsztrêmb.

Görgényi. Görgényi Tódor Julianna. Szam. vár. lev. 1749. Görgény-Szt-Imréről két család jött Szamosújvárra lakozni: a Tákesz család, mely Gurginczhi nevet is viselt és a Tódor család egyik ága, mely a magyar Görgényi nevet használta. A Görgényi név most nincs használatban. L. Ábrahám, Gurginczhi, Tákesz, Tódor.

Görög, a Horom örmény szónak magyar fordítása. Hujn (յոյն) örmény szó jelentése: görög. Humánián (Görög) Vártán lembergi örmény kath. érsek szentelte fel dr. Verzereskul Oxendiust az erdélyi örmény katholikusok püspökévé 1691 júl. 30-án. L. Honán, Horom.

Gud (կուտ) örmény szó, jelentése: magszem. vetés = Czerealis (vértanú máj. 29) = Demeter. A Dumitru családnév örmény neve. L. Dumitru.

Gugicz a Gergicz (Gergely) másik alakja. L. Gergicz, Gergely.

Gul perzsa szó, jelentése: virág, rózsa; guljázê: rózsaolaj. Gádárine Toderin Gul-inin tusztêr. Szam. H. II. köt. 404. l. 94. t. E családnév most nincs használatban. Thoder Zachariás és mellette örményül Toder Gulini Zádigi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. Tehát Gulin = Zachariás, Zádig. L. Cshicsság, Flora, Florián, Vártán, Várteresz, Virág, Zachariás, Zádig.

Gur (կուր) örmény szó, jelentése: vak = Caecilius (püspök, máj. 15). Gur Lukács. Szam. H. II. 71. l. 63. t. Kihalt család. L. Miácshen.

Gurginczhi, magyarul Görgényi; Görgény helység. Gurginczhi Nigol. Szam. Ker. I. köt. 184. l. 1595. t. —

Meráv Luszigên Tákeszi Gurginczhin: Meghalt Görgényi Tákesz Lukács. Szam. Hal. II. köt. 12. l. 233. t. A Tákesz (Ábrahám) család Görgényből jött Szamosújvárra. A Gurginczhi név most nincs használatban. L. Ábrahám, Görgényi, Tákesz.

Gurjégh. A Cyrillus-t az örmény Gurjégh-nak nevezi. Mêgêrdicsh Gurjégh. Szam. Ker. II. köt. 367. l. 35. t. E családnév előfordul Keleten is: Sztephán Gurjéghián. „Mászisz" 1879 okt. 20. 2444 sz. Kihalt család. L. Biáthá, Cziriák, Dominik, Kritsa.

Gusát. Guşat román szó: golyvás. Goskár Várteresz Gusát. Szam. Ker. I. köt. 134. l. A Gusát-ok Goskár-ok. A Gusát-Goskárok vezetékneve Nikos. A Gusát kihalt család. L. Goskár, Nikos.

Gyászoló, magyar szó. Gyászoló Izsák. Szam. vár. lev. 1766. Kihalt család.

Gyergyai, az örmény Dsurdsovczhi magyar fordítása. — Martinus Gyergyai alias Várteresz. Szam. vár. lev. 1803—1354 sz. — Gyergyai Flora Márton. Szam. vár. lev. 1804—979 sz. — Gyergyai Flora-Várteresz. Szam. vár. lev. 1804—985. sz. A Flora-Várteresz család is Gyergyó-Szt-Miklósról jött Szamosújvárra lakozni. — Gyergyai Ulyán máskép Keresztes István. Szam. vár. lev. 1811—306. sz. Az Áki, Bocshig, Fark, Kepri (Káprikoda), Gyergyai-Keresztes család vezetékneve Ulián (= Kecskés). L. Dsurdsovczhi, Ulián.

Gyertyánfi. Dsêrák örmény szó, jelentése: gyertya. Gyertyánfi a dsêrák magyar forditása. L. Dsirách (dsêrák), Geron, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi.

Gyömbér (termény, növénytan). Simai Tódor gúnyneve Szamosújvártt 1812-ben. L. Simai.

György, a hellen georgiosból származott, mely földmívelőt jelent.

H.

Hamar. L. Hamari.

Hamari, a Cshusztápán magyar neve. L. Cshusztápán, Hamar.

Haraga. L. Haragai, Blágá.

Haragai, a Hárágá magyarosított alakja. L. Hárágá.

Haragos, a Haragai másik alakja. — Haragos Hácsig (Chácshig). Szam. vár. lev. 1828—697 sz. L. Haragai, Hárágá.

Hari, a (C)hári(b) rövidebb alakja. Hari Donovák Kristóf. Szam. vár. lev. 1846. A Hari család vezetékneve Donovák. L. Chárib (Hárib), Donovák.

Harmat, a „moroz" lengyel-ruthén szónak magyar forditása; örményül ságh (շաղ), czhogh (ցող). Kristóf Harmat-ján. Szam. Ház. III. köt. 46 l. 1840. febr. 23. (Ekkor fordul elő először a Harmat név, addig Moroz). L. Moroz, Ötvös, Sztephán.

Hácskó, Hácskul a Chácshig kicsinyített alakjai; hács = chácsh (հաչ) örmény szóval, jelentése: kereszt; ko szláv képző, ul román határozó. Hácskó, Hácskul = Kristóf. Christoph Hácsko. Szam. Ház. III. köt. 67. l. E családnév előfordul Keleten is: Der-Hohánnesz Chácshgián (խաչկեան) örmény pap Calcuttában. „Árévélkh" 1888. decz. 13. 1474 sz. — Hácskuj Tütsek Kristóf. Szam. vár. lev. 1866. A Hácsko, Hácskul család Tütseknek is neveztetik. L. Chácsko, Tütsek.

Hádsi arab szó, jelentése: zarándok; a törökök közül az kap hádsi nevet, ki zarándokolva járt Mekka városában; a keresztények közül pedig az, ki látta Jeruzsálemet és a többi szent-helyeket. — Cajetanus Hádsi. Szam. Ker. III. köt. 77. l. 3. t. 1604. — Jész Ohánnesz Boghoszi Hádsi-ján alias Páll János glêzsár. Szam. vár. lev. 1822—1729 sz. (Ên Hádsi Boghosz János vagyis Páll János üveges). — Hádsi Kirkos Gergely Borviz-Előpatakon elhalt örmény kereskedő. Szam. vár. lev. 1830. — Két Hádsi volt Szamosújvártt, egyik Boghosz (= Páll; később ez nevét Sárosi-ra változtatta, másik Kirkos volt. Ánná Hádsián gám Sárosi: Hádsi vagy Sárosi Anna. Szam. Ker. IV. köt. 85. l. A Hádsi-ak Sárosi-aknak is neveztettek. L. Ákoncz, Boghosz (Pál), Kirkos, Meghdesz, Sárosi.

Háenig. Az örmény henkn (հեկն: czivakodás, perlekedés) szót a nép henegnek mondja. H e n e g (Háenig), a Megrán család örmény neve. L. Gêlcsává, Megrán.

Hágop = Jakab. Der-Nigol Hágopián. Szam. Ker. I. köt. 74 l. 771 t. E családnév előfordul Keleten is: Hágopián jelentékeny örmény család Londonban. Hágop volt Örményország nagynevű patriárkhája is, ki Mêdzbin fővárosban lakott és Világositó-Szent-Gergely atyul öcscsének fia volt. L. Ágop, Gopcsa, Jakab, Szákulá.

Hágopfi. Szam. Ker. II. köt. 681. l. 51 t. L. Jakabfi.

Hálepdsi = Áleppoi. Aleppo helység. Erzsébetváros on Áleppoi, Charib egy család. A Hálepdsi családnév most nincs használatban.

Hálká arab szó, jelentése: valaminek foka (tű) gomblyuk; a hazai örmények haluska, galuska értelemben használják. Veron Chácshigi Hálká-ján. Szam. H. II. köt. 240. l. 19. t. 1813. — Hálka másképpen Rátz Kristóf. Szam. vár. lev. 1803—1326 sz. Hálka a Rátz család gúnyneve volt. Hálká most nincs használatban. L. Rátz.

Hálvádsi. Hálvá, helva arab szó, jelentése: édesség; helvádsi: czukrász. Az örmény nő a hálvá-t (csemege) olvasztott mézből készíti. — Hálvádsi Gulicz. Szam. Ker. II. köt. 483 l. 126. t. Kihalt család.

Hánákecz. Az örmény kesz (գեզ) szónok jelentése: haj, hajfürt, a szánszkrit nyelvben: kheszá; án (ան) az örményben: talan, telen. Ánkesz: hajatlan (máz cshunéczhogh). Ebből az ánkesz-ből lett a Hánákesz, hánákecz. Mitko Hánákecz. Szam. vár. lev. régi összeirás. — Hánákecz Mitko. Szam. Hal. I. köt. 1. l. 7. t. Kihalt család. L. Kopasz.

Hándsul. (O)hán(nesz) és a román ul határozóból = János. — Hándsul Hágop: János Jakab. Szam. H. II. köt. 68. l. 289. t. L. Hándsulovics.

Hándsulovics. A Hándsul névhez még a szláv vics (fi) járult = Jánosi, Jánosfi. A Hándsulovics-ok most Mármarosban laknak. L. Hándsul.

Hánko. Az örmény (O)hán(nesz) és a szláv ko képzőből. (V. ö. Hanka = Janka = János). Ohánnesz Hánko-ián. Szam. H. II. köt. 47. l. 54. t. — Dorotheá tuszdêr Hánkoi. Szam. H. II. köt. 94. l. 114. A Hánko név most nincs használatban. — Gajzágó Hánko (zárójelben János). Szam. vár. lev. 1805—946 sz. Tehát Hánko (Janko) = János. L. Gárábéd, Hánkovics, Mêgêrdics.

Hánkovics, magyarul Jánosi, Jánosfi. Távit Hánkovics. Szam. H. II. köt. 29. l. 584. t. — Hánko Ágopsá, Hánkovicsián. Szam. H. II. köt. 43. l. 100. t. L. Hánko, Kápdebo.

Hárágá (յարակայ) örmény szó, jelentése: maradandó, örök, halhatatlan. Hárágá = Áthánáz. — Hárágá Bogdán. Szam. vár. lev., régi jegyzék. L. Haraga, Haragai.

Hárib, a Chárib lágyított alakja. Cristianus Novák alias Hárib. Szam. vár. lev. összeirás. Gregorius Christoph alias Hárib. Szam. vár. lev. összeirás. A Novák és Kristóf család is Chárib: e családok szintén Lengyelországból jöttek. L. Chárib, Hari, Kristóf, Novák.

Hárig, hájrig (հայրիկ) örmény szó: atyácska, a „hájr khághczhrig" (հայր քաղցրիկ) rövidebb alakja = Paterius, Patern, Paternius. Paternián. — Johanna Hájrig. Szam. Ker. III. köt. 83 l. 53 t. Kihalt család. L. Hájruszep.

Hájrábéd (հայրապետ) örmény szó: családfő, kormányzó, pápa (pontifex). — Chárib Hájrábéd. Szam. H. II. köt. 40 l. 21 t. Kihalt család. L. Báb, Chárib.

Hájrágán (հայրական) örmény szó: atyai, paternus. — Márkárid Êdêlbei Hájrágán-in tuszdêr. Szam. Ház. II. köt. 175 l. jun. 11. 1799 év. L. Hájruszep.

Hájruszep, örmény összetett szó: Hájr (atya) és Uszep (József). Hájr-Uszep = Józsefatya. — Mitkoin Háruszepi ginê: Háruszep Mihály felesége. Szam. Ker. I. köt. 128. l. 1549. t. — E család először Csik-Somlyón telepedett le, azért Csukczhi, Similovczhi, Somolovczhi nevet is visel: Somolovczhi Áruszep. Erzs. Ker, I. köt. 104. l. A Csiki család egyik ágának Hájruszep az őse. L. Csiki, Gênkhêhár, Fátter. Hájrágán, Similovczhi, Somolovczhi, Totobej.

Háruthiun (յարութիւն) örmény szó: kiszállás a sírból, feltámadás, egyesülés, resurectio, Ánásztáz. Mint vezetéknév most nincs használatban. L. Áruth(i)un, Pászákász, Zádig.

Hászt (հաստ) örmény szó, jelentése: vastag = Ámbur, Constans, Crassus. — Ászvádur Hásztián. Szam. H. II. köt. 432. l. 32. t. — Hászt Ágop: Vastag Jakab. Szam. Ker. II. köt. 422. l. 101. t. — Ágop hászt Kirkori:

Vastag-Gergely Jakab. Szam. vár. lev. 1784—185 sz. A „vastag" a Kirkor (Gergely) család jelzője. — Jakab Emanuel alias Hászt Gergely. Szam. vár. lev. Jakab Emanuel fia Gergely volt az első Hászt; az ő fiai már nem Jakab-ok, hanem Hászt-ok. Sztephán hászt Kirkori Vêrdzári: Verzár-Vastag-Gergely István. A szamosújvári timártársulat 1775. évi iratai közt. A Gergely, Hászt, Vastag és Verzár egy család. A Hászt, Vastag, Verzár család vezetékneve: Gergely. L. Ámbur, Erős, Gergely, Jakab, Kirkor, Kosztántin, Máxin, Oxendius, Vastag, Verzár.

Hásztjákub örmény szó: Vastag-Jakab. Hászt-Jákub. Szam. Ház. II. köt. 44 l. 71 t.

Hásztkirkorián örmény szó: Vastag-Gergely. Mánug Donigi hászt Kirkorián. Szam. Ház. III. köt. 11. l. A Hászt családnév most nincs használatban.

Hávul (Hevul.) L. Báb, Cheul, Gêinár, Pápai, Totobej.

Hêbás (Hábusesk, Hêbêseke, Hêbêseski, Hêbêseszki). Hebige török szó, jelentése: erszény, tarisnya, ebből Lengyelországban Hebesesk és Moldva-Oláhországban pedig Hêbás lett. — Hêbêsesk Luszig. Szam. H. II. köt. 105 l. 72 t. — Ovágim Hêbásián. Szam. Ház. II. köt. 240 l. 18 t. 1813 év. Questor Novák Hebeseszk. Szam. vár. lev. 1786. Hêbás a Karátsonyi család egyik ágának, mely timár volt (a másik a grófi ág) és a Novák család mellékneve. L. Ártmách, Gábor, Gábrus, Karátsonyi, Tarisnyás, Trásztádsi.

Henekes (Henekeséncz Margitê, Szamosújvártt). L. Énekes.

Hentes a Chászápdsi családnév magyar forditása. Ágop Hentes. Szam. H. II. köt. 327 l. 143 t. L. Chászápdsi, Mészáros.

Heránosz. Heránosz l. Eránosz. Heránosz Kristóf. Szam. vár. lev. 1766.

Hêrcz, a magyar herczeg szó rövidebb alakja. Andreas Hercz. Szam. Ház. III. köt. 58 l. 1847. L. Gordul, Herczeg, Korbul.

Herczeg, az Ámirás családnév magyar neve. Herczeg Gergely. Szam. vár. lev. 1805—600 sz. L. Ámirás, Hêrcz.

Herder, a heredigosz (pogány) összevont alakja. Ez a család később költözött be; a hazai örmények akkor már a kath. egyházzal egyesülve voltak; azért a többiek ezt, mely nem-egyesült volt, herdernek nevezték. — Herder Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 117 l. Kihalt család.

Heresz-ián = Ereszphochán. Chácshádur Hereszián. Erzs. Ker. III. köt. 31 l. 58 t. L. Ereszphochán.

Heriszá (հերիսա) örmény szó: tépett húsból (bélpecsenye) és buzaszemekből készült tápláló örmény étel. — Kiork Heriszáján. Csikszépvizi anyakönyv 47 l. 1796 év. A Persián család ezen gúnyneve most nincs használatban.

Heripszime (Horopszime), örmény női keresztnév: Ripszima. Chácshig Hêripszimeinê: Ripszimának fia Kristóf. Szam. Ker. I. köt. 129 l. Ászvádur Hêripszimáján. Szam. H. II. köt. 282 l. 134 t. Horopszime a Korbuly család egyik ágának mellékneve. L. Korbuly.

Hêskálá. Haşcală román szó: báránybőr, gúnyosan elöregedett (ember). — Szêhág Hêskáláin Bájeáczun vêrtin: Hêskála-Bányai fia Izsák. Szam. H. II. köt. 105 l. 82 t. Kájtán Kákiczi Hêskálái. A szam. keresk. társaság iratai közt. — Hêskála Chácshig. Szam. Ker. II. köt. 320 l. 90 t. A Kákicz és a Bányai család egyik ágának gúnyneve. A Hêskálá név most nincs használatban.

Hofer, a Gábrus család egyik ágának gúnyneve. Ánton Hofer. Szam. Ház. III. köt. 47 l. L. Gábrus.

Hollósi. Gertenyesi nemes Korbuly Bogdán, — mivel a Szamosújvártt lakó Korbuly család úgy sem ellenezte —, nevét Hollósyra változtatta. Szam. vár. lev. 1831—21 sz. jan. 13. A Hollósi-ak Korbuly-ok. L. Korbuly.

Honán. Az örmény hujn (յոյն) szónak jelentése: Ἕλλην Jones, populus graecus, hellenus, görög. — Chárib Honánéncz. Erzs. Ker. I. köt. 121 l. A hujn-ból lett Honán (Hunánián). L. Görög, Horom.

Hornoj. Hornu román szó, jelentése: kémény. A szamosújvári Zachariás család egyik ágát Hornojnak hivták. A másik ág Erzsébetvárosról költözött át Szamosújvárra, mely nevében nem ch-t, hanem csak k-t használ. Ezen utóbbi ágból származott a neves dr. Zakariás József fegyintézeti főorvos. Hornoj alias Ányechdsi Kristóf. Szam.

vár. lev, 1806—1397 sz. — Ányechdsi Hornoj Zachariás Dávid. Szam. vár. lev. 1810 év. Hornoly Gergely egy magyar nyelvű kérvényben így irta nevét: Pakulár Gergely. A szam. timár-társulat iratai közt. — Hornoj alias Mêgêrdics János. A szam. keresk. társaság 1821. évi iratai közt. Ániéczhi (Ánierdsi), Mêgêrdics, Pakulár és Zachariás egy család. A Hornoj az Ánierdsi, Mêgêrdics, Pakulár és Zachariás család gúnyneve. L. Ániéczhi, Pakulár, Zachariás, Zádig.

Horom. Nagy-Konstántin császár székhelyét Rómából Byzantz-ba, Tracia fővárosába tette át. Sok római polgár ment el vele. Tracia római tartománynyá lett. (Trakia jéghév áschárh hêromájécshoczh). A mi forditóink hêromájéczhikh (հոմայեցիք) helyett horomkh-ot (հորոմք) irtak. De mivel Tracia lakóinak nagy része görög volt, a görögök rómaiaknak (hujnkh gocshéczhán horomkh յոյնք կոչեցան հոռոմք) és a velök határos örmények horomczhikh-nek nevezettek (եւ սահմանակիցք նոցա հայք կոչեցան հոռոմցիք jev száhmánágiczhkh noczhá hájk gocshéczhán horomczhikh. Mechithár szótár 127 l.). Ez a család a beköltözés előtt örmény nemzetfeleivel együtt Tracia szomszédságában lakott, azért kapott Horom nevet. — Nicolaus Horom. Szam. Ker. III. köt. 85 l. 6 t. — Nigol mágánuámp Horom. Szam. Ház. I. köt. 26 l. 257 t. A Horom család vezetékneve Nigol (Miklós). L. Görög, Honán, Nigol.

Horopszime. Ánton Chácshigi Horopszimáján: Horopszime Kristóf fia Antal. Szam. H. II. köt. 223 l. 4 t. Lukács Christoph alias Horopszime. Szam. vár. lev. összeirás. A Horopszime (Hêripszime, Ripszima) család vezetékneve Kristóf. L. Hêripszime, Kristóf, Ripszima.

Hovágim. L. Ovágim.

Hovhánián = János. Luszig Hohánián. Szam. Ker. II. köt. 609 l. 129 t. L. Ohánnesz.

Hovhánnesz. L. Ohánnesz.

Hulbá. Hulubaş román szó: galambocska. Hulbá-en Ohánnesz: Hulbától [született] János. Szam. H. II. köt. 107 l. 11 t. — Adeodatus Hulubuj. Szam. vár. lev. 1799—571 sz. — Joachimus Hulypá. Szam. vár. lev.,

régi jegyzék. — Joachimus Hulpás. Szam. vár. lev. 1307. Kihalt család. L. Porumb.

Hulián = Ulián. Gyergyó-Szent-Miklóson (Hulián, Lulián, Ulján) most Nádas. — Ohánnesz Hulián. Szam. Ker. III. köt. 347 l. L. Ulián.

Hunánián = Honán. L. Görög, Honán, Horom.

Hurmuz perzsa szó: fényes gyöngy, Jupiter csillag, örményül Árámázt. E családnév előfordul Keleten is: Hovhánnesz Hurmuz. „Mászisz." 1880. 2572 sz. (Zeus, Jupiter). A Hurmuz családnév most nincs használatban. L. Bokor, Csillag, Zuhál.

I.

Ibásfálovczhi: (Ebesfalvi) Erzsébetvárosi. Thorosz Ibásfálovczhi. Szam. Ker. II. köt. 167 l. 57 t. Kihalt család.

Ighimko = Ilonka. Helena = a szánakozó, a görög ἔλεος-ból. Helena = Ilona, Ilonka, Ilka, Lenke. — Ighimko Ándriás. Szam. Ker. II. köt. 230 l. 150 t. — Kihalt család. L. Ilinucz.

Ilách (ԻԼԱԽ) örmény szó: lengyel; az örmény a lengyelt még így is nevezi: leh, lehczhi, polák. Iláczhczh jergêri Zádigin vêrtin Chácshigê: Lengyelországi Zádig fia Chácshig. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 151 t. — Iláczhczh jergêri Pászákász-in Ászvádurê. Szam. H. 4 l. 29 t. — Krikor Iláchkái: Lengyelné Gergely (e család is nőtől vesz fel nevezetet). Szam. Ker. I. köt. 108 l. 1389 t. — Ilách Ohánnesz goskár: Lengyel-Goskár János. Szam. Ker. II. köt. 601 l. 144 t. — Ilách thukcshi Gházár: Lengyel-Szőcs Lázár. Szam. Ker. II. köt. 601 l. 59 t. — Máriám Áján Dzerigi Iláchján: Áján-Lengyel Simon (leánya) Mária. Szam. H. II. köt. 464 l. Az Áján, Gogomán, Goskár, Ilách, Iláchká, Pászákász, Thukcshi, Zádig család Lengyelországból jött be. L. Iláchká.

Ilách-ká: lengyelné; az örmény ilách (lengyel) és a román ca-ból (nő, né). Martinus Iláchká. Szam. vár lev. 1776—165 sz. Kihalt család. L. Ilách.

Iliás = Illés, Illyés. L. Elia.

Ilinucz = Ilonka (az ucz román kicsinyitő szócska: ka, ke). — Krikor Ilinucz-i: Ilinucz (Ilinucz fia) Gergely. A szam. timártársulat iratai közt. L. Ighimko.

Inekes, az Énekes elferdített alakja. Luszig Inekesián. Szam. Ker. II. köt. 604 l. 89 t. L. Enekes (Henekes), Énekes, Izsák.

Irimiá-ján = Jeremiás. Ágopsá Irimiáján. Szam. H. II. köt. 327 l. 135 t. Az Irimiáján családnév most nincs használatban. L. Eremiá, Jeremiás.

Issekutz, magyarul kis Izsák, Izsákocska. I Szikuczen Ovágimi Szongodián: Szongott Joáchim (fiától) Szikucztól (született fiú). Szam. Ker. III. köt. 362 l. 12 t. 1819. Az i távolitó (tól, től) rag, mely az örményben a szó elejébe tétetik, később egybeiratott a szóval, így: Iszikucz (= Izsákocskától.) — Catharina Iszikutz Jacobi quondam Karácson consors; Novák Péter pap irja. Szam. Ker. II. köt. 628 l. 90 t. — Franciscus Issekutz. Szam. Ház. II. 260 l. 23 t. 1819 év. — Bêszágéczhi êz Izikuczê (գիգիանոյ) ájszinkhên êz-Szêhágê Ovágimi Szongodin: Megeskettem (házasság) Szongott Joachim fiát Izikucz-ot vagyis Izsákot. Szam. Ház. II. köt. 250 l. 11 t. — Tehát Issekutz = Izsák. — Szdephán Iszikuczi Meskoján: Meskó Izsák fia István. Szam. Ker. II. köt. 483 l. 130 t. — Iszikucz Gághszáko: Gajzágó Izsák. L. a szamosújvári plebániai templom számára eszközölt gyüjtésről készitett kimutatást. Még más alakokat is találtam így: Jozephá Izikuczián. Szam. Ker. III. köt. 227 l. 1 t.; Ánnámáriá Izekuczián. Szam. Ker. III. köt. 423 l. febr. 20. 1782. — Izsikuczián. Szam. Ker. IV. köt. 194 l. L. Izsák, Szêkucz.

Istvánfi. (Erzsébetváros Irjékh-Ásztvádz [örm.]: Három Isten.) L. Stefánovics.

Iszáchán az Iszáhágián rövidebb alakja Mánug Chárib Iszáchán. Szam. vár. lev. 1743. Az Iszáchán család is Lengyelországból jött be. L. Chárib, Gárdsthév, Iszáhágián, Izsák.

Iszáhágián = Izsák. L. Iszáchán.

Iszáj (Iszájéncz). Ánná Iszáj-Izsák. Szam. Ház. III. köt. 60 l. — Chácshig Iszájéncz. Szam. Ker. II. köt. 188 l. 75 t. — Viri Iszáján (Izsák Véri, Pakulár Antal

felesége). Szam. Ker. IV. köt. 309 l. 1855. — Mánug Chárib Iszáján. Szam. vár. lev. 1743. Az Iszáj család is Lengyelországból jött be. L. Chárib, Izsák.

Iszmirián = Szmirnai. Szmirna város Kis-Ázsiában. Kihalt család.

Izai. Isaacus Issai. Szam. Ház III. köt. 68 l. 1852. Issai = Izai = Izsák. L. Iszáj, Izsák.

Izmáelczhi: Izmáeli, Izmáëlből való. Izmáël helység Moldovában, (Romania) a Duna mellett. Ágop Izmáelczhi. Szam. Ker. II. köt. 395 l. 57 t. — Ladislaus Izmáeltzi. Szam. Ház. II. köt. 195 l. 10 t. Később a vég czhi-t kihagyták: Martinus Izmael. Szam. Ház. III. köt. 56 l. Most is csak a rövidebb alak (Izmáel) van használatban.

Izráj = Izrael. Izrael héber szó: férfi, ki az Istent látta. Kihalt család.

Izsák a nevető, a héber száchákh-ból. Krikor Izsák-ián. Szam. Ker. III. köt. 366 l. 45 t. — Izsák alias Deák Tódor. Szam. vár. lev. összeirás. — Izsák vagy másképen Kolczátá Kristóf. Szam. vár. lev. 1813. — Izsák vulgo Kolczátá Tódor. A szam. keresk. társ. iratai közt. — Izsák vagy másképen Száva Antal (Gyergyó-Szt-Miklós). Szam. vár. lev. 1838—1215 sz. A Kolcza (Kolczátá) és Száva család vezetékneve Izsák. L. Énekes (Henekes), Gárdsthév, Gergelyfi, Hászt (Vastag), Iszáj, Kasza, Kolcza (Kolczátá), Kopár, Kosotán (Kosztin, Kosztántin), Polyák, Szákó, Száva, Szêhág.

Izsáki, az Izsákból az örmény sajátitóeset i ragával képezett családnév. Ánná Isáki. Szam. Ház. II. köt. 200 l. 16 t. L. Izsák.

J.

Jakab héber szó: a csaló. Ászvádur Jakab: Jakabb Bogdán (ki később kormányszéki tanácsos lett.) Szam. Ker. IV. köt. 285 l. 1851. L. Ágop, Bêrká, Hágop, Jakabfi.

Jagamast. Különféleképen irták e nevet: Jégumos, Jágomoscs, Jogomos, Jogomost, Jogomoscs; most Jagamast; minden alak az örmény jégámud (եկամուտ = եկողմտող, advena, adventor) elferdítéséből származott. Jegumos Ohánnesz. Szam. H. II. köt. 129 l. 78 t. — Krikor Jágomoscs. Szam. Ker. III. köt. 361 l. 8 t. — Ohánnesz

Jogomos-ján. Szam. Ker. II. köt. 669 l. 79 t. — Andreas Jogomoscsi. Szam. Ház. II. köt 224 l. 14 t. Jegomosá Joannes. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. — Ohánnesz Jogomost-ján. Szam. Ker. II. köt. 671 l. — Andreas Maxin alias Jogomost. Szam. vár. lev. 1812 év 929—941 sz. — Kopár Máxin és mellette örményül Ángszend Jogomos-i. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. E családnév előfordul Keleten is: Kr. Jegávián (Peregrinus). „Árévélkh" 1889. ápr. 18. 1585 sz L. Chárib, Egámszáczhi, Gomostá, Kasza, Kopár, Máxin.

Jakabfi (Jákobfi). Jakabfi az örmény Hágop (Ágop, Ágopsá) magyar neve. Jakabfi név már 1768-ban (Szam. Ker. II. köt. 361 l. 99 t.) fordul elő; Jákobfiján (Szam. Ker. II. köt. 681 l. 51 t.), melyben a ján fölösleges; mert a magyar „fi" kifejezi az örmény ján-t (Jakabfiján = Jakabfifi). Christophorus Simon alias Jakabffi (így kell érteni: Jakabffi Simon fia Kristóf). Szam. vár. lev. 1769. János Jákobfi-ján alias Fekete. Szam. Ker. III. köt. 429 l. máj. 29. 1822 év. A Jakabfiak egyik ága Szamosújvártt Bogiát-nak is neveztetett, — egy másik ág Csucsulnak. L. Ágopsa, Bêrká, Bogiát, Csucsul, Fekete, Gerláczhi, Hágop, Hágopfi, Jakab.

Jágheáds az örmény jéghids (ներհ) szóból (csalán.) Jágheáds Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 585 l. 83 t. Gúnynév. Kihalt család.

Jákobi a Jákob-ból, az örmény sajátitóeset *i* ragával képzett családnév. Adeodatus Jákobi. Szam. vár. lev. 1782. — Theodorus Zábulik Jákobi: Zábulik Jakab fia Tódor. Szam. vár. lev. összeirás. A Jákobi család vezetékneve Zábulik. L. Zábulik.

Jákub, Jákubián. Jákub Jákubián: Jakabfi Jakab. Szam. Ker. III. köt. 155 l. 3 t. L. Hágop, Jakabfi.

Jákubovics, Jákub-ból (*o* kötőbetű) szláv (fi) képzővel alkotott szó. Theresia Jákobovics. Szam. vár. lev. 1806—331 sz. — Jákubovics Erzsébet. Szam. vár. lev. 1829. L. Jákobi, Jákub.

Jámbor magyar szó. Jámbor István. Szam. vár. lev. 1808—163 sz. Magyar a neve, de a család örmény. A városi levéltárban a mondott szám alatt van egy kötelező

nyilatkozata, mit így irt alá örményül: Jész Sztephán Jámbor. (Ես Սթէփան Համբոր: Én Jámbor István). Kihalt család.

János: kecses, a héber johânânból. János Antonius és mellette örményül: Ánton Zuháli (Zuhál Antal.) Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. A Zuhál család vezetékneve János (Ohánnesz). L. Csillag, Jeni, Ohánnesz, Zuhál.

Jásik. Jásek = Jássák.*) Bêszágéczhi meg iláchmê êzjásikê: Megeskettem egy lengyelt — Jásikot. Szam. Ház. I. köt. 34 l. Jássek ilách. Szam. H. II. köt. 51 l. 504 t. Jásik gúnynevet adtak a Turtsa család egyik ágának: Ándris Turcsái Jásik. Szam. Ker. III. köt. 382 l. 6 t. Turtsa Jásik József. Szam vár. lev. 1853. L. Gárász, Turcsa.

Jégámszáchi = Egámszáczhi. L. Egámszáczhi.

Jégdáli. Az örmény-török jedegdsi-ből (hajóvontató: եկդեղի). Jégdáli Ferencz örmény kath. L. Erzsébetváros „Értesítő"-jét 1886—87. évről.

Jeni, a Jani (János) elferdített alakja. Kátrin Krikori Jeni-i. Szam. Ház. II. köt. 82 l. 4 t. 1774 év. L. János.

Jeremiás, bibliai név, jelentése: az Úr nagysága. Jeremiás Kristóf. Szam. vár. lev. 1791. Kristóf Jeremiás (Hácsun; ez a Chácshum-ián rövidítése). Szam. vár. lev. 1779. Jeremiás nevű örmény család nem jött be; ennek a családnak vezetékneve Kristóf = Chácshum. Nevezettnek neve örményül: Խաչիկ ո. Տ. Իրիմիայի Խաչումիան (Chácshig oghormádz hoki Irimiáji Chácshumián). Fiai azonban elhagyták a vezetéknevet és atyjuk keresztnevét (Jeremiás) kezdették vezetéknév helyett használni. Ágopsá Irimiáji: Jeremiás Jakab; Kirkor Irimiáji: Jeremiás Gergely. Szam. vár. lev. 1788. (Jeremias crida iratai közt). L. Chácshum, Eremiá, Irimiáján, Kristóf.

Jeszáján (Izai, Izaiás). Héber szó: az Ur szabadítása. Iszáján Iszáj. Szam. Ker. II. köt. 740 l. 155 t. L. Izai.

Joghrándsi, török szó: paplankészitő. — Joghrándsi Chárib Ászvádur. Erzséb. Ker. I. köt. 159 l. Kihalt család. L. Chárib, Jorgán.

---

*) Jassak im russ. Reiche eine Abgabe momadisirender fremder Stamgenossen (sogenannter Inoruzen, meist in Fellen verschiedener Thiere entrichtet). Heyse 470 l.

Jolbe, Jolbej = Albert. Ohánnesz Dsurdsovczhi Jolbeján: Gyergyói Albert János. Szam. Ker. II. köt. 668 l. E családnév most nincs használatban. L. Brêndzár, Kopasz (Kopacz), Simai.

Jolmelik. A hahatatlanságot a török így mondja: jolmezlik (immortalitas, athanasia, ánmáhuthiun). A Hárágá család török neve. A Jolmelik név most nincs használatban. Chácshig Jolmelikhinê. Szam. Ker. I. köt. 84 l. 833 t. — Ávedum Ánton Jolmelikhi vêrti: Jolmelikh Antal fia Ávedum. Szam. H. II. köt. 161 l. 30 t. L. Haragai, Hárágá, Kovrik.

Jorgán, török szó: paplan, ágyteritő. A jorghán szóban a hazai örmény a „gh" és r betűt megcseréli, így: joghrán. Chácshig Jorgáján. L. az erzsébetvárosi Nekomuki Szt-János-félc vallásos társulat alapszabályait. Kihalt család. L. Joghrándsi.

Jósef, jelentése: gyarapodás, a héber iosef-ből. Georgius Joseph alias Karátsony. Szam. vár. lev. összeirás. A Karátsonyi család egyik ága (az iparos-ág) József. L. Karátsonyi.

Joseffi (Józseffi). Joseffi az örmény Uszepián magyar neve. Erzsébetváros on Joseffi = Chárib. L. Chárib, Uszepián.

Josi =Józsi (József). Antonius Josi armenus. Szam. vár. lev. 1793. Most, mint vezetéknév, nincs használatban.

Juhász, a Pakulár családnév magyar fordítása. Juhász Gergely Szamosújvártt 1860. L. Pakulár.

Jursa. Petrus Lázár alias Jursa. Szam. vár. lev. 1738 évi összeirás. Jursa, a Lázár család szamosújvári ágának gúnyneve. L. Lázár.

K.

Kandra. L. Kándrá.

Kandrai. L. Kándrá.

Kapatán = Kapitán. Kapatán alias László Mária. Szam. vár. lev. 1832—170 sz. Cajetanus Kapatán alias Lászlóffi és belül a kérvényben Kapatán alias Lászlóffi Kajtán. Szam. vár. lev. 1798—244 sz. — Dániel Kapatán alias Lászlóffi. Szam. vár. lev. 1796—668 jk. sz. A

Kapatán család vezetékneve (László) Lászlóffi. Martinus Lászlóffi (kívül a boritékon) és belül az aláirás örményül így: Vártán Nászturi Kápátán-ián, magyarul Kapatán Násztur fia Vártán (és nem Martinus). Szam. vár. lev. 1797. márcz. 17. 54 sz. — Svéd Anna, ki vagyok özvegye Kapatán Nesztornak. Szam. vár. lev. 1804—865 sz. A Násztur, a latin-görögben használt Nestor névnek megváltoztatott alakja. — Ászvádur Mánugi Nászturi Kápátánián: Kapatán Násztur (Nestor) Mánug fiának Bogdán nevű fia. L. a szamosújvári plebániai nagytemplom számára aláirt összegekről vezetett könyvet, (kézirat) 1753 év. Ennek a Kapatán Násztur-nak fia Mánug már elhagyja a Kapatán (= Lászlóffi) családnevet és apjának keresztnevét (Násztur) kezdi vezetéknév helyett használni. A Násztur család a Kapatán családból szakadt ki. A Kapatán, Kapitán (Kápátán), László, Lászlóffi, Násztur egy család. L. Kapitán, László, Lászlóffi, Násztur.

Kapitán. Lászlóffi Izsák, ki kapitán („capitaneus armenus") volt a magyar hadseregben, 1712 nov. 20-án. III. Károlytól nemességet nyert; maradékai megkülönböztetőleg a család nem-nemes (nemtelen) ágától, Kapitán nevet vettek fel — Lászlóffi Adeodát, a kapitán testvére 1758. decz. 12-én szintén nyert nemességet, de ez az ág megtartotta továbbra is a Lászlóffi nevet. A Kapitán (= Kapatán, Kápátán) család vezetékneve Lászlóffi. — Májko Kapitán Êdelbein tuszdêr: Kapitán Álbert leánya Mária. Szam. Ker. I. köt. 170 l. L. Kapatán, Lászlóffy.

Karácson. Gratianus = Karátson (Páriz-Pápai, 612 l.) Karátsony Karátson civis Armenopolitanus. Szam. vár. lev. 1785—284 sz. S kívül a boritékon: suplex libellus D. Gratiani Karátson. E család örmény neve Snorkhján (Հնորքեան). A Gratianusból csináltak Moldva-Oláhországban Krecsun-ián-t (Krátson. Szam. vár. lev. 1721.) és hazánkban Karátsonyi-t. Catharina Iszikutz Jacobi quondam Karácson consors. Szam. Ker. II. köt. 628 l. 90 t. A Snorkhján családnév előfordul Keleten is: Snorkhján Nigoghosz „Árévélkh" 1887. nov 7. 1143 sz. L. Karátsonyi.

Karátsonyi, a Krecsunián magyar fordítása. Szamosújvári örmény Karátson alias Habasesk Simon. Szam.

vár. lev. 1782—88 sz. — Ágopsá Hêbêseszkin Krecsunián: Hêbêseszki (Hêbás) Karátsonyi Jakab. Szam. Ker. II. köt. 355 l. 2 t. E szerint a Karátsonyi család iparos ágának mellékneve Hêbás. A magyar Karácson (így) először 1778-ban fordul elő Szamosújvártt; 1780-ban (Szam. Ker. II. köt. 532 l.) maga a pap így irja nevét: Nicolaus Karácsony; Moldován Kajtán pap 1789-ben már így irja: Karácsoni; később ugyanez a pap így is: Gratianus Karácson; Novák Péter pap. (Szam. Ker. II. köt. 699 l. 89 t.) Zátrig consors D. Karácsony. A gróf Karátsonyi Guido édes atyja keresztlevelének rövid kivonata ez: I Gházáren Bádvéli ághácshá Ászvádur Krecsunián jév Thrizsien: Ászvádur, Leopold: Tekintetes Karátsonyi Ászvádur (Bogdán) Lázár (fia) és Teréztől (született fiú keresztneve) Ászvádur (és a bérmaneve) Leopold, 1793. nov. 16. Szam. II. köt. 754 l. 127 t. A Karátsonyiak állandó jelzője: chodsá (gazdag). Ászvádur Chodsá Krecsunián. Szam. Ker. II. köt. 535 l. 115 t. Chodsá, Krecsunián (Karátsonyi), Máli, Mêgêrdics egy család, Pattantyús Karátsonyi Bogdán abban a felterjesztésben, mit a város az udvari kanczelláriához irt, így irta nevét latinul: Adeodatus Karátsony miles Pyrobolarius. Szam. vár. lev. 1828—717 sz. A Karátsonyi család egyik ága Pattantyús nevet viselt. L. Chodsá, Hêbás, Jósef, Karácson, Máli, Mêgêrdics, Pattantyús.

Kardos. A Szábel család magyar neve. L. Szábel, Sárbej.

Kasza magyar szó. Ebből az örmény szóból: kosz (գոս, aridus, siccus, száraz, kopasz) csinált a nép koszá-t; és a koszából, mely alakra hasonlít a magyar „kasza" szóhoz, e hazában lett kasza. — Kasza Gergely szamosújvári kereskedő. Kasza (Kosza), Kopár egy család. L. Goze, Kopár, Kosza, Lengyel.

Katona magyar szó, a Dsigár család magyar neve. Lukács-Katona Izsák. Szam. vár. lev. 1789. Causa Lucae Dsigár alias Katona. — Katona Lukács alias Koltza. Szam. vár. lev. 1803—271 sz. A Dsigár, Katona, Kátán, Osztián, Szefer, Zilifdár oghlu család vezetékneve Lukács. L. Ástá, Dsigár, Dzurthêkhián, Kátán, Kolcza, Officzir, Osztián, Szefer, Zilifdár oghlu, Zsorá.

Kazacsai. L. Kozocsa.

Káfedsi török szó: kávés, Kaffetier, Kaffeschenk. — Káfedsi Chárib. Szam. H. II. köt. 31 l. 610 t. Kihalt család.

Kájtán = Kajtán. Kihalt család.

Kájtánovics magyarul Kajtánfi. — Thorosz Donigi Kájtánovics: Kájtánovics Danig fia Tódor. Szam. keresk. társ. 1784. évi iratai közt. Kihalt család.

Káká gúnynév. Kirkor Kákáján. Szam. Ház. II. köt. 179 l. 1800 év febr. 16.

Kákár (Kakar) = Kirkor. Kirkor Kákár. Szam. Ker. II. köt. 716 l. 97 t. L. Kirkor, Kokor.

Kákát (գաղաթ, գագաթն) örmény szó, jelentése: csúcs, fejtető, orom, vertex, cranium, calvaria; kálvária a héber nyelvben: gulgoleth, melyből lett a Golgotha. Kihalt család.

Kákicz. Több örmény király viselt Kákig nevet. A Kovács család örmény mellékneve. — Káritz Jakab. Szam. vár. lev. 1805—463 sz. L. Hêskálá, Kovács.

Kál (գայլ) örmény szó, jelentése: farkas. A Kál család vezetékneve Ázbej. L. Ázbej,Ázbejfi, Farkas, Lupul, Volf.

Kálder, az örmény „kál dári"-ból (jövő évben.) Kihalt család.

Káluszd (գալուստ) örmény szó, jelentése: jövet, jövetel; Úrjövet, adventus. Erzsébetváros on Káluszd = Karácsonyi, Tucsig. Volfgangus Misug, belül Misug Káluszd vagyis Farkas. Szam. vár. lev. 1805—404 sz. Hibásan fordították a régiek a Káluszd örmény nevet, (mely Adventus, Adventori latinul Volfgangus- és magyarul Farkasra; mert a Káluszd képzett és nem összetett szó; nincs kál faskas) és uszd-ból (minek itt semmi jelentése sincs) összetéve, hanem kál (ikál: jönni) örmény igéből képezett szó. Adventus (Káluszd) Misug. Szam. Ház. III. köt. 75 l. (A tudós Lukácsi Kristóf irása!). E családnév előfordul Keleten is: Hágop Káluszdián „Árévélkh" 1886. szept. 22. 805 sz. — Chárib Kirkor Káluszdi Khurdêsztánu. Kurdistáni Chárib-Káluszt Gergely. Szam. Ház. II. köt. 14 l. 124 t. A Káluszt család is, mely Kurdistánból jött,

Chárib (külföldről jött) nevet visel. Kihalt család. L. Chárib.

Kámeczhgján (գամիշկեանց) a Gámenczhi család örmény neve. — Mánug Kámeczhgján. Csikszépvizi anyakönyv, 1812 év, 21 l. Ez az alak most nincs használatban. L. Gámenczhi.

Kámeller. Az örmény ughd (ուղտ) szónak jelentése törökül deve (v. ö. magyar teve), camelus. A latin camel(us)-ból német *er* képzővel lett Kameller (Kámeller, ki az erzsébetvárosi nagy alapitványt tette, Bécsben lakott.) Kámeller: tevekereskedő. E család örmény neve: Ughdián. Kihalt család. L. Mághlár.

Kándiáczhi. Ripsima Christophori Kándiáczhi. Szam. Ker. II. köt. 144 l. 31 t. Kándiáczhi: kandiai. Szamosújvár város egyik külső részét, mely a Szamos és a vár között terül el, Kandiának nevezik még most is; de azért e család Kandia (Kreta) szigetétől nyert nevezetet. Innen eredt e család őse. — Chácshig Kándiáczhi. Szam. H. II. köt. 143 l. 64 t. E család vezetékneve Kristóf. Kihalt család. L. Kristóf.

Kándrá. Kandúr-ból betűáttétellel kandru kandra; a kandúr, gyöke a himet jelentő kan, ebből lett az elavult kand, annyi, mint kanoz. Tótul koczur, melynek gyöke kocz rokon a cattus, Katze szókával. Josephus Kandra. Szam. Ház. III. köt. 57 l. — Kirkor Fugulyán-i gám Kándrá-i: Fugulyán vagy Kándrá Gergely. Kandra, a Fugulyán család gúnyneve. L. Fugulyán, Kêczá, Macskási.

Kántáczhi: Kantai. Kézdi-Vásárhely azon része, hol a gymnasium áll, Kantá-nak neveztetik. — Mánug Kántáczhi Oszgerics: Kantai Ötves Emanuel. Erzs. Ker. II. köt. 26 l. 74 t. A Kántáczhi név most nincs használatban. L. Oszgerics, Ötvös.

Kápálb, a román capu albu, latin caput album-ból: fehér fej, fehér fejű. A Dsermág család román neve. L. Bedrosz, Dsermág, Fehér.

Kápátán = Kapatán. Násztur, vor mágánuámp Kápátán: Násztur, kinek vezetékneve Kapatán. Szam. Ker. I. köt. 29 l. 178 t. A Násztur-ok Kápátán-ok. — Vártán Kápátány, 1806. Szam. Ker. III. köt. 118 l. 28 t. Májkon

Kápitán Edelbein tuszdrên: Albert kapitány Mária nevű leánya. Szam. Ker. II. köt. 170 l. Kapitány egy a középkori latin capitaneus szóval (caput névtől.) Előjön a törökben is: kapudan; francziául: capitaine; olaszul: capitano. L. Kapatán, Kapitán, Lászlóffi, Násztur.

Kápdebo, románul capu de bou, latinul caput bovis, magyarul: ökörfő. Beregszászi Kápdebo Miklós. Szam. vár. lev. 1794 (Szarukány crida). E család örmény neve Jézeán (եզ jéz: ökör, եզնու Ökrös, Ökrösi). Jézeán Gárábéd kultuszminiszteri államtitkár (Szent-Péterváróttt). Bogdán Gergely alias Kabdebo. Szam. vár. lev. 1732. — Ándon Ándonevics, vor „Cap de bou Jacubovicz" gê gocshuer: Ándonevics Antal, ki Jakubovics Kapdebo-nak neveztetett. „Hántesz Ámszoreá" 1891. jul. füzet. E szerint a hazai Kápdebo-k vezetékneve Bogdán, a Molva-Oláhországban maradt Kápdebo-k Andonevics-Jakubovics-ok voltak. E család nagy kereskedést űzött marhákkal, miért a Bogdán vezetéknév helyett a családi czímerben levő ökörfőről Kapdebo-nak neveztetett. Az 1682-ben használt czímer alatt azért fordul elő ez az aláírás: „Kapdebo von Kapri;" mert a Bogdán család ezen ága a megnemesítés előtt Kápri gúnynevet viselt. — Hankovitsij Kapdebov quaestor armenus Elisabethopolitanus. Szam. vár. lev. 1786—68 sz. Kábdebo János maradékai elhagyják a Kápdebo nevet és apjuk (János = Hanko) nevéről Hankovicsoknak nevezik magukat. — Auer, bécsi antiquariustól hozattam egy könyvet, melynek czíme ez: Souvenir de St. Lazare, Venise 12. E könyv, — mely, mint látszik, dr. Kápdebo bécsi orvosé volt — táblájára egy kép van ragasztva; a képen következő nyomtatott szavak: Sammlungen der Familie Kápdebo von Kapri; a képen fent balról 1682. jobbról K. v. K. (Kápdebo von Kapri), alul a közepen ökörfő, orrlyukaiba karika huzva. L. Bogdán, Hankovics, Kápri (Kepri), Káprikodá.

Kápri. A Káprikoda rövidített alakja. Kápri Simon. Szam. vár. lev. 1806—51 sz. A Bukovinában élő Kápri nevű örmény család osztrák báróságot nyert (Báró Kápri Mártha; l. „Armenia." Negyedik évfolyam. [1890], 93). L. Káprikodá, Kepri.

Kápriel, magyarul Gábor. Kápriel Katalin. Szam. vár. lev. 1830. — E családnév előfordul Keleten is: „Árévélkh“ 1886. jun. 11. 720 sz. L. Gábor, Gábriel, Gábrus.

Káprikodá össze van téve a román capră (kecske) és coadă-ból (fark). Eredetileg így volt kápráikodá, melyben az *i* az örmény sajátitóeset raga; tehát kápráikodá = a kecskének farka, kecskefark. A Káprikodá-ból a kodá elhagyásával lett Kápri (= Kepri); a kodá örmény forditása Áki, Bocshig és magyar forditása: Fark. — Káprikodá-jéncz Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 143 l. — Áki, Bocshig, Fark, Kápdebo, Kápri (= Kepri) és Káprikodá egy család, melynek vezetékneve Bogdán. L. Áki, Bocshig, Fark, Kápdebo, Kepri (Kápri), Kápdebo.

Kárákás. Kará török szó, jelentése: fekete (szeáv սև), és a kás perzsa szónak jelentése: hasonló, szinű; kárákás: feketeszinű - Fekete. Kárákás az örmény Sziév török-perzsa forditása. A nép, mely nem igen törödik a szavak jelentésével, mivel talált e hazában Kerekes magyar családnevet, a Kárákás-t is Kerekes-nek mondotta. — Catharina Kárákás. Szam. Ház. II. köt. 136 l. 2 t. L. Áffumi, Duducz, Duha, Fekete, Kerekes, Nyegrucz, Sziév-Mitkó.

Kárákocs = Kárákás (Kerekes. Kos kás.) Norszesz Károkos. Szam. H. II. köt. 169 l. 29 t. — Norszesz Kárákocs-i. Szam. Ház. II. köt. 103 l. 12 t. — Norszes Khárákhocsh. Szam. Ker. II. köt. 311 l. 143 t. L. Kárákás, Kerekes. A Kárákás és Kárákocs név most nincs használatban.

Kárinczhi: Kárinból való. Gárin városát a török Erzerum-nak mondja. Gárin (Kárin) város Örményországban. — Kárinczhi Mánug. Szam. Ház. II. köt. 88 l. 20 t. Kihalt család. L. Erzerumczhi.

Kárimisz, örmény szó, jelentése: bárányhús. Luszig Kárimiszján. Szam. Ker. II. köt. 502 l. 149 t. E családnév előfordul Keleten is: Sztephán Kárnigián. „Árévélkh“ 1886. okt. 18. 826 sz. — Kárnágérián Hovhannesz. “Árévélkh“ 1889. jun. 30. 1639 sz. Chácshlun jéghév Chácsherészê Mánugin vêrtin, vor mágánuámp gocshi

Kárimisz: A násznagy Chácsherész (Kristóf) Mánugnak fia volt, ki vezetéknévvel Kárimisz-nek (Bárány) neveztetik. Szam. H. 7. l. 508 t. L. Bárány, Bároncs.

Kárinczhi: Kárin-ból való. Gárin városát a török Erzerum-nak mondja. Gárin (Kárin) város Örményországban. — Kárinczhi Mánug. Szam. Ház. II. köt. 88 l. 20 t. Kihalt család. L. Erzerumczhi.

Kárêngecz (Káringécz.) Az örmény kári (գարի) szónak jelentése: árpa (v. ö. török árphá). Kári czêkél (գարի գցել): árpaszemeket vetve jósolni; k á r ê n g e c z h (գարեգցել): árpavetés, árpaszórásból jósló. Mágus, ki árpaszemeket szór, vet, hány, hogy ebből jövendőt mondjon. — Kárêngecz Krikor. Szam. Ker. I. köt. 170 l. 1878 t. — Bádvéli Der-Ászvádur Kárênkeczián: tisztelendő Kárêngecz Bogdán úr. Szam. Ház. II. köt. 91 l. 36 t. — Káringicz Mánug. Szam. H. II. köt. 67 l. 179 t. — Գարեգնկեց վարդան. Szam. H. II. köt. 5 l. 95 t. L. Geczö.

Káringecz. L. Kárêngecz, Geczö.

Károli. L. Ázbej.

Káterev (Kátrev, Kátrov, Káttero). A csikszépvizi anyakönyv Ker. I. köt. 22 lap szerint: Csik-Szépvizen a Káttero család nevét Kosztinra változtatta. — Christophorus Vertán alias Káterev. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. E szerint a Csoribán, Káterev (Kátrov, Káttero) és Pátrubán család vezetékneve Vertán. L. Kosztin, Vertán.

Kátênszusz összetett román szó. Kátênszuszencz (Kákênszuszencz) Bábig. Erzs. Ker. I. köt. 88 l. decz. 17. A Bábig család gúnyneve. E csúf jelentésű szó most nincs használatban. L. Bábig.

Kátrov. A török káthêr szónak jelentése: öszvér; e család Keleten öszvérekkel kereskedett, azért káthêr: öszvérkereskedő. — Kátrêv Mánug. Szam. H. II. köt. 321 l. 8 t. — Toder Kátrov. Erzs. anyakönyv. — Márdirosz Kátêrêvián. Szam. H. II. köt. 228 l. 63 t. — A Kátrêv (Kátrov, Kátêrêv) az örmény Csoribán török neve; azonban a gúnyolodó nyelv a Káthêr utolsó alakjából csinált *K*ákêrêv csúf jelentésű román szót: Márdirosz Kákêrêv. Szam. Ház. II. köt. 177 l. 39 t. — Márdirosz Khákhêrêv (ezen összetett szó első része örmény és a

második román szó; így is csúf a jelentése). Szam. H. II. köt. 184 l. 42 t. E családnév előfordul Keleten is: Ruben Káthêrdsián „Árévélkh“ 1867. ápr. 7. 965 sz. L. Csoribán, Káttero, Pátrubán, Vertán.

Kátsárick = Kristóf. Gorovely Kátsárick. Szam. vár. lev. 1766 év. L. Chácshig.

Kátseresz, a Chácsheresz elferdített alakja. — Kátseresz alias Gorove Kristóf. Szam. vár. lev. 1766. (Szó szerint: Kristóf vagyis Gorove Kristóf.) L. Chácsheresz, Gorove.

Káttero = Kátrev. L. Kátrev, Kátrov.

Kázák. A kozák-ot a román căzac-nak mondja. — Ágoph Kázák-i. Erzs. Ker. II. köt. 131. 53 t. — Kázák-éncz Ágoph. Erzs. Ker. I. köt. 85 l. A Kázák (kozák) családnév most nincs használatban. L. Polyák, Toth.

Kêczá (a német Katze-ból) Erzsébetváros on Macskási. L. Kándrá, Macskási.

Kehes. Az örmény házárábéd (տարարապետ, οἰκονόμος, procurator domus, praefectus, վերակացու տան արքայի) törökül kheáheá. Mivel az örmény e házában talált olyan magyar szót, mely hangzásra ehhez kissé hasonlít, a kheáheá-ból csinálta ezt a szót: kehes. — Luszig Kehes. Szam. H. II. köt. 66 l. 250 t. — Gergely Simon alias Kehes. Szam. vár. lev. 1800 év. A Kehes család vezetékneve Gergely. E családnév előfordul Keleten is: Gárábéd Kheheá-ján (Քեհեհան) „Árévélkh“ 1886. okt. 18. 826 sz. L. Gergely.

Kendof, a Kêndov másik alakja. Kendof Jakab. Szam. vár. lev. 1846. L. Kêndov.

Kêndov. Az örmény gunt, gund (կունդ, կունտ) jelentése: kopasz, calvus; tatárul: khel; ov (örmény szócska) vmivel biró; kêndov: kopasz (szó szerint: kopaszsággal biró). L. Ágopsa, Dsecshegh, Kendof (Kêndov), Khel, Kopasz.

Kendris, a Kandra román alakja. Álexá Kendrisián. Szam. Ker. III. köt. 84 l. 62 t. L. Kándrá.

Keork, a György név örmény alakja. Sztephán Keorkján Ergêrczhin. Csikszépvizi anyakönyv. Az Ergêrczhi család vezetékneve Keork. A Keork előfordul Keleten is: Háruthiun Keorkián. „Árévélkh“ 1886 szep. 22. 804 sz. L. Ergêrczhi, György.

Kepri, a Kápri másik alakja. Gregorius Kepri alias Dzerich. Szam. vár. lev. 1769. ápr. 1. — Gregorius Kepri alias Dzerig. Szam. vár. lev. 1772. (Szeredai Antal prépost iratából). Dzerig (Zerich, Bátrin) = Simon. E szerint az Áki, Bocshig, Fark, Kápdebo, Kápri (Kepri) család őse Bogdán Dzerig (Simon) volt. L. Áki, Bocshig, Fark, Kápdebo, Kápri, Káprikodá.

Kepus = Kip, Kipucz. Gregorius Zerik alias Kepus. Szam. vár. lev. 1779—198 sz. Kepus (Kip, Kipus, Kipucz) a Dzerig család mellékneve. L. Dzerig.

Kerebi, a magyar Geréb és az örmény *i* ragból. Ifj. Korbuly Karátsony alias Geréb. Szam. vár. lev. 1818. év 2345 sz. (Gereb-i = Kereb-i). — Korbuly alias Gerebej Antal. Szam. vár. lev. 1832—160 sz. Geréb volt a Korbuly család egyik ágának mellékneve. — Ánton Gereb-ján. Szam. Ház. II. köt. 227 l. 11 t. 1818 év. — Náni Kerebián. Szam. Ker. IV. köt. 117. l. L. Geréb, Korbuly.

Kerekes. „Catharina Kárákocs contra Michaelem Kárákocs" ez van egy Szamosújvártt 1807-ben 91 sz. alatt kelt irat boritékán, benn pedig a kormányszéki iratban: „Kerekes Mihály." E szerint Kerekes a Kárákocs (Kárákás) magyarosított alakja. A Kerekes család egyik tagja Beszterczén egy ideig Wagner nevet viselt. Kerekes Kristóf. Szam. H. II. köt. 137 l. 79 t. L. Kárákás, Kárákocs.

Kêrênducz? Vártán Kêrênducz. Szam. Ker. II. köt. 223 l. 81 t. Kihalt család.

Keresztes. Verzár (Verzereskul) püspök hagyatékáról 1716-ban Görgény-Szt-Imrén felvett leltárban a szamosújvári főbiró: Jacobus Christophorus magyarul így fordul elő: Jakab Keresztes; tehát Keresztes = Christophorus = Kristóf. Ugyanezen évben Steinwille katonai kormányzóhoz benyujtott kérvényben ez a Christophorus örményül így ես խաչիկ պիրով կերլայի (Jész Chácshig birov Gerlai: Én Kristóf Gerla [Szamosújvár] birája). — Márton Keresztes-ián. Szam. Ker. III. köt. 232 l. 38 t. — (A német vitézi rend, ezen név alatt is: „Német-Keresztes-vitézek" [Religiosi milites, cruciferi] Erdélyben: Széken, Bonczidán, Gyulafehérvárott. II. András magyar király Moldva határán rengeteg erdőket adott ezen vitézeknek). L. Kristóf, Ulián.

Keresztesi, a magyar Keresztes és az örmény *i* ragból. Keresztesi alias Dsurdsovczhi Márton. Szam. vár. lev. 1816—1526 sz. A Dsurdsovczhi család egyik ágának vezetékneve Keresztes (= Kristóf). L. Dsurdsovczhi.

Kermeczján. Kêrmêz török szó: piros. — Luszig Kermez-ján. Szam. templom iratai közt. E családnév most nincs használatban. L. Gármir. Roska, Roth, Stefánovics.

Kêrpit. Cârpă román szónak jelentése: rongy, czafat, darab. A Kêrpá-ból lett Kêrpit. A Láth, Láthegoskár családnév román neve. — Chácshig Kêrpit. Szam. H. II. köt. 185 l. 71 t. L. Bedrosz, Goskár, Láth, Láthegoskár, Petri.

Kertész. L. Bághcsháián.

Kesor. Egyik Boghosz (Pál) Kesor (összetett örmény szó, kes or գէշ օր: rossz nap) gúnynevet kapott. — Vászil Khêsor. Szam. Ker. II. köt. 786 l. 137 t. — Kesor vagyis igazi neve szerint Pálfi Gergely. Szam. vár. lev. 1800. L. Boghosz, Khesor, Pál, Pálfi.

Keszegi (Kőszegi). Elörményesedett család. — Dániel Keszegián. Szam. H. II. köt. 266 l. 20 t.

Keul. Keul Oxendius. Szam. vár. lev. iratai közt. L. Cheul, Hávul, Kheul.

Kevork, Kivork = György; Charib Ki(v)ork. Szam. Ker. II. köt. 321 l. L. Chárib, György.

Kháklhotli khith (örm.) piszkos orrú. Mánug Kháhodkhêthi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. E gúnynév most nincs használatban.

Khel tatár szó, jelentése: kopasz. Erzsébetváros on Khel = Szultán. — Ághá Luszig Khel Thoroszián: Thorosz (Todor) Khel Lukács úr. Erzs. Ker. I. kötet elején. A Dsecshegh, Kêndov, Kopasz, Khel, Szultán (Temesvári) család vezetékneve Thorosz. L. Dsecshegh, Gondág, Kêndov, Kopasz, Szultán, Temesvári, Thorosz.

Khêndsi. Az örmény khunds (քունդ: sút, szöglet, zug) és a török dsi-ből (csináló, készitő, lakó;) tehát khêndsi: szögletben lakó, sútban ülő. Erzsébetváros on „khêndsi" a Márkovich család, melynek ősi háza útczaszögleten épült, mellékneve. L. Márkovics.

Kheri (բերի) örmény szó: anyúl báty, anyúl öcs. — Távit Dzerigin Kherun vêrtin: Dávid az Anyúlbáty Dzerig fia. Szam. Ház. II. köt. 181 l. 112 t. Kihalt család.

Khesor = Kesor. A Pál család egyik ága neveztetett Khesornak. L. Boghosz, Kesor.

Khêsug. L. Kesor, Khesor.

Khêszdureán. A török kheszthirme szó jelentése: rövid. A Gárdsthév család török neve. — Khêszdurián Szêhág. Szam. Ker. II. köt. 196 l. 52 t. Kihalt család. L. Gárdsthév.

Khoszá. Az örmény kosz (դոս) szónak jelentése: szikkadt, száraz, kopár; a kosz-ból *á* betű hozzáragasztással: kosz-á. Koszánán (örmény ige) szárad (az élőfa, kéz.) A Koszá magyarosan így iratott „Hasza." Chácshig Bedrosz Khoszáján Horodenkáczhi: Horodenka-i Khosza Bedrosz Kristóf. Szam. kereskedő-társaság 1768 évi iratai közt. A Khosza család ezen ága Horodenkából és a másik ág, mely Koszá-nak (h nélkül) irta nevét Tisminiczából jött. Mindkét helység Lengyelországban van, azért a Koszá (Kasza, Khoszá) Lengyel-nek is neveztetik. — Kájtán Khoszá ilách; Lengyel-Khosza Kajtán. Szam. Ker. II. köt. 432 l. 76 t. — Mánug Khoszá. Szam. vár. lev. 1806 év — és ugyanez abban az iratban magyarul így irta nevét: Kopár Emánuel. — Kopár Simon, ki később esperes-plebános lett (Szamosújvártt) örményül így irta nevét: Szimon Khoszá kordzágczhogh kháháná (Սիմոն Քոսայ քարոզչաց քահանայ: Kopár Simon segédlelkész). Szam. Ker. IV. köt. 227 l. Tehát Kasza (Khoszá, Koszá, Kopár egy család. — Kopár Maxin (= Ángszend) és mellette örményül Ángszend Jogomosi: Kopár vagyis Jogomos Ángszend. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. A Kopár család csak mint más országból jött advena neveztetik Jogomost-nak, de azért sem a Jagamast, sem a Lengyel nevet nem használta. — Khoszá Szêhágéncz Chácshig: Kosza-Izsák Kristóf. Erzs. Ker. I. köt. 39 l. 1733 év. A Kasza (Khoszá, Koszá), Kopár család vezetékneve Szêhág (Izsák). L. Kasza, Kopár, Kosza, Szêhág.

Khis. = Kis. Khisin vêrtin Mitkon: Khis fia Mihály. Szam. H. 9 l. 79 t. — Mitko Chis. Szam. vár. lev. 1789 82 jk. sz. L. Kicsiny, Kis.

Kicsi, magyar szó. L. Khis, Kicsiny, Kis.

Kicsiny az örmény „bizdi“ magyar forditása = khis, kicsi, kis. Kicsid Vártán. Szam. Hal. II. köt. 2 l. 35 t. L. Bizdi, Khis, Kicsi, Kis.

Kincses, a Dsehez család egyik ágának magyar neve. Kincses Bogdán kereskedő (Bethlen). L. Dsehez, Nigol.

Kinovián. Kini (գինի) örmény szó: bor és kinov boros. Thorosz Kinov-i. (Erzsébetvárosi összeirás). — Kinov-éncz Ászvádur. Erzs. Ker. I. köt. 32 l. 1732. E családnév most nincs használatban. L. Bor, Boros.

Kip, a magyar kép örményes alakja. — Minász Kip. Szam. H. II. köt. 173 l. 111 t. Kép (kip) a Dzerig (Zerig) család gúnyneve. L. Dzerig.

Kiperdsi. L. Borsos, Lukácsi, Piperdsi.

Kipucz, a magyar kép szóból és a román kicsinyitő ucz (ka, ke, acska, ecske) szócskából: képecske. L. Dzerig, Kepus, Kip.

Király, az Osztian család egyik ágának gúnyneve. L. Osztián.

Kirkor (= Gergely) a Krikor egyik örmény alakja. L. Krikor.

Kirkorov. Kirkorov Antal, ki Konstantinápolyban született, 1824-ben vétetett fel Szamosújvár polgárai közé. Szam. vár. lev. 1824—1905 sz. L. Kirkor, Krikor.

Kirkorovics = Gergelyfi. Kirkorovics Elisabetha. Szam. Ház. III. köt. 69 l. L. Kirkor, Kirkorov, Krikor.

Kirkos, a Kirkosá rövidebb alakja. Joachimus Kirkos. Szam. vár. lev.; régi jegyzék. — Gergely Bogdán alias Kirkos (Bogdán Gergely vagyis Kirkos). Szam. vár. lev. (Placsintár-crida). — Kirkos alias Placsintár Bogdán. Szam. vár. lev. 1769. (Placsintár Gergely fia: Bogdán). L. Hádsi.

Kirkosá. Szam. H. 34. l. 337 t. alatt így is Kirkorsáh. — Kirkor (örm.) Gergely és sáh (perzsa) úr. A Kirkorsá-k nevöket magyarra nem Gergelyúr, hanem Gergelyfi-re forditották. (Az Ágopsá névből is a sáh vég a magyarositásnál elmaradt). Kirkosá Ászvádur. Szam. H. II. köt. 12 l. 225 t. — Kirkosá Kirkosáján. Szam. vár. lev. 1821—765 sz. — Gregorius alias Kirkosa Szarokán (itt

Kirkosa Gregorius helyett áll). Szam. vár. lev. 1804—279 sz. — Joachimus Miron alias Kirkosa (Miron Gergely fia Joachim). Szam. vár. lev.; régi összeirás. — Placsintár alias Kirkosa Gergely (itt Kirkosá = Gergely). Szam. vár. lev. 1759. L. Gergelyfi, Kirkor, Kirkorovics, Kirkos.

Kirkosfi = Gergelyfi, Kirkorovics. Kirkosfi Kajtán. Szam. vár. lev, 1794. L. Gergelyfi, Kirkos, Kirkosá.

Kis (Khis) a török kisi záde (szabadfi, nemes) rövidített alakja. Az Ázád család török neve. Ászvádur ághá Kirkosái Plecsintárián jév Kis Ánnái vêrtin: Placsintár Gergely úr Ászvádur fia és ennek Kis Anna (nevü feleségétől született) fiú. Szam. Ker. II. köt. 42 l. Kis László Márton. Szam. vár lev. 1806—1147 sz. — Kis Szongott Bogdán. Szam. vár. lev. 1808—298 sz. (Mind két példában a „kis" az örmény bizdi [latin junior] magyar forditása.) L. Ázád, Bizdi, Flora, Kicsi, Kicsiny.

Kok örmény szó = ծիրանածին, ծիրանածնունդ (dziránádzin, dziránádzênunt), Πορφυρογεννητής, Porphyrogennita, in purpura natus; արքայածին, արքայորդի, որ ի աստ կոչ (árkhájádzin, árkhájorti, vor jév ászi kok: királytól született, királyfi, ki kok-nak is neveztetik. (Örmény akad. szótár I. köt. 1017 l.) A X. századtól kezdve a Kok (királyfi) a görögös Perferuzsen (Berferuzsen Պերիբերուզն) nevet viseli. A szamosújvári Kok-ok magyarul Deák-oknak neveztettek. — Balog Kristóf (Kok). Szam. vár. lev. 1845 év. L. Balog, Budzeskul, Deák, Kráter.

Kokonyigá a román coconiţă (kisasszony) szóból alakitott név. Az Osztián család egyik ágának gúnyneve. Osztián Márton alias Kokonyigá. Szam. vár. lev. 1820--1861 sz. L. Osztián.

Kokor, a Kirkor (Gergely) elferdített alakja. L. Kirkor. Krikor.

Kolczá. Colţat román szó, jelentése: kiálló fogú, mit hervorragenden Zähnen, Dentatus. Kolczá Ovánesz. Szam. H. II. köt. 5 l 114 t. — Chácshig Kolczá-ján. Szam. H. II. köt 21 l. 458 t. —Izsák alias Kolcza Kristóf. Szam. vár. lev. 1821—2218 sz. — Julis Kolczá-i ájszinkhên Pátrubán: Pátrubán vagyis Kolcza Julia. Szam. Ker. IV. köt. 305 l. — Kolcza alias Páll Theresia. Szam. vár. lev. 1836—372

sz. — „Christophorus Izsák alias Kolcza" van az 1798. évi 211 számú iraton kívül (Szam. vár. lev.) és belül: Isacus Kolcza alias Kristóf (ezt így kell érteni: Izsák [ez a vezetéknév, Kolcza gúnynév] vagyis Kolcza Kristóf). Ezek szerint az Izsák, Páll és Pátrubán család egy-egy ága ,olcza gúnynevet is viselt. L. Boghosz, Diráczhu, Izsák Katona, Kolczátá, Pál, Pátrubán.

Kolczátá. A Kolcza név másik alakja. — Kolczáta alias Izsák Maria. Szam. keresk. társaság iratai közt. — Izsák Kristóf alias Kolczátá. Szam. vár. lev. 1813—896 sz. — Mánuság Kájtáni Kolczátá-ján gám Boghoszián: Boghosz (Páll) vagy Kolczáta Kajtán (leánya) Viola. Szam. Ház. II. köt. 258 l. 1 t. 1819 év. — Theodorus Kristóf alias Kolczátá. Szam. vár. lev. 1777 év. (Ezt így kell érteni: Kolczátá-Kristóf Tódor). — Theodorus Kolczát alias Deák vel Izsák. Szam. vár. lev. 1829 év. L. Kolczá.

Kolcser = Kulcsár (magyar szó), Maria Dsigár alias Kolcser. Szam. vár. lev. 1773. 153 sz. A Kolcser (Kulcsár) család vezetékneve Dsigár. A Kolcser családnév most nincs használatban.

Komicz, a Bocsánczi család egyik ágának gúnyneve. L. Bocsánczi.

Kondrai. Kondrai Gergely. Szam. vár. lev. 1819. L. Kandra, Kandrai, Kándrá.

Konrád, német név = „Kühn am Ráth" = tanakodás, tanács, eszköz, bátor az eszközben. Ohánnesz Konrád. Szam. H. II. köt. 288 l. 99 t. — Ohánnesz Kontrád. Szam. Ker. II. köt. 756 l. 139 t. — Máriám Ándriásin Kondrádján ginê: Konrád András felesége Mária. Szam. H. II. 249 l. 102 t.

Konstantinápolyi. Kontantinápolyi Anna. Szam. vár. lev. 1766. Kihalt család.

Kontrás, a Konrád név másik alakja. — Ászvádur Kontrás. Szam. Ker II. köt. 95 l. 1020 t. L. Konrád.

Kopacz (Kopasz). Gregorius Drágomán alias Kopacz. Szam vár. lev. 1780—160 sz. L. Kendof, Kêndov, Khel, Kopasz.

Kopasz, a Kêndov család magyar neve. L. Drágomán, Dsecshegh, Gondág, Hánákecz, Jolbe, Kêndov, Khel, Szultán.

Kopács. A Drágomán család egyik ágának gúnyneve. Copaciu (román): fa, fatörzsök. L. Drágomán.

Kopár, a Kosza család magyar neve. Christophorus Kopár. Szam. Ker. III. köt. 310 l. 25 t. (Simai Lukács pap irja 1816-ban). Kopár Márton Krikori Khoszáján vêrti: Khoszá Gergely fia Kopár Márton. Szam. Ház. III. köt. 46 l. Khoszá, a Kopár család örmény neve. Koszá, Kopár egy család. L. Gozé, Jagamast, Kasza, Koszá.

Kopocz = Kopasz. Danig Kopocz. Szam. H. II. köt. 151 l. 108 t. — Ohánnesz Jolbe Kopocz. Szam. Ker. II. köt. 407 l. 97 t. A Drágomán és Jolbe család egyik ága szintén Kopasz nevet viselt. L. Drágomán, Jolbe.

Korbul. Szamosújvár híres plebánosa 1773-ban (Ker. II. köt. 421 l. 90 t.) így irta nevét latinul: Clemens Antonius Korbul; 1781. ján. 10. pedig így: Ego Clemens Korbully; Czetz pap 1806-ban Ker. III. köt. 118 l. 27 t. alatt e nevet így irta: Martinus Korbuly. — Chácshig Korbul. Szam. H. II. köt. 171 l. 88 t. — Albert Chácshigi Korbulián: Korbuly Kristóf fia Albert. Szam. Ker. II. köt. 719 l. 121 t. 1781. (Eddig nem Albert. hanem Edêlbej.) — Korbuj Jánosné. Szam. vár. lev. 1764. A Korbul-ok nevöket Cn. Domitius Corbulo-tól, ki Cäsonia, Caligula császár nejének fivére és kitünő hadvezér volt, származtatják. Ez Germániában a Gennascus által vezetett Chauc-ok felett a Veser torkolatánál (47-ben Kr. u.) és Örményországban Tiridátes és ennek fivére Vologeses a párthusok királya felett (58- és 63-ban Kr. u.) nagy győzelmet nyert.... Itt említést érdemel, szintén a Domitii családból való Cn. Domitius Calv.. ki később Ázsiába küldetett helytartónak, hogy Mithridátesz fia, Phárnákesznek előhaladását gátolja, de csatát vesztett Nikopolisznál (város Kis-Örményországban, Pontosz határán, Lykosz folyó mellett). Lübker Reállexicon 285 l. A Korbul család egyik ága Hollósi nevet vett fel. Christophorus Korbuly senior és mellette örményül Chácshig Horopszimei: Horopszime (Ripszima) Kristóf. Szam. vár. lev. 1736 összeirás. Id. (senior) Korbuly Kristóf megkülönböztetőleg a fiatalább (junior) Korbuly Kristóftól, az anyja nevéről Ripszima Kristófnak is neveztetett. — Korbul Ántoni Horopszimei:

Horopszime-Korbuly Antal. Szam. vár. lev. 1805. — Kirkosá Korbuly Kristóf. Szam. vár. lev. 1821—679 sz. (Ezt így kell érteni: Korbuly Gergely fia Kristóf). — Joannes Korbuly alias Czitrom. Szam. vár. lev. 1809—674 sz. — Korbuly János abusive Szoszkere. Szam. vár. lev. 1813. 295—301 sz. — Korbuly (Czuczug) Kristóf. Szam. vár. lev. 1828—1007 sz. — Korbuly Kristóf vulgo Ecclesia. Szam. vár. lev. 1831. — Korbuly Simon alias Ortniál. Szam. vár. lev. 1833. — Az 1738 évi összeirásban (Szam. vár. lev.) ezt találtam: Ágopsá Korbul-i (Ագոպշայ Գորպուլի Korbul fia Jakab = Korbul Jakab) és mellette latinul Jacobus Korbulÿ. Később az y-ról elhagyták a két pontot; így lett a Korbuli-ból Korbuly. (Épen így a Տիմայ շիմաք-ból: Simon Simay. Szam. vár. lev. 1738. összeirás). A Korbuly család vezetékneve Ándrus (András) L. Ándrus, Czitron, Czuczug, Ecclesia, Geréb, Gordul, Hercz, Herczeg, Hollósy, Horopszime, Korbuly, Ortniál.

Korbuly = Korbul. L. Korbul.

Korn, latinul cornu, románul corn: szarv. E család örmény neve Godosián (Szarvas. Godisián-ok most is vannak Keleten: Ászduádzádur Godosián „Árévélkh" 1886. szept. 24. 807 sz. Erzsébetváros on Korn = Lukács. L. Lukács, Mánya.

Kornás a Korn-ból *ás* román képzővel alakított szó: Szarvas. A Korn és Kornás kihalt család.

Kosotán, a Kostán *o*-val bővült alakja. Petrus Kosotán Izsák. Szam. vár. lev. összeirás. A Kosotán, Kosztántin, Kosztin egy család. E család vezetékneve Izsák. L. Izsák, Kosztántin, Kosztin.

Koszá. Szdepháné Koszovên Tisminiczáen: Tisminicza Kosza István. Szam. vár. lev.; régi levél. L. Gozc, Kasza, Kosza.

Kosztántin, latin szó: Szilárd; az örmény Hászt családnév latin-román neve. L. Hászt, Kosotán, Kosztin.

Kosztin. Constantinus (Kosztántin) magyarul Koszta, románul Costanu. — Krikor Kosztinján gám Kátêrêvján. Csikszépvizi anyakönyv 29 l. 1789 év. A Káterév (Káttero) család vezetékneve Kosztin. A Kosztin családnév most nincs használatban. L. Káterev.

Kovács. A „Kákicz" család e hazában kapott Kovács nevet. — Hiripszime Kovács alias Kákitz. Szam. vár. lev. 1812. — Kovács alias Toth Mihály. Szam. vár. lev. 1732. A Bosnách, Kovács (Kákicz), Polyák, Tóth egy család. L. Ágopsá, Bosnách, Czuguczá, Deák, Kákicz, Polyák, Tóth.

Kovásznai, elörményesedett család. Hácshig vagyis Kristóf Józsi, tulajdonképen Kovásznai József. Szam. vár. lev. 1830—407 sz.

Kovrig, román szó (covrigu), jelentése: perecz; pereczes: covrigariu, cocatoriu de covrigi, vendietor de covrigi (Barcianu 441 l). Eddig különbség nélkül használták a Govrik és Kovrig nevet. — Keresztes Gergely pap 1813-ban Kovrig-ot és ugyanaz 1814-ben Govrik-ot ir. Tódor Kovrig-ján. Szam. H. II. köt. 382 l. 92 t. — Ámbrus obusive Kovrig Tódor. Szam. vár. lev. 1811—1347 sz. — Martinus Ámbrus alias Kovrik. Szam. vár. lev. 1799—240 sz. — Martinus Kovrik alias Ámbrus. Szam vár. lev. 1803. — A Kovrig család vezetékneve Ámbrus (Ámbrosia: a halhatatlanság étele, az istenek étele; görögül Athanaz, örményül Hárágá [Haragai], románul Kovrig, törökül Jolmelikh). Az Ámbrus, Hárágá, Jolmelikh, Kovrig egy család. Martinus Kovrig alias Nagy. Szam. Nagy. Szam. vár. lev. 1801—161 sz. Márdirosz Kovrig Zsêmborczhi: Zsombori Kovrig Márton. Szam. H. II. köt 486 l. 3 t. A család ezen ága Zsombor-on lakott; a Deésen lakó ág a magyar Fegyvernek pusztáról, mit haszonbérben tartottak, a fegyverneki melléknevet használja. L. Ámbrus, Ámberbó, Govrik, Ládif, Zsombori.

Kozák. Oroszország déli és keleti tájékain honos néptörzsekből való, mely törzsek, mivel a határokat védik, némely előjogokkal birnak. Az orosz nyelvben kozák vagy kazák jelent láncsás katonát és napszámost, a lengyel nyelvben kecskepásztort is, a török nyelvben pedig különösen a tatárban kazák annyi mint kalandozó, könnyű fegyveres. (Magyar ny. szót. III. köt. 1038.) Kihalt család. L. Dsigár, Katona, Osztián, Szefer, Zilifdár.

Kozocsa. Kuzáh arab szó: ördög, sátán, gonosz ember, sáh perzsa szó: úr, (a kuzásáh-ból lett Kozocsa), Kozocsa, a cshár örmény családnév perzsa fordítása.

Kuzátsai. Szam. Ker. III. köt. 31 l. 56 t. — Ánná Kozácsái-nê Ibásfáloven: Kozocsa Anna Erzsébetvárosról. Szam. Ház. II. köt. 31 l. 7 t. — Kozocsa Kirkor. Szam. H. II. köt. 89 l. 20 t. L. Cshár, Kazacsai, Kozocsai.

Kozocsai. L. Kazacsai, Kozocsa.

Kövér. Az Ákoncz család egyik ága Kövér-re magyarosította nevét. Simeon Kövér. Szam. Ker. II. köt. 550 l. 1781. aug. 16. — Thorosz Kiuvirján (Գիուվիրան). Szam. Ker. II köt. 557 l. 17 t. — Kövér Kajtán Mező-Kovácsházáról 1784. május 24-én az armalis tárgyában egy szép örmény levelet irt Szamosújvár város főbirájának: Dániel Miklósnak; a levél aláirása ez: Kájtán Krikori Kövérján: Kövér Gergely fia Kajtán. L. Ákoncz.

Krájováczhi: Krájovai Krájova helység Romániában. — Krájováczhi Chárib Êszthephán: Krájovai Chárib István. Erzs. Ker. I köt. 60 l. Kihalt család. L. Chárib.

Krákátics, román szó, karikalábú. Chácshig Krákátics. Szam. H. II. köt. 441 l. 40 t. — Martini Krákátics filiola Catharina. Szam. H. II. köt. 151. 1821. aug. 31. Kihalt család.

Kráter. Ennek a családnak örmény neve krákir (գրագիր): iródeák, deák volt, miből a nép -kráter-t csinált. Krater német szó (a románban is crătar): tölcsér, katlan, gége, nyeldeklő. — Antonius Krater praedii Kunágota arendatoris nobilis Joannis Török servitor, est armenus a civitate Transiivaniae Elisabethopolitana oriundus. Szam. vár. lev. 1805. 1094 sz. L Deák, Kok.

Krêcsmárdsi. Kercsmár, krcsmár szláv szó, jelentése: korcsmáros, kocsmáros; — az r és cs közé könnyebb kiejtés végett az örmény ê-t igtatott. Bogdán Krêcsmárdsi. Szam. H. II. köt. 152 l. 14 t. Kihalt család.

Krêcsunián, a román crăciun (karácson, Weihnachten) és az örmény családnév képző ján-ból (եան: fi). — Ágopsá Krecsunián: Karátsonyi Jakab. Szam. H. II. köt. 99 l. 59 t. — Chácshig mjédz Krecsunián: Idősebb Karátsonyi Kristóf. Szam. Ker. II. köt. 758 l. 23 t. — Nikula Krecsun: Karátsonyi Miklós. Szam. H. II. köt. 6 l. 129 t. L. Hêbás, Karátsonyi, Szurugdsi.

Krêsztá. Krêszdá-jéncz Luszigê. Erzs. Ker. I. köt. 149 l. Kihalt család. L. Biluska, Krisztis.

Krêsztis = Krisztis. Nigol Krêsztis. Szam. Ker. II. köt. 757 l. 8 t. L. Krêsztá, Krisztis.

Kresztya = Keresztes. Kresztya János ebesfalvi kereskedő. Szam vár. lev. 1791—134 sz. L. Keresztes.

Kritsa. A Cicillus-t a mult században a magyar Kirillá-nak mondotta. Deák Kirilla és mellette örményül Gurjégh (Cirillus) Diráczhu-i. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. Tehát Kirilla = Cirillus. A Kirilla + sáh-ból csinálta a nép ezt a családnevet: Kritsa. (Kritsa = Ciril-úr). — Ászvádur Kirilcsá-i. Szam. vár. lev. 1734. — Ászvádur Kirilcsá-inê. Erzs. Ker. I. köt. 69 l. 1740. L. Ászkricsencz, Bázár, Biáthá, Cziriák (Cziril), Dominik, Gurjégh.

Krikor = Gergely, Vigil. Álekszá Der-Krikorián. Szam. Ház. I. köt. 29 l. 288 t. — E családnév előfordul Keleten is: Vártán Krikorián „Árévélkh" 1886. szept. 22. 805 sz. Krikor mágánuámp Pászákász: Gergely, kinek vezetékneve Pászákász. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714 oct. 14. A Pászákász-ok Krikor-ok. — Ághácshá Krikor mágánuámp szêngov szábonê: Gergely úr, vezetékneve ládával szappan. Szam. Ker. I. köt. 103 l. 1354 t. Krikor vor mágánuámp gocshi Ládá cu szoponul: Gergely, ki vezetéknévvel „Ládával szappan"-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 60 l. 625 t. Ezen láda szóból lett a Ládai családnév. A Ládai-ak Krikor-ok. L. Hászt, Kirkor, Ládai, Pászákász, Vastag, Verzár.

Kristóf, hellen eredetű, annyi mint Krisztusthordozó, azaz tisztelő, szerető. Keresztisztelő (Keresztély, Krisztina, Krisztián). Chácshig Kristof-i. Szam. H. II. köt. 321. 631 t. — Chácshádur Kristof-ján. Szam. Ker. II. köt. 521 l. 153 t. L. Császápdsi, Horopszime, Keresztes, Mészáros.

Kristóffi. Joachimus Christoffi. Szam. Ház. II. köt. 116 l. máj. 20. — Joannes Kristoffi alias Tukmáds. Szam. vár. lev. 1825—890. Martinus Kristóf és mellette örményül Márdirosz Chácshigi Mitkoján: Mitko Kristóf fia Márton. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. A Kristóf család vezetékneve Mitko. Kristóf Lázár és mellette örményül Gházár Chácshádêri Cháribi: Chárib Chácshádur (Kristóf) Lázár. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. A Kristóf család is Chárib vagyis ez a család is Lengyel-

országból jött be e hazába. L. Jeremiás, Chácshum, Pát, Tukmáds.

Kristofovics Gergely. Szam. vár. lev. 1824 év 523 sz. L. Kristóffi.

Kriszduczá, román szó: kis Keresztes, kis Kristóf. Chácshig Kriszduczái. Szam. Ker. III. köt. 299 l. 79 t. E családnév most nincs használatban.

Krisztis, román szó: Keresztes (Kristóf). Ovánesz Krisztis. Szam. H. II. köt. 113 l. 39 t. — Hêripszime ághácshá Mánugin Krisztis-ján tuszdêr: Krisztis Mánug ur leánya Ripszima. Szam. H. II. köt. 355 l. 141 t. A Krêsztá, Krêsztis, Kriszduczá, Krisztis, mely családnevek most nincsenek használatban, mind a görög Χριστιανός különböző, de egyjelentésű alakjai. L. Keresztes.

Krisztoszdur, annyi mint Krisztusadta, a Cristo datus, a görög Χριστός és az örmény dur-ból (տուր). — Kriszdoszdur Szêhág: Kristóf Izsák. Szam. Ker. II. köt. 331 l. 44 t. — Krisztoszdur mágánuámp Muhib: Krisztoszdur vezetékneve Muhib. Szam. Ker. I. köt. 13 l. A Muhib-ok Krisztoszdur-ok. — Donovák Krisztoszdur, mágánuámp gocshi Susán: Donovák Krisztoszdur vezetéknévvel Susánnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 33 l. A Susán-ok Donovák-ok. E családnév előfordul Keleten is: Hovágim Kriszdoszdurián. „Arévélkh" 1886 szept. 22. 805 sz. E családnév most nincs használatban.

Kroitor, Erzsébetvároson Krojtor; Gyergyó-Szent-Miklóson a Kroitor most Ávedik, Kristóffi. Croitor román szó, jelentése: szabó; az, ki ruhát, csizmát tud szabni, varrni. Az örmény „goskár" román neve. L. Goskár.

Kuku, a kakuk madár hangja. Adeodatus Kuku. Szam. vár. lev. 1831. Gúnynév.

Kula, a Nikulá (Miklós) rövidebb alakja. — Kulá Mánuság. Szam. Ker. I. köt. 20 l. L. Nikulá.

Kulmig. Kul (կուլ) buth (պութ) örmény szó: tompa, nem éles (a kés). Márdirosz Kulmig-i (ig, mig örmény kicsinyitő szócska). A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. Kihalt család. L. Butá.

Kurdistán (Örményország egyik része). A Káluszt család mellékneve. L. Káluszt.

Kurtakezû. Kurtakezű László alias Polyák. Szam. vár. lev. régi összeirás. L. Gárdsthév, Khêszdurián.

Kuság, (գուշակ) örmény szó: jövendölő, látnok, propheta. Várteresz Kusági. Szam. Ker. II. köt. 423 l. 116 t. Kihalt család.

Kutczhi = Kuti-ból való. Kuti helység déli Gáliciában, Bukovina határán. — Nigol Kuthczhi. Szam. Ker. I. köt. 182 l. 2019 t. Kihalt család.

Kutká = Kuthk? kotháczhik, goth (?) Máriám Kutkái. Szam. Ker. IV. köt. 179 t. — Horopszime Kutká-i Minász-ián. Szam. Ker. IV. köt. 44 l. A Kutká család vezetékneve Minász. L. Minász.

Lába, a magyar láb szó, a harmadik személy ragával (*a*). Bocsánczi Vártán gúnyneve. L. Bocsánczi.

Ládai = Ládá. L. Ládá.

Ládá, a magyar láda örményes alakja. — Ládá Ászvádur. Szam. H. II. köt. 84 l. 115 t. — Krikor Ládá-i Sztepháni: Láda Istvánnak fia Gergely. Szam. Ház. II. köt. 27 l. 29 t. Ebből a „Ládá-i"-ból (az örmény i rag = nak, nek) lett a magyar Ládai. L. Ládai.

Ládákuszopon = ládá+cu+szopon (ládá+val+szappan). Krikor Ládákuszopon. Szam. Ker. I. köt. 112 l. 1415 t. A Ládá és Ládákuszopon nevek most nincsenek használatban. A Ládai, Ládá és Ládákuszopon család vezetékneve Krikor. L. Krikor, Ládai, Ládá.

Ládif. Az arab láthif szónak jelentése: édes, kellemes, ambrosia (cibus deorum). Az Ambrus (Kovrig) család arab neve. A Ládif családnév most nincs használatban. L. Ámbrus, Govrik, Kovrig.

Láphics. A hazai örmények nyelvében láphics nehéz betegséget jelent. — Ohánnesz Lápics. Szam. H. I. köt. 21 l. 205 t. A Beteg család örmény neve. A Láphics családnév most nincs használatban. Erzsébetváros on előfordult ez az alak is: Ohánnesz Láptis. L. Ángár, Betá, Beteg, Betgi, Esztechno, Nevelics, Stefánovics, Têzsár.

László: dicsőséges, a szláv vlada (hat-het) és slas-ből (fény); latinul: Ladislaus, Vladislaus; ebből Ulaszló. A László-k Vászil-ok voltak; Vászil nem a románból kölcsönzött név. Vászil nevű fejedelmünk is volt. Chácshig

László: László Kristóf. Szam. H. II. köt. 11 l. 1821. febr. 1. — László másként Hácsun László (így kell érteni: László Kristóf [Hácsun, a Chácshum elferdített alakja] fia László). Szam. vár. lev. 1833. — László Dávid és mellette örményül Távit Vászil-i. Szam. vár. lev. 1738. évi összeirás. — Násztur András alias László. Szam. vár. lev. összeirás. — Christophorus László és mellette örményül Chácshig Nászturi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. A Násztur család vezetékneve László. — László András és mellette örményül Násztur Donigi (apja is Donig volt, tehát: N. D. fia Donig. A fordító, ki nem volt örmény, nem tudta, hogy a Donig, a Dominik rövidebb alakja; azért így kellett volna az idézett nevet fordítani: Domonkos és nem András). Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. — Catharina Kapatán alias László. Szam. Ház. III. köt. 69 l. A László, Kapatán, Lászlófi, Násztur egy család. L. Kapatán, Lászlófi, Násztur.

Lászlófi, (a család nevében két f-et [Lászlóffy] használ) a Vászilján örmény név magyar forditása. Antonius Lászlóffi. Szam. Ker. III. köt. 40 l. 149 t. — Isaacus Lászlóffi és mellette örményül Szêhág Nigoli Nászturi (Lászlóffi [= László = Násztur] Miklós fia Izsák). Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. — B. Á. Ánton Lászlófiján (a ján fölösleg, mert a magyar fi kifejezi a ján-t) հայաքաղաքիս արժանաւոր Պիրովը: tekintetes Lászlófi Antal ur Szamosújvár érdemes főbirája. Szam. H. II. köt. 452 l. 94 t. 1809 év. — László Álekszái Kápátánján: Kapatán Elek fia László; ennek fivére a velenczei mechithárista pap így irta nevét: P(ater) Basilius Lászlóffi հոգեւոր յայր կրօնաւոր Ղազարեան: P. Lászlóffi Balázs lelki atya, Szt-Antal szerzetese.) Szam. vár. lev. 1798—192 sz. L. Czánki, Kapatán, László, Násztur, Vászil.

Láth (լաթ) örmény szó, jelentése: ruha, öltöny. Catharina Lucae Lát. Szam. Ház. II. köt. 278 l. 1824 év. — Bedrosz Láth-ián. Szam. H. II. köt. 227 l. 47 t. — Joannes Petri alias Láthe-Goskár. Szam. vár. lev. összeirás (quarta classis opificum). A Láth, Láthegoskár, Kêrpit család vezetékneve Petri (Bedrosz = Péter). L. Bájczhi, Bedrosz, Kêrpit, Láth, Láthegoskár, Petri.

Láthegoskár (լաթեղկար) örmény szó, jelentése: (lábbeli készitő, varga) csizmadia; törökül csizmedsi, dsizmedsi. Bedrosz Láthegoskár. Szam. H. II. köt. 181 l. 113 t. A Láth élő család, de a Láthegoskár név most nincs használatban. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goskár, Kêrpit, Láth, Schuster, Toderás.

Láthi; a láth családnév az örmény sajátitóeset *i* ragával van ragozva. — Láthi Lukács (Láth-nak fia Lukács). Szam. vár. lev. 1780. L. Láth

Lázár: Istentől segitett, a héber El(Isten) és hâzar-ból (segiteni). Az örményben: (E)l(i)ázár. Vártán Lázárján. Szam. H. II. köt. 20 l. 1822 jún. 1. — Gházár Gházárján Voithin vêrtin: Lázár Lázár, a Voith fia. Szam. Ker. I. köt. 119 l. 1475 t. L. Bor, Jursa, Szentpéteri, Voith.

Lebed. A török ebedi, ebedel szónak jelentése: maradandó, örökkévaló, halhatatlan; az ebed-ből lett Lebed. Lebed az örmény Hárágá török neve. — Sztephán Lebedê. Szam. Ker. I. köt. 94 l. 1013 t. — Cháthunê Lebedin ginê: Lebed felesége Cháthun. Szam. H. II. köt. 72 l. 19 t. E családnév most nincs használatban. L. Hárágá.

Léháczhi, Léhczhi, örmény szó, jelentése: lengyelországi, lengyel. Léhászdán vagy Leh = Lengyelország. Leháczhi háj (Լեհացի տայ): Lengyel örmény. Szam. Ker. I. köt. 128 l. 1551 t. Jolbeh Léczhi (Լեհցի) Erzs. anyakönyv. L. Chárib, Ilách, Lengyel.

Lêkêtus = Lakatos. Lêkêtus Ándriás. Szam. Ker. I. köt. 126 l. 1536 t. Kihalt család.

Lelovics? (= Leh-o-vics = Lengyelfi?).

Lengyel, az Ilach és Leháczhi magyar forditása. Erzsébetváros on a Chárib-ok Lengyel-ek. Szamosújvártt is a Lengyel család egyik ága Chárib-nak neveztetik. Lengyel Budzát Mihály. Szam. vár. lev. 1796 év 327 sz. Lengyel vagy Gábrus Mennász. A szam. keresk. társaság 1838. évi iratai közt. Lengyel Jásik auriga Gorove Christophori. Szam. H. II. köt. 86 l. 158 t. — Lengyel Szöcs Lázár. Szam. vár. lev. 1766. — Lengyel András máskép Szöcs Donig (ezt így kell érteni: Lengyel Donignak, a szöcsnek fia András). Lengyel Szöcs Donig Kristóf (Lengyel Donignak, a szöcsnek fia Kristóf). Szam. vár. lev.; összeirás. — Lengyel András, Szöcs Kristóf fia

(helyesen: Lengyel-Szöcs Kristóf fia András). Szam. vár. lev. 1800. — Lengyel Gergely és mellette örményül Kirkor gur Zádigi (Vak-Zakariás Gergely). Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. — Hánkoin vêrtin Ohánneszê Ilácházergêrinê: Lengyelországi Hánko fia János. — Ilácházc ergêren Kájtán Máchlár: Máchlár Kajtán Lengyelországból (Mindkét idézet a szamosújvári keresk. társ. irataiból.) A Gábrus, Gur, Hánko (Hankovics), Máchlár, Zádig (Zachariás) család Lengyelországból jött be. Lengyel Gergely alias Hornoj. Szam. vár. lev. összeirás. L. Chárib, Gábrus, Gámenczi, Gogomán, Ilách.

Leon (λέων) görög szó, jelentése: oroszlán; örményül áriudz, törökül ászlán, arabul árszlán. Az örmény történelem több Leó nevű királyról tesz említést. E család feje igen vitéz, bátor volt a harczban, azért kapott „oroszlánszivű“ nevet. Λεοντόθυμος, che ha il cuor di leone, corragioso, áriudzi szird uneczhogh առիւծի սիրտ ունեցող). — Frênkucz Leoni. Szam. H. II. köt. 169 l. 26 t. E családnév előfordul Keleten is: Levonián „Árévélkh“ 1886 júl. 3. 739 sz. L. Ászlán.

Lêpcshiusczhi: Lipcse-i, Lipcséből való. E név most nincs használatban.

Licidur, örmény összetett szó, jelentése: „tölts és adj.“ Deodatus Licidur. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. — Kirkor Leoni Liciduri (լիցիտուրի). Szam. vár. lev. 1792. Leon Gergely ezt a három örmény szót: „licz u dur“ hibásan így ejtette ki: licz-i-dur és rajta maradt a Liczidur gúnynév. A Liczidur név most nincs használatban. — Ánton Liczidur Trásztádsi. Szam. Ker. II. köt. 297 l. 170 t. L. Trásztádsi.

Likhoh. Likh = léczhun (örm.) teli, tömör. Gárábed Likho-ján oszkerics: Likhoh János, az aranymíves. Szam. Ker. II. köt. 563 l. 55 t. — Likoján (լիգոյան). Szam. Ker. II. köt, 555 l. Kihalt család.

Liski. Liszk, arab szó: szűz. Bedrosz Lisk-i-ján. Szam. plebániai templom iratai közt. Kihalt család.

Livonján, a Leon örményes alakja. L. Leon.

Logos. A görög λόγος szó jelentése: az Ur szava, verbo di dio բանն Աստուծոյ. A Der család görög neve. —

Logos Lukács. Szam. Ker. II. köt. 26 l. 155 t. L. Der, Cháftándsi, Gazda.

Lokován román szó: helybeli. — Kirkor Lukován. Szam. vár. lev. régi összeirás. Kihalt család.

London. E gúnynév most nincs használatban.

Luka, a Lukács rövidebb alakja. — Kájtán Luká-i Tüzes-ián. Szam. Ker. III. köt. 187 l. 131 t. A Tűzes család vezetékneve Luká (= Lukács). L. Lukács, Tűzes.

Lukács: fénylő, a latin lux-ból (fényesség, világosság). E jelentékeny család két minisztert (Lukács Béla, Lukács László), egy államtitkárt (id. Lukács György), egy főispánt (dr. Lukács György), akademistát (Lukács Antal) és több jeles tagot adott e hazának. A Drágomán, Dsigár, Gágugh, Kristóf, Korn család vezetékneve Lukács; ezek egy családot alkotnak. L. Drágomán, Dsemri, Dsigár, Gágugh, Korn, Kristóf, Luka.

Lukácsfi, az örmény Ghugászián magyar forditása. Erzsébetváros on Lukácsfi = Tukmács. L. Kristóffi, Tukmáds.

Lukácsi, Lukács névből az örmény sajátitóeset i ragával képezett családnév; p. Chácshig Lukács-i: Lukácsnak Kristófja, vagy Lukács fia Kristóf. Szam. Ker. 1744. II. köt. 28 l. 336 t. E család büszkesége, a „Magyarok őselei," „Historia Armenorum Transsilvaniae" és a t. munkák szakavatott irója, Szamosújvár volt derék plebánosa: Lukácsi Kristóf munkásságának irányával, tudományosságával, jótékony intézkedéseivel (Szent Gergely-árvaintézet alapitása és a t.) fényt szerzett a hazai örmény névnek. Áldás emlékére! Életrajzát e dolgozat irójának igénytelen tolla irta meg. L. „A Szamosújvár városi örm. kath. gymnasium Tudósitványát" (1876/7 tanév). Gur-Lukács Domokos és Joachim (így magyarul a szamosújvári kereskedő-társaság 1821. évi iratai között; ugyanott 1822-ben csak Lukács Domokos). Ugyanaz, ki apja a nagy Lukácsi Kristófnak, magyarul így irta nevét: Lukácsi (ez használja először a Lukácsi nevet Lukács-i helyett) Domokos és örményül így: Jész Dominik Lukács (ես Տոմինիկ Լուկաչ: Én Lukács Domokos). Szam. vár. lev. 1830—328 sz. — Jész Krikor Lukács-i (Լուկաչի) Kiperdsu: Én Kiperdsi-Lukácsi Gergely. Szam. vár. lev. 1777 év.

A Kiperdsi (Borsos, Piperdsi) vezetékneve Lukácsi. L. Gágugh, Kiperdsi, Lukács, Lukácsfi.

Lukucz, a Lukács-ból román ucz kicsinyitő képzővel) = Lukácska, kis Lukács. Martinus Lukutz és belül a kérvényben: Lukács Márton (Verzár Jánosnak a tanácshoz intézett kérelme). Szam. vár. lev. 1805—348 sz. Lukucz máskép Lukács Emánuel. Szam. vár. lev. 1822. 86 sz. L. Lukács.

Luleán, az Ul-ián-nak elől l-lel megtoldott alakja. Luleán Lukács. (Gyergyó-Szt-Miklósról 1758. okt. 2-án a főbiránkhoz irott eredeti levélből). Szam. vár. lev. L. Ulián.

Lulim, a Placsintár család azon ágának, mely Ohánnesz vezetéknévvel bir, — gúnyneve. Lulim, a Luleán, Uleán elferdített alakja. L. Ohánnesz, Placsintár, Ulián.

Lupig, a román lup (farkas) és az örmény ig kicsinyitő képzőből: farkasocska, kis farkas. L. Farkas, Kál, Wolf.

Lupul román szó: farkas. A Kál család román neve. — Deodatus Ázbej alias Lupul. Szam. vár. lev. összeirás. A Farkas, Kál (Gál), Lupig, Lupul, Volf család vezetékneve Azbej. L. ezeket és Ázbejfi.

Luszigián, a Lukács család örmény neve. — Luszig Kápriel-in Luszigián vêrtin: Luszigián Gábor fia Lukács (Lukács Lukács). Szam. H. II. köt. 369 l. 183 t. — Jész Der-Ohánnesz Krecsuni Luszigián ávákérécz khághákhisz Elisabethá: Én Luszigián Karácson fia, János pap, Erzsébetváros esperese. Szam. Ház. II. köt. 109 l. 28 t. Hohánnesz Krecsuni Luszigjáncz (Յովհաննէս Դրէչունի Լուսիկեանց). Erzs. Ker. II. köt. 1 l.; tehát Karácsonyi János Erzsébetváros volt derék plebánosának neve nem Karácsonyi János, hanem Lukács János. Maga a boldog emlékű plebános 1755-ben (L. Erzs. Ker. II. köt. 24 l.) ezt irta: Jész Der-Hohánnesz vêrti Krecsuni Luszigján (Ես Տէր-Յովհաննէս, որդի Դրէչունի Լուսիկեան, փիլիսոփայութեան եւ Աստուածաբանութեան վարդապետ եւ առաքելական միսիոնար։) Én János pap, Lukács Karácson fia, a philosophia és theologia doctora és apostoli misszionárius). L. Lukács, Mártha.

Lutz, a Luc(as), Lu(cu)tz rövidített alakja. — Supplex libellus Lucae Márton alias Lukucz. (Helyesen: Martini Lukács alias Lukutz). Szam. vár. lev. 1783 év. — Lutz Márton kereskedő Bánffy-Hunyadon. L. Lukutz.

M.

Macskási, a Kêczá család magyar neve; Erzsébetvároson Macskási = Trásztádsi. A Macskási név most nincs használatban. L. Kándrá, Kêczá.

Machlár. Az örmény maluch (մաճլիւ) jelentése: teve; betűáttétellel máchlu, máchlá, máchlár. A betűk más elhelyezésével chámul, miből a camel(us), az arab gámál, dsámál. Machlár: tevével kereskedő, tevekereskedő; a Kámeller család örmény neve. Iláchácz ergêren Kájtán Máchlár: Lengyelországi Machlár Kajtán. A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. — Krikor Máchliár. Szam. vár. lev. 1736 évi jegyzék. — Kirkor Máchlárê. A szamosújvári timár-társulat 1740. évi iratai közt. Kihalt család. L. Kámeller.

Makra, a Makrai rövidebb alakja. Makra alias Bulbuk János. Szam. vár. lev, 1823—1279 sz.

Makrai magyar családnév is. — Makra alias Bulbuk Péter. Szam. vár. lev. 1821—984 sz. A Bulbuk család egyik ágának gúnyneve: Makrai. L. Bulbuk.

Malombiró, a Bocsánczi család (Szamosújvártt) egyik ágának mellékneve. — Chácshádur Malombirov. Szam. Ker. II. köt. 40 l. 418 t. L. Bocsánczi.

Maradék, elörményesedett család. Bedrosz Maradik. Szam. H. II, köt. 15 l. 264 t.

Marosán, (Marusán) (Már)maros-ból (megye) román án képzővel alkotott szó. — Marusán Lukács. Szam. Hal. II. köt. 1 l. 16 t. — Minász Marusán. Szam. Ker. I. köt. 124 l. 1519 t. L. Árzsintár, Goldschmied, Maramaros, Marosfi, Márámorus-czhi, Ötvös, Törös.

Marosfi, a Marosán család magyar neve. A Marosfiak Nagybányán laknak. L. Marosán, Máramoros, Márámorusczhi.

Máchoch (մաքոխ) örmény szó: czibere-, lisztből és fodros méntából készített bőjtös étel. A második szótag megkettőzésével csináltak a máchochból: mochmoch-ot. A Máchoch név előfordul Keleten is: Boghosz Machochián. „Árévélk" 1886. jun. 25. 732 sz. L. Mochmoch.

Mádzun, (մածուն) örmény szó, jelentése: savanyú tej (gúnynév). Gházár Szêhági Mádzun-i: Mádzun Izsák fia Lázár. Szam. Ker. II. köt. 565 l. 78 t. Kihalt család.

Máhdészi. Jész Mádészi Diráczhu Minász. մանկ, 1167 + 551 = 1718. N.-Szebenből irt örmény levélből. Szam. vár. lev. L. Diráczhu, Hádsi, Meghdesz.

Májráméncz: Máriafi (Májrám az örményben = Mária; encz örmény családnévképző: fi). — Száhág Ágopi Májráméncz. Csikszépvizi anyakönyv. Kihalt család. L. Máruskáján.

Mákárián. A görög μακάριος: boldog, Felix, beatus; törökül: kutlu. — Máriám Ángszendi Mákárián. Szam. templom iratai közt. Kihalt család. L. Bedo, Bodog, Chutlube.

Mákrá, a Makrai rövidebb alakja. L. Makrai.

Mákszim. L. Máxim.

Málángá. Mághází (մառանգա) örmény szónak jelentése: pincze, bortár (Weinlager, Weinmagazin, kinedun գինեմառան). Az örmény gh (ղ) az átirásnál *l*. A Bor (Kinovián) család másik örmény neve. V. ö. malaga-i Bor. Káticz Málángá. Szam. Ker. IV. köt. 140 l. 1836 év. E családnév most nincs használatban.

Máli. Málije arab szó, jelentése: vagyon, pénz, gazdagság, kincstár, királyi lak (palatium, regia aedes, domus) = Gáspár; e hazarész örményei földbe ásott, földben talált kincs értelmében is használják. Máli alias Gajzágó Bogdány. Szam. vár. lev. 1800—472 sz. — Martinus Máli alias Gajzágó. Szam. vár. lev. 1802—1030 sz. A Máli család Gajzágónak is neveztetik. Máli Izsák volt az a sánta Izsák (Gágh-Szákó = Gajzágó), ki a Gajzágó családnak nevet adott. A Gajzágó és Máli egy család. Gajzágó Kristóf esperes-plebános is örményül többnyire így neveztetett: Kérhárkéli Der-Máli-n: Máli, az esperes-plebános. E család Máli név alatt jött be; a Gajzágó név

itt e hazában alakult. A Máli név előfordul Keleten is: Ághá-Málián Gárábéd. „Mászisz“ 1880 márcz. 9. 2559 sz. L. Ágoston, Chodsá, Dobál, Gajzágó, Gágh (Gál), Gáspár, Gêzducz, Sánta.

Málikh, arab szó: úr, főnök. Եթէ պատահի, որ Հայերը եւ պարսիկները կռիւ սնան, զգոյն զանգատի Հասցնեն դատաւորի կամ մալիքի (գիւղատէրի) մօտ: Jéthé bádáchi, or hájérê jév bárszignerê gêriv ánén, êz kordz kánkádi hászczhênén tádávori gám málikh-i (kiughóderi): [Ha az örmények és perzsák között veszekedés támad, panaszukkal a biró vagy a málikh (falusbiró) elé járulnak.] Marseille-i „Armenia“ 1891. év márcz. 14. 56 sz. Málik a Voith család arab neve. — Toderás Málikh. Szam. Ker. II. köt. 255 l. 88. t. A Málikh név most nincs használatban. L. Voith.

Máltá. Malta sziget a Középtengeren. — Bedrosz Máltá. Szam. templom iratai közt. Kihalt család.

Mám, örmény szó (մամ): nagyanya. Mám sok nyelven előforduló szó; mámmá, mámme (görög) nagyanya, mell, emlő; mamma (latin) emlő (mammalia); mám és mámá (perzsa) anya, urnő; mama (magyar) gyermeknyelven am. anya, módositva mami, mámi, mamika, mámika, mamus, mamuska; a román nyelvben mamica, mamiţă, mamişóră: anyácska. Gergely Kristóf és mellette örményül: Krikor Vázáni Mámu. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. A Mám, Vázán, Fugá, Fugulyán, Dajka, Embej egy család. E család vezetékneve Gergely. L. Fugá, Fugulyán, Gergely, Vázán.

Mámicz. Mámicz Nigol. Szam. ker. II. köt. 269 l. 34. t. Nicolaus Mamicij és mellette örményül Nigol Donigi Mámiczoiá-i. (Mámiczoeá Danig fia Miklós) Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás L. Mám, Mámiczoiá.

Mámiczoiá. Mámic, Mamicoia a Mám család román neve. — Nigol Mámiczoiá-i. Szam. Ház. II. köt. 47 l. 102 t. L. Dajka, Embej, Ember, Mám, Mámicz, Tájeg.

Mánási. A Mánási-ak Málnási-ak voltak. Málnás fürdő Háromszéken. Itt lakott e család. Háromszéki Málnási Imre János. Szam. vár. lev. 1821—1046 sz. — Miklus Mánási. Szam. Ker. IV. köt. 215 l.

Mángárul az örmény Ángár családnév elől *m*-mel és hátul román ul határozóval (az, a) bővitve. Petrus Mángárul armenus, religione catholicus. Szam. vár. lev.; összeirás. L. Ángár.

Mánug = Emanuel. Mánugián mágánuámp Voith: Mánug vezetékneve Voith. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714. aug. 17. A Voith-ok Mánug-ok. E családnév előfordul Keleten is: Álikszán Mánugián. „Árévélkh" 1886. aug. 9. 768 sz. L. Ákoncz, Emanuel, Korn, Mánya, Meghdesz, Vászlovszki, Voith.

Mánya. Szam. Ház. II. köt. 27 l. 24 t. alatt ez olvasható: Ես Տր-քահանայն Մանուկիան (Jész Der-Chácshigêsz Mánug-ián: Én Mánug-ián Kristóf pap)... és egy tétellel (25 t.) lejebb: Ego Christophorus Mánya; a 27. tétel alatt pedig ugyanez a pap: D. Christophorus Mánuel Cap. Eccl. B. M. V. Annuntiatae Szamosujvériensis. 1751. szept. 28. Tehát Mánya = Mánug = Emanuel. Mánya Vártán. Csikszépvizi Ker. II. köt. 34 l. L. Emanuel, Korn, Mánug, Meghdesz, Voith.

Márámarusán: Mármarosi. Melchon Mánugi Chászoján Márámorusán. Szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. A Márámarusán (= Marusán) család neve Chászoján. Árzsintár, Chászoján, Marosán, Márámorusán, Márámorusczhi, Ohánnesz, Oszkerics, Ötvös (Goldschmied) egy család. Ennek a nagy családnak vezetékneve: Ohánnesz.

Márámorus-czhi (czhi örmény képző): Mármarosi. L. Marosán, Márámorusán, Ohánnesz.

Márgoszián. Márgosz (Márk) héber szó, jelentése: fénylő. A latin marcus: nagy kalapács, pöröly. Ebből: Martel (Károly; középkor). Márgoszián Szêhág: Márkfi Izsák. Szam. Ker. II. köt. 542 l. L. Márko, Márkovics, Márkulá.

Márdirosz. A görög μάρτυρος átirt alakja márdirosz: vértanú, örményül: náhádág. Márdirosz a Márton (Martinus) kifejezésére használtatik az örményben. — Márdirosz Vártán. Szam. H. II. köt. 170 l. 51 t. E családnév előfordul Keleten is: Háruthiun Der-Márdiroszián. „Árévélkh" 1886. aug. 9. 765 sz. — Márdirosz Hêdêlbch mágánuámp Szábondsi: Mártonfi Albert vezetéknévvel (meg-

különböztető név) Szábondsi-nak (Szappanyos) neveztetik. Szam. H. 8 l. 64 t. — Márdirosz vor mágánuámp Pápugdsi: Márdirosz vezetéknévvel Pápugdsi. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 89 t. A Szábondsi (Szappanyos) és Pápugdsi család vezetékneve Márdirosz (Mártonfi). L. Márton, Mártonfi, Pápugdsi, Szábondsi.

Márko = Márk, Marcus. Mánug Márko. Szam. Ker. I. köt. 8 l. L. Márgoszián, Márkovics, Márkulá.

Márkovics = Márkfi. A vics (fi) szláv képző. Mánug Márkovicsián. Szam. Ker. III. köt. 103 l. 78 t. — Márton Mánugi Márkovicsján gám Mêrkuczján: Márkovics vagy Mêrkucz Márton. Szam. Ház. III. köt. 45 l. A Márkovicsokat Mêrkucz-oknak is nevezik. E családnév előfordul Keleten is: Áháron Márkárján. „Árévélkh" 1887. máj. 12. 995 sz. L. Khêndsi, Márgoszián, Márko, Márkulá, Mêrkucz.

Márkula = kis Márk. Bogdán Márkulá. Szam. H. II. köt. 3 l. 53 t. — Minász Márkulá-i. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 145 t. L Márko.

Márnai, a Márne magyarosított neve. Martinus Márnai-Czopolya. Szam. Ház. III. köt. 71 l. L. Czopolya, Márne.

Márne, most Márnai. Mármnégh (մարմնեղ) örmény szó: húsos, testes, kövér, carnosus, corpulentus, opimus; a már(m)né(gh)-ből két betű kihagyásával Márne; Márne a Kövér család örmény neve. — Hágop Márêne-ján. Szam. Ker. II. köt. 417 l. 53 t. Jacobus Jakab alias Márne. — Jakab Bogdány alias Márne. Szam. vár. lev.; összeirás. — Luszig Márnai Szácháján. Szam. vár. lev. összeirás. Mivel a Márnai (Márne) alatt felhozott példa tanuskodása szerint Márnai = Czopolya, és a Czopolyák = Ágopsák; az Ápopsa (Jakab), Czopolya, Kövér (Ákoncz), Márnai, Márne, Száchá egy család. L. Márnai.

Mártha héber nyelven megkeseritő, assyr nyelven: királynő (Regina). Gregorius Lukács alias Mártha. Szam. vár. lev. 1790—203 sz. Լուսիկ մանուկի լուգուցիան [Luszig Mánugi Lukuczián: Kis Lukács Mánug fia Lukács] volt ennek örmény neve; a Mánug (Emanuel) nevet fordították helytelenül Márthá-ra. Ezután a Lukács család ezen ágát állandóan Márthának is hivják; így: Gregorius

Lukács seu Márthá. Szam. vár. lev. 1790. — Gregorius Lukács alias Mártha. Szam. vár. lev. 1796. — Márthá. alias Nikos Gergely szamosújvári civis. Szam. vár. lev. 1796—223 sz. A Mártha család vezetékneve Nikos L. Lukács, Nikos.

Márton: a harczos, a latin Mars, martisból, a Márdirosz család magyar neve. — Gregorius Márton alias Ursuly. Szam. vár. lev. 1805—1091 sz. — Chistophorus Márton és mellette örményül Chácshig Rêtêdsárê (Retezár Kristóf.) Szam. vár. lev 1736. évi összeirás. Az Ursuly (Donogán) és Retezár család vezetékneve Márton. L. Donogán, Márdirosz, Mártonfi, Pászákász, Retezár, Schuster, Ursuly.

Mártonfi, a Márdirosz magyar forditása. Ánton Mártonfiján. Szam. H. II. köt. 302 l. 30 t. A Mártonfi név Szamosújvártt először 1788. febr. 27-én fordul elő; ezután vegyesen használják a Márdirosz és Mártonfi nevet. Mártonfi alias Kovács Rózsi. Szam. vár. lev. 1789—120 sz. — Bosnyák, Donogán (Ursuly), Kovács (Kákicz), Márdirosz, Márton, Mártonfi, Polyák, Retezár, Tóth egy család. L. ezeket, továbbá Bogdánffi, Gajzágó, Lukács.

Máruskáján, a magyar Mariska románo s alakja. — Ángszend Máruská-ján. Szam. örmény pléb. templom iratai közt. Kihalt család. L. Májráméncz.

Másvilági, az ánden örmény szó magyar fordítása. L. Ánden.

Mászlin. Maslină román szó, jelentése: olajbogyó; olaj-áros, olearis, olearius. A Miron család román neve. A Mászlin név most nincs használatban. L. Dsirách, Gyertyánfi, Geron, Miron.

Másztig. A görög μαστίχη szónak jelentése: jól égő mézga, masticha, mastix, örményül mázdákhe, cziuth (ծիւթ) A Miron család görög neve. Másztig János kereskedő Zalathnán. A Dsirách, Gyertyánffi, Geron, Mászlin, Másztig, Miron egy család. L. ezeket. — Távit Ászvádêri Mászdigi: Másztig Bogdán fia Dávid. Erzs. Ker. II. köt. 133 l. 61 t.

Mát, a Mát(é) rövidített alakja. Máté héber szó: ajándék, adomány. Hovágim Mát-i. Szam. Ker. II. köt.

558 l. 7 t. E családnév előfordul Keleten is: Chácshig Mádtheoszián. „Árévélkh“ 1886. szept. 22. 805 sz. Kihalt család.

Maxim, az Ángszend elferdített alakja. — Chácshig Mákszên (Մաքսէն). Szam. Ker. I'. köt. 330 l. 40 t. — Chácshig Mákszim-i. Szam. Ház. II. köt. 50 l. 16 t. — Verzár Máxin és mellette örményül Ángszend Vêrdzári (Մանկէնտ վրդարի). Szam. vár. lev. 1738. évi összeirás. Máxim = Ángszend = Oxendius. Andreas Maxin alias Jogomost. Szam. vár. lev. 1812—929 sz. Antonius Maxin és mellette örményül Ánton Számtártêv-i. Szam. vár. lev. 1738. évi összeirás. A Számtartó család vezetékneve Máxim (= Ángszend, Oxendius). L. Ámbur, Ángszend, Erős, Haszt, Jagamast, Kirkor, Kopár, Oxendius, Számtartó, Vastag, Verzár.

Mechitár-ián (Մխիթարյան) örmény szó, jelentése: vigasztaló, szószoló. Mechithár = Barnabás (héber: Trostsohn, Sohn des Trostes). — Rebiká Mêchithárián. Szam. Ker. III. köt. 132 l. — Ánná Mêchithár-i. Szam. Ház. II. köt. 85 l. 18 t. Kihalt család.

Med, a Med(iás-czhi) rövidebb alakja. Erzsébetváros on: Vászil Med-i. L. Mediásczhi.

Mediásczhi (czhi örmény képző: i, ból való): Medgyesi. Medgyes város. Mediásczhi Danig. Szam. Ker. I. köt. 51 l. 477 t. — Mediásczhi Ángszend Luszig. Erzs. Ker. I. köt. 32 l. — Mediásczhi Ovánneszéncz Ászvádur. Erzs. Ker. I. köt. 66 l. — Erzsébetvárosból az erdélyi Medgyesre költözött az Ángszend és Ovánesz család, melyek később családi neveik helyébe Medgyesi nevet nyertek. L. Ángszend, Ohánnesz.

Mêgêrdics (Մկրտիչ) örm. szó, jelentése: Keresztelő (értsd János), Joannes Baptista. Mêgêrdicsh Mêgêrdicshján. Szam. H. II. köt. 234 l. 38 t. E családnév előfordul Keleten is: Sztephán Mêgêrdicshján. „Árévélkh“ 1886. okt. 21. 829 sz. — Joannes Bogdán alias Mêgêrdics. Szam. vár. lev. 1806. Ászvádur Mêgêrdicsján. A szam. timártársulat iratai közt. Joannes Mêgêrdics alias Bogdány. Szam. vár. lev. 1803—997 sz. — Moldován János alias Mêgêrdics. Szam. vár. lev. 1797 („Számtartó“ crida). —

Mêgêrdics alias Hornoj János. Szam. keresk. társ. 1822. évi iratai közt. A Bogdán, Hornoj, Moldován család egy-egy ága is Mêgêrdicsh-nak neveztetett. L. Bogdán, Gárábéd, Hánko (Hánkovics), Hornoj, Moldován, Ohánnesz.

Medgyesi, a Mediásczhi magyar fordítása. — Keresztes István szamosújvári polgár 1820-ban haszonbérben tartotta az Aradmegyében fekvő „medgyesi" pusztát. A Keresztes család ezen ága Medgyesinek neveztetett. Szam. vár. lev. 1820. L. Mediásczhi.

Mêghdesz. Mêghdészi (Մեղտեսի), máhdészi (Մահտեսի), törökül hádsi nevet ad az örmény annak, ki járt Jeruzsálemben és látta Üdvözitőnk sírhelyét. L. Ákoncz, Máhdészi.

Megrán. A görög μακράν szónak jelentése: longe, a longe, procul, extra, fuga; távolról jött, menekült, jövevény. — Antonius Haenig alias Megrán armenus ex Constantinapoli. Szam. vár. lev. 1808—985 sz. Kihalt család. L. Fugá, Fugulyán, Häenig, Vázán.

Megrus, a Negrus, Nyegrucz elferdített alakja. Negrus Minász. Szam. Ker. III. köt. 30 l. 47 t. L. Nyegrucz.

Mêgura. Măgură román szó: erdős hát, erdős halom, waldige Anhöhe. — Ászvádur Mêgurá-i. Szam. vár. lev. 1790. Kihalt család.

Melikh arab szó: király; örményül: thákávor. A Melik család legtöbb tagja a Székelyföldön lakik. E. családnév előfordul Keleten is: Kárekin Melikhián. „Árévélkh" 1887. máj. 17. 999 sz. L. Chontikhár, Császár, Melchon, Thákvor.

Melkhon = Melchior, Menyhért. Melchior héber szó: a királyi. — Szêhág Melkhon-ián. Szam. Ker. II. köt. 626 l. 115 t. E. családnév előfordul Keleten is: Ándon Melkhonián. „Árévélkh" 1886. szept. 22. 804 sz. Mivel a három keleti király névnapja (vizkereszt, jan. 6) egy napra esik, az örmény a Melkhon (= Menyhért) helyett a Gáspár (az első keleti király) nevét is használja. L. Chontikhár, Császár, Gáspár, Melikh, Mesko, Thákvor.

Mêndrul. Măndru román szó: szép, csinos, büszke. A Czifra család román neve. Kriszdoszdur Mêndrul. Szam. Ker. I. köt. 8 l. A Csinás, Czifra, Mindrovics,

Mundrá, Sirin, Zárif család vezetékneve: Karátson. L. ezeket, továbbá Karátson, Mundra.

Mêrkucz = Marko. Távit Mêrkuczián. Szam. H. II. köt. 316 l. 71 t. L. Márko, Márkovics.

Mêrmêkándrucz. Marmaziu román szó: világos vörös. A Gármir családnak két román neve van: Roska és Mêrmêzán (Mêrmêkán). Mêrmêkándrucz Bogdán. Szam. Ker. II. köt. 210 l. 47 t. A Mêrmêkán családnév most nincs használatban. L. Gármir, Piros, Roska, Roth, Stefánovics.

Merza, perzsa szó: fejedelemfi, herczeg, előkelő férfi. Merza Perzsiában czím, mely a név után téve az uralkodó-ház tagját jelezi; a név előtt a magyar úr szónak felel meg. Mirzáczhi Várteresz: Mirza Várteresz. Szam. H. 31 l. 308 t. — Gregorius Mirza. Szam. Ker. II. köt. 636 l. 32 t. 1786 év. — Áruthiun Mêrzá. Szam. H. II. köt. 13 l. 241 t. — Luszig Merza. Szam. H. II. köt. 12 l. 220 t. — Merza Márton fia Florik Márton. Szam. vár. lev. 1803 év. („Mitfisz" crida). A Merza (= Ámirá, Ámirás) család vezetékneve: Várteresz (= Flora, Florik). — Joannes Merza alias Énekes. Szam. vár. lev. 1810—852 sz. — Joannes Drágics Merza. Szam. vár. lev.; összeirás. A Merza család egyik ága Énekes és másik ága Drágics (= Mêgêrdics) melléknevet nyert. Norin vêszemápháruthiunê Meeszut Mirzá Zêlle-el-Szulthán árkháh orti (Ő felsége Meeszut Mirzá Zêlle-el-Szulthán királyfi). Az „Árévélkh" 1886. jún. 25. 732. számában megjelent Nor-Csuchá-i levélből. — Ághá Mámud Sáh Örményországba megy; itt többeket elfogat... és a foglyokat Teheránba viszi és itt kényszeriti őket, hogy térjenek a mohamedán vallásra; ezek közt volt Mirza Korkin chán, Mirzá Jákub chán. „Mászisz" 1879. szept. 13. 2417 sz. A Merza családnév előfordul Keleten is: Szdephán Mirzáján. „Mászisz" 1880. márcz. 5. 2556 sz. — Hovszeph Mirzájáncz. „Árévélkh" 1886. nov. 25. 859 sz. — Choren Mirzabek-ián. „Mászisz" 1879, okt. 11. 2437 sz. — Dikrán Emirzáján. „Árévélkh" 1887. febr. 5. 917 sz. — Ovánnesz Luszigi Hárágá-i alias Mêrzá-i. Szam. keresk. társ. 1804. évi iratai közt. L. Ázád, Cshicsság, Drágics,

Eránosz, Énekes, Flora, Florián, Florik, Hárágá, Vártán, Várteresz, Virág.

Mesko. Ez a családnév e hazában alakult a Melkhon (Menyhért) szóból. Az örmény *l* (ղ) betű nagyon hasonlít az örmény *s* (ս) betűhez; azért az örmény betűkkel irott մէլքոն (Melkhon) szót a végső n (ն) kihagyásával մէշքո-nak (Mesko) olvasták. Állitásom bebizonyitására ide iktatok egy világos példát: Egy német váltón, mely 1772-ben kelt Kapnikbányán, ez az örmény aláirás: Եսս Մէլքոն Սաղոի Մէշքոի (Jész Melkhon Szákoi Meskoi: Én Melkon-Mesko Izsák) és az aláirás mellett latin betűkkel: Isag Gáspár (Ez azt is bizonyítja, hogy az örmény — mint a Melkhon szónál mondottam — a Melkhon helyett a Gáspár-t is használja). Szam. vár. lev. 1772. évi iratai közt. Szikucz Mesko-ián: Meskó Izsák. Szam. Ker. II. köt. 483 l. 130 t. — Mesko alias Sulya. Szam. vár. lev. 1827. L. Melkhon, Meskovics, Sulya.

Meskovics. Mesko-ból a szláv vics képzővel van képezve. — Meskovics Izsák. Szam. vár. lev. 1773. — Meskovics Gáspár szamosújvári civis így irta a kérelmet, mit Bruckenthal kormányzóhoz 1776—21 sz. alatt nyujtott be; ellenben a rubrumon kívül valaki helytelenül Meskovics helyett ezt irta: „querela Gaspari Márkovics." A Meskovics alak most nincs használatban. L. Mesko.

Mêszir. Memphis város (Egyptomban) Mêszêr, Mêszirnak is neveztetett, Khám Mêszdrem nevű fiáról, kitől az egyptomiak származtak. Mêszêr Luszig. Szam. Ház. I. köt. 26 l. 261 t. — Ovágim Mêszirján. Szam. H. II. köt. 252 l. 18 t. — Ovánesz Chárib Mêszíri. Szam. H. II. köt 190 l. 73 t. — Mêszir a világ egyik legrégibb családneve. E családnév előfordul Keleten is: Mêszeriáncz Mêszer. „Árévélkh" 1888. márcz. 12. 1247 sz. — Lukács Simon és mellette örményül: Szimên Mêszir. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. A Mêszir család vezetékneve Lukács. L. Lukács.

Meszrob (Մեսրոպ) örmény név. Egy híres örmény tudornak is Meszrob volt a neve. A korán elhuny dr. Szongott fiatal orvos is (Szamosújvártt) Meszrob nevet nyert a keresztségben. — Ohánnesz Meszrob-i. Szam. Ker, II. köt. 111 l. 69 t.

Mészáros, a Császápdsi család magyar neve. L. Chászápdsi, Hentes, Kristóf.

Miácshen (միաչէն, միաչեայ, միաչեան, միականի, միակնի, մէկ աչքլ կուլ) egyszemű, félszemű, unoculus, luscus. — Miácshen Zádig. Szam. Ker. I. köt. 51 l. 478 t. Kihalt család. L. Gur.

Micháel = Mihály; Istenhez hasonló (quis ut Deus?) a héber — másral El-ből. — Szákó Mikhaelinê. Szam. Ker. I. köt. 130 l. — Mánug Micháelján. Csik-Szépvizi anyakönyv. E családnév most nincs használatban; de Keleten előfordul most is: Szerovpe Mikhaelián. „Árévélkh." 1886. júl. 2. 738 sz. Donig Michael-i. Szam. vár. lev.; régi összeirás. L. Mihály, Mihályfi.

Médz-Báltá = Nagy-Balta (Balta senior: Idősebb Balta.)

Médz-Floria = Nagy-Flora. (Nagy-Virág.) Várteresz Médz-Florá. Szam. H. II. köt. 27 l. 554 t.

Médz-Krecsunián Chácshig: Nagy-Karátsonyi Kristóf. Szam. Ker. II. köt. 758 l. 23 t.

Médz-Mánugián = Nagy-Emánuel. Vártán Médz-Mánugián. Szam. H. II. köt. 33 l. 640 t.

Médz-Moroz = Nagy-Harmat. — Szákó Médz-Morozi. Szam. H. II. köt. 25 l. 524 t.

Médz-Ohánnesz = Nagy János.

Médz-Uszep = Nagy-József. Álojzik Médz-Uszepián. Szam. H. II. köt. 370 l. 190 t.

Médz-Várteresz = Nagy-Várteresz. Kötőjellel kapcsoltam össze a „nagy" jelzőt a jelzett szóval, mivel az illetőnek még keresztneve is volt. Ezekben a példákban a médz (nagy) „idősebb" (senior) helyett áll. L. Nagy.

Mihály. Mihály Bertalan örmény kath. L. az erzsébetvárosi fiú-iskola 1886—87 évi „Értesitő-jét. — Joannes Mihály civis Armenopolitanus. Szam. vár. lev. 1786. L. Mihályfi, Mitko.

Mihályfi. Christophorus Mihállyfi. Szam. vár. lev. 1791—12 sz. Mihály, Mitko.

Miklós, a Nikulá magyar forditása. A latin Nicolaus a görög νίκη (győzelem) és λαός (nép, sokaság, popolo, moltitudine) szavakból képződött. Miklós: a nép legyőzője, Géza, Viktor, Beroz. - Joannes Miklós. A szam.

timár-társulat iratai közt. L. Bájáczhi, Bundá, Bundádá, Miklósi, Minya.

Miklósi. L. Miklós, Minya, Nikulá.

Minász, örmény név. Minász volt azon athenei bölcs férfiú is, ki Maximilianus császár alatt Krisztusért Alexandriában (Egyptom) vértanúságot szenvedett. Az örmény a Minász-t, a Mihály kifejezésére is használja. — Mennas seu Michael Pêrint. Szam. vár. lev. 1776 évi jegyzőkönyv. Minász Vászil. Szam. Ker. I. köt. 79 l. E családnév előfordul Keleten is: Minászián Dikrán „Mászisz" 1880. márcz. 9. 2559 sz. L. Kutká.

Mindrovics, a román mândru és a szláv vics (fi) képzővel alkotott családnév. — Lucas Mindrovics. Szam. vár. lev. 1758. E név most nincs használatban. L. Csinás, Czifra, Mêndrul, Sirin, Zárif.

Mingá, Cheul Miklós gúnyneve. Fia Ángszend (=Máxim) már Mingának neveztetik. — Nicolaus Maxin alias Minga. Szam. vár. lev.; összeirás. Az örmény minág-ból (մինակ egyedül, magános) betűáttétellel lett Mingá. — Christof Minka. Szam. vár. lev. 1764. Ángszend Chácskoi Mingáján. Szam. H. II. köt. 45 l. 25 t. L. Chácsko, Cheul, Nigol.

Minya = Miklós. Antonius Minya alias Miklos (belül Minya másként Miklós Antal). Szam. vár. lev. 1809—408 sz. L. Miklós, Miklósi, Nikulá.

Miron, (μυρον) görög szó, szentelt olaj, minden illatos olaj, zsir. Miron Simon. A szam. timár-társulat 1792 évi iratai közt. — Petrus Miron alias Deák. Szam. vár. lev. 1774—168 sz. — Joannes Meron. Szam. Ház. II. köt. 178 l. — Joannes Miron (Kirkos). Szam. vár. lev. 1782. év. Gregorius Miron örményül így: Kirkor Geroni. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. (Miron vértanú emléke aug. 17-én). L. Dsirách, Geron, Gyertyánfi, Kirkos, Mászlin, Másztig, Momdsi.

Misug, az örmény micsug- (միջուկ) mêcsugból, jelentése: bele, közepe, magva valaminek. E család őse az örmény mi(c)sug-ot véletlenül misug-nak mondotta és rajta maradt a Misug. Káluszd Misugián. Szam. vár. lev. 1805 év. — Egy per-irat első lapján: „Szamosújvári polgár Misug Káluszt"... és a tulsó oldalon ugyanez az alperes: Pál

Farkas. Szam. vár. lev. 1805—821 sz. A Misug család vezetékneve Pál (Farkas, a Káluszd — mi Adventor-t tesz — helytelen magyar fordítása). — Misug Zakariás Antal. Szam. vár. lev. 1794. L. Pál, Zakariás.

Mitej, mi jéthe, mithe (örm.) vajjon? Kihalt család.

Mitfisz, a magyar „mit visz"-ből van alakitva. Mitvisz Kristóf. Szam. vár. lev. 1807—375 sz. — Chácshádúr Ágopsá-i Mitvisz. Szam. vár. lev. 1780. évi jegyzőkönyv. A Mitvisz család vezetékneve Ágopsa (Jakab). — Dominus Christophorus Jákob alias Mitvisz. Szam. vár. lev. 1797 év („Mitvisz" crida). A beszterczei minoriták („fratres minores") conventje a „cridalis commisio"-hoz beadott iratát így kezdi: „Ex originalibus contractualibus litteris constat Dnum Christophorum Jákob alias Mitvisz nuncupatum... Szam. vár. lev. 1796 év. L. Jakab.

Mitko = Michael, Mihály. Begidsán pap, Mitko nevét (Szam. Ker. II. köt. 188. l. 74 t. alatt) latinul hibásan így irta: Nicolaus; de ugyanaz már helyesen irta Szam. Ker. II. köt. 258 l. 118 t. és 126 t. alatt, így: Michael Begidsán. Mitko alias Szász. Szam. vár. lev. 1811—26 sz. L. Kristóf, Michael, Mihály, Mihályfi, Szász.

Mochmoch, az örmény máchoch elferdített alakja. Ovagim Mochmoch (zárjelben: Buzeskul). Szam. Ker. IV. köt. 18 l. — Chácshig Mochmoch. Szam. H. II. köt. 61 l. 119 t. Mochmoch Antal másképp Buzeskuly. Szam. vár. lev. 1805—91 sz. Mochmoch a Buzeskul család egyik ágának gúnyneve. L. Budzát, Budzeskul, Máchoch.

Mok. Mok (մոգ) örmény szó: mágus (tudós, bölcs férfiú a perzsáknál), praestigiator (szemfényvesztő), incantator (bűbájos). — Esztegár Kristóf alias Mok-i (az *i* sajátitó rag: nak, nek). Szam. vár. lev. 1820. E családnév előfordul Keleten is: Mogáczheán Bedrosz. „Árévélkh" 1887. nov. 30. 1163 sz. L. Esztegár, Mokucz.

Moki. L. Esztegár.

Mokucz, Mok örmény szóból uc kicsinyitő román képzővel alkotott szó: mágus. L. Esztegár, Mok.

Moldovai. Moldova, Romániának egyik alkotó része; eddig Moldva-Oláhország. Moldovai = Moldovából való.

Moldovai Buzát Kristóf. Szam. vár. lev. 1731. év. L. Moldován, Moldovczhi.

Moldovczhi = Moldovai. Ohánnesz Moldovczhi (czhi örmény képző). Szam. Ker. II. köt. 789 l. 8 t. L. Áburján, Czárán, Ergêrczhi, Moldovai, Moldován, Násztur, Retezár.

Moldován = Moldovai. Moldován Szimon. Szam. H. II. köt. 65 l. 224 t. — Luszig Moldován-ián. Szam. H. II. köt.136 l. 62 t. — Simon Ládái Moldovánián. Szam. Ház. III. köt. 47 l. — Ego Cajetanus Moldován coadjutor (segédlelkész) Eccl. Szamosújváriensis. Szam. Ker. II. köt. 1778. ápr. 4. — Ászvádur Moldován-i Kriszdoszdurján. Szam. Ker. II. köt. 59 l. 568 t. — Ászvádur Der-Szimáoni Moldován. Szam. vár. lev. 1784. A Buzát (Buzeskul), Kriszdoszdur, Ládai, Pap család egyik ága (Der-Szimávon) Moldovából jöttek be. — Martinus Moldován alias Fakna. Szam. vár. lev. 1811—911 sz. — Moldován Gergely alias Angyal. Szam. vár. lev. 1862. — Joannes Moldován alias Izsák. Szam. vár. lev.; összeirás. — Theodorus Isaak alias Moldován (összeirás). Ennek a terjedelmes családnak, mely a Budzát, Budzeskul, Czárán, Edel, Ergérczhi, Moldovai, Moldovczhi, Moldován, Násztur, Retezár családokat foglalja magába, vezetékneve Keork (György). — Petrus ex Moldavia alias Gászáko (helyesen Gághszáko = Gajzágó). Szam. vár. lev. 1766 („Placsintár crida"). Ászvádur Der-Szimáoni Moldován. Szam. Ház. II. köt. 6 l. 55 t. A Moldován család vezetékneve Pap. L. Angyal, Czárán, Derder, Ergêrczhi, Fakna, Fugá (Fugulyán, Vázán), Izsák, Pap (Pop), Tuchtár, Tuluk.

Molnár, az örmény Csáchcsebán magyarosított neve. Gregorius Molnár. Szam. Ház. III. köt. 53 l. Az örmény ՀրաղացպԱն, ՀաղացպԱն, ՀաղՀրպԱն jelentése: molnár. E név előfordul Keleten is: Keork Csêrágh-ián (Ván-ban lakó örmény). Az örmény Հրաղաց = Հաղացք: malom (Հուր: viz, աղալ: örleni). L. Csáchcsebán, Morár.

Momdsi. Az örmény mom (մոմ): viasz; az arab-perzsában mum. A török mumdsu (ebből az örményben is használt momdsi): viaszgyertyamártó, gyertyamártó, gyertyaárus. (A nép a mom helyett ezt a szót dsêrák [ցերակ] használja). Bulbuk, Dsirách, Geron, Gyertyánfi,

Mászlin, Másztig, Miron egy család. E család vezetékneve: Ángszend. L. Ángszend.

Morár. Morar román szó: molnár; az örmény Csáchcsebán román neve. Krikor Morár. Szam. H. II. köt. 128 l. 62 t. L. Csáchcsebán, Molnár.

Morêsán. Chácshig Morêsán. Szam. Ker. II. köt. 325 l. 156 t. L. Marosán, Márámorusán, Mármárosczhi, Marosfi.

Moroz, lengyel-orosz szó, jelentése: harmat; Moroz Chácshádur. Szam. Ház. II. köt. 2 l. 10 t. Ötvös-Moroz Lukács. Szam. vár. lev. 1818. Moroz alias Harmath Kristóf. Szam. keresk. társ. iratai közt. L. Harmath, Ötvös, Sztephán.

Mosoroj. Mosoroiu román szó annyi mint musinoiu: vakondturás. Szárkisz Ázbej Mosoroj. Szam. ker. társaság iratai közt. Mosoroj az Ázbej család egyik ágának gúnyneve. A Mosoroj név most nincs használatban. L. Ázbej.

Mószesz, a Mózes örmény neve. Mózes héber szó: a vizből kivett. E családnév előfordul Keleten is: Movszeszián Szárkisz. „Mászisz" 1880. jan. 31. 2528 sz. Kihalt család.

Moszkál = Orosz. A hazai örmény az oroszt „moszk"-nak nevezi. Előfordul Keleten is: Chácshádur Moszgofián. Marseillei „Armenia" 1887. 50 sz.

Mrêkucz, a Mêrkucz másik alakja. — Ohánnesz Mrêkucz-i. Erzs. Ker. II. köt. 33 l. 79 t. L. Márko, Mêrkucz.

Mug. Az örmény mugn (մուկն: egér) szót a nép mugnak mondja. (V. ö. görög μῦς, latin mus, perzsa mus, dalmát mis). A Kosotán család egyik ágának gúnyneve. Előfordul Keleten is: Hovhánnesz Mêgrián. „Árévélkh" 1896. decz. 20. L. Kosotán.

Muhál, arab szó: iszonyú, rettenetes. Jacobus Muhál, civis Armenopolitanus. Szam. vár. lev. 1786—92 sz. Kihalt család.

Muhib. Muhib török szó: hívséges (rokon, barát), Fidelis. A Kriszdoszdúr család egyik ágának neve. Szam. Ker. I. köt. 13 l. E családnév most nincs használatban. L. Kriszdoszdur.

Mundra = Mêndrul. Karátson vagy másképp Mundra Kátrina. Szam. vár. lev. 103—1422. L. Karátson, Mêndrul, Mindrovics.

Munds. Muncs (մունչ) örmény szó: néma, szótalan; Tacitus, Taczián. A nép a muncs szót munds-nak (մունդ) mondja. Mundserun Távit-in Chácshige: Munds-Dávid Kristóf. Szam. Hal. II. köt. 1 l. 9 t. — Christophorus Dávid és mellette örményül Chácshig Mêndseru. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás A Munds család vezetékneve Dávid. Mundserun Távitin Chácshigê: Néma Dávid (fia) Kristóf, 1725. L. Ánászun, Chul, Dumblosz.

Mune, a román mâne (holnap) elferdített alakja. Mune, Munya. Chácshig Muneáján. Szam. Ker. IV. köt. 75 l. A Drágomán család egyik ágának gúnyneve. L. Drágomán.

Murád (Murádin). Murád arab szó: szándék, akarat, hajlam, készség; desiderium, Desiderius, Dezső. Murád-i-n Minász (*i* az örmény sajátitóeset ragja, *n* határozó [az, a]). Szam. H. II. köt. 27 l. 551 t. — Donig Ováneszi Murádinján. Szam. H. II. köt. 41 l. 61 t. — Ohánnesz Szêhág Murádini Goskári. A szam. keresk. társ. iratai közt. Toderê Kipuczin Murádinê. Szam. keresk. társ. iratai közt. A Murádin család egyik ága csizmadia, másik festő volt. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Kipucz (kis kép, képecske), Láth, Suszter, Toderás.

N.

Nagy. In pago Sibo (Zsibo) armenus Gregorius Nagy. Szam. vár. lev. 1782—18 sz. Martinus Nagy alias Kovrig. Szam. vár. lev. 1802—134 sz. — A többi „médz“ nem fordittatott le magyarra. L. Kovrig, Médz.

Nádas, az Ulián család magyarosított neve. L. Hulián, Luleán, Ulián.

Nágo. Nákes arab szó: kép, festés. Ebből: Nágo. Bedrosz Nágo. Szam. Ker. II. köt. 749 l. 79 t. Előfordul még más alakokban is: Donig Nágojéncz. Szam. Ker. II. köt. 154 l. 87 t. Ávedum Neágo. Szam. H. II. köt. 191 l. 94 t. — Jacobus Nyago. Szam. Ház. II. köt. 181 l.

1800 év. szept. 7. (Romániában: Nyagoje). — Bedrosz. Nágo-i. Szam. H. II. köt. 18 l. 405 t. — Nyága Dorothea. Szam. vár. lev. 1823—483 sz. A Náschárár család arab neve. L. Náschárár.

Náhábéd (Նահապետ) örmény szó: patriarkha, kormányzó, vezér. Chárib Náhábéd. Szam. H. II. köt. 42 l. 86 t. Kihalt család. L. Chárib.

Náschárár (Նաշխարար) örmény szó: hímező, az ki hímmel kivarr, ékesit, czifráz, fest valamit. Az irodalom a „festő" kifejezésére ezeket a szavakat használja: nêgárics (Նկարիչ), bádgérahán (պատկերահան), géntánakêrogh (կենդանագրող: képiró, ζωγράφος, pictor). — Ászvádur Náschárár. Szam. Ker. II. köt. 435 l. 112 t. E család vezetékneve Pap. L. Der-Márdirosz, Gárdsthév, Kepus (Kip [kép], Kipucz, Kipus), Nágo, Nikos, Pap, Piktor, Zugráv.

Násztur. Násztur = Nestor = Dzerig. Antonius Násztur alias László. Szam. vár. lev. 1804—708 sz. — Andreas Násztur alias Lászlófi. Szam. vár. lev. 1786. 43 és 55 sz. alatt. A Násztur család vezetékneve László (Lászlófi). Szongott Násztur Gergely. Szam. vár. lev. 1825—132 sz. — Mánug Nászturi ájszinkhên Hászt-Kirkorjencz. Szam. vár. lev. 1753. (Mindkét példában Násztur „idősebb"-et jelent; tehát: Idősebb Szongott Gergely és id. Hászt-Kirkor Mánug). Násztur, vor mágánuámp gocshi Kápátán: Násztur, ki vezetéknévvel Kápátánnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 29 l. 86 t. A Kápátán-ok Násztur-ok. Chodsá Násztur. Szam. Ker. I. köt. 21 l. 86 t. Chodsá (gázdag) a Násztur-ok jelzője. Médzáréli ághá jév ághácshá jégéghéczphán Mánug Nászturján: Nagyságos Násztur Mánug egyházgondnok úr. Szam. H. II. köt. 44 l. 15 t. Minász Nászturi Ergêrczhu: Ergêrczhi Násztur Minász fia. Szam. Ker. II. köt. 660 l. 132 t. Az Ergêrczhi-k Nászturok. Násztor Chuthinczhu — Chuthinból való (Chuthini) Násztur. Szam. H. 19 l. 189 t. L. Bátrin, Chuthinczhi, Dzerig, Ergêrczhi, Kapatán, László, Lászlóffi, Moldován, Simávon, Vászil.

Návai, a Nevelics magyarosított neve. Joannes Návai. Szam. vár. lev. 1785—296 sz. Návai Jakab vagyis Nevelics. Szam. vár lev. iratai közt. L. Nevelics.

Negrucz. Niger latin szó: fekete, ucz román kicsinyitő képző: csa, cse, acska, ecske. Negrucz: Feketécske, kis Fekete. Ovágim Negrucz. Szam. H. II. köt. 189 l. 94 t. L. Fekete, Nyegrucz, Szjév.

Negrus. Niger latin szó: fekete, us román képző: as, es. Negrus: Feketés. Luszig Negrus. Szam. H. II. köt. 41 l. 76 t. L. Fekete, Negrucz, Nyegrucz, Szjév.

Nemes. Az Edel család magyar neve. Gregorius Lengyel alias Nemes. Szam. vár. lev. A Lengyel család egyik ágának vezetékneve Nemes. L. Edel.

Nevelics. Nevola román szó: betegség. Nevelics = Nevola-ics (Nevolics, Nevelics). Az Ángár (= Beteg) család szláv végzettel ellátott román neve. Nevolics Lukács. Szam. vár. lev. 1766 év. — Stephanus Navalits. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. — Návai vagy Nevelics Gergely. Szam. vár. lev. 1796. L. Ángár, Beteg, Láptics, Mángárul, Návai, Têzsár.

Nerszesz (Norszesz), örmény név. Sok örmény pátriárkha viselt Nerszesz nevet, ezek között első Nagy-Nerszesz, ki Világosító-Szt-Gergely családjából származott. Nerszesz Dominik. Szam. vár. lev. 1786—294 sz. — Luszig Nerszeszján. Szam. H. II. köt. 245 l. 32 t. — Moyses Norszesz alias Pap. Szam. vár. lev. 1806—1305 sz. — E család előfordul Keleten is: Szdephán efendi Nerszeszján. „Árévélkh" 1886. okt. 12. 821 sz. L. Pap.

Nigol = Nicolaus, Miklós. Nigol mágánuámp Dsehez: Nigol vezetékneve Dsehez. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 89 t. — Nigol, vor mágánuámp gocshi Geinár: Nigol, ki vezetéknévvel Geinárnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 150 t. — Nigol mágánuámp Horom: Nigol, kinek vezetékneve Horom (Görög). Szam. H. I. köt. 26 l. 257 t. A Dsehez (Kincses), Geinár, Horom (Görög) család vezetékneve Nigol. L. Ávedikh, Básániká, Dsehez (Kincses), Edgárián, Geinár, Horom.

Nikos. Az arab nukus szóból (többese nákês: festés) képződött a Nikos szó. — Krikor Nikosián. Szam. H. II. köt. 137 l. 78 t. — A szamosújvári timártársulat iratai közt van a III Károlyféle diploma, mit ezen társulat 1706-ban kapott; ebben a diplomában egy Ohánnesz

Nikos nevű örmény hibásan így fordul elő: Joannes Miklós. — Gregorius Nikos alias Mártha. Szam. vár. 1799—516 sz. A Nikos-ok Márthá-k. Nigol Nikosján alias Dobos (Der-Minász Geronián pap irja). Szam. Ker. II. köt. 64 l. 53 t. 1803 év. A Dobos család vezetékneve Nikos. A Dobos, Gusát, Nágo, Náschárár (Piktor), Nikos, Pápai egy család. E család vezetékneve Mártha. Nikos Pelálb. Szam. Ker. I. köt. 47 l. 404 t. Nikos Gusát. Szam. H. I. köt 1 l. 3 t. Krikor Nikosián Dsurdsoven. Szam. Ker. II. köt 336 l. 110 t. Szamosújvártt a Nikos-ok Dobos-ok. Erzsébetváros on Nikos = Pápai, Popoi. L. Dobos, Dsurdsovczhi, Gusát, Mártha, Pelálb, Tilimb.

Nikulá, a Nicolaus (= Nigol, Miklós) román alakja. Ánton Nikulá-i. Szam. vár. lev. 1794. L. Kulá, Miklós, Miklósi, Nigol.

Norus, a Marus(án) rövidebb és elferdített alakja. — Kirkor Norus. Szam. H. II. köt. 22 l. 475 t. Ez az alak most nincs használatban. L. Marosán.

Nosztopián. A görög νόστος jelentése: (a hazába) visszatérő, ritorno (in patria); ebből (a végső sz p-re változott; ián örmény családnévképző: fi) lett Nosztop-ián. Nosztopián Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 8 l. 10 t. Kihalt család.

Novák. E család Ávák név alatt jött be; a Novák név itt e hazában alakult az Ávák családnévből. Ágop Donovák-i Foksánczhu Novák: Foksáni Novák Donovák (Donovák itt keresztnév) fia Jakab. Szam. Ker. II. köt. 31 l. 355 t. — Ágop Novák-i Foksánczhián: Foksáni Novák (fia) Jakab. Szam. Ker. II. köt. 89 l. — Novák Foksánczhi: Foksáni Novák. Szam. Ker. II. köt. 104 t. A Foksáni-ak Novák-ok. Donovák Novákián: Novák Donovák. Szam. Ker. II. köt. 359 l. 62 t. — Mánug Novák-inê Tisminicz-unê: Tisminiczai (Tisminicza, helység Lengyelországban) Nováknak fia Emanuel. Szam. keresk. társaság 1732 évi iratai közt. — „Novák Kriszta" és mellette örményül Donovák Chácsko-i Chárib-i: (Novák Kristóf [Kriszta Chárib; mivel Lengyelországból jött]) Donovák (Novák) Kristóf. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. — Most már ezt is lehet érteni: „Jacobus Novák" és

mellette örményül: Donovák Novák-ián. Szam. vár. lev. 1795. — Ennek az embernek Novák Jabab volt a neve, de örményül így hivták: Donovák Novák = Novák Novák). — Novák vagy másképp Hárib Chácshádur Bogdán. Szam. vár. lev. 1835—165 sz. A Novák (Ávák) család vezetékneve Chácshádur. — „Christophorus Novák" és mellette örményül: Chácshádur Chácsko-i Chárib-i (A latinban: Novák Kristóf és az örményben: Chárib Chácshádur Kristóf; de azért a kettő egyet jelent. Az örmény Chrib-ot azért használ, mert Lengyelországból jött e család és a Novák név helyébe teszi a család vezetéknevét: a Chácshádurt.) Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. — Ezek szerint két Ávák (Novák) nevű család jött be; az egyik család Foksánból (Moldva-Oláhország = Romania) jött be („Foksánczhi;" e családban Jakab, Márton, Gergely, Péter... keresztnevek fordulnak elő. Novák Márton, Szamosújvár város tekintélyes főbirája is, ki 1848-ban vált meg hivatalától, a „foksáni"-ágból származott); a másik, mely „Chárib"-nak is neveztetik, a beköltözés előtt Tisminiczában lakott. A tisminiczai Novák-ok között ezek a keresztnevek fordulnak elő: Mánug (Emánuel), Kristóf (Kristá), István. Mindkét család a beköltözés előtt nemes („Ávák") volt: mindkettőnek vezetékneve Chácshádur. L. Ávák, Ázbej, Chárib, Donovák, Foksánczhi.

Nuridsán (Nurichán). Nur arab szó: világosság, chán perzsa szó: ur; nurichán: a világosság ura; Lucius, Luczian, Fényes. Mánug Nuridsán. Szam. H II. köt. 35 l. 622 t. — „Նուր" յարաբացի լեզու է, ու մեզ թարգմանի „լոյս." — „Ցիշատակ է, աղբիւրս վարդէ,բեսին եւ կրոսակցին նուր մելիքին" (1461. Theodosiai felirat. Gapha = Kaffa = Theodosia. Krimben), որով վարդէբեսի կինը, յուսարար Հրիշտակի անուն ժարանգած է, եւ աղբիւրը Նորա անուամբ մելիքեան կոչուած: զմիցի մայ կանայք ցայսօր կրեն մելիք (Հրեշտակ) անուն. (Nur arab szó: a mi nyelvünkön világosságot jelent. „E forrás Várteresz és feleségének Nur-Melikh-nek emléke." Mivel Várteresz neje Lucian angyal nevét örökölte, a forrás is nevéről Melikján-nak neveztetett. A krimi örmény nők mai napig viselik a Melikh [Angyal] nevet). Kherovpę Kusnerián „Pázmáveb" 1889.

febr. 17. — Christophorus Nuridsán alias Zuhál. Szam. vár. lev. 1800—647 sz. Nuridsán, a Zuhál család arab neve. L. Bokor, Csillag, Hurmuz, Zuhál.

Nyegrucz. A nigresco latin szóból (feketülök, barnulok; niger: fekete, barna) lett a román negru, negritiosu; negritiosuból: Nyegrutz. A Nyegrutz-ok Szjév-ek (örmény szó, jelentése: fekete). A Szjév-Mitko-k egyik ága románok között Nyegrutznak neveztetett, a másik ág e házában Feketére magyarosította nevét. Olaszok is használják a Negri családnevet. — Hovágin Nyegrucz. Szam. H. II. köt. 185 l. 94 t. — Nyégrucz Zachar. Szam. vár. lev. 1772—178 sz. — Nyegrucz vagyis Szappanyos Kristóf. Szam. vár. lev. 1827—181 sz. — Ászvádur Szapanár Negrucz. Szam. keresk. társaság iratai közt. A Fekete, Nyegrucz (Szapanár), Szappanyos, Szjév-Mitko egy család. — Nyegrucz másképp Phungyérêv Gergely. Szam. vár. lev. 1831. Phungyérêv a Nyegrucz család egyik ágának gúnyneve. L. Fekete, Negrus, Szappanyos, Szjév-Mitko.

Nyolcz, Gámenczi Mojzes gúnyneve. L. Gámenczi.

O.

Oczêt. Az eczet szót a román oczêt-nak mondja. Oczêt Bogdán. Szam. vár. lev. 1814. — Bedrosz Chárib-ján áljgérbiv Oczêt: Chárib Péter másképp Oczêt. A Chárib család egyik ágának gúnyneve. L. Chárib.

Ocschár (ոչխար) örmény szó: juh, ovis. — Ánná-Máriá Ocschár. Szam. vár. lev. 1805. A Retezár család gúnyneve. L. Retezár.

Officzir. Officier német szó: tiszt, katonatiszt. — Chácshig vêrti Officzir-i Donig-i. Szam. H. II. köt. 98 l. 40 t. Kihalt család. L. Katona.

Ohánián = Jánosi. Ohánián Luszig: Jánosi Lukács. L. Hovhánnesz, Ohánnesz, Ohánovics.

Ohánnesz = Ovánnesz, János. Hovhánnesz Luszig mágánuámp Plecsintárénczi: Jánosi Lukács vezetéknévvel Placsintár. Szam. Ker. I. köt. 2 l. 1714 év. Ez a Placsintár család másik ága. — Ohánnesz vor mágánuámp gocshi Brêndzul: János, ki vezetéknévvel Brêndzul-nak

neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 98 t. A Brêndzulok másik ága Ohánnesz. — Ohánnesz, vor mágánuámp gocshi Márámorusczhi: János, kinek vezetékneve Mármarosi (most Marosfi). Szam. Ker. I. köt. 23 l. 133 t. — Jész hájr Theotorosz Hovániszián gronávor jév i gárken szurp Antoni Áppáji. 1739. Szam. Ker. I. köt. 168 l. 1864 t. (Én Hovániszián Tódor szerzetes atya és a Szt-Antal abbás rendjének tagja... Ebből látszik, hogy mechithárista örmény szerzetes Szamosújvártt is lakott). L. Balta, Brêndzár, Gogomán, Márámorusczhi, Mediásczhi, Ohánián, Ohánovics.

Ohánovics = Jánosfi. Ohánovics Adeodat (Szigeth). Szam. vár. lev. 1796. L. Hovhánnesz, Ohánián, Ohánnesz.

Ogholko. A török oghulluch szónak jelentése: fogadott fiú; ebből betűáttétellel lett: oghulchul, oghulchu, ogholko. — Ogholko Ohánnesz. Szam. Ker. I. köt. 32 l. 231 t. 1724 év. Kihalt család.

Olár. Olla latin szó: fazék, ebből a román olariu: fazekas. — Csik-Szépvizen voltak Olár-ok, kik Pap-ra magyarosították neveiket. Az Olár családnév most nincs használatban.

Onucsán = János. Elörményesedett család. Gajzágó Kristóf pap 1810-ben Szam. Ker. III. köt. 194 l. 36 t. alatt ezt irja: „Baptizavi infantem e parentibus patre videlicet Onutsán Isaaco ritus Graeci unito Valacho et matre Annamaria Armena.“ János, Joannes, románul: Iuonu, Onu; Onu-ból Onucz = Jani, Jankó.

Orosz, a Rusz család magyar neve. — Miklus Orosz. Szam. vár. lev. régi jegyzék. Az Orosz név most nincs használatban. L. Eruz, Rusz.

Ortnádz (որդնած) örmény szó, jelentése: szentelt, áldott, Benedictus, Benedek, Beke, Bekő, Benkő, Bekény, Bánk, Bencze, Bende. Az Ortnádz családnév most nincs használatban. L. Blágá, Haraga.

Ortneál (որդնեալ) örmény szó: áldott. Korbuly Simon gúnyneve. L. Korbuly.

Oszkerics (ոսկերիչ) örmény szó, jelentése: aranymíves, ötvös, aurifaber, olaszul: orefice. Ezen család a magyarok között Ötvös, a szászok között Goldschmied nevet visel.

Gárábéd Oszkerics. Szam. H. II. köt. 172 l. 91 t. — Ábrahám Toderási Oszgericsján. Szam. vár. lev. 1784. (Egy Kolozsról küldött örmény levélből). — Oszgerics János, Láth Jánosnak is neveztetett. Szam. Ker. IV. köt. 61 l. 1829. Árzsintár, Chászoján, Goldschmied, Márámorusczhi, Ötves egy család. L. ezeket.

Osztián. Oştean román szó, jelentése: katona. A Dsigár család román neve. Christophorus Osztián. Szam. Ház. II. köt. 278 l. 1824. — Osztián Vártán alias Zacharias. Szam. keresk. társaság iratai közt. Az Osztián család vezetékneve Zachariás. — Osztián alias Király Mária. Szam. vár. lev. 1851. Király, az Osztián család egyik ágának gúnyneve. L. Ástá, Dsigár, Dzurthêkián, Katona (Kátán), Király, Kokonyigá, Szefer, Zachariás, Zilifdár oghlu.

Ovágim = Joachim, Joákim. Joachim héber eredetű: feltámadás. Ovágim = Háruthiun (Áruthun), Pászákász, Zádig. Kirkosá Ovágimján. Szam. H. II. köt. 477 l. 91 t. Az Ovágim családnév most nincs használatban.

Oxendius. E családnév, mely most nálunk nincs használatban, előfordul Keleten is: Ándon Oxendinoszián. „Mászisz" 1880 márcz. 25. 2572 sz. L. Ámbur, Ángszend (Auxentius), Bulbuk, Gergely, Máxim, Tűzes.

Ördög. L. Cshár, Kozocsa.

Örmény Kristóf. Szam. vár. lev. 1721. Kihalt család.

Ötvös, az Oszkerics család magyar neve. — Catharina Ötvös. Szam. Ker. II. köt. 783 l. 98 t. 1795 aug. 18. — Gárábéd Ötvös. Szam. vár. lev. 1782. Ugyanez Szam. vár. lev. 1786—244 sz. alatt: „Gárábéd Hárib Silbereinlöser in Szamosújvár." Tehát a szamosújvári Ötvös-ek is Lengyelországból jöttek (= Chárib). — Rosalia Ötvös monialis. Szam. Ker. III. köt. 241 l. 109 t. 1812 év. — Helybeli Ötvös Harmath Lukács. Szam. vár. lev. 1809—901 sz. — Szamosújvári Ötvös Lázár Lukács. Szam. vár. lev. 1810—1178 sz. — Josephus Ötvös alias Kopatz. Szam. vár. lev. 1813—160 sz. (Egy erzsébetvárosi hirdetésből). „Erzsébetvárosi polgár Ötvös vagyis Golorig Ágoston." Szam. vár. lev. 1793—91 sz. (Golorig = Kopasz). A szamosújvári Ötvös-ök vezetékneve Harmath

és Lázár; ellenben az erzsébetvárosi Őtvös-ök Kopasz-ok. L. Ázsintár, Chászoján, Goldschmied, Golorig, Harmath, Kántáczhi, Kopasz, Lázár, Márámorusczhi, Oszkerics (Láth).

P.

Pakulár. Pecurarius (latin) jumenti (vel pecorum v. pecudis) pastor: marhatenyésztő, Viehzüchter; a románban: pecurariu. Norszesz Pêkurár. Szam. H. II. 132 l. 143 t. E család őse nem volt pásztor, hanem marhakereskedő: quaestor pecuarius. Ennek a családnak örmény neve Hoviv-ján (հովիվյան). A Hovivján családnév előfordul Keleten is: Hovivján Hágop. „Árévélkh" 1887. márcz. 30. 961 sz. Perzsául: Csobán. Szam. vár. levéltárban többféle alakban: Moises Pekurár, 1788; Pekurál 1816.

Pap, a Derder örmény szó magyarosított neve, Szam. Ker. III. köt. 56 t. alatt a 250-ik lapon. Szam. Ker. III. köt. 317 l. 80 t. 1816 évben: „Thumán Simeonis Pap-Gergely:" Papp-Gergely Simon fiának Thumán nevű fia. Itt a Papp csak jelzője a Gergelynek, jelzi állását (pap volt); örményül a mondott idézetet így kellett volna az anyakönyvbe beirni: Thumán Szimeoni Derkirkorián. Később a Papp-Gergely (és a többi Papp-ok) mellől a Gergely (Jakab, Ászvádur és a t.) elmaradt és röviden csak Pap-ot, vagy Papp-ot irtak. Pap alias Pêrint Márton. Szam. vár. lev. 1830—425 sz. Perint, a Der (Derder) család román neve. — Pap alias Theodorus Stephán. Szam. vár. lev. 1731 év. (Ez a Der-Êsztephán családból származott). — Martinus Pap alias Polyák-Pictor. Szam. vár. lev. 1802—1177 sz. A Gárdsthév, Kepus (Kipucz), Nágo, Náschárár, Nikos, Piktor, Polyák, Zugráv család, a Der-Márdirosz családból származtak; tehát Pap-ok. L. Der, Der-Êsztephán, Der-Márdirosz, Dondon, Nerszesz, Pêrint.

Pattantyús. Pattantyus Karátsonyi Bogdán. Szam. vár. lev. 1828—501 sz. A Pattantyús nevet nemcsak az Ábrahám, hanem a Karátsonyi család egyik ága is viselte. L. Ábrahám, Karátsonyi.

Páczperán (բացբերան) örmény szó: tátott szájú. — Páczpérán András. Szam. vár. lev. 1780. évi jegyzőkönyv.

— Páczpernéncz Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 31 l. E gúnynév most nincs használatban.

Pághbáds, erdélyi örmény tájszó, jelentése: béles, rétegesen összehajtogatott, vagyis rétesféle sütemény, melynek tölteléke van. „László Antoni“ (helyesen: Antonii) és mellette örményül Ándon Michaeli Pághbêdsi (e helyett Pághbáds-Antal Mihály fia László). Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. Ennek a Mihálynak fia már elhagyja az Antal nevet, és csak így irja nevét: Michael János alias Pághbáds.“ Szam. vár. lev. 1787 évi jegyzőkönyv. Egy más Antal Kristófnak fia így nevezi magát: „Joannes Kristóf alias Pághbáds.“ Szam. vár. lev. 1797—30 sz. L Antal..

Pághnebán (բաղնեբան) örmény szó: fürdőfelügyelő, fürdős. — Lazarus Pághnebán. Szam. vár. lev.; régi jegyzék. — Cházár Pághnebên-i. Szam. vár. lev.; régi összeirás. Kihalt család.

Pál, a latin paulus-ból: kevés, kis, kicsiny. — Gregorius Pál alias Boghosz. Szam. vár. lev. 1806—1298 sz. — Pál Gergely alias Kesor. Szam. keresk. társ. iratai közt. Kesor, a Pál család egyik ágának gúnyneve. — Páll alias Kolcza Kajtán. Szam. vár. lev. A Kolcza család vezetékneve Pál. L. Boghosz, Hádsi, Kesor, Kis, Kolcza, Misug, Pálfi, Tul.

Pálfi = Pál. Christophorus Pálfi. Szam. vár. lev. 1795. — Gregorius Pálfi alias Kesor. Szam. vár. lev. 1805—328 sz. Pálfi a Boghoszfi magyar neve. L. Boghoszfi.

Pánitz = Pannika. Pannika kicsinyzőleg am. Panni; Panna (előtétellel) = Anna, — Pánicz Lukács. Szam. vár. lev. 1818 év. L. Ánisor.

Pápa, a Dájbukát család egyik ágának gúnyneve. L. Dájbukát.

Pápai, Popoi. L. Ábu, Báb, Cheul, Hávul, Nikos, Totobej.

Pápêd. Therez Pápêd-i. Szam. Ker. IV. köt. 24 l. — Pápet Bogdán. Szam. vár. lev. 1812—1637 sz. A Bábet (Bábi nőnév) átirt alakja. A Zábulik család egyik ágának gúnyneve. L. Zábulik.

Pápinián, a Páp-ián (= Pap) bővült alakja. Gyergyó-Szent-Miklóson Páp(in)ián most Pápai. L. Nikos.

Pápug. Pháphuds, vagy pháphus (magyarban papucs) perzsa szó, jelentése: lábbeli, czipő, topán, csizma (a törökben dsizme); örményül gáruág, másgegár. Frênkucz Pápug: Pápug Ferenczke. Szam. Ker. II. köt. 800 l. 134 t. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goskár, Pápugdsi, Suszter.

Pápugdsi török-perzsa szó: csizmadia, czipész; pápugdsi az örmény goskágár forditása. Pápugdsi Mártirosz. Szam. H. II. köt. 35 l. 671 t. E családnév előfordul Keleten is: Tháteosz Pápugdseán. „Árévélkh" 1887. máj. 31. 1010 sz. A hazai Pápug és Pápugdsi család, mely románosan Pêpugár-nak is neveztetett, kihalt. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goskár, Mártirosz, Pápug, Suszter.

Párlusz (բարի լույս) örmény szavak: jó reggelt! Chácshig Párlusz. Szam. Ker. III. köt. 41 l. 2 t. Gúnynév. L. Bárlusz.

Páskucz, Páskál-ból ucz román kicsinyitő szócskával képezett családnév. Lucas Páskucz. Szam. vár. lev.; összeirás. L. Páskul.

Páskul, Páskuly = Páskál, Paschalis; örményül Zádig, Háruthiun; Anastasius. — Nigol Páskul. Szam. H. II. köt. 6 l. 130 t. — Vártig János alias Paskull. Szam. vár. lev.; összeirás. A Páskucz, Páskul család vezetékneve Vártig. Fugulyán, Páskucz, Páskul, Várteresz (Vártig) Vázán egy család. L. Fugulyán, Páskucz, Várteresz, Vártig, Vázán.

Pászákász = Joachim. Pász arab szó: ébresztés, támadás; kászisz arab szó: pap, püspök, pápa; pászákász vagy pászákászisz (a pász és kászisz közé szurt á kapcsoló betű az örményben) feltámadt Jézust jelent. Az örmény Zádig és Háruthiun keresztnevek arab forditása. Az örményben is nagy ritkán használt „pászek" zádig, háruthiun értelemben vétetik. „Simeon Pasekas alias Simon Márton civis Tisminicensis ex Polonia" (Szam. vár. lev.) 1745-ben jött be hazánkba. Krebiz György szamosújvári várparancsnok elfogadta; de egy kötelező levél alapján, mit a főbiró: Simai Lukács és Dániel Tódor állitottak ki, melyben kötelezték magukat, hogy Pasekas Simont bármikor előállítják, — szabadon bocsáttatott. Danig Pászákász. Szam. Ker. I. köt. 11 l. — Vártán Pászá-

kász-i. Szam. Ker. II. köt. 584 l. 74 t. A Pászákász család vezetékneve Márton. L. Háruthun, Ilach, Márton, Zádig.

Pát (բաղ) örmény szó, jelentése: kacsa, kácsa, récze, rucza; a spanyol nyelvben: pato. A Pát-okat Rácz-oknak is nevezik, mely nevezet a rész- ruczából alakult; rucza, románul ratia. Ágopsá Pátján. Szam. H. II. köt. 22 l. 468 t. — Szákó mágánuámp Pát. Szam. Ker. I. köt. 33 l. 235 t. — „Antonius Kristóffy" és mellette örményül Ánton Chácshigi Pát-i. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. A Szákó (Izsák) és Kristóf család egyik ágát Pát-nak is nevezik. A szamosújvári Ázbej család örményül Pát-nak és magyarul Rátz-nak neveztetik. L. Ázbej, Borbiró, Kristóffy, Pátubán, Rácz, Szákó.

Pátrubán = Csoribán. Az örmény csori (öszvér) hangra hasonlit a szintén örmény cshorsz (négy) szóhoz, — a vég bán jelentése az örményben felügyelő, főnök, áros (p. csághcsebán: molnár; bárdezbán: kertész). De a nép nem törődve a Csoribán jelentésével, e nevet Moldvában Pátrubánra forditotta. (Pátru [román] négy és bánu [román] pénz): tehát Pátrubán négy pénzű, négy pénzzel biró. E család nemesi czímerében is meg van a négy darab pénz. Mêgêrdics Pátrubán. Szam. Ker. II. köt. 79 l. 728 t. L. Csoribán, Káterev, Kátrov, Káttero, Kolcza, Vertán.

Pátubán. Pát örmény szónak (récze) sajátitója pátu és bán a báhában (պահպանիչ: őr) végső szótaga; pátubán: réczeőr, majorsággal kereskedő. — Pádubán (pát = pád) Ászádur. Szam. Ker. II. köt. 306 l. 88 t. E családnév most nincs használatban. L. Pát, Rácz.

Pelálb. Pellis (latin) bőr, ebből a román pele, piele; albus (latin) fehér; tehát pelálb: fehéres arc-bőrű, szőke; pelálb az örmény „dsermág" (fehér) román fordítása. Pelálb Nikula. Szam. H. II. köt. 68 l. 286 t. — Ászvádur Pelálb-ján. Szam. Ker. II. köt. 457 l. ápr. 3. A Pelálb családnév most nincs használatban. L. Dsermág, Fehér, Nikos.

Pêndás. Pêndar román szó: őr, felügyelő. Az örmény Báhágián család román neve. — Norszesz Pêndás. Szam.

Ker. II. köt. 220 l. 44 t. 1759. A Báhágián, Bêrgár és Pêndás családnevek most nincsenek használatban. L. Báhágián, Begidsán, Bêrgár.

Pepinár = dinnyész, dinnyeárus. Cucurbita pepo (latin): dinnye; a pepo-ból képeztetett a pepenariu szó; az örmény Têtumdsi család román neve. — Minász Pepinár. Szam. Ker. II. köt. 385 l. 128 t. Kihalt család. L. Têtumdsi.

Pêpugár. Păpucar román szó: varga, csizmadia. A Goskár család román neve. Joseph Pêpugárián. Szam. Ker. III. köt. 11 l. 9 t. Kihalt család. L. Csizmás, Csobotár, Goskár, Pápugdsi, Suszter.

Pêr, a Pêrint rövidített alakja. — Krikorin Pêr-in tuszdêr: Pêr(int) Gergely leánya. Szam. H. I. köt. 31 l. 214 t. L. Perint.

Pêrcsul. L. Mártonfi.

Perint (Pêrint). Părinte román szó: atya. A román még mai napság is a papot így szólitja: „Domnu Părinte: tisztelendő atya; nálunk csak a szerzetes papnak czíme: pater (P.). — Perint Lukács. Szam. vár. lev. 1803—473 sz. — Minász Pêrint. Szam. Ház. II. köt. 350 l. 84 t. — Perint Thorosz. Szam. H. II. köt. 34 l. 665 t. — Jacobus Perint alias Pap. Szam. vár. lev. 1820. — Parintye Rebeka. Szam. vár. lev. 1813—834 sz. - Nicolaus Pap alias Perint. Szam. vár. lev. 1809—753 sz. — Minas Parintescu. 1769-ben Nagy-Szebenből Szamosújvár város főbirájához irott levélből. — Gergely Márton alias Perint. Szam. vár. lev.; összeirás. Ezek a Perint-ek a Der-Mártirosz (Pap-Márton) családjából eredtek. — „Mennas Miklósfy“ és mellette örményül Minász Pêrint-i. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. Ez a Der-Nikula (Pap Miklós) családjából vette eredetét. L. Der, Derder, Dondon, Pap, Pêr.

Pêrkêláb. A német Burggraf után alakult a porkoláb; eredeti jelentése várgróf, később jelentett várnagyot; újabb korban a vármegyei katonák és hajdúk főnöke. Kihalt család.

Persián (román képzővel): Perzsiai, Perzsiából való. Most ez az alak van használatban.

Persziáczhi: Perzsiából való. Luszig Persziáczhi. A Dsumerd (Zsumerd) család jött Perzsiából. Erzsébetvárosi összeirás. Luszig Szimoni Perziáczhu Urmánczi: Urmánczi (Persián) Simon Lukács. Csikszépvizi Ker. I. köt. 1770 év. A Persián (= Urmánczhi) család vezetékneve Simon, Simávon (Szimon). L. Persián, Simávon, Simon, Urmánczhi.

Peteláczhi: Petelei. Petele falú Maros-Torda megyében. — Peteláczhun Chácshigê. Szam. Ker. II. köt. 271 l. 54 t. — Ábrahám Peteláczhi Ibásfáloven: Petelei Ábrahám Erzsébetvárosról. Szam. Ker. II. köt. 586 l. 105 t. — Bêszágéczhi êz Peteláczhi Ágopin vêrtin Ábrahám-ján êz Nuridsánê. (Պասկնցի զԲԷդԼացի Ակոբին որդին Աբրահամ՝ Նուրիճանը: Megeskettem Petelei Ábrahám Jakab fiát Nuridsán-t [itt Nuridsán keresztnév = Lucián.]. Szam. Ház. II. köt. 1742 év. 1 l. 9 t. A Petelei (Peteláczhi) család vezetékneve Ábrahám. — Catharina Lázári Petela. Szam. vár. lev. 1789. L. Ábrahám, Petelei.

Petelei, a Peteláczhi családnak magyar neve. Petrus Petelei. Szam. Ház. III. köt. 61 l. 1850 jan. 6. L. Ábrahám, Peteláczhi.

Petráskó = Péterfi, Petőfi; az örmény Bedroszián szláv forditása. Petrásko Luszig. Erzsébetváros 1713. — Dobresti nemes Petrásko Márton. Szam. vár. lev. 1846. Kihalt család. L. Bedrosz, Petri, Petrovics.

Petri. Ego Antonius Petri parochus armenorum Csik-Szépviziensium. Szam. Ker. II. köt. 1773. 420 l. 83 t. „Joannes Petri" és mellette örményül: Ohánnesz Láthegoskárián. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. (Ez Láthegoskár Péter-nek volt fia). A Petri család vezetékneve Láthegoskár. L. Bedrosz, Kêrpit, Láth, Láthegoskár.

Petrovics = Péterfi, Petőfi. — Petrovics Antal erzsébetvárosi káplán. Szam. vár. lev. 1825—1864 sz. — Kihalt család. L. Péter, Petri.

Petrucz, a Petri-ből román kicsinyitő ucz képzővel alkotott szó: Péterke. — Máriám Jánosi Petruczi: Petrucz János leánya Mária. Szam. Ház. II. köt. 284 l. — Chácsko Petrucsigján. Erzs. Ker. II. köt. 56 l. 40 t. Ez az alak most nincs használatban. L. Petri, Petrovics, Péter.

Petul. Béd (պետ) örmény szó: fő, főnök; ul román határozó szócska (a, az); béd+ul (pet-ul) = a főnök. A Voith családnév örmény neve — Bedul. „Hántesz Ámszoreá“ 1891. júl. füzet. — Mennász Petul-i. Szam. vár. lev.; régi jegyzék. — Nicolaus Pátul-i. Szam. vár. lev. 1764. — Távit Pêtul. Szam. H. II. köt. 159 l. 81 t. L. Voith.

Péter. A görög πέτρα szóból (szikla) lett Péter. — Eszter Piter-ián. Szam. Ker. IV. köt. 106 l. L. Bedrosz, Fehér, Gergely.

Pheruz. Firuz perzsa szó: győző. A firuz-ból csinált az örmény pheruz-t. — Pheruz másképp Miklósi Theresia. Szam. vár. lev. 1808—146 sz. Pheruz = Géza, Miklós, (Nicolaus, Νίκηλαος: népgyőző), Viktor. L. Miklós.

Phokhêr (փոքր) örmény szó: kis, kicsi. A Kis (Kicsi, Kicsiny) család örmény neve. Phokhêr Toderás; phokhêr Bulbuk. E családnév most nincs használatban. E családnév előfordul Keleten is: Ohánnesz Phokhrávorián. „Mászisz“ 1880—2549 sz. L. Kicsi, Kicsiny, Kis.

Phulin. Phul (փուլ) örmény szó: fogyasztó, fogyat; *i* örmény saját. eseti rag, *n* örmény határozó; phul-i-n: a fogyasztónak (fia). — Szimon Phulinján. Szam. Ker. IV. köt. 3 l. ápr. 27. Kihalt család.

Phungyerev, a Nyegrucz család egyik ágának gúnyneve. L. Nyegrucz.

Phusztá örmény tájszó, jelentése: haszontalan, hiába való. — Phusztá Therez. Szam. Ker. II. köt. 786 l. 137 t. E gúnynév most nincs használatban.

Piktor. Pictor latin szó: festő, rajzoló; az örmény Náschárár forditása. Chácshig Piktor. Szam. Ker. IV. köt. 20 l. — Rozalia Pictor. Szam. Ház. III. köt. 59 l. 1848 okt. 15. L. Gárdsthév, Kip (Kipucz), Nágo, Náschárár, Nikos, Pap (Der-Márdirosz), Zugráv.

Pipás, magyar szó. Ászvádur, Pipádsián (a lap szélén ez: Murádin). Szam. Ker. IV. köt. 220 l. Pipás másképp Murádin Péter. Szam. vár. lev. 1836. A Pipás-ok Szamosújvártt most Murádin-ok. L. Murádin.

Pipádsi (a magyar pipa és a török dsiből [árus): dohányárús. A magyar pipa szóhoz hasonló a svéd,

izländ pipa; olasz pipa, piva; ángolszáz pip, pipe; dán pibe; német Pfeife. Vászil Pipádsi. Szam. H. II. köt. 551. 13 t. L. Csáusz, Pipás, Têbêkár.

Piperdsi. L. Kiperdsi, Lukácsi.

Pipi, perzsa szó: urnő. Ágopê Hovágimin Pipi-i-n vêrtin. Szam. H. II. köt, 341 l. 93 t. Kihalt család. L. Dsischátun, Szultán.

Piribocs. Az örmény piurghápér (բիւրղաթեր) szóból, mely kristályhordozó, gazdag jelentéssel bir, — csinálták ezen értelmetlen szavakat: Piribocs, Piripoth, Piripocs. — István Uszephin Piribocs-in vêrtin. Szam. H. II. köt. 412 l. 14 t. — Lukács Piribothi. Szam. vár. lev. 1823. E gúnynév most nincs használatban.

Piros, a Gármir családnév magyar forditása. Christoph Piros (Szatmárról). Szam. Ház. III. köt. 57 l. — Erzsébeth Piros-ján. Szam. Ker. IV. köt. 89 l. 1831. nov. 28. L. Gármir, Roska, Roth, Stefánovics.

Pitikár. Pitnedsi török szó: veszekedő, czivakodó; ebből román ár képzővel: pitikár. Pitikár Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 624 l. 101 t. Kihalt család. L. Gêlcsává, Háenig, Megrán.

Pituch. Pitic román szó: törpe, pulya. — Pituch Bogdán (a ki Deésen lakik). Szam. vár. lev. 1799 és egy lappal tovább ugyanez: Czetz Bogdán. („Miftisz crida"). Pituch a Czetz család egyik ágának gúnyneve. L. Czetz.

Placsintár. A görög πλακουντοποιος (placsintakészitő, placsintasütő) szóból csinált a latin placentarius és az örmény պղակունդակորդ (plaguntakordz) szót. Placsintár a görög-latin placentar(ius) rövidebb alakja. Placsintár az örmény Blith (Blid) görög-latin forditása. Ághácshá Távit Plecsintári Ásztvádzádurián: Ásztvádzádur Placsintár Dávid úr; 1736. okt. 24. Szam. Ker. II. köt. 147 l. 1694 t. A Placsintár család azon ágának, melyből Szamosújvár derék polgármestere: Placsintár Dávid eredt, vezetékneve Ászvádur (Bogdán); ellenben a másik ág, mely gúnyosan „Lulim"-nak is neveztetik, Ohánnesz vezetéknevet viselt. — Ághá Kirkosá Plecsintár: Placsintár Gergely úr. Szam. H. II. köt. 8 l. 154 t. — Jákubás Plecsentár. Szam. Ker. II. köt. 159 l. 4 t. — Dávid

Placsintár (így magyar betűkkel először 1751. júl. fordul elő). Szam. Ház. II. köt. 27 l. 26 t. — „Dávid Placsinta ablegatus et plepipot. priv. oppidi Szamosújvár.“ Szam. vár. lev. 1778—114 sz. — Joachimus Placsintár alias Jánossi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. (Akkor tájt két Placsintár Joachim volt Szamosújvártt; egyik, ki Placsintár Jánosnak [örményül János-i] volt fia, így is neveztetett Jánosi Joachim). — Christophorus Kirkos Placsintár: Placsintár Gergely fia Kristóf. Szam. vár. lev. 1799—808 sz. — Anna Lengyel vidua Deodati Kirkor, alias Placsintár (Lengyel Anna, ki özvegye Placsintár Gergely fiának Bogdánnak). Szam. vár. lev. 1762—12 sz. — Még így is: Ászvádur Plecsit. Szam. Ker. II. köt. 177 l. 218 t. — Ászvádur Bêlêdsnitár (պլեցնիդար). Szam. vár. lev. 1718 նոյն. Csikszépvizi levélből.) — Placsintár Bogdán alias Lulim. Szam. keresk. társaság 1848. évi iratai közt. E családnév előfordul Keleten is: Básincsárián. „Árévélkh“ 1889—1505 sz. L. Áruthun, Ásztvádzádur, Bisi, Blid, Bogdán, Kirkosá, Nevelics, Ohánnesz, Szongott, Urmánczhi.

Pobig (բոպիկ=բոկոտն) örmény szó: mezitláb. — Márdirosz Pobig Vártán-i. Szam. Ház. II. köt. 98 l. 36 t. Kihalt család.

Polgár. L. Bêrgár.

Polyák (Poliák, Pojlák). Az örmény a lengyelt ilách, lehczhi, leh, pálák, polák-nak nevezi. Vászil Poleák. Szam. H. II. köt. 80 l. 181 t. — Polyák alias Izsák László. Szam. vár. lev. 1759, — Vászil Száhági Gárdsthévján Polák-i. Szam. H. II. köt. 13 l. 109 t. A Polyák és Gárdsthév család vezetékneve Izsák (Száhág). A Gárdsthév, Polyák, Izsák (Száhág) egy család. — „László kurta kezű“ és mellette örményül Vászil Poleák-i. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. — Polyák vagy Lengyel József, erzsébetvárosi polgár. Szam. vár. lev. 1836—306 sz. L. Bosnách, Gárdsthév, Ilách, Izsák, Kázák, Khêsdurián, Kovács, Kurtakezű, Lengyel, Száhág, Toth.

Pongrácz. Pongrácz Joachim. Szam. vár. lev. 1812—1923 sz. A Pungucz család azon ága, mely Pongrácz-ra változtatta nevét, Balázsfalván lakik. L. Pungutz.

Pop, a Pap másik alakja. „Pop Gabriel“ és mellette örményül Kápriel Kátánê. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. A Pap (Derder, Dondon) család Katonának is nevezetett. „Deodatus Popp“ és mellette örményül Ászvádur Derderjáncz. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. — „Popp Drágics“ és mellette örményül Mêgêrdics Moldováni. Szam. vár. lev. összeirás. Derder (Dondon), Moldován Pap (Popp) egy család. — Popojeájéncz Kirkor. Erzs. Ker. I. köt. 157 l. 28 t. L. Derder, Dondon, Moldován, Pap.

Popoi = Pop. L. Pap, Pop.

Popovics. Báb = Páp = Pop (örm.): nagyapa. Popovics = Nagyapa-fi. A török az atyát bábá-nak nevezi. — Gházár Popovicsján. Szám. H. II. köt. 123 l. 78 t. L. Sziliusczhi.

Porumb. Porumb román szó: galamb. Porumb = Jonás, Columbanus, Galambos. — Száhág Porumb. Szam. H. II. köt. 35 l. 623 t. Porumb Auxentius Horopszimá. Szam. vár. lev. 1814. A Donogán, Duha, Hulbá, Polumb, Tarisnyás (Trásztádsi) család vezetékneve Ángszend. Örményül ághávni (աղաւնի). Keleten: Háruthun Ághávnián. „Árévélkh“ 1887—1010 sz. L. Duha, Galamb, Hulba, Porumb.

Potoczky. Potoczyska helység az orosz határszél közelében. Van Szamosújvár város levéltárában egy erkölcsi bizonyitvány; kiállitója így irta azt alá: „Datum in urbe Cravovia Poloniae. 1768 die 15 Maj. Joannes Stanislaus Podoczki Comes.“ Ebből látszik először az, hogy a Potoczki-ak vezetékneve Stanislaus és másodszor, hogy Lengyelországban a Potoczki-ak grófok (Comes) voltak. Legtöbb Potoczky Csik-Szépvizen lakik.

Prekubián. Prokóp vértanú emléke júl 8-án. Kihalt család.

Pribág. A Pribág család vezetékneve Dzerig. Jákub Dzerigián jév ájl. Pribági: Dzerig vagyis Pribág Jakab. Szam. Ker. IV. köt. 236 l. Pribég, Pribék: transfuga, perfuga, szökevény. Horvátul pribek; a dalmát nyelvben: pribegh; a törököknél bri-beg = fiam uram a neve a keresztény vallásból áttértnek; innen e név a keresztényeknél hitehagyottat jelentett. Volt városunkban egy

Wolfgangus Pribék nevű irnok; erről neveztetett el csufosan az örmény Dzerig család Pribág-nak. Szam. vár. lev. 1799—78 sz. — Ez a család Zerif nevet is viselt. Szam. vár. lev. 1784—185 sz. L. Dzerig, Zerif.

Publig. Publáh (török) = Bêlbul, Bulbul, fülemile, csalogány, örményül szochág, dzidzárnul. Bublik(án) = Papagály. — Chácshig Bábligján. Erzs. Ker. II. köt. 157 l. 71 t.

Pungucz. Pungă román szó: erszény, zacskó, uc román kicsinyitő szócska; punguc: kis erszény. — Krikor Pungucz. Szam. Ker. II. köt. 407 l. 98 t. A Pungucz család egyik ága, mely Balázsfalván lakik, nevét Pongráczra változtatta. — Chácshig pungă uskátê (román szavak: száraz erszény = üres). Szam. vár. lev.; régi összeirás. — Chácshig, vor mágánuámp Pungucz: Chácshig vezetékneve Pungucz. A Pungucz-ok Chácshig-ok. L. Chácshig, Dobribán, Erszényes, Hêbás, Pongrácz.

R.

Rátz. Raţă román szó: récze. A Pát család román neve. — Rátz máskép Pát Erzsébet. Szam. vár. lev. 1836. — Antonius Rátz. Szam. Ház. III. köt. 69 l. — Rácz Anna. Szam. Ker. IV. köt. 313 l. Andreas Rácz alias Donig. Szam. vár. lev. 1772 évi jegyzőkönyv. Az Ázbej család azon ága, mely Pát-Rácz melléknevet viscl, Donignak is neveztetik. — Antonius Gergely alias Rátz. Szam. vár. lev.; összeirás. (Ez az Antal, Donig Gergelynek volt fia). — Deodatus Ratz alias Thaddeus. Szam. vár. lev. összeirás. (Két Rátz Bogdán volt városunkban; egyik megkülönböztetésül bérmanevéről Tádé-nek is neveztetett). A Rátz (Pát, Ázbej) vezetékneve Szákó. A Rátz név először 1755-ben fordul elő Szamosújvártt L. Álács, Ázbej, Bobhok, Donig, Hálká, Pát, Szákó.

Rátotta magyar szó: rántotta, rántott-tojás, Eierspeise. A Czêvádzégh családnév magyar forditása. Gregorius Rátota. Szam. Ház. III. köt. 57 l. — Rátotta István. Szam. vár. lev. 1785 („Vákár crida"). Rátotta a Theodorovics család gúnyneve. — Rátotta máskép Theodorovics Gergely. Szam. vár. lev. 1856. L. Czêvádzegh, Theodorovics.

Remundás. Remonte német szó: pótlóló, Ergänzungspferd, Ersatzpferd, Remontepferd. — Rozsi Remundás Szigeten: Mármaros-Szigeti Remundás Rózsi. Szam. Ház. III. köt. 5 l. Remundás, a szigeti Todorovics család, mely lovakkal is kereskedett, gúnyneve. L. Todorovics.

Retezár (Retedsár). Retezatu, román szó: csonka. Az anyakönyvben sokfélekép fordul elő: Erêtidsár, Erêtêdsár, Rêtêdsár. Mánug Retedsár. Szam. H. II. köt. 20 l. 440 t. — Márton Reteszár. Szam. vár. lev. régi jegyzék. — Nicolaus Retezán. Szam. vár. lev. 1801—279 sz. L. Csonka, Ergêrczhi, Hercz, Moldován, Rusz, Stirbul, Tamás, Tamási, Thumán.

Ripszima, örményül Hêripszime, Horopszime. Melikh Antonin Ripszimáján: Ripszima Antal fia Melikh (Rex. Az örményben Melikh: Rex és Regina is). Szam. H. II. köt. 214 l. 21 t. Ripszime volt az a nevezetes római nő is, ki Tiridates alatt Örményországban vértanúságot szenvedett; ezen jelentékeny nőről Clemens Galanus így ir: „Virgo quaedam Romana, genere illustris, ac prae aliis formosissima, nomine Ripsimes, ut Diocletiani imperatoris nuptias, ac etiam persecutionem devitaret, una cum sociis virginibus triginta tribus, Christo dicatis, Roma fugiens, in Armenas se contulerat regiones: quam cum ibi perspiceret Tiridates, statim ita illius pulchritudine captus fuit, ut prae nimio amore ad insaniam quoque deveniret. Cumque nec illa, nec sociae, aut blanditiis, aut minis ad eius vota, atque Idolis immolandum adduci unquam potuissent; post dirissimos cruciatus, pro castitate, et Christi fide tuenda, omnes eo jubente necatae sunt, inter quas Caiana, (l. Gájánna a női keresztnevek között) aliarum Monitrix, celebrior praedicatur, que duabus sibi sociis virginibus adjunctis, supplicia subiens acerbiora, mirificum christianae fidei specimen edidit.“. Conciliatio pag. 16. L. Heripszima, Horopszime.

Román. (v. ö. Horom [Görög]). Uszep Román. Szam. H. II. köt. 485 l. 119 t. — Román Dominik jév Máriám Szimoni Ándriás-i tusztêr — ughgháphár háj ergusznál (ուղղափառ հայ երկուսն ալ): Román Dominik és András Simon leánya, Mária — mind a kettő igazhivő örmény (örmény szertartású róm. kath.) Szam. Ház. III. köt. 51 l.

Romaskán. (v. ö. Horom). Romáskán Tódor. Szam. vár. lev. 1721. évi összeirás. — Michael Romáskán alias Lengyel. Szam. vár. lev. 1788. évi jegyzőkönyv. A Romáskán név most nincs használatban. L. Lengyel, Urmánczhi.

Roska (piros) a román rosîu-ból; az örmény gármir forditása. Luszig Roska. Szam. H. II. köt. 129 l. 71 t. — Gházár Roská-ján. Szam. H. II. köt. 231 l. 1 t. A Roska család vezetékneve Sztephán (Stefánovics). Roska = πυῤῥός, Pyrhus, Rufus (Rufián); törökül Phortukáli. Theodorus Roska alias Lázár. Szam. vár. lev. 1776. márcz. 29-iki jegyzőkönyv. (A Roska család ezen ága azért neveztetik Lázár-nak is, mert ezen ág ősének keresztneve Lázár volt; az előbbinek tehát hibátlan neve ez: Roska-Stefánovics Lázár fia Tódor). L. Gármir, Piros, Roth, Sztephán (Stefánovics).

Roth, a Gármir német forditása. — Roth Mihály. Szam. vár. lev. 1820. L. Gármir, Piros, Roska, Stefánovics.

Rozsdás magyar szó. Rozsdás János, Gyergyó-Szt-Miklóson.

Rusz = êrusz, urusz, orosz. Thumán Rusz Danigi: Rusz Danig fia Tamás. Szam. H. II. köt. 36 l. 325 t. L. Csonka, Eruz, Hercz, Retezár, Tamás, Tamási, Thumán.

Ruszka: oroszné. — Mánuság Vászilin Ruszká-in ginê: Ruszka László felesége: Mánuság. Szam. H. II. köt. 381 l. 70 t. E családnév most nincs használatban.

S.

Sáhin. Sáhinsáh perzsa szónak jelentése: királyok királya. A Thákvor család perzsa neve. — Ovágim Sáhin. Szam. Ker. II. köt. 762 l. 55 t. L. Császár, Sehucz, Thákvor, Vászil.

Sáhinovics: Sáhinfi, királyfi. — Ovágim Bedroszi Sáhinovics: Sáhinovics Péter fia Joachim. Szam. vár. lev. 1787. A Sáhinovics alak most nincs használatban.

Sáh-Názár. Sáh perzsa szó: úr, názár arab szó: szépség; sáh-názár: szép-úr. — Jész Chárib Chácshádur, vor jém vêrti Sáh-Názár-i (Ես խարիպ խաշատուր, որ եմ՝ որդի

Շահնազարի: Én Chárib Kristóf, ki Sáh-Názár-nak vagyok fia). Szam. vár. lev. 1729. (Egy sajátkezűleg örményül irott kötelezvényből.) Az Ágopsa és Kirkosá családnevekben a sáh a név végéhez ragasztatott, ebben a szó elejébe járult. Kihalt család. L. Chárib, Czifra, Csinás, Mêndrul, Sirin, Zárif.

Sámo = Samu, Sámuel; bibliai név. Héber eredetű, jelentése: Istentől meghallgatott, a héber samals-El-ből. — Sámoi Ászvádur. Szam. Ker. II. köt. 310 l. 127 t. — Ágop Sámo. Szam. H. II. köt. 30 l. 600 t. — Deodatus Samu-i. Szam. vár. lev.; összeirás. Kihalt család.

Sákhár, örmény szó: czukor. — Nigol Sákhár-i. A szamosújvári timár-társulat iratai közt. Kihalt család. Keleten még most is előfordul: Háruthiun Sákhárián. „Árévélkh" 1888 márcz. 20. 1254 sz. A sákhar szó sok nyelvben megvan: saccharum, saccarum latin; zucchero olasz stb.

Sándor: harczosok pártfogója, a görög ἀλέξ. és ἀνήρ szókból. — Sándor Antal. Szam. vár. lev. 1787. (Debreczen város főbirájának leveléből). Sándor az örmény Ángszend (Oxendius, Auxentius) magyar forditása. A Sándor családnév most nincs használatban.

Sánta, magyar szó, az örmény gágh (Claudius, Kolos) magyarositott neve. Sántá-in Szdéphán. Szam. Ker. II. köt. 203 l. 123 t. 1757. Egy évvel előbb ugyanez (1756. Ker. II. köt. 186 l. 49 t. alatt) az örmény Gágh-od (Կաղոտ: Sánta-lábú) név alatt fordul elő. — Stephanus Sánta alias Moldován. Szam. vár. lev. 1807—1016 sz. A Moldován család egyik ágának vezetékneve Gágh (Sánta). Az Ágoston, Belcsug Császár, Dobál, Gágh, Gál, Gêzducz, Moldován, Sánta egy család. L. ezeket. A Sánta családnév most nincs használatban. — Szent Klaudius (Kolos) Örményország Szebáste (most Sivas) városában 320-ban szenvedett vértanúságot; a negyven vitéz egyike. Zsihovics Ferencz, Szentek élete II. r. 150 l. L. Dobál, Gágh.

Sárbej, Sádbej. Szárim + bej; szárim arab szó: karddal metsző, örményül szuszérhádu, bej: úr; tehát szár(im)-bej = sárbej: kardos-úr. Sádbej. Szam. Hal. II. köt. 31. 46 t. — Danig Sárbej-i. Szam. H. II. köt. 36 l.

633 t. E családnév előfordul Keleten is: Sárim bej. „Árévélkh" 1886 okt. 12. 821 sz. — Eghiázár efendi Sárán-Beján. „Árévélkh" 1886. nov. 9. 845 sz. (Váni levél). L. Kardos, Szábel.

Sárga, magyar szó. A Sásádá családnév magyar forditása — Sárga Domokos. Szam. vár. lev. 1812. 2014—2018 sz. — Ászvádur Sárgá Vártán Dondon: Sárga-Dondon Vártán fia Bogdán. Szam. vár. lev. 1781. (L a szénarétről készitett kimutatás. A Sárga család vezetékneve Dondon (Derder, Pap). — Márko diráczhu Nigol-i Sárgáján (magyarul kiegészítve: Dondon-Sárga Miklós kántornak fia Márk). Szam. Ház. II. köt. 33 l. 644 t. — Ennek fia már így irta nevét: Auxentius Márko Sárgá. Szam. vár. lev. 1788. L. Derder, Dondon, Pap, Sásádá.

Sárosi. Hádsi Ferencz, ki a gymnasiumot Sáros-Patakon tanulta, nevét Sárosi-ra magyarosította. Cajetanus Boghosz alias Sárosi. Szam. vár. lev. 1803. 1182 sz. L. Boghosz, Hádsi.

Sartor, latin szó: csizmadia. A Goskár latin forditása. Cajetanus Sartor. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. L. Goskár, Schuster.

Sásádá török szó: sárgába hajló, sárgás. — Sásádá. Szam. Ker. I. köt. 58 l. 598 t. E családnév most nincs használatban. L. Sárga.

Sáska, magyar szó. Gúnynév. — Chácshig Sáská. Szam. Ház. II. köt. 267 l. — . . . eár Dsurdsoven êz Ovánesztin Sáská-in tuszdrên: nőül vette Gyergyó-Szt-Miklósról Sáska János leányát. Szam. Ház. II. köt. 38 l. 10 t. A Susán örmény szóból csinált a nép: Suskát, Sáskát.

Schuszter német szó: varga, csizmadia; az örmény goskár német neve. Jacobus Márton alias Schuszter. Szam. vár. lev. 1738 összeirás. A Schuster család vezetskneve Márton. Luszig Schusterján. Szam. Ker. II. köt. 463 l. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goskár, Láth, Láthegoskár, Márton, Toderás.

Sehuczián. A perzsa sáh-ból (a sáhin-sáh második része) román uc kicsinyitő képzővel alkotott családnév. (Sáh-ucz = Seh-ucz: királyka, kis király). Ánná Sehuczián.

Szam. Ker. IV. köt. 16 l. máj. 6. E családnév most nincs használatban. L. Sáhin.

Selcság. A nép az örmény siság (՝ՀՀՀ: egy éves bárány) szóból csinált selcság-ot. Chácshig Selcság. Szam. Ker. II. köt. 770 l. 130 t. E családnév most nincs használatban. L. Bárány.

Sênfálovi (Sunfálovczhi): Ebesfalvi. Ebesfalva (= Erzsébetváros) város Erdélyben Küköllőmegyében. Eb örményül sun, tehát Sênfálovi = Sunfálovi = Ebesfalvi. Erzsébetváros örmény várost Ebesfalvának is hivták. Sunfálovczhi Luszig. Szam. Ker. II. köt. 22 l. 286 t. Bedrosz Sênfálovczhi Dregán. Szam. Ker. II. köt. 26 l. 319 t. A Sênfálovczhi család neve Dregán. L. Dregán, Ibásfálovczhi, Simávon.

Senkovics. Deodatus Senkovics. Szam. vár. lev. 1736. évi összeirás. L. Szenkovics.

Sildonigián, örmény szó: Kancsaldanig. Ánton ilách Sildonigián. Szam. Ker. III. köt. 405 l. — Lengyel vagyis Sildonig Kristóf. Szam. vár. lev. 1819. Kihalt család. L. Lengyel.

Silmánugián, örmény szó: Kancsalemanuel. Luszig Silmánug. Szam. H. II. köt. 287 l. 64 t. Egy Szamosújvártt 1718-ban kelt örmény kötelezvény így kezdődik: Jész Michael vor jém vêrti Der-Kirkori: Én Mihály, ki Der-Kirkornak fia vagyok. A hátán pedig ez: Zápiszê Silmánuginê (Sil-Mánug kötelezvénye). E szerint a Sil-Mánug család a Der-Kirkor családból szakadt ki. Kihalt család. L. Der-Kirkor.

Silzádig, örmény szó: Kancsalzádig. Kihalt család.

Simai (Simay). E családnév az örmény Simávon (= Simeon, Simon) két első szótagjából (Simá) és a jelentős örmény sajátitóeset *i* (é, nak, nek) ragjából alakult. Simá-i = Simon-nak (fia). — Maga Simai Kristóf pap Szam. Ker. II. köt. 578 l. 22 t. alatt 1783-ban igy irta nevét: Jész Der-Chácshig Simá (Եսս Տէր-Խաչիկ Շիմա.) Ismét egy más pap így irja saját nevét (latin betűkkel): Lucas Simaji. Szam. Ker. II. köt. 800 l. 116 t. Egy Nagybányáról Szamosújvárra küldött kérvényben ez van: „Theodorus Simai" és kívül a hátiraton: „Theodorus Simoni."

Szam. vár. lev. 1767—21 sz. Tehát Simai = Simoni (Simon-nak fia). A Simai-ak legnagyobb része az örményes Simá alakhoz szított és állandóan Simai alakot irt, így: Ászvádur Simái (Շիմայի). Szam. vár. lev. 1804—1462 sz. — Néhai Pater Simai Kristóf. Szam. vár. lev. 1799. („Mitfisz crida"). — Krikor Simáján (Շիմայեան). Szam. H. II. köt. 50 l. 51 t. — Ovánesz Simáji Vártáni (Շիմայի). Szam. H. II. köt. 66 l. 259 t. — Martinus Simaj. Szam. Ház. II. köt. 212 l. 37 t. — Ellenben nehányan a magyaros Simon alakot is használták; így: Adeodatus Simoi. Szam. vár. lev. 1804—261 sz. — Szam. vár. lev. 1804—1334 sz. alatt sajátkezűleg így irják neveiket: Simoi Bogdány, Simoi Lukács. — A Simai-akat „Szutás"-oknak is nevezik. Suta szónak jelentése a román nyelvben száz és sutaş: százados. A hazai örmény azonban: centumvir, centumpater értelemben használja. A „szutá-i" ághácshá nyelvünkben még mai napság is tanácsbeli, közgyűlési tagot jelent. Ághácshá Luszig szutásinê Simáján: Szutás-Simai Lukács úr. Szam. Ker. I. köt. 139 l. 1639 t. Mivel minden közgyűlési tag „szutás" (= centumpater) volt, nagyon természetes, hogy a szutás szót családi neveik mellett mások is használták: Chácshlun jéghév szutásê Gághszákoin Ászvádurê: Gajzágó Bogdán szutás volt a násznagy. Szam. Ház. I. köt 3 l. 14 t.; de mikor a vezetéknév elhagyásával csak egyedül szutás szót használtak, a szutás alatt mindig Simai-t értettek: Szutás Kirkor. Szam. H. II. köt. 67 l. 263 t. — Vártán Szutásján. Szam. H. II. köt. 307 l. 127 t. — Szutás Dzerigin Chácshigin jégéghéczhpánin ginê: Szutás-Simon Kristóf főgondnok felesége. Szam. Ker. II. köt. 102 l. 893 t. A Simai család Szutás és Dzerig (Simon, Simávon) név alatt jött be; a Simai név itt e hazában alakult. — Régen, midőn az „esküdt közönség" (communitas) gyűléseinek a főszónok (főorator) volt a feje, a hazai örmény a főszónokot: médzszutásnak és az alszónokot bizdi-szutásnak nevezte: Ághácshá Ohánneszin Turcsáján médz-szutásin timácz: Turcsa János főszónok úr jelenlétében... Szam. Ház. III. köt. 11 l. 1829 febr. 24. — Miklós Tódor alias Simai (helyesen: Simai Tódor fia Miklós). Szam. vár. lev.; össze-

irás. — Theodorus Simai alias Gyömbér. Szam. vár. lev. 1812. 2036 sz. L. Bátrin, Brêndzár, Dzerig, Gyömbér, Jolbej, Simávon, Simon, Szutás.

Simá, a Simávon rövidebb alakja. Az örmény a Simont Simá-nak is mondja. (L. Mechithár szótár 209 l.) Azt a magyar nyilatkozatot, mit Benő Imre Szamosújvár város jegyzője csinált 1807. áug. 27-én a Páskuly testvérek számára, Páskuly Simon így irta alá örményül: Jész Simá v. h. Ázbeji Páskulján (ես Շիմայ ո. Տ. ազբէյի Բաշկուլեան: Én boldog emlékű Páskuly Ázbej [Philippus = Fülöp] fia Simon). Szam. vár. lev. 1807—1067 sz. — „Simá" Csáuszján és mellette latinul Simeon Csáus. Szam. vár. lev. 1779. jan. 23. jegyzőkönyv. — Márton Simá (Շիմայ): Simon Márton. Szam. Ház. II. köt. 265 l. 1 t. — Jész der Ávákjérécz Der-Minász bészágéczhi êz Iszájin vêrtin êz Simá-n: Én Minász főesperes (Theodorovics) megeskettem Izsáknak fiát: Simont. Szam. Ház. I. köt. 22 l. 217 t. L. Simai, Simávon, Szimávon.

Simávon = Simon. Szá gocshi jév Simon, jév Szimávon: Ez (Szent Péter) Simon- vagy Simávonnak nevezetik. Mechithár 187 l. Zádig Simávon-ján. Szam. Ker. II. köt. 508 l. 54 t. L. Bátrin, Chárib, Dregán, Dzárug, Dzerig, Fáraó, Simai, Szimávon.

Similovczhi: Csik-Somlyói. Similovczhi Szdephán Ibásfáloven: Somlyói István Erzsébetvárosról. Szam. Ker. II. köt. 335 l. 107 t. — Mêgêrdicsh Similovczhján. Szam. Ker. II. köt. 107 l. 12 t. — A Csiki család örmény neve Similovczhi. Similovczhi Áruszep. Erzs. Ker. I. köt. 104 l. — Somolovczhi Vártig. Erzs. Ker. I. köt. 45 l. 1731 év. L. Ávák, Csiki, Csukczhi, Fátter, Hár-Uszep, Somolovczhi.

Simko. Az örmény szêndug (սնդուկ) szónak jelentése: láda; szêngov: ládával. Ebből a szêngov örmény szóból lett: Senko, Senkovics, Szenkovics; Simko, Simkovics. Ághácshá Krikor mágánuámp Szêngov szábonê: Gergely úr vezetékneve ládával szappan. Szam. Ker. I. köt. 103 l. 1354 t. — Vártán Simko. Szam. Ház. II. köt. 14 l. 254 t. — Sinko. Szam. vár. lev. 1787. A Simkovics, Szenkovics család vezetékneve Krikor (Gergely). L. Krikor, Ládai.

Simkovics: Simkofi = Ládai. — Simkovics József, a híres dinnyetermelő (Válaszút). L. Simko, Szenkovics.

Simon = Simávon. Simhon héber szó: engedelmes az Urnak. — Aurelia Simon armena. Szam. Ház. III. köt. 66 l. — Goskár Minász Simon-ján. Szam. Ker. II. köt. 673 l. 118 t. . . . filius Simonis Bogdán alias Simávoni. Szam. vár. lev.; összeirás. L. Goskár, Perziáczhi, Simá, Simávon, Szimávon, Urmánczhi.

Simonovics = Simonfi. Simonovics Gerő örmény kath. kántortanitó Gyergyó-Szt-Miklóson. L. Simon.

Sinkuly, a Simko másik alakja. — Cajetanus Sinkuly. Szam. vár. lev. 1806—361 sz. L. Simko.

Sirin perzsa szó: édes, kellemes, szép, csinos. — Mánug Sirin. Szam. H. II. köt. 147 l. 22 t. — Krikor Sirinénczhê. Szam. H. II. köt. 167 l. 155 t. E család, melynek ágai Csinás, Czifra, Mêndrul, Sirin, Zárif neveket viselnek, — vezetékneve Nuridsán. L. ezeket.

Sláfkovics, a Slakovics névnek f (néha v) betűvel bővitett alakja. — Jakobus Slafkovics quaestor Zalatnensis. Szam. vár. lev. 1789—279 sz. L. Kardos, Slákovics, Szábel.

Slákovics. Szêlákh (սլաք) örmény szó: a nyil vagy kard éles hegye, cuspis, acies; a tatár sziláh: fegyver. — Slakovics József. Erzsébetvárosi Értesítő 1886—87. évről. L. Kardos, Slafkovics, Szábel.

Sogeldiá. Erzsébetváros on Sogeldia = Bostin (Bostán). A sárga-dinnye szóból úgy csinált a gúnyolodó nyelv sogeldiá-t, mint a hogy a székely Lichtenstein-ból Likpistát. E család gúnyneve Bostán (= Bostin, Têtumdsi: dinnyeárús). Ászvádur Sogêldeái. Erzs. Ker. II. köt. 82 l. 1755 t. Egy oklevélnek, mely Erzsébetváros on 1808-ban kelt, ez az aláirása: Toder Chácshigi Sogeldeá: Sogeldea-Kristóf Tódor. A Bostán (= Bostin, Sogeldea), Pepinár, Têtumdsi család vezetékneve Chácshig (Kristóf). L. Bostin, Pepinár, Têtumdsi.

Sombori. A Kovrig család egyik ága, mely Zsomborban (Szolnok-Dobokamegye) lakott, Sombori-nak is neveztetett. Sombori Kovrig Márton. Szam. vár. lev. 1812. 113 sz. L. Kovrig, Zsombori.

Stanislávczhi: stanislau-i. Stanislau város Lengyelországban. — Ovánesz Stanislávczhi. Szam. Ház. II. köt. 25 l. 3 t. Kihalt család.

Stefánovics: Istvánfi. — Stefánovics János kereskedő (Kraszna). A Gármir, Piros, Roska, Roth, család vezetékneve Stefánovics. L. Ángár, Beteg, Gármir, Istvánfi, Nevelics, Piros, Roska, Roth.

Stirbul. Stirbu, stirbatu (román) csorba, csorba fogú. Stêrbul Chácshádur. Szam. Ker. II. köt. 149 l. — Bogdán Christoph alias Stêrbul. Szam. vár. lev.; összeirás. A Csonka, Ergêrczhi, Hercz, Retezár, Rusz család vezetékneve Kristóf. L. Csorba.

Strángá, az Êstrángá rövidebb alakja. — Zádig Strángái. Szam. H. II. köt. 73 l. 41 t. L. Êstrángá.

Susán (ζουζάνν) örmény szó, jelentése: liliom = Zsuzsánna, Fehér; a héberben sosán, susáná; az arabban: szuszen, perzsában: szevszen, tatárban: szuszám. — Susán Donovák. Szam. Ker. I. köt. 138 l. 1627 t. — Donovák vor mágánuámp gocshi Susán: Donovák, kinek vezetékneve Susán. Szam. Ker. I. köt. 33 l. 235 t. E családnév előfordul Keleten is: Nerszesz Susánián. „Árévélkh" 1887. szept 21. Kihalt család. L. Chriszdoszdur, Donovák.

Suska = Susánka, Sáska, Susán. Mánug Suská. Szam. vár. lev.; régi jegyzék. L. Sáska, Susán.

Súlya, a magyar súly szó a harmadik személyű birtokos raggal ragozva. Súlya a Mesko´ család egyik ágának gúnyneve. L. Mesko.

Sved, az Êsved rövidebb alakja. — Sved Ángszend. Szam. Ker. II. köt. 32 l. L. Êsved.

Szabó, a Kroitor család magyar neve. — Szábov János. Szam. Ker. II. köt. 37 l. Kihalt család. L. Goskár, Kroitor.

Szapanár, a Szappanyos névnek román alakja. — Ászvádur Szapanár Nyegruczê. Szam. keresk. társ. iratai közt. L. Szappanyos, Szábondsi.

Szappanyos, a Szábondsi család magyar neve. — Christoph Szappanyos. Szam. Ház. III. köt. 59 l. 1848.

máj. 25. Nyegrucz vagyis Szappanyos Kristóf. Szam. vár. lev. 1827—181 sz. L. Biluska, Fekete, Nyegrucz, Szábondsi.

Szábel. Säbel német szó: kard szablya. Szábel vértanú jún. 17. Annak a rendnek, mely „fegyvervivő, kardhordozó" nevet viselt („Ordo Ensiferorum") Erdélyben is volt háza. E családnév előfordul Keleten is: Hovszep Szêrovián (szur örmény szó: kard). „Árévélkh" 1888 ápr. 17. 1276 sz. L. Kardos, Sárbej.

Szábondsi: Szappanyos. A szappan szó nem csak az európai nyelvekben, hanem számos ázsiai nyelvben is feltaláltatik, u. m. latinul sapo; görögül sápon; németül Seife; perzsa-arabul és törökül sabun; törökül szábundsu (ebből lett a szábondsi); örményül nem száváun, mint Magy. ny. szót. V. k. 1057 lapja mondja, hanem ádsár; e hazarész örményei inkább a „szábun"-t használják; hindu nyelven szábon, szávin; mongolul szábong. — Edelbej Márdirosz Szábondsi: Szappanyos-Márton Albert. Szam. Ker. II. köt. 10 l. 120 t. E családnév előfordul Keleten is: Hágop Ádsárján. „Árévélkh" 1887. ápr. 23. 979 sz. L. Biluska, Fekete, Márdirosz, Nyegrucz, Szappanyos.

Szácha, örmény tájszó, jelentése: tengelicz. Szácha más névvel Gergely András. Szam. vár. lev. 1808—382 sz. — Andreas Gergely alias Szácha. Szam. vár. lev. 1809—486 sz. E család vezetékneve Gergely. — A Szácha gúnynév II. József császár idejében, ki mindent németesített, Stiglitz-re fordíttatott: Andreas Stiglitz seu Szácha. Szam. vár. lev. 1789—331 sz. — Dzerig Száchá-ján. Szam. H. II. köt. 20 l. 430 t. — Gregorius Szácha alias Dzerig. Szam. vár. lev.; összeírás. Csêrpér (Ջրբեր, Ջրաբեր): vizet hozó, aquae portator, törökül száká (egy jelentésű a Tolokán-nal). A nép a száká-ból csinált szächá-t. Tolokán és Szächá egy család. L. Dzerig, Gergely, Márne, Tolokán.

Száhág: Izsák. Uszep Száhágján. Szam. Ker. II. köt. 1 l. L. Száva, Szêhág.

Száhágdsi. Száh-'athdse török szó: órás, örményül zsámákordz. Szähätdsi Gárábéd. Szam. H. II. köt. 49 l. 30 t. Hazánkban kihalt e család; de Keleten még elő-

fordul e családnév: Hovágim Zsámákordzján. „Árévélkh“ 1887. ápr. 7. 968 sz. — Háruthiun Száhátdseán. „Árévélkh“ 1887. máj. 18. 1000 sz.

Szájká. Szá'-ika arab szó: szén, parázs. — Chácshig Szájká. Szam. Ker. II. köt. 744 l. 36 t. A Tűzes család arab neve. A Szájká családnév most nincs használatban. Szájko János. Szam. vár. lev. 1822. — Zsájko János. Szam. vár. lev. 1828. — Szájéká Ohánnesz. Szam. keresk. társ. iratai közt. — Szájta János ugyanott. L. Tűzes.

Száko = Izsák, olaszul Isaaco. Ohánnesz Szákoján. Szam. Ker. II. köt. 785 l. 128 t. Száko-in vêrtin Chácsherészê, vor mágánuámp Álács: Izsák fia Chácsherész, kinek vezetékneve Álács. Szam. H. I. köt. 8 l. 61 t. — Száko, vor mágánuámp gocshi Pát: Száko, ki vezetéknévvel Pátnak (Rátz) neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 33 l. 235 t. L. Álács, Izsák, Pát, Rácz. Száhág, Szêhág.

Szákszon, a Sachsen (Szászország megváltoztatott alakja. — Szákszon-i Márdirosz. Szam. H. II. köt. 194 l. 27 t. E család nem Szászországból jött, hanem Beregszászról Szamosújvárra. Ez a családnév, ebben az alakban, most nincs használatban. L. Szász.

Szákulá (սակուլա) örmény szó: erszény-alakú főveg, kámzsa, csuklya, latinul: sacculus, cucullus. — Melikh tusztêr Hágopi Szákuláin: Szákula-Hágop leánya, Regina. Szam. Ker. I. köt. 2 l. A Szákulá család vezetékneve Hágop (Jakab). A Szákulá családnév most nincs használatban. L. Hágop, Szákulá (Szekulá).

Szálási. Szálár (սալար) örmény szó: vezér, főnök; a perzsában: álár, szálár. Csobán szálári: nyájőr. A Sved család perzsa neve. — Szálasi (helyesen: Szállás-i) Ferencz (Parajd). L. Durák.

Számká erdélyi örmény tájszó: rossz betegség, nyavalyatörés, convulsio. Kihalt család.

Számtartó (magyar szó) az Ángszend (Máxim) család egyik ágának magyarosított neve. Egy, Szamosújvártt 1797. nov. 17-én kelt örmény kötelezvényben ez olvasható: Jész Thorosz Ángszendi Számtártêvi: Én Számtartó-Ángszend Tódor. És ugyanaz 1783. nov. 1-én így irta nevét: Jész Thorosz Ángszendi Czêvádzéghián: Én Czê-

vádzég-Ándszend Tódor. E szerint a Számtartó család vezetékneve Czêvádzég (Theodorovics). L. Ángszend, Burgya, Czêvádzég, Máxim, Theodorovics.

Szánám. Salamon = Sálámán; az utolsó szótagban az *m* és *n* felcserélésével: Szálánám és végre a *lá* kihagyásával: Szánám. (Salamon héber szó: békéltető, tökéletes). Ángszend Szálamáni. Szam. vár. lev.; régi összeirás. — Chácshig Száláni. Szam. vár. lev. 1787. — Szánám Minász. Szam. Ker. II. köt. 88 l. Kihalt család.

Szárêsztá. Szárosztá lengyel-ruthen szó (sarosta) jelentése: czéhmester. Ághácshá szárêsztán szurugdsoczhê, Chácshádur Kákiczê: Kákicz Chácsádur úr, a timárok czéhmestere. Szam. Ker. II. köt. 115 l. 1445 t. — Nigolê Szárêsztán: Szárêsztá Miklós. Szam. vár. lev. 1740. Szárêszta Mánug. Szam. Ker. I. köt. 89 l. 872 t. A szárêsztá szó — mint családnév — most nincs használatban.

Szárkisz = Sergius. Szárkisz Anikó. Szam. vár. lev. 1846. E családnév előfordul Keleten is: Szárkiszján. „'révélkh" 1886. jún. 14 722 sz. E családnév most nincs használatban.

Szárokán (Szárukán, Száruchán). Korbul Clemens pap, Szam. Ker. 1779. II. köt. 511 l. 81 t. alatt így irja: Szárokány Emanuel. A szam. vár. levéltárban, régi jegyzék: Szárogán; 1759-ben Sárogán; 1761-ben Szorokán; 1764-ben: Martinus Szarochán. Sárabcháné perzsa szó: borseprű, borméró, borház. (Az örmény néha felcseréli az sz-t az s-sel, sz = s.) Szárochán Ovánnesz. Szam. H. II. köt. 83 l. 102 t. — Mánug Száruchán. Szam. H. II. köt. 701 l. 51 t. — Távit Száruchánján. Szam. H. II. köt. 18 l. 409 t. E családnév előfordul Keleten is. Egy kerület Kis Ázsiában, melyben Smyrna is fekszik, szintén Szárokhán nevet visel. Sárokán Márton. Szam. keresk. társ. iratai közt. Dávid László alias Szarukán. Szam. vár. lev. 1747. (Helyesen: Szárokán Dávid [fia] László). Szarokány Dávid örményül így irta nevét Դաւիթ Սրոքն: Távith Szêrin. Szam. vár. lev. 1801. A Szarokán család vezetékneve Szur (Kard). L. Bor, Bocsánczi, Kardos, Szábel.

Szász. A Gámenczi család azon ága, mely Beregszászról jött Szamosújvárra, neveztetett Szász-nak ([Bereg]-szász). Szász-Gámenczi Domokos. Szam. vár. lev 1853. — Máriám Nikulá-in Szász-in tuszdêr: Mária, Szász Miklós leánya. Szam. H. II. köt. 501 l. 12 t. — Stephanus Szász. Szam. Ház. III. köt. 60 l. Édes nővére (Lengyel Jánosné unokanéném) Szam. Ház. III. köt. 58. lapján így: „Bêczás" Mária. A Gámenczi-Szász család még Bêczás nevet is visel, ezt is a Beregszászból (Be(reg)szász = Beszász, Beczás) csinálták. Ezt a hibás elnevezést: Szász alias Mitko Bogdán" (Szam. vár. lev. 1814.) így kell kiigazitani: Szász-Gámenczi Mihály fia Bogdán. L. Bêczás, Gámenczi, Kábdebó, Mitko, Szákszon.

Száva. Száva nevű örmény család nem jött be. A csikszépvizi Izsák család cserélte fel nevét Szávára. — Ohánnesz Bábu gám Szávoján. Csikszépvizi anyakönyv 1787. aug. 26. A Száva család Bábu (= Báb) név alatt jött be; Bábu itt cserélte fel nevét Száva-Izsákra. A Szává-k Szêhág-ok (Izsák). L. Báb, Izsák, Száhág, Szávul, Szêhág.

Szávul, a szerb Száva és a román ul határozóból. L. Száva.

Szebeni. Nagy-Szeben szab. kir. város az erdélyi Szászföldnek fővárosa. Itt lakott a Fark család egyik ága, mely e város nevéről Szebeni nevet kapott. — Veronica Fark alias Szebeni. Csik-Szépvizi Ker. II. köt. 751. L. Fark.

Szêcsovczhi: Szucsávai. Szucsáva helység Bukovinában. Az örmény Szucsávát Szêcsov-nak (Szocsov) mondja. Donig Szêcsovczhi. Szam. Ker. II. köt. 665 l. 43 t. Szocsovczhi Biáthá. Erzs. Ker. I. köt. 148 l. A Biáthá család Szucsávából jött be. Kihalt család. L. Biáthá.

Szefer arab szó: ütközet, csata; szeferli, szeferdsi (török szavak): katona, harczos. — Szefer Lukács. Szam. vár. lev. 1773. — Szefer másként Bárchodár József. Szam. vár. lev. 1809—751 sz. E családnév előfordul Keleten is: Szimeon jébiszgobosz Szeferján. „Árévélkh" 1886. okt. 18. 826 sz. L. Ásta, Bárchodár, Dsigár, Dzurkhithján, Katona, Kátán, Osztián, Zászlófi, Zilifdár oghlu.

Szeferovics: Szeferfi. — Dominik Szeferovicsján. Szam. Ház. III. köt. 5 l.

Szêhág = Izsák. Ssêhág, vor mágánuámp Chevuléncz: Szêhág vezetékneve Chevul. Szam. Ker. I. köt 1 l. 1 t. 1721. — Szêhág vor mágánuámp gocshi Nêvêlics: Szêhág, ki vezetéknévvel Nevelicsnek neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 33 l. 234 t. — Chácshádur Szêhág, mágánuámp Kolczátá: Szêhág Chácshádur vezetéknévvel Kolczátá. Szam. Ker. I. köt. 44 l. 364 t. A Chevul-ok = Nevelics-ek (Kolczátá-k, Szêhág-ok). L. Bogdán, Bundá, Burádá (Burgyá), Chevul, Gárdsthév, Izsák, Kasza (Khosza, Koszá), Kopár, Nevelics, Polyák, Száva.

Szêkucz: Izsákocska, kis Izsák, a Száko kicsinyitett alakja. Szêkucz Vártán Ibásfáloven. Szam. Ház. I. köt. 39 l. 353 t. — Ohánnesz Szêkucz-i. Szam. Ker. II. köt. 386 l. 141 t. — Mánug Szêkuczián. Szam. H. II. köt. 290 l. 139 t. L. Gághszáko, Issekutz, Szákó.

Szekula, a Szákulá másik alakja. — Szekula Zachariás Gyergyó-Szt-Miklóson. L. Szákulá.

Szenkovics = Simkovics (Ládai). — Ászvádur Szênkovicsján. Szam. Ház. II. köt. 25 l. 3 t. Donig Szêngovics-i. Szam. ker. társ. iratai közt. (Szêndug örmény szó: láda = Ládai). Ászvádur Szênkovics-i Hánákeszi ginn: Hánákesz (кopasz) Szenkovics Ászvádur neje. Szam. Ker. II. köt. 376 l. L. Hánákesz, Krikor, Ládai, Simko, Simkovics.

Szentpéteri. Uzdi-Szent-Péter falú Kolozsmegyében; ide ment Erzsébetvárosról egy Lázár nevű család lakozni, mely a falú nevéről Szentpéteri-nek neveztetett. Ibásfálovi Szênpiteri Ovánesz: Erzsébetvárosi Szentpéteri János Szam. Ház. II. köt. 56 l. 6 t. — Rebi Szentpéteri. Szam. Ker. IV. köt. 88 l. nov. 21. 1831. — Chácshádur Gházár-i (Ղազարի) Szênpetrián: Szentpéteri-Lázár Kristóf. Erzs. Ker. II. köt. 37 l. 45 t. A Szentpéteri család vezetékneve Lázár. — Vártán Gházári Bor-i Szênpetrián: Szentpéteri-Bor-Lázár Vártán. Erzs. Ker. II. köt. 83 l. 11 t. A Szentpéteri (= Lázár) család egyik ága Bor nevet is visel. L. Bor, Flukusz, Kinovián, Lázár.

Szépvizi. Szépviz a négy örmény telepitvény egyike, falú Csikmegyében. Szépvizi Rozalia. Szam. vár. lev.

1801—841 sz. — Máriám Uszephi Szipvizczhu: Szépvizi József Mária. Szam. Ház. III. köt. 7 l. E kihalt család vezetékneve József. L. Szipkizczhi.

Szen, perzsa szó: szent. — Ovánesz Szen. Szam. Ker. II. köt. 19 l. 200 t. — Márdirosz Szen-i: Szen-nek fia (Szentes) Márton. Szam. Ker. II. köt. 351 l. 143 t. Kihalt család. L. Szfênt.

Szêráczhi: Szêrából való, Szêrái. Szerá helység. Gyergyó-Szent-Miklóson Szêrádzin. Kihalt család.

Szêrêkucz. Sĕrăcuţ román szó: szegény. Szêrêkucz, a héber Michael — mely szegénységet is jelent — román forditása. E család örmény neve Unájn (ունայն), törökül: fukáre, arabul: fukárá. V. ö. a magyar fukar szóval. — Chácshig Szêrêkucz-i Vártán-i: Szêrêkucz-Vártán Kristóf. Kihalt család. Erzsébetvároson Szêrêkucz = Tompos.

Szfênt. Sfânt román szó: szent. — Szfênt Thorosz. Szam. Ker. II. köt. 111. 130 t. Szfênt a görögben 'Ιερονομος = Jeromos (szent név). L. Êszfênt, Szen, Szent.

Szibinczhi = Szebeni. Kirkor Szibinczhi. Szam. H. II. köt. 7 l. 145 t. L. Fark, Szebeni.

Szilágián: Szilágyból való, Szilágyi. Ohánnesz Szilágián. Szam. H. II. köt. 313 l. 48 t. L. Szilágy-Similovczhi.

Szilágy-Similovczhi Szárkisz Jursáh: Szilágy-Somlyói Jursa Sergius. Szam. Ker. II. köt. 335 l. 107 t. Kihalt család. L. Szilágián.

Szilâhthár perzsa szó: fegyverviselő, harczos, katona. E családnév most nincs használatban. L. Katona, Szefer, Zilihdár.

Sziliusczhi: Szőlősi. Nagy-Szőlős Ugocsamegyében. — Chácshig Sziliusczhi: Szőlősi Kristóf. Szam. Ker. II. köt. 139 l. 52 t. — Chácshig Kirkori Popovicsján Sziliusi Ugocsávármegiájen: Szőllősi Popovics Gergely fia Kristóf Ugocsamegyéből. Szam. Ház. II. köt. 122 l. 6 t. A Sziliusczhi (Szőlősi) családnév most nincs használatban. L. Popovics.

Sziliszdráczhi: szilistriai. Szilisztria város Bulgáriában (?). — Sztephán Sziliszdráczhi Ergêrczhin. Szam. Ker. 1771 év. A Sziliszdráczhi családnév most nincs használatban. L. Ergêrczhi.

Szimáon (Simáon, Simávon) = Simon. Simávon mágánuámp Tumul: Simon, vezetékneve Tumul. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714. aug. 21. Szimáon alias Fáráon Simon. Szam. vár. lev. 1852. L. Dregán, Fáraó, Simávon, Tumul.

Szipkizczhi = Szépvizi. Chácshig Szipkizczhi. Szam. H. II. köt. 243 l. 10 t. L. Szépvizi.

Szjév (սեւ, az irodalmi nyelvben: սեւաւ) örmény szó, jelentése fekete = Mauritius. Chácshig Szévján. Szam. Ker. II. köt. 547 l. E családnév előfordul Keleten is: Szévián Szêrábion. „Mászisz" 1879 nov. 11. 2462 sz. Igy is: Boghosz Eszmerján (eszmer arab szó: feketés) „Árévélkh" 1886 júl. 26. 757 sz. — Ázárig Káráján (kára török-tatár szó: fekete) „Árévélkh" 1887 máj. 12. 995 sz. Constantinus Porphyrogenetánál: Sabartoi (Feketefiak; az örmény szévorfik görögös alakja. Itt megjegyzem, hogy Biborban-született Kostántin tudott örményül, neje örmény nő volt: a társ-császárnak, az örmény Románosz Lekápitenosz leánya volt). L. Áffumi, Fekete, Nyegrucz.

Szjévucz, az örmény szjév szóból a román ucz kicsinyitő képzővel alkotott családnév. Erzsébetvároson Szjévucz = Kozocsa. Szjévucz a Kozocsa család vezetékneve. — Gregorius Szévutz. Szam. vár. lev. 1806—882 sz. („Erzsébetvárosi polgár.") L. Kozocsa.

Szjévmitkó: Fekete-Mihály. Vártán Chácshigin Szévmitkoin vêrtin: Vártán, Szévmitko Kristóf fia. Szam. H. II. köt. 277 l. 48 t. — Kaptam két esetet, midőn a szév (szjév) hibásan „szent"-nek van irva: Lazarus Szentmitko. Szam. vár. lev. 1826—719 sz. — Szévmitko Lázár alias Fekete. Szam. vár. lev. 1825—348 sz. — Azt a Szjévmitkot, ki nevét örményül így irta: Jész Chácshig Szévmitkoji (Սեւմիթքոյի), Jakabfy János plebános így nevezte: Chácshig Mitkoji Begidsánján. Szam. vár. lev. 1783 („Crida Christophori Szévmitko"). A Begidsán és Szévmitko egy család. L. Begidsán, Fekete, Nyegrucz, Szjév, Szjévucz.

Szongott. Szongott az örmény Ászvádur, Ászduádzádurnak német forditása. A Szongott-ok Ászduádzádur-ok voltak, kik e hazában forditották örmény nevöket németre.

Szongott = Sohn Gottes = Isten fia, Adeodatus, Bogdán. Joachimus Szongot. Szam. Ház. II. köt. 161 l. 6 t. 1797. — Meszrob Szongod. Szam. Ker. III. köt. 371 l. 93 t. 1819. — Kirkor Szêngodján. Szam. H. II. köt. 29 l. 580 t. — Christophorus Szongott et Rosalia Szongott. Szam. Ház. III. köt. 54 l. 1844 máj. 3. L. Álláverdi, Ászvádur, Bogdán, Kirkosá, Nevelics, Placsintár, Urmánczhi.

Szoponár, román szó: szappanyos. — Szoponárián Julis. Szam. Ker. IV. köt. 210 l. L. Szappanyos.

Szoszkere (czigány szó), Korbuly János gúnyneve. L. Korbul.

Szöcs, az örmény Thukcshi magyar forditása. A következő iparos családok, melyek a szöcs-mesterséget űzték, neveztettek Szöcs-öknek: Lazarus Szöcs alias Ászlán: Ászlán Lázár, a szöcs. Szam. vár. lev. 1794. — Simon Bogdán alias Szöcs. Szam. vár. lev. összeirás. — „Lucas Szöcs" és mellette örményül: Luszig Dzerigi Thurcshu. Szam. vár. lev. 1738. évi összeirás. — „Szöcs Mêgêrdics" és mellette örményül Mêgêrdics Dzerig-i. — Christophorus Szöcs alias Sil. Szam. vár. lev. 1804—1417 sz. — Szultán alias Andreas Szöcs: Szultán András, a szöcs. Szam. vár. lev. 1734. — Andreas Lengyel alias Szöcs: Lengyel András, a szöcs. Szam. vár. lev. 1762 L. Ászlán, Dzerig, Lengyel, Sil, Szultán.

Sztámbolczhi: Sztámboli (Konstantinápolyi). Constantinapolis törökül Sztámbul vagy Bolisz-nak (a görög polis, város szótól) neveztetik. Oszkerics Sztámbolczhi Ávedik. Szam. H. II. köt. 32 l. 636 t. Az Oszkerics (Ötvös) család Konstantinápolyból jött be hazánkba. E családnév most nincs használatban. L. Cshámcsheán.

Sztechno (Sztáchno) = Stephanovics. Sztechno Bedrosz. Szam. H. II. köt. 5 l. 106 t. — Bedrosz Sztáchnojár. Szam. Ker. II. köt. 3 l. 41 t. — Chácshig Kirkori Sztechnoi Donogánján. Szam. Ház. II. köt. 132 l. 8 t. A Donogán és Sztechno (Stefánovics) egy család. A Sztechno kihalt család. L. Donogán, Stefánovics, Sztephán.

Sztegár, az Esztegár rövidebb alakja. Gregorius Sztegar. Szam. város 1774. ápr. 19-én tartott tanácsülés jegyzőkönyvéből. L. Esztegár.

Sztephán = István. A görög στέφανος jelentése: a koronázott. Sztephán, vor mágánuámp Êstrángá: István, kinek vezetékneve Esztrángá. Szam. H. I. köt. 10 l. 92 t. — Sztephán mágánuámp Roska. Szam. H. I. köt. 15 l. 151 t. — Sztephán mágánuámp Moroz (Harmat). Szam. H. I. köt. 30 l. 300 t. Az Estrángá-k, Roská-k és Moroz-Harmat-ok = Sztephán-ok. A Sztephánián családnév előfordul Keleten is. L. Esztrángá, Harmat, Moroz, Roska.

Szulimán (Szolimán, Szulájmán); Gyergyó-Szent-Miklóson Szilimán. Szulejmáni arab szó: onyx (drágakő ὄνυξ). — Szimon Bogdáni Szulimánján. Szam. Ker. II. köt. 71 l. — Chácshádur Szulimán. Szam. H. II. köt. 27 l. 552 t. Kihalt család.

Szultán arab szó: úr, fejedelem, király (örményül: der, ischán, thákávor); úrnő, herczegnő, királyné (örményül digin, pámpisên, thákuhi). E családnév előfordul Keleten is. Az „Árévélkh" 1888. ápr. 26. 1286. számában ezt olvasom: „Nerszesz Nerszeszián párczráczháv Szultháni ászdidsán (Capitaine):" Nerszeszián Nerszesz kapitányi rangra (a katonaságnál) emelkedett. Tehát most a Szultán = kapitán. L. Ágopsa, Dsecshegh, Dsis-cháthun, Ergán. Kapatán, Kêndov, Khel, Kopasz, Pipi, Temesvári.

Szunyog. A Duducz család egyik ágának gúnyneve. L. Duducz.

Szur (սուր) örmény szó: kard, ensis. Távith Szêrin. Szam. vár. lev. 1801. (E család a szroh helyett erdélyiesen szêri(n) sajátító esetet használ.) L. Kardos, Szábel, Szarokán.

Szurugdsi, török szó, jelentése: timár; az örmény nyelvben: másgákordz (մաշկագործ). — Szurugdsi Mêgêrdics. Szam. H. II. köt. 5 l. 102 t. — Szurugdsi Vártánên Chácshereszi: Chácsheresz (Kristóf) Vártán, a timár. Szam. H. II. köt. 25 l. 518 t. — Szurugdsi Krikor Krecsunián: Krecsun (Karácsonyi) Gergely, a timár. Szam. H. II. köt. 41 l. 65 t. — Egy Tisminic-ből (Lengyelország, 1742) ide menekült örmény így irta nevét: Kájtán Donigi Szurugdsu: Timár-Donig Kajtán. Sok timár volt a beköltözött

örmények közt, azért több család viselte a Szurugdi (timár) nevet. L. Chácsheresz, Danig, Krecsun, Tábákár.

Szutás, a román sutaş-ból: centumpater, centumvir, közgyűlési tag. Szutás Krikor. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 1722 év. A szutás szót apáink „orator" értelemben is használták: médz szutás: főorator, bizdi szutás: vice orator. Szam. vár. lev. 1813- 12 sz. L. Simai.

Szvênt. Thorosz Szvênt. Szam. H. II. köt. L. Szfênt.

T.

Taktak, hangutánzó szó. Az örmény a dőzsölő-t, kinek konyhájában — hol sütnek-főznek — vágó kés által előidézett folytonos taktak hangot hallanak — nevezi taktak-nak. Luszig Toktok. Szam. Ház. II. köt. 86 l. 28 t. 1775 év. Kihalt család.

Talpas, magyar szó; Erzsébetvároson Antalfi = Talpas.

Tamás, jelentése: ikertestvér, a héber thominból. — Bogdán Tomásján. Szam. Ker. IV. köt. 191 l. L. Tamási, Thomász, Thumán.

Tamási, a Tamás-ból az örmény sajátitóeset *i* ragával képezett családnév. Tamási = Tamásnak fia. — Catharina Tamási. Szam. Ház. III. köt. 63 l. 1851. febr. 25. L. Csonka, Hercz, Retezár, Rusz, Tamás, Thomász, Thumán.

Tarisnyás, az Ártmách magyar forditása. Stephanus Tarisnyás. Szam. Ház. III. köt. 64 l. 1851. máj. 29. L. Árthmách, Gáborfi, Gábrus, Hêbás, Karátsonyi, Trásztádsi.

Tábákár. Tăbăcar román szó: dohányárús, timár, cserzővarga. A Szurugdsi család román neve. — Tábákár Kirkor. Szam. Ker. II. köt. 227 l. 119 t. Kihalt család. L. Szurugdsi.

Tábár, örmény tájszó, jelentése: rest. Vártán Tábár. Szam. H. II. köt. 210 l. 86 t. Kihalt család.

Tájdonján, a Távit-oiá-ján elferdített alakja. Távit örmény keresztnév = Dávid; oia (román) = né, nő; ján (örmény családnévképző) = fi. Donig Vártáni Tájdoján. Csik-Szépvizi anyakönyvből. E családnév most nincs használatban.

Tájeg (դայեկ, դաշեկ) örmény szó: dajka. Tájég Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 12 l. E családnév most nincs használatban. L. Dájká, Embej, Mám.

Tájvel (a német Teufel-ből): ördög. A Chár család német neve. — Tájfel Mányi (Brassó 1829). A szam. keresk. társ. iratai közt. L. Bogdánfi, Cshár.

Tákesz = (Árisz)tákesz. Tákeszián Márton. Szam. Ker. III. köt. 274 l. 65 t. — Tákeszéncz Ábrahám. Szam. H. II. köt. 3 l. 56 t E családnév előfordul Keleten is: Luiza Dákeszián „Árévélkh" 1886. júl. 2. 738 sz. — L. Ábrahám.

Tálál, örmény tájszó, jelentése: közvetitő, alkusz, hajhász. Tálál Chácshádur. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 149 t. Kihalt család.

Tániel = Dániel. Nikulá Tánielián. Szam. H. II. köt. 166 l. 138 t. Tánel. Csikszépvizi Ker. II. köt. 49 t. E család előfordul Keleten is: Szimon Tánielián. „Árévélkh" 1886. aug. 9. 768 sz. L. Dániel.

Távit = Dávid. Máriám Táviti Zádigián tuszdêr. Szam. H. II. köt. 278 l. 61 t. E család előfordul Keleten is: Szdephán Távitián. „Árévélkh" 1886. nov. 2. 839 sz.

Têbêkár román szó: pipás. — Csáus Izsák vulgo Tâbêkár. Szam. ker. társ. iratai közt. L. Csáusz, Pipádsi, Pipás.

Têbrucsig. Az örmény têbir (դպիր: iródeák, kántor) szóból alakult családnév. Chácshig Têbrucsigján. Erzs. Ker. II. köt. 137 l. 38 t. L. Deák.

Tekerics, a Drágomán család egyik ágának gúnyneve; a դեգերիմ (tekerim) örmény igéből: késedelmező, mulatozó. L. Drágomán.

Temesvári, örményül Temesvárczhi. — Êsztephán Temesvári. Szam. Ker. IV. köt. 321 l. 1857. E család neve Thorosz, mit később a Szultán névvel cserélt fel. A gyergyó-szt-miklósi örmények közül Szultán volt az első — a jelen század elején — ki a temesvári vásárokat felkereste, azért neveztetett Temesvári-nak. L. Dsis-cháthun, Khel, Szultán, Thorosz.

Ternovszki = Ternovi. Ternow (Turnovo) város Bulgáriában. Kihalt család.

Têtmián, a têtum (դդում) örmény szónak sajátitóesetéből (têtmi) képezett családnév: dinnyeárus. Zádig Têtmi. Szam. vár. lev.; régi összeirás. — Zádig Têtmián. Szam. Ker. II. köt. 462 l. aug. 22. Kihalt család. L. Pepinár, Têtum, Têtumdsi.

Têtum örmény szó: dinnye. Zádig Têtum. Szam. H. II. köt. 275 l. 17 t. L. Têtmián, Têtumdsi.

Têtumdsi: dinnyetermesztő, dinnyeárus; têtum örmény szó: tök, uborka, dinnye, törökül kábák (ebből a magyar kabak, kabakos). L. Pepinár, Têtmián, Têtum.

Têzsár. Têzsár és têzsuár (դժուար) örmény szó: nehéz, nehéz beteg. E családnév most nincs használatban. L. Ángár, Betá, Beteg, Betgi, Esztechno, Láphics, Nevelics, Stefánovics.

Thamász. L. Tamás, Tamási, Thomász.

Tháddeus = Tádé, Tádus. Tháddeus sziriai nyelven annyi mint okos. Deodatus Rátz alias Thaddeus. Szam. vár. lev. összeirás. A Rátz család mellékneve. E családnév előfordul Keleten is: Sztephán Thátheoszián. „Mászisz" 1880 márcz. 22. 2569. L. Rátz.

Thákvor, Thákávor (թագաւոր) örmény szó, jelentése: fejedelem, király, császár. A nép thákvor (թագոր) vagy chontikhár (խոնդիքար) szót használ. Danig Thákvor. Szam. Ker. I. köt. 8 l. E családnév előfordul Keleten is: Dikrán Thákvorián. „Árévélkh" 1886. okt. 11. 796 sz. L. Balázs, Chontikhár, Császár, Gáláif, Sáhin, Vászil, Zakariás.

Thárá, örmény szó, jelentése petrezselyem. E gúynév most nincs használatban.

Tháthár, az örményben is használt szó, jelentése: tatár, scithiai, származtiai, meghódított nemzetből való. — Szêhág Tháthár. Szam. Ker. II. köt. 391 l. 41 t. E családnév előfordul Keleten is: Tháthárián. „Mászisz" 1886. márcz. 25. 2572 sz. Kihalt család.

Theodor. L. Álexa, Theodorovics.

Theodorovics, magyar jelentése: Tódorfi. Θεός (Isten) és δῶρον (ajándék) görög szavakból lett a Theodor; vics szláv szó: fi. Theodor: Isten ajándéka = Tivadar, Tódor. — Gregorius Theodorovics. Szam. Ház. II. köt. 40 l. 15 t. A Czêvádzjégh család vezetékneve. Most a Todorovics

alak van használatban. L. Ángszend, Czévádzjégh, Számtartó, Todorovics.

Therbet. Therbieth török szó: emberséges, mívelt, tanult. Dzerig Therbętján. Erzs. Ker. II. köt. 246 l. Therthet = Doczim vértanú ápr. 14. Kihalt család.

Thochor örmény tájszó (Թոչոր): görény. Christophorus Thochor. Szam. vár. lev. 1812—1796 sz. — Lukács Gábor alias Thochor. Szam. vár. lev.; összeirás. — Kápriel Lucae Thochor. Szam. vár. lev. 1835 év. Thochor a Lukács család egyik ágának gúnyneve.

Thodor. Thodor István alias Gál István (helyesen Gál Tódor fia István). Szam. vár. lev. 1804—659 sz. — Nicolaus Thodor alias Simai (Simai Tódor fia Miklós.) Szam. vár. lev.; 1736. évi összeirás. L. Simai.

Thokátzhi: Thokát helységből való (Eudoxia). Ohánnesz Thokátczhi. Erzs. Ker. II. köt. 81 l. 89 t. Kihalt család.

Thomász = Tamás. Gregorius Tomás. Szam. Ház. II. köt. 229 l. 27 t. E családnév előfordul Keleten is: Száhág Thovmászján. „Árévélkh" 1886. szept. 24. 807 sz.

Thorosz. Tódor az örményben: Thorosz, latinul Tharasius. Erzsébetváros on Thorosz = Todorfi. Thorosz, vor mágánuámp gocshi Begidsánkh: Thorosz, ki vezetéknévvel Begidsán-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 23 l. 134 t. — Thorosz, vor mágánuámp gocshi Estrángá. Szam. Ker. I. köt. 66 l. 693 t. L. Begidsán, Bleská, Chêngánosz, Dániel, Dsecshegh, Estrángá, Khel, Kopasz.

Thukcshi, örmény szó, jelentése szőcs. Erzsébetváros on Thukcshi = Iliás. Kájtán Thukcshi. Szam. vár. lev. 1821—765 sz. — Jész Szimon Ászváduri Thukcshu Szimáján (Սիմոն Թուքչուն). Szam. vár. lev. 1779 (1784 évszámmal ellátott skatulyában „kridák"). — Donig Chácshigi ergán Mánugi vêrti Thukcshi: Hosszú-Mánug Kristóf fia Danig, a szőcs. Szam vár. lev. 1789—325 sz. krida. Ezen idézetekből látszik, hogy nehány család szőcs mesterséget űzött. L. Lengyel, Szőcs.

Thumán = Tamás, Tamási. „Tomesk Lukács örményül Thumán (Թումանն) Lukács." Szam. vár. lev. 1806—1232 sz. — 1803-ban: Thumán Lukács és ugyanaz

1804-ben Lucas Tomesk. Szam. vár. lev. Erzsébetváros on Thumán = Zakariás. L. Csonka, Dsurdsovczhi, Hercz, Retezár, Rusz, Tamás, Tamási.

Thurk. Az örmény a „török" öt thurk-nak nevezi. Ánton Thurk. Szam. vár. lev. 1797—42 sz. -- Bedrosz Ántoni Thurkh-i. Szam. Ház. III. köt. 26 l. L. Török, Turcsa.

Tilimb. Thulum perzsa szó: dob (tympanum) és thulumbáz: dobos; ebből lett a tilimb: olaszul tamburino, örményül thêmpgáhár (թմբկահար). Tilimb Chácshig. Szam. Ker. II. köt. 282 l. 8 t. — Chácshig Tilimbján. Szam. Ker. II. köt. 496 l. 81 t. — Christophorus Dávid alias Tilimb. Szam. vár. lev.; összeirás. A Dávid család egyik ága is viselt Tilimb = Dobos nevet. L. Dávid, Dobos, Nikos.

Timár magyar szó. Deodatus Karátsony alias Timár. Szam. vár. lev.: 1775. máj. 5-én tartott tanácsülés jegyzőkönyvéből. — Christophorus Timár Melik nomine. Szam. vár. lev. 1747. — Joannes Timár Bogdán. Több örmény család üzött timár-mesterséget. L. Szurugdsi.

Timisvárczhi = Temesvári. Der-Minász Timisvárczhi miszionár: Minász pap, temesvári misszionarius. Szam. Ház. II. köt. 30 l. 20 t. L. Szultán, Temesvári.

Toder = Tódor, Tivadar. Kirkor Toder-ján. Szam. Ker. I. köt. 185 l. 2053 t. L. Theodor, Theodorovics, Thodor, Todorovics.

Toderás = Tódor. Ághácshá Frênkucz Toderás-ján. Szam. H. II. köt. 151 l. 109 t. L. Chêngánosz, Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goskár, Láth, Láthegoskár, Schuszter, Thorosz.

Toderásfi. Adeodatus Toderásfi vulgo Malombiró, 1789. Szam. Ker. II. köt. 516 l. 111 t. L. Toderás.

Todgyerik (Todjerik) = Tódor. Togyerik János. Szam. vár. lev. 1816. L. Tódor.

Todor. Chácshig Todor-i. Szam. Ker. II. köt. 600 l. 74 t. L. Thodor, Toder.

Todorfi. A Todorfi-ak Szamosújvártt Gogomán-ok voltak. Theodorus Todorfi. Szam. Ház. III. köt. 65 l. 1851 nov. 27. — Chácshig Todorfiján. Szam. Ker. IV. köt. 298 l. 1853. L. Gogomán, Ohánnesz.

Todorovics. Todorovics Michael. Szam. Ker. II. köt. 200 l. 96 t. 1757. — Ohánnesz b. á. Jozsi-i, Todorovicsján (Szigethről). Szam. Ház. III. köt. 6 l. L. Czêvádzjégh, Remundás, Theodorovics.

Tolokán. Tol (գոլ) = tuhl (դոյլ). Tuhl örmény szó: vizmerítő edény, kártyus. A tuhl sajátitóesete tulu (դոյլու). Tulu+chán = Tulukán, Tolokán: a vizhordó emberek feje, főnöke, örményül csêrábéd (չրաբեդ), csêrbéd (չրբեդ), csêrbán (չրբան). Nigol Tolokán. Szam. H. II. köt. 56 l. 28 t. Tologán Miklós. Szam. vár. lev. 1802—1185 sz. — Nicolaus Tullokán. Szam. vár. lev. 1806—1485 sz. Keleten Toluchán.

Tomesk. L. Thumán.

Thompos. Thonthos, thothos, thothosig örmény szavak: kövér, elhizott. L. Akoncz, Kövér.

Totobej. Áthábeg, áthábág, áthábej, áthábejlik török szavak: atyám, atya, fejedelem, királyatya, helyettes király. (L. „Armenia« 1897. évfolyam 4 füzet 100 és 5 füzet 134 lap). — Ripsima Totabej. Szam. Ház. II. köt 228 l. 27 t. 1810. Gyergyóban Totobej Györfi-re (Györgyfi) magyarosította nevét. L. Ábu, Báb, Cheul, Csiky, Fátter, Háruszep, Hávul, Pápai (Popoi), Similovczhi, Somolovczhi.

Tóth. A Bosnách család magyar neve. Tóth Márton kereskedő Bánffi-Hunyadon. L. Bosnách, Kázák, Kovács, Polyák.

Tömlő. A Tumul család nevét Tömlőre magyarosította. Tömlő Joannes. Szam. Ker. III. köt. 360 l. 1818. — Martinus Tumlu. Szam. vár. lev. 1792 141 sz. — Tömlő Gyula nevét Zolnai-ra változtatta. L. Simávon, Tumul, Zolnai.

Török. A Thurkh család magyar neve. Thorosz Turukján. Erzs. Ker. II. köt. 145 l. 68 t. L. Thurk, Turcsa, Unán.

Törős, magyar szó. Marosán Tivadar, ki az irói pályán működött, nevét Törősre magyarosította L. Marosán.

Trásztádsi. Traiştă román szó: tarisnya, trásztádsi (dsi török képző): tarisnyaárus, tarisnyás. Trásztádsi Chutlubej. Szam. H. II. köt. 2 l. 32 t. — Trásztádsi Ászvádur Iláchácz ergêren: Lengyel(országi) Trásztádsi Bogdán. Szam. H. II. köt. 43 l. 88 t. A Trásztádsi család

Lengyelországból jött be. — Ánton Liczidur Trásztádsun. Szam. Ker. II. köt. 297 l. 170 t. A Liczidur a Trasztádsi család gúnyneve. — Trásztádsi Chárib Dzárugên. Szam. H. II. köt. 47 l. 62 t. — Ávedikh mágánuámp Trásztádsi. Szam. Ker. I. köt. 17 l. 45 t. A Trásztádsi család vezetékneve Donogán. Bêszágéczhi êz Ávedikhên Donogáni Trásztádsin: Megeskettem Trásztádsi-Donogán Ávedikhet. Szam. Ház. II. köt. 13 l. 102 t. L. Chárib, Donogán, Hêbás, Leon, Liczidur, Macskási, Tarisnyás.

Troncski = Troságir. Troságir (դրոշակիր) örmény szó: zászlós, zászlótartó, (Zászlófi), signifer, vexillifer, törökül bájráchdár. Jelentékeny nagy család volt Árság örmény király és nagy Szent-Nerszesz idejében. Az Esztegár család örmény neve. Bárchudár, Esztegár (Sztegár), Toderás, Troságir, Zászlófi egy család. L. ezeket. A Troncski családnév most nincs használatban.

Tuchtár. Tuszdêr (դուստր) örmény szó: leány, németül Tochter, szánszkrit nyelven: tuchtár, görögül θυγάτηρ, perzsául ducht, docht, duchter, dochter. Joannes Tuchtár. Szam. vár. lev. 1822—1968 sz. — Tuchtár Danig idevaló, de Zilahon lakó kereskedő. Szam. vár. lev. 1809—361 sz. — Zilahi kereskedő vagyis Moldován József. A szam. keresk. társ. 1826. évi iratai közt. A Moldován család egyik ága Tuchtár vezetéknevet viselt. E családnév most nincs használatban. L. Moldován.

Tucsig = Tücsek, Chácskhó, Hácsko, Hácskuj. Joannes Karátson alias Tutsik. Szam. vár. lev. 1803—731 sz. Tutsig, a Chácshig (Kristóf) elferdített alakja. Kristóf Tucsigján. Szam. Ház. III. köt. 46 l. — Ánton Chácsko-i Tucsigján. Szam. Ház. II. köt. 110 l. febr. 11. Tucsig = Hácsko. L. Hácsko,Hácskuj.

Tukmáds. A hazai örmény a laskának (leves) egyik nemét nevezi Tukmáds-nak. A Kristóffi család gúnyneve. L. Kristóffi, Lukácsfi.

Tul (դուլ) örmény szó: nyugalom, pihenés. A Pál (Boghosz) család örmény neve. L. Boghosz, Pál.

Tulburá, román szó: zavaros, haragos. Tulburá Chácshig. Szam. H. II. köt. 52 l. 5 t. Gúnynév. Kihalt család.

Tuluk. Tulok magyar szó. — Moldován alias Tuluk-i Szárkisz, civis localis. Szam. vár. lev. 1806—1299 sz. A Tulok (Tuluk) gúnynév most nincs használatban. L. Moldován.

Tumul (Tumlu). Tumul arab szó: vétkes, hibás, lázadó, hitehagyott; egyjelentésű a „pribég" szóval. A Tumul-ak (Tumlu-ak) Tömlőre magyarositották nevöket. — Szimon Tumlu-i. Szam. H. II. köt. 44 l. 21 t. L. Pribág, Simávon, Tömlő.

Turcsa. A románban „Turci'a": Törökország. Turcsa, a Török (Thurkh) család román neve. Turcsá Lukács. Szam. Ker. II. köt. 580 l. — Mêgêrdéczhi êz Szimonin vêrtin jév ánun têránkh Hágop Turcsá-inê: Megkereszteltem Simonnak a fiát és (Turcsa) Jakab nevet adtam neki. Szam. Ker. I. köt. 52 l. 488 t. A Turcsa (Török) család vezetékneve Simon. — Turcsa alias Jásik József. Szam. vár. lev. 1852. A Turcsa család egyik ága Jásik nevet (gúnynév) is visel. — Joannes Turcsa (Gábrus). Szam. vár lev. 1858. E család egyik ága Hofer (gúny) nevet is visel. L. Bihul, Estrángá, Esved, Gábrus, Gárász, Jásik, Thurk, Török.

Turdea = Tordai. Thorosz Turdeáji. Szam. Ker. II. köt. 125 l. Ohánnesz Dsurdsovczhi, vornor Turdán bolt uni: Gyergyai János, kinek Tordán boltja van. Szam. Ház II. köt. 172 l. jan. 10. A Turdea család vezetékneve Gyergyai. E családnév most nincs használatban.

Turk. Az örmény a török-öt turk-, thurkhnak nevezi. L. Thurkh, Török, Turcsa.

Tukmáds. Tukmáds örmény szó: „churut"-tal főzött laska-leves. A Lukácsfi család gúnyneve. L. Lukácsfi.

Tütsek, a Tucsig másik alakja. Tütsek Anna irónő. L. Chácsko, Hácsko (Hácskuj, Hácskul), Tucsig.

Tűzes, a Szájká családnév magyar forditása. Czetz Emanuel pap így irja: Cajetanus „Tizes." Szam. Ker. III. köt. 379 l. 141 t. Igy is fordul elő Tuzes, Tiuzes. Káluszd Tüzes. Szam. Ház. II. köt. 222 l. 2 t. — Gratianus Tűzes. Szam. Ház. III. köt. 54 l. — Cajetanus Tüzes alias Luka. Szam. vár. lev. 1813—21 sz. A Tűzes család vezetékneve Lukács (Luká). L. Cshámák, Luká, Lukács, **Szájká.**

U.

Ulián. Ul, ulig (ուլ, ուլիկ) örmény szó: gödölye, gidó; görögül αἰγίδιον (v. ö. gidó). Toder Uliáni. Szam. vár. lev. 1768 (Gyergyó-Szt-Miklósról). Gyergyai Ulyán máskép Keresztes István. Szam. vár. lev. 1811—306 sz. Ulián = Keresztes. Az Áki, Bocshig, Fark, Gyergyai, Kepri (Káprikodá). A Keresztes család örmény vezetékneve Ulián. L. ezeket, és Hulián, Lulián.

Unán. Unájn (ունայն) örmény szó: szegény, üres. Thorosz Unán-i ájszinkhên Török (դիուրիուզ). Egy erzsébetvárosi régi oklevélből. Unán, a Török család gúnyneve. L. Török.

Urmánczhi: Urmia (Perzsia) helységből való. Iláchácz jergêri Michael Krikori Urmánczián: Lengyelországi (itt laktak utoljára az Urmánczhi-ak, mielőtt e hazarészbe beköltöztek) Urmánczhi Gergely fia. Szam. Ker. II. köt. 636 l. 31 t. 1786 év. Michael Urmánczhi ilách: Lengyel-Urmánczhi Mihály (itt a „Lengyel" az ország helyett áll). Szam. Ker. II. köt. 658 l. 117 t. — Urmánczi Mihály, ki 1790 decz. 10-én jött Kuthi-ból Szamosújvárra lakozni, előmutatott egy örmény keresztlevelet, mit Mosoro Sámuel kuthi-i örmény szertartású prépost állított ki 1788. decz. 31-én. A keresztlevél őt nem Urmánczi-nak, hanem Romáskán-nak nevezi. — Michael Urmánczi alias Romáskán. Szam. vár. lev. 1793—373 sz. jegyzőkönyv. Az Urmánczi család vezetékneve Romáskán. A Romáskán család Lengyelországban (újabb időben) bárói rangra emelkedett. Báró Romáskán volt lembergi örmény kath. érsek a bécsi „Urak-házá"-nak üléseiben mindig részt vett. — Egy Szucsávában 1806. szept. 24-én kiállitott és Szamosújvárra küldött német nyelvű bizonyitvány aláirása ez: Անտրիաշ Ուրմանցուն վկայ այս բանիս (Ándriás Urmánczun vêgáh ájsz pánisz: Urmánczi András tanú ebben a dologban) és közvetlenül ez alatt: heisz Andriesch Romaschkan (az az Romáskán András). Szam. vár. lev. 1806—1161 sz. L. Ászvádur, Bogdán, Nevelics, Persián, Perziáczhi, Placsintár, Romáskán, Simávon, Szongott.

Ursul román szó: medve. Ursul Márton. Szam. vár. lev. 1830. — „Ursul Vártán" és mellette örményül:

Vártán Donogán-i. Szam. vár. 1736. évi összeirás. Ursul a Donogán család gúnyneve. L. Donogán.

Uszep = Uszepián = Józseffi, Joseffi. L. Jósef, Józseffi.

Uszkátul. Uscat román szó: szikkadt, száraz, sovány; uszkátul: a sovány. Sztephán Uszkátul-ján. Szam. templom iratai közt. Gúnynév. Uszkátul ellentéte a Kövérnek. L. Dobribán, Erszényes, Pungucz.

V.

Vastag, magyar szó. Emanuel Vastag Gergely, Josephus Vastag Gergely, Gregorius Vastag Gergely (az az Vastag Gergely fiai: Emanuel, József, Gergely). Szam. vár. lev. 1776 évi összeirás. — Êszthephán Hászt Kirkori áj(szinkhên) Vêrdzárján: Vastag Gergely fia István az az Verdzár. Szam. vár. lev. Karátsonyi Bogdán szamosújvári főbiró 1765. aug. 1-én kelt örmény nyelvű leveléből. A Vastag (Hászt) család vezetékneve Verzár. L. Ámbur, Erős, Hászt, Kirkor, Máxin, Verzár.

Vákár, a román vacariu: marhakereskedő, tehenész (a ki teheneket tart a végett, hogy azok tejének és ebből készitett vajnak, turónak, sajtnak eladásából hasznot, nyereséget huzzon). Armentarius, örményül ánteort (անդեռոց.) Ágopsáh Vákár. Szam. H. II. köt. 159 l. 127 t.

Vártán, örmény szó, a várt (վարդ): rózsa szóból van alakítva. Ászvádur Vártán. Szam. Ker. II. köt. 309 l. 119 t. — Vártán mágánuámp Czetz: Vártán vezetékneve Czetz. Szam. Ker. I. köt. 10 l. Vártán volt a híres Mámigonián hadvezér, kinek a perzsák ellen folytatott hősi háborúja „Vártán-féle háború“ név alatt ismeretes az örmény történelemben. E háborút igen szépen irta meg Elisaeus ámáduni örmény püspök, kinek jeles munkáját Neumann ármenista egyetemi tanár következő czím alatt angol nyelvre is lefordította: The History of Vartan, and of the Battle of the Armenians: Containing an Account of the religious Wars between the Persians and Armenians; by Elisaeus bishop, of the Amadusians. Translated from the Armenian by C. F. Neumann London. (Azaz: Vártánnak és az örmény háborúnak története, mely tudósitást foglal

magában a vallásos hadakról a perzsák és örmények között. Irta Elisaeus, ámáduni püspök, örményből fordította Neumann. E munkát magyarul Horvát István ismertette. Tudományos gyüjtemény. 1835. 7-dik kötet). E családnév előfordul Keleten is: Mánug Vártánián. „Árévélkh“ 1886. aug. 9. 768. L. Cshicsság, Flora, Észtêzsár, Vertán, Virág.

Vártábéd (վարդապետ) örmény szó: doctor. Szdephán Vártábédin áchpárê. Szam. vár. lev. régi összeirás. Szákó Vártábédi. Ugyanott. Kihalt család.

Várte, a várt (rózsa) örmény szóból képzett családnév. Krikor Vázán-Várte, Futó-Várte Gergely. L. Fugá, Fugulyán, Vártus, Vázán, Vertán.

Várteresz. Várt (վարդ: rózsa) és erész (երես: arcz) örmény szavak-ból. Várteresz, Vártereszián = Rózsaarczú. Chácshig Vártereszján. Szam. H. I. köt. 11 l. 203 t. — Chuvánt gin Vártereszi Mêrzáján: Merza-Várteresz felesége Chuvánt. Szam. vár. lev. A Merza család vezetékneve Várterész. — Chácshig Vártereszi Floráján. Szam. keresk. társ. iratai közt. L. Flora, Gyergyai, Merza.

Vártig (Vártigián) örmény szó; rózsácska, kis rózsa. Jákub Vártigján. Szam. Ker. II. köt. 1 l. 5 t. E családnév most nincs használatban. L. Páskul.

Vártus örmény szó = Várte, Vártig. Ászvádur Vártus. Szam. vár. lev. 1799. L. Vártán, Várte, Vertán.

Vásárbiró, magyar szó. Mánug Vásárbirov. Szam. Ker. II. köt. 334 l. 93 t. — Vásár-Birov Krikor. Szam. Ker. I. köt. 66 l. 696 t. L. Dámghádsi.

Vázán, vázém (futok) örmény igéből alakitott szó. Ászvádur Vázán Fugái: Futós Adeodat. Szam. Ker. II. köt. 224 l. 93 t. Itt a „Fugá“ a „Vázán“ (örmény futó, futós) egyjelentésű magyarázója, mely a latin fuga (fugio) szótól kölcsönzött román fugatoriunak rövidebb alakja. L. Fugá, Fugulyán, Futár, Megrán.

Vászil (Vászilián) nem a román Vasilie, hanem Basilius, Blasius, Vlasius után alakitott név. Szent-Balázs, a torok-bajok védszentje Örményországnak Szebászte városában élt. L. Szentek Élete, irta Zalka János, I. rész 178 l. Vászil nevű örmény királyunk is volt. A Vászil-ok

neveiket Lászlófi-ra magyarosították. „Theodorus Vászil“ és mellette örményül: Thorosz Goskár. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. A Goskár család egyik ága Vászil. L. Balázs, Chontikár, Császár, Czánki, Gáláif, Sáhin, Thákvor.

Vászlovszki. Váslui helység a volt Moldovában a Birlát mellett. Hágopin vêrtin Váslovczhunê. Szam. Ker. I. köt. 52 l. 492 t. — Gádárine Váslovczkián. Szam. Ker. IV. köt. 282 l. — Ohánnesz Mánugi Váslovczhu Szipvizen: Váslu-i (Vászlovszki) Mánug fia János. A csikszépvizi főbirónak 1769. máj. 25-én kelt örmény leveléből. (A biró így irta alá nevét: Ակոբ ընդ Լիմոյի եկեղեցեան եւ պիրոյ սիբգիզու հայոց։ Ágop Êsztechnoi jégéghéczpán jév birov Szipkizu Hájocz: Zakariás Jakab főgondnok és a szépvizi örmények birája.) A Vászlovszki család vezetékneve Mánug. L. Ágopsa, Mánug.

Veres a Gármir magyar forditása. János Veres (örmény betűkkel: Եանոշ Վերէս). Szam. vár. lev. 1737. L. Gármir, Piros, Roska, Roth.

Vêrpián. L. Árvai.

Vertán örmény szó; a Vártán másik alakja. Dondon Vertán. Szam. vár. lev. 1766. Hazánkban a Vertán-ok között kitünt a kunágotai Vertán András. (Kunágota, puszta Csanádmegyében.) Praedii Kunágota subarendator Stephanus Vártán. Szam. vár. lev. 1805—1094 sz. Lukács Vertán alias Dumitru. Szam. vár. lev.; összeirás. — Christophorus Vertán alias Káterev. Szam. vár. lev.; összeirás. L. Csoribán, Dumitru, Gud, Káterev, Káttero, Pátrubán.

Vêrtênucz. Vertán+ucz = kis Vertán. Vertán örmény szó, uc román kicsinyitő szócska. János Vêrtênucz. Szam. Ker. IV. köt. 190 l. — Ánton Vártáni Vêrtênuczján. Szam. Ház. III. köt. 49 l. L. Vártán, Vertán.

Verváisz. Az Esztegár-ok azon ága, melyből Mánási (orvos Szamosújvártt 1847) felesége származott, Verváisznak is nevezteteett (a német „Wer weisz“ ki tudja? szavakból). Szam. Ker. IV. köt. 256 l. — B. Der-Vártán Korbulián bêszágécz êz ághácshá Miklus Mánási-n ênt

Káticzá-in ághácshá Lukács-in Êsztêgárián: Korbuly Vártán pap megeskette Mánási Miklóst Katiczával, Esztegár Lukács ur leányával. Szam. Ház. III. köt. 50 l. 1842. máj. 10. Az Esztegár család egyik ágát Verváisz-nak is nevezték. L. Esztegár.

Verzár (Verzereszki, Verzureskul). Verzáriu román szó, jelentése: laboda és káposztalevéllel (a románban = varza) töltött placsinta. Ghugász Szdephánián Vêrdzêreskul: Verzár-Sztephánián Lukács. Szam. H. II. köt. 1 l. — Vártán Sztepháni Vêrdzárján: Verzár István fia Vártán. Szam. H. II. köt. 20 l. 452 t. — Ávárkhjérecz, kérhárkéli Der-Ghugász Szdéphánián Vêrdzêreskul szurp ászduádzápánuthián vártábéd (Ստեփանոս վերզարեսկիւլ Տէր-Ղուկասայ Սուրբ աստուածամարեան վարդապետ: Esperes-plebános Verzereskul-Stephánian Lukács, a theologia doctora. Szam. Ház. II. köt. 1 l. 1742. A Verzár család vezetékneve Stefánián (Stefánovics = Istvánfi). — Crida Stephani nepotis Verzár alias Bogdánffi. Szam. vár. lev 1766—100 sz. — Stephanus Bogdány alias Verzár. Szam. vár. lev. 1774. évi márcz. 1-én kelt jegyzőkönyvből. A Bogdánffy és Verzár egy család. — Stephanus Verzár alias Vastag. Stephanus Bogdány nomine Verzariorum. Szam. vár. lev. 1766—36 sz. Civis armenopolitanus Stephanus Verzár alias Bogdány dictus. Szam. vár. lev. 1766—45 sz. L. Bogdánfi, Hászt, Kirkor, Stefánián, Stefánovics, Vastag.

Viddinczhi: Viddin-i. Viddin város Bulgariában. Ohánnesz, Szárkisz Viddinczhun vêrtin. Szam. Ház. II. köt. 162 l. 52 t. Kihalt család.

Vikol. Az örmény vik (վիկ) szónak jelentése: erő (a latinban: vis, vigor), oltalom, fegyver, paizs (Jupiter paizsa); a román ul: az, a. Vik-ul: a paizs = Egidius, Egyed. Vikol János dr. az erzsébetvárosi államgymn. igazgatója.

Virág, a Cshicshágián család magyar neve. Lucas Virág (zárójelben Florja). Szam. Ház. III. köt. 63 l. 1851. jan. 16. L. Cshicshágián, Flora, Gulin, Vártán, Várteresz, Zachariás.

Voith, lengyel-orosz nyelven „falubiró"-t (Dorfrichter), községbirót, főbirót jelent. A lengyelországi örmények világi

elöljárójukat „voith"-nak nevezték. — Iláchin Voithekh-in tuszdrên: Lengyel-Voith leánya. Szam. H. II. köt. 37 l. 4 t. 1749. jan. 13. — Voithekh-in iláchin ginn: Lengyel-Voith felesége. Szam. H. II. köt. 37 l. 5 t. A Voith család Lengyelországból jött be, azért neveztetik Lengyel-nek is. Jósika Miklós is „Két élet" czimü regényében (II. köt. 33, 35, 37 l.) tesz említést egy „Szécsi Vojt"-ról. — Mánugián mágánuámp Voith: Mánug vezetéknévvel Voith. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714. aug. 17. A Voith-ok Mánug-ok. A Voith következő alakokban fordul elő: Voithekh ilách: Lengyelországi Voith. Szam. Ker. II. köt. 61 l. 589 t. — Vajth. Szam. Ker. II. köt. 159 l. 4 t. Voith (ezt az írmodort használják a Voith-ok most); Káringetz pap, II. 677 l. 12 t. alatt így ir: Christ. Vójit; de ugyanaz II. 680 lapon 59 t. alatt: Voit. Korbul Simon pap 1800-ban máj. 29-én III. köt. 16. l. 64 t. alatt: Vártán Voeith. 1747-ben a stanislavopoli (Lengyelország) örmények irásban segélyt kérnek városunktól templomuk számára. Az örmény főbiró így irta nevét a kérvény alá: Christoph. Jakubovics wojt stanislavopolitanus. Szam. vár. lev. 1747 iratai közt. Stanislavovból (Stanislavopolis, Lengyelország) 1734. jan. 6-án a szamosújvári főbiróhoz Simay Gergelyhez irott örmény levél aláirása ez: Jész Toder Kirkori, vojth héd jértveál jergodászán tádávoráczhêsz: Én Gergely Tódor voith (főbiró) esküdt tizenkét birótársammal (senator) együtt. — Gházár Gházárián voithin vêrtin: Lázár Lázárnak, a főbirónak fia. Szam. Ker. I. köt. 119 l. 1745 t. Ebből az idézetből látszik, hogy az örmények főbirájukat időnként különböző családokból választották; de csak a Mánug család cserélte fel vezetéknevét az állást jelző voith névvel. Mindazok kik főbirói hivatalt viseltek, családi neveik mellé mindig oda irták kis *v* betűvel a voith szót is; ellenben a Mánug család csak a Voith nevet kezdette használni. L. Ákoncz, Lázár, Málikh, Mánug, Petul.

Volf, a káhl (գայլ) örmény szónak német neve, jelent farkast. Hovszeph Bulgár Volf. Erzs. Ker. II. köt. 106 l. 23 t. A Bulgár, Farkas, Káhl, Lupul, Volf, (Bosnyák, Polyák, Tóth) egy család. E család vezetékneve Ázbej,

de mivel Bulgariából jött — Bulgár-nak is neveztetik. L. Ázbej, Farkas, Káhl, Lupul.

Z.

Záblu, Izabella-ból alakitott szó. Mánug Zábluinê: Záblu (Isabella) fia Emanuel. Szam. Ker. I. köt. 110 l. 1041 t. Záblu alias Balta. Szam. vár. lev. 1755. A Balta család egyik ága, anyjukról Isabelláról Záblu-nak neveztetett. A Záblu családnév most nincs használatban. L. Balta.

Zábulik. A török szábunlámák szóból, melynek jelentése: szappannal mosni, alakult a Zábulik családnév. A Szábondsi (Szappanyos) családnévnek elferdített alakja. — Christophorus Szábulik. Szam. Ház. II. köt. 136 l. 2 t. — Zábulig Danig. Szam. H. II. köt. 67 l. 268 t. — Luszig Zábulikh. Szam. H. II. köt. 28 l. 573 t. — Szimon Záblikh-i. A szam. timártársulat 1773 évi iratai közt. — András Simon alias Zábulik. Szam. vár. lev. 1736 évi összeirás. — Christoph Ándoni alias Zábulik. Ugyanott. A Simon és Ándon család egy-egy ágát, mivel szappant árultak, Zábulik-nak nevezték. Zábulik Antal fia Bogdán (Szamosújvártt) Pápêd Bodgánnak is neveztetett, 1856. IV. köt. 316 l. L. Ándon, Jákobi, Pápêd, Simon, Szapanár, Szábondsi, Szappanyos.

Zachariás, bibliai név, jelentése: Istenre gondoló. Ánton Zachariás-i. Szam. Ház. III. köt. 24 l. 1832. — Stephanus Zachariás alias Herczeg. Szam. vár. lev.; összeirás. — Zacharias alias Hornoj János. A szam. keresk. társ. 1824 évi iratai közt. A Zachariás család egyik ága Szamosújvártt Herczegnek, másik Hornoj-nak is neveztetett. Záchno = Zachariás. L. Ánieczhi, Chontikhár, Császár, Dájbukát, Gul, Hornoj, Misug, Thákvor, Zádig.

Záchno = Zachariás. L. Zachariás.

Záchovszki, Záchno = Zachar, Zakar, Zachariás. Gyergyó-Szent-Miklóson Záchno = Záchofi. L. Zachariás.

Zádig, örmény szó (zádél, ázádél, szabadit igéből), jelentése menekülés, szabadulás, a zsidók kiszabadulásának ünnepe Egyptomból, húsvéti bárány, Krisztus fel-

támadása, a feltámadás ünnepe: húsvét. L. Gulín, Háruthiun, Pászákász, Zachar, Zachariás.

Zárog, a Dzárug, Dzerig elferdített alakja. Szam. vár. lev. 1819. L. Dzárug, Zerich.

Zártun, örmény szó, jelentése: éber, ébren. L. Gergely.

Záruch = Dzárug. Záruch Antal. Szam. vár. lev. 1764.

Záruq, a Dzárug rövidebb alakja. L. Dzárug, Zerich.

Zászlófi. L. Troncski alatt „Troságir."

Zeffer. L. Szefer.

Zerich = Dzerig, öreg Simeon L. Dzerig, Simeon.

Zerif (Zárif) arab szó: szép, jó, kellemes, csinos. L. Csinás, Czifra, Dzerig, Mêndrul, Pribág, Sirin.

Zilihdár, perzsa szó: harczos, katona. Zilifdár oghlu (török oghul: fi) Minász volt a hazai örmények első püspöke. L. Ástá, Dsigár, Katona, Kátán, Osztián Szefer, Szilidár.

Zoruthiun, örmény szó, jelentése: hadsereg, katona. L. Dsigár, Katona, Osztián, Szefer, Szilidár, Zilihdár.

Zugráv. A görög ζωγράφος (képiró, géntánákir: կենդանագիր) szóból csinált a román: zugráv-t. Zugráv az örmény Náschárár román forditása. L. Gárdsthév, Kip, Nágo, Náschárár, Nikos, Pap (Der-Márdirosz), Piktor.

Zuhál, arab szó: bolygó csillag, Kronosz. L. Bokor, Csillag, Hurmuz, Nuridsán.

Zsákotá. Zakota magyar szó: allerlei Zeug. Hágop mágánuámp Zsákotá. Szam. Ker. I. köt. 3 l. L. Ágop, Hágop.

Zsombori. L. Kovrig, Sombori.

Zsorá. Zor, (զոր, զորի) örmény szó: katona, harczos = Marczel. L. Ámbur, Dsigár, Katona, Osztián, Szefer, Szilidár.

Zsumerd. L. Bogdánfi, Dsumerd-ián.

II. A hazai örmények keresztnevei.

A latin egyházban csak a püspök bérmál; az örmény pap keresztelés alkalmával feladja a bérmálás szentségét is. 1850-ig csak az alább közölt keresztneveket használták az örmények; de az ötvenes évek óta más keresztény

keresztneveket is adnak az örmény gyermekeknek. Sőt még olyan kereszt- és bérmaneveket is találunk közöttünk, melyek a martyrologiumban nincsenek meg (Árpád, Zoltán, Léda...). Van a lejebb látható keresztnevek között nehány olyan keresztnév, melyek az örmény nemzet sajátos alkotásai (Minász, Vártán...). A többi keresztneveket, az örmény úgy tekintette, mint nemzetközi fogalmakat, a melyeket a maga módja szerint alakított át; ezen, a nyelvtörténetben kifejlődött alakokhoz aztán hagyományosan ragaszkodott is a legújabb időkig. A reánk szállott nevek közt vannak olyanok, a melyeket még a Hájg-dynastia idejében is használták (Ádám, Ábel...); az Arsacidák alatt perzsa nevekkel is éltek őseink (Choszrov, Árdásir...); a Pákráduni-házból származott királyok idejéből valók az arab nevek, a Rupenisták korában már európai (nyugati) nevekre is keresztelik az örmények gyermekeiket (Leon, Izabella...). Azután a vándorlás ideje alatt felvesznek tatár, georgiai, török, szláv, lengyel, román stb. neveket. Legtöbb keresztnév helyettesítése lehetetlen; mert a leggyakrabban használt keresztnevek már minden nemzet nyelvében nemzeti alakot öltöttek. Némely keresztnevet azért nem lehet lefordítani, mert nincs jelentése. A keresztnevek helyettesítésében hibák is fordultak elő: így helyettesítették apáink a Káluszd-ot (Adventor) — Farkassal (Wolfgangus), a Vártán-t Mártonnal, a Mánug-ot szintén Mártonnal, az Ámirá-t Imrével, a Danig-ot Dániellel, a Mennás-t (Minász) Michaellel, a Thorosz-t Tódorral...

I. Finevek:

Ábel: a siró; a héber abol (sirni) szóból.

Ábkár (Ábágár), az örmény ávák ájr (աւագ այր: vitéz férfiú) szavakból.

Ábrahám: kiváló atya; a héber ab (atya) és rám (kiváló) szavakból.

Ádálbert: fényes nemességből való; a német edel (nemes) és berth (fényes) szavakból.

Ádám: ember; héber szó.

Ágop (Jakab) héber szó: a csaló.

Ágopsáh: Jakab-úr (sáh perzsa szó: ur).

Ágoston: becsületben gazdag, a latin augustinusból.

Álbert = Ádálbert: fényes nemességből való. L. Ádálbert.

Álexa (Elek): az óltalmazó, a görög ἀλέξω-ból.

Áloziosz (Aloiziosz, Alajos) = Ludvig, a hlud (dicsőség, hír) és wic (harcz) szavakból: der Kriegberühmte, harczban híres.

Ámirá: fejedelem, a perzsa emir szóból.

Ándreász: a bátor, a görög ἀνδρεῖος-ból.

Ángszend (Auxentius): a növekedő, a latin augeo mult idejéből (auxi).

Ánton: a megbecsülhetlen, a latin Antoniusból.

Ántonás: Antalos. L. Ánton.

Árákhél: apostol, az örmény árákhéál (արաքեալ: hírküldér) szóból.

Árisztágesz: a legjobb, a görög ἀγαθὸς felsőfokából (ἄριστος ottimo, prestantissimo, eccellente).

Ászlán: oroszlán-szivű vitéz, bátor, az arab árszlán (oroszlán) szóból.

Ászvádur (Bogdán, Adeodatus): Isten adta, az örmény Ászduádz (Աստուած: Isten) és dál (տալ: adni) szavakból.

Áthánásziosz: a halhatatlan, a görög ἀθάνατος szóból.

Áván: nagy, az örmény ávák (աւագ: fő, nagy, nemes) szóból.

Ávedikh: üdvözlet, az örmény ávedikh (աւետիք) szóból.

Ávedum: annuntiatio, jelentés, híradás, az örmény ávedum (աւետում) szóból.

Ázbej: Fülöp, az örmény ászbéd (ասպետ: lovag, eques, cavalliere) szóból.

Bághdászár: Boldizsár; babyloni nyelven: Bál kincse.

Bedros: Péter, a görög πέτρα (kő, szikla) szóból.

Bernárdinosz (Bernát): erős mint a medve, az ó-német beer (medve) és hart (erős) szavakból. L. Ursul.

Blágá (Benedek, Benedictus): áldott, a szláv blaga szóból.

Bogdán (Adeodatus): Isten adta, a szláv Bog (Isten) és dán (adni) szókból.

Boghigárposz (Polykárp): gyümölcshozó, termékeny, a görög πολύκαρπος (che produce molti frutti, fruttuoso) szóból.

Boghosz: Pál. L. a vezetéknevek között Pál.

Chácshádur. L. jelentését a vezetéknevek között.

Chácshig. L. jelentését a vezetéknevek között.

Chácsko. L. jelentését a vezetéknevek között.

Chálig, az örmény kálig (գայլի) elferdített alakja: kis farkas = Lupus, Volfgáng.

Cházár = Lázár. L. a vezetéknevek között Lázár.

Chêngánosz = Longinus, a latin longus (hosszú) szóból.

Dániel. L. jelentését a vezetéknevek között.

Dêlbej. L. Edelbej.

Dionysiosz = Dénes, a görög Διονύσιος (Bacchus papja) szóból.

Dominikosz = Domonkos. L. jelentését a vezetéknevek között.

Donovák. L. jelentését a vezetéknevek között.

Dumitru. L. jelentését a vezetéknevek között.

Dzárug, a Dzerig elferdített alakja = Simon. L. Dzerig.

Dzerig, az örmény dzér (ծեր) szó: öreg, senex, senior; a bibliai öreg Simeon helyett használtatik.

Edelbej = Adalbert. L. Adalbert.

Efrem, héber szó: termékeny. L. Boghigárposz.

Eghiá, héber szó: hatalmas úr.

Eliás. L. Eghia.

Elizeus, héber szó: Isten szabaditása.

Emanuel. L. jelentését a vezetéknevek között.

Emericus = Henricus. Henrik: hatalmas házból való; heim ó-német szó: ház és rich: hatalmas.

Erazmus: szeretetreméltó, a görög ἔρως (szeretet, Amor) szóból.

Eugen = Jenő; a görög εὐγενής (nemes) szóból.

Ferencz. L. jelentését a vezetéknevek között.

Fidur. L. jelentését a vezetéknevek között.

Filipposz = Fülöp: lókedvelő, amatore de' cavalli, a görög φίλιππος szóból.

Frênkucz. L. jelentését a vezetéknevek között.

Gábor. L. Gábris.

Gábris = Gábor. L. Gábor név jelentését a vezetéknevek között.

Gárábéd. L. jelentését a vezetéknevek között.

Gergel. L. jelentését a vezetéknevek között.

Geghemesz = Clemens (Kelemen). Clemens latin szó: kegyes.

Gêghementosz = Clemens: a kegyes.

Ghugász = Lukács. L. jelentését a vezetéknevek között.

Girágosz. L. jelentését a vezetéknevek között.

Guláf, a guláb perzsa szóból: rózsaviz, aqua rosacea.

Gurneliosz = Kornel: szarúszilárd, Hornfest, a latin cornu szóból.

Hágopsá. L. jelentését a vezetéknevek között.

Hákubás = Jakabos; az ás a magyar as, os, es, ös képző román alakja. L. Jakab jelentését a vezetéknevek között.

Hánig = Jánoska. L. Hohánnesz (Ohánnesz = János) jelentését a vezetéknevek között.

Hánko = Jankó, János. L. jelentését a vezetéknevek között.

Háruthiun = Páskál, Páskul, Páskuly. L. Háruthiun jelentését a vezetéknevek között.

Hoszep = József. L. József jelentését a vezetéknevek között.

Hovágim = Joachim. L. Joachim jelentését a vezetéknevek között.

Huszdineáh = Jusztinián, a latin justus: igazságos szóból.

Huszig = Hesychius, a görög ἥσυχος (csendes, hallgatag, tranquillo, quieto, silente) szóból.

Ignácz: tűzes, a latin ignisből.

Imre. L. Emericus.

Iszáhág = Izsák. L. Izsák jelentését a vezetéknevek között.

Iszáj. L. jelentését a vezetéknevek között.

Jákub = Jakab. L. Jakab jelentését a vezetéknevek között.

János. L. jelentését a vezetéknevek között.

Jolbe, Jolbej. L. Ádálbert, Albert.

Kajtán (Káetán, Kájtán), az Adeodat, Bogdán helyettesítője.

Káetán = Kajtán. L. Kajtán.

Kákicz (Kákig) örmény keresztnév; nem lehet lefordítani, mert nincs jelentése.

Káluszd. L. jelentését a vezetéknevek között.

Káprél = Gábor. L. Gábris.

Kápriel = Gábor. L. Gábris, Káprél.

Károly: férfias, vitéz, az ó-német karle szóból.

Keork = György. L. György jelentését a vezetéknevek között.

Kirkor = Gergely. L. Gergely jelentését a vezetéknevek között.

Kirkos, a Kirko(r)s(áh) rövidebb alakja. L. Kirkorsáh.

Kirkosáh, a Kirko(r)sáh másik alakja. L. Kirkos, Kirkorsáh.

Kirkorsáh = Gergely-úr. L. jelentését a vezetéknevek között.

Kivork. L. Keork.

Krecsun = Gratianus (Karácson). Graczián: a kegyes, a latin gratia-ból. L. Krecsun a vezetéknevek között.

Krikor = Gergely. L. Krikor a vezetéknevek között.

Kristóf. L. jelentését a vezetéknevek között.

Krisztá, a Kristóf román alakja. L. Kristóf.

Kriszdoszdur. L. jelentését a vezetéknevek között.

Kriszdáfor = Kristóf, a görög χριστοφόρος: Krisztusthordozó szóból.

Ládiszlávosz = Ladislaus, László: dicsőséges, a szláv vlada (hat, het) és slas (fény) szóból. A lengyel-szláv Vladislausból csináltak a magyar történelemirók: Ulászló-t.

Longinus: hosszú, a latin longusból. L. Chêngánosz.

Lorenczíosz = Lörincz, Laurencius: babérkoszorús, babérhordozó, Lorbeerträger, a latin laurus (borostyán, babér) szóból.

Lukács. L. jelentését a vezetéknevek között.

Luszig, az örmény lujsz (լույս: fény, világosság) szóból = Lukács. Sokan a Luszig nevet Luszávoricsh (Illuminator) értelemben is használják.

Mádáthiá, héber szó: az Úr ajándéka = Theodor, Tódor.

Máxim, az Auxentius, Oxendius elferdített örmény alakja. L. Aüxentius a vezetéknevek között.

Mámul: csinált, az arab m'amul szóból.

Mánug = Emanuel. L. Mánug (Emanuel) a vezetéknevek között.

Marczell: ifjú harczos, a latin mars szóból.

Márdirosz = Márton: Krisztus tanúja, vértanú, a görög μάρτυς,-υρος szóból.

Márgosz = Márkus, Márk: fénylő, sima; héber szó.

Márk. L. Márgosz.

Márkulea. L. Márgosz, Márk.

Márne: csalárdság, a héber mármáh szóból.

Máruf: nyilvános, ismeretes, jelentékeny, az arab máruf szóból.

Mártinosz. L. Márdirosz.

Mátheosz = Máté: ajándékozott, ein Geschenkter; héber és syr szó.

Melikh, arab szó: király, rex; az európaiak csak a Reginá-t használják keresztnév gyanánt, az örmény a Rex-et (Melikh) is használja.

Mesko = Melchon (Melchior, Menyhárt, Menyhért. L. Mesko a vezetéknevek között. Melchon (մեղքոն) héber szó: azoknak királya, király, rex, melikh.

Melchon = Menyhért, király, melikh. L. Mesko.

Mêgêrdicsh (մկրտիչ) örmény szó: keresztelő, Βαπτιστής, Baptista; Szt-János sajátlagos neve (Keresztelő-János: Joannes Baptista).

Mêrkucz: kis Márk. L. Mêrkucz a vezetéknevek között.

Meszrób (մեսրոպ, մեսրոպք) örmény keresztnév. Nincs mivel helyettesíteni.

Miklus (Miklós, Mike, Mikó): a nép legyőzője; a görög νικάω győzök, vincere, riportare la vittoria) — és λαός (nép, popolo, moltitudine) szavakból. L. Pheruz a keresztnevek között.

Michäel (Mikó, Mihály, Mikhál): Istenhez hasonló, a héber maskal El-ből.

Minász örmény keresztnév; helyettesítője: Mihály.

Mitko, Krimiában olasz hatás alatt (genuai olaszok) Michäelből alakult keresztnév.

Movszesz (Moszesz) héber szó: vízből kivett: Mózes.

Mughál = moghol; az örmény moghol-nak nevezi a tatárok egyik törzsét. L. Mechithár szótár 319 l.

Nárczissus = Narses; nárczis (virág). L. Nerszesz.

Násztur = Nestor, Dzerig, öreg Simeon. L. Dzerig, Násztur a vezetéknevek között.

Nerszesz (Norszesz; némelyek helytelenül Mózes-sel helyettesítik): Narses, nárczis (virág). L. Narczissus.

Nigoghájosz (Nicolaus): Miklós. L. Miklós, Nikula a vezetéknevek között.

Nigol, a Nicol(aus) átirt örmény alakja: Miklós. L. Miklus.

Nikulá, a Nicolaus román alakja. L. Miklus.

Ogholko. Oghulluk török szó: fogadott fiú, adoptivus, adoptitius filius; ebből betűáttétellel: oghulkul, oghulku, ogholko.

Ohánnesz (Joannes, János): kecses, a héber johânân-ból.

Okoszdinosz (Augustinus, Ágoston) a latin augustusból: becsületben gazdag. L. Ágoston a vezetéknevek között.

Oxendiosz (Auxentius). L. Ángszend a vezetéknevek között.

Onofriosz (Onufrius), a görög ᾽ονοφοῤβὸς-ból asinajo, ῥεμωῦ (isbán), szamárhajtó.

Ovágim (Joachim): az Úr által előkészített, a héber jah hechim-ből.

Párnábász (Barnabás): a próféta fia, a kháld bar (fiú) és nabi (próféta) szavakból.

Párszégh (Balázs): a király, az uralkodó, a görög βασιλεὺς-ből. L. a vezetéknevek között Chontikár, Császár, Melikh, Szultán, Thákvor.

Pheruz (Feruz) = Victor, a perzsa firuz szóból.

Simá, a Simávon (= Simon) rövidebb alakja: a kit meghallgattak, a héber simhon-ból.

Simko (= Simon), a Simon (Simeon) névnek olasz képzővel (co) ellátott másik alakja.

Stanislaus (Szaniszló): az állam dicsősége, a szláv slas stan-ból.

Szárkisz = Sergius. Orosz férfi név. Nincs helyettesítője.

Száko = Izsák. L. jelentését a vezetéknevek között.
Sztephán = István. L. jelentését a vezetéknevek között.
Szefer = katona. L. jelentését a vezetéknevek között.
Szeghpesztrosz (Szilveszter): Erdősi, erdőből való, a latin silva szóból.
Szikucz = kis Izsák. L. jelentését a vezetéknevek között.
Szimon = Simon. L. Simá, Simko.
Szoghomon (Salamon) héber szó: békéltető.
Tániel (Dániel): Isten itélete, a héber dan (biró) El-ből (Isten).
Távit (Dávid): a szeretett, a héber david-ból (gyöngédség, szeretet).
Toder (Tódor): az Isten ajándéka. L. jelentését a a vezetéknevek között.
Toderás = Tódor. L. jelentését a vezetéknevek között.
Todericz = Tódor. L. jelentését a vezetéknevek között.
Toderig = Tódorka. L. Tódor.
Thádeosz (Tádé), syr férfi név: az okos, eszes.
Theodorosz = Tódor. L. Tódor a vezetéknevek között.
Thorosz (Tharasius) = Theodor, Tódor.
Thumán (Tamás); az ikertestvér, a héber thomin-ból.
Uszep (József): gyarapodás, a héber iosef-ből.
Vártán, örmény keresztnév: Rózsa.
Vártánesz, örmény keresztnév: Rózsa.
Várteresz, örmény keresztnév: Rózsaarczú, Rózsa.
Vártig: Rózsácska, kis rózsa, Rózsa. L. Várt-erész.
Vászil=Vazul: király. L. Chontikhár, Melikh, Thákvor.
Vertán, a Vártán másik alakja: Rózsa.
Vincze: a ki önmagán uralkodni képes, a latin vincens-ből.
Záchno (Zacharias): a kiről az uralkodó megemlékezik, a héber zécher jah-ból.

2. Nőnevek:

Ágáthá: a jó, a görög ἀγαθη-ből.
Ángelá: a híradónő, hírdető, törökül cháberdsi, a görög ἄγγελος-ból.
Ániská (Anna): a kedves, a héber hanán-ból.
Ánná = Anna. L. Ániská.

Ánnácháthun: Annaasszony, Annaúrnő, a héber hanán (kedves) és a török cháthun (úrnő, kisasszony) szavakból.

Ánnámáriá = Anna-Mária. Anna jelentését l. Ániská alatt; Mária: tenger királynője, a syr már (úr) és iamból (tenger).

Ánnig = Nina, Panna. L. Ániská.

Ánucz = Annácska, Aniko. L. Ániská.

Ánuczá = Annácska. L. Ániská.

Ántiká = Antonia: a megbecsülhetlen, a latin Antonius-ból.

Ápolloniá, görög női név: a fénylő, világos.

Aurelia (Aranka), a latin aurum-ból (arany). L. Oszgihád.

Ázád (ազատ: szabad) örmény keresztnév = Liberta, Liberata.

Bálbiná, balbus (rebegő, selyp, akadozva beszélő) latin szóból.

Bárbárá (= Peregrina, Borbála) a latin barbarus (idegen) szóból.

Bêrbêruk. L. Bárbárá.

Bernarda: erős, mint a medve, a teuton Beer (medve) és hart (erős) szóból.

Boris = Borbála. L. Bárbárá.

Brigidá (Brigittá): a segitség, a híd, az angolszász bridge szóból.

Chászcháthun: drága, tiszta asszony, az arab chász (tiszta, nemes, becses, drága) és cháthun (asszony, úrnő) szókból.

Choszrovituchd: Choszrov leánya. (Choszrov keresztnév, tuchd az örmény tuszdêr դուստր [leány]) szóból.

Chutlube: fénylő játék, a perzsa chith (fénylő) és az arab lubeth (játék) szavakból.

Dánszuch?

Diruhi (տիրուհի) örmény szó: úrnő, Domina. V. ö. az örmény hi (nő) és a német in (König-in: király-né, Köchin: szakács-né) képzőt.

Dominiká: úri, dicső a latin dominicus, a, um-ból.

Dolváth = Beatrix, Fortunata. L. Dolváth a vezetéknevek között.

Dolkucz = Dorottya, Dora, Dorna. A Dorotheának román ucz szócskával képezett kicsinyített alakja. Dorothea: Isten ajándéka, ezen görög szavakból δῶρον θεοῦ.

Duducz. L. jelentését a vezetéknevek között.

Dzághig (δωηβιί) örmény szó: virág = Flora. L. Virág a vezetéknevek között.

Dsás-cháthun. Dsás perzsa szó: kamara, dsás-cháthun: első asszony. L. Ulcháthun.

Dsásul. Dsás (δωζ) örmény szó: étel, ebéd; ul román határozó szócska (a, az) = Szábor, Sapor.

Dsuhár (kohár), arabul dsevher: drágakő.

Eghiszábeth = Erzsébet: Isten dicsőségének háza, a héber El (Isten), isa (üdv) és beth (ház) szavakból (Erzsi, Örzsi, Bözse, Peri, Perzsike).

Eremia = Jéromoska: szent név, a görög ἱερὸς (szent) és ὄνομα (név) szavakból.

Erzsébet. L. Eghiszábeth.

Eszther héber szó: csillag. Mechithár szerint (88 lap): titkos, pusztuló.

Eufrázia, a görög εὔφραστος: könnyű a szóval való kifejezés, könnyen beszélő, ismeretes; facile ad esprimersi, noto; törökül belli (ebből csinált a hazai örmény: belgêli).

Evá, héber nőnév: az élet anyja.

Evginia (Eugenia): jól született a görög εὐγενής szóból.

Feruz (Pheruz) = Victória (győző) a perzsa firuz szóból.

Febrone (Febronia) a régi etrusk februo (tisztulok) igéből = Klára.

Franczisková = Liberata. L. Frênkucz jelentését a vezetéknevek között.

Gádárine = Katalin, a görög καθάριος (tiszta, clarus, purus, mundus) szóból. Gádár = Katalin = Klára (Clara).

Gájánná = Gaján, Kaján; jelentése (?).

Gheghine = Ilona. Görög női név: világító, ragyogó, híres.

Gertrud: a nagyon szeretett, a teuton gern trud szóból.

Guhár. L. Dsuhár.

Guláb perzsa szó: rózsa-viz, aqua rosacea = Róza.

Gulbigár, a perzsa guldár (rózsa, rózsa-termő hely) szóból.

Gulicz a perzsa gul (virág, rózsa) és icz örmény kicsinyitő szócskából: kis rózsa, rozsácska.

Gulisztán perzsa szó: rózsa, rózsakert.

Hájlí (ئوجبلى) örmény szó: tükör.

Héghine = Helen, Ilona. L. Gheghine.

Hedvig, ó-német női név: harczosnő, győzőnő = Victoria.

Hoczik, a Ripsima kicsinyített alakja. L. Ripsima.

Hopisz, a Ripsima kicsinyített alakja. L. Ripsima.

Horopszime = Ripsima. L. Ripsima.

Ignáczia: tűzes, a latin ignis (tűz) szóból.

Ilenucz = Ilonka. L. Gheghine, Heghine.

Jáchut = Jáczint (drágakő, jáczintkő).

Jákubiná, a Jákob héber névből képzett nőnév: utószülött, álnok, ravasz.

Johánná, a Johánnes héber finévből, (melynek jelentése: Isten ajándéka, Gotthold, Gnadenkind,) képezett nőnév.

Josefa: gyarapodás, szaporodás, a héber iosef-ből („Isten fog még egy gyermeket adni.")

Julia, latin szó: ifjú.

Julis. L. Julia.

Juliána. L. Julia.

Kájtáná. L. a finevek között Kajtán.

Kajtánka. L. a finevek között Kajtán.

Kájtus. L. a finevek között Kajtán.

Kátáriná = Clara, Klára; Kati, Katicza, Katika, Katalin. Görög női név: tiszta, szemérmes.

Káticz = Katicza. L. Kátáriná.

Kátrin = Katalin. L. Kátáriná.

Károliná = Karola. Ó-német női név: erős, erőteljes.

Kêtus = Katika. L. Kátáriná.

Khemál = Táczián. Arab szó: hallgatás.

Klára = Katalin. L. Kátáriná.

Krisztiná, a latin cristianus, a, um (keresztény) melléknévből képzett női név.

Laurenczia, a latin laureatus, a, um melléknévből: borostyánnal vagy babérral koszorúzott, borostyános, babéros.

Lizi, az Elizabetha (Erzsébet) kicsinyített alakja. L. Eghisábeth.

Leonárda: erős, mint az oroszlán; a teuton hart (erős) és a görög leon (oroszlán) szavakból. L. Bernárdá.

Luczia: világos, fénylő, napfeljöttekor született; a latin lux (világosság) szóból = Lucza.

Lusztigin, az örmény luszêngá, luszingá (լուսնկայ, լուսինկա: hold) szóból. Holda, a menny úrnője.

Mágdálená = Magda, Magdolna, Magdus női név: a fönséges.

Májcho, a perzsa májchos = májhos, mejchos szóból: édes-savanyú, borízű.

Májrán = Mari (Irma), Mária, a mirjám héber szóból: akaratos, daczos, makacs.

Máni = Mánig, Mánji, Mánná. L. Nune.

Mánuság (մանուշակ) örmény szó: Viola; a tatár-perzsában és arabban: menekse, menefse, benefse.

Máris = Mari. L. Májrám.

Margit, a görög μαργαρίτης szóból: drágagyöngy.

Márkárid = Margit. L. Margit.

Mártá, héber női név: bús, szomorú, szomorkodó.

Melikh arab szó: királyné, Regina.

Melus. L. Methilda.

Methildá (Megthildá) az ó-német Machthild, Mechthild szavakból: erős szűz.

Mêriucz = Mari. M. Májrám.

Mariska. L. Májrám.

Nune (Nino, Nuni = Máneá, Anna) neve azon szent nőnek, ki a georgiaiakat a keresztény vallásra téritette. L. Ánná.

Nurig. Nur arab szó: fény, világosság, ig örmény kicsinyitő szócska (acska, ecske); nurig: csillagocska, kis csillag, Stella.

Oszkihád (ոսկիհատ) örmény szó: Aranka, Aurelia.

Pánicz, a Pan(na = Anna) és icz kicsinyitő szócskából: Anna, Panna, Pannus.

Petronella: kőkemény, a görög petrá szóból.

Priská, a latin priscus, a, um melléknévből: hajdani, régi, ősi. A. Priská-ból csinált a magyar: Piroská-t.

Regina latin szó: királyné. L. Melikh, Thákuhi.

Ripsima, latin női név. L. Hoczik, Hopisz, Horopszime, Szirmá.

Sákhár örmény szó: czukor. A sákhár szó tizenkét nyelvben is előfordul.

Szárá héber női név: feleségem, úrnő, királyné, Regina.

Szántughd (սանդղուտ) örmény szó: lépcső, lajtorja.

Szêchabeth, az Elisabeth elferdített alakja: Erzsébet.

Szêrpuhi (սրբուհի) örmény szó: szent asszony, szent leány, Sancta; az örmény „Üdvöz légy"-ben: „Szêrpuhi Máriám:" Sancta Maria.

Szirma, a Hêripszime rövidebb alakja. L. Ripsima.

Szophie, a görög σοφία (bölcseség) szóból: Zsófia.

Szultán, arab szó: királyné, Regina. L. Melikh, Thákuhi.

Thákuhi (թագուհի) örmény szó: királyné, Regina. L. Szultán.

Tuchtár az örmény tuszdêr (դուստր: leány) szóból; a görögben θυγάτηρ, a németben: Tochter, a perzsában: duchter, dochter, a szánszkritben: tuchtár.

Ulcháthun arab szó: első asszony. L. Dsás-cháthun.

Uliánna = Juliánná. L. Julia.

Urszulia, a latin ursus (medve) kicsinyített alakjából (ursula: kis medve). Az ursulából csinálták az Orsolyá-t.

Várte, az örmény várte-(ni, վարդենի: rózsa) rövidebb alakja: Róza, Rózália. L. Gulisztán.

Vártig (վարդիկ) örmény szó: kis rózsa, Róza, Rozalia. L. Várte, Vártuhi, Vártenikh.

Vártuhi (վարդուհի) örmény szó: rózsás nő, Róza, Rozalia. L. Várte, Vártig, Vártenikh.

Vártenikh (վարդենիք) örmény szó: rózsa, rózsató. L. Gulisztáv, Várte, Vártig, Vártuhi.

Várvár, a Borbála román alakja. Barbara lett a görög βαρβαρος-ból: idegen, külföldi; a Barbarából csinált a magyar Borbálá-t.

Veroniká: valódi kép, a latin vera icon-ból.

Vinczencziá. a latin vinco (győzök) igéből: a ki önmágán tud uralkodni.

Záblu, az Izabella rövidített alakja. Izabella az Erzsébet spanyol alakja. L. Eghiszábeth, Erzsébet.

Zátreg (Zátrig) örmény szó: izsop, hyssopus.

Zártun (զարթուն) örmény szó: éber, ébren, Gregoria.

Zuhál (zugál, zuchál) arab szó: bolygó csillag, Kronosz.

Zuzánná. Susán örmény szó: liliom, a héber nyelvben: sosán, susáná; arabban, perzsa-, tatárban: szuszen, szevszen, szuszán.

III. Befejező rész: Statisztika.

Ezen könyv első részében („I. A hazai örmények vezetéknevei.") közölt ezerszáznyolczvankét (1182) családnév statisztikája következő:

1. Élő családok: Antal, Antalfi, Ábrahám, Ábu, Áffumi, Ágopsa, Ágoston, Ájján, Ájváz, Ákoncz, Álács, Álexa, Ámberbo, Ámirás, Ániéczhi (Ánérdsi), Ászlán, Ávéd, Ávedikh, Ázbej, Balta, Bájáczhi, Bányai, Bárány, Bátrin, Bázár, Beczás, Begidsán, Belcsug, Beltegár, Besenszki, Beszter, Betá, Beteg, Bêzá, Bihul, Biluska, Biró, Blágá, Bocsánczi, Bogdán, Bogdándi, Bogdánfi, Bogdánovics, Boghosz, Bor, Boritás, Bosnách, Budzát (Buzát), Budzeskul (Buzeskul, Buzesko), Bulbuk, Bumbár, Burgya, Burnáz, Buslig, Cábdebo, Chácsko, Chárib, Cheul Csákány, Császár, Csáusz, Csercser, Cshár, Cshicsság, Csiki, Csillag, Csokán, Csomák, Csonka, Csontos, Czárán, Czetz, Czêvádzjégh, Czholun, Czifra, Cziriák, Dalmai, Danigovics, Dájbukát, Dániel, Dávid, Deák, Der, Diráczhu, Dobál, Dobos, Dobribán, Dombi, Dondon, Donogán, Donovák, Donszki, Drágomán, Dregán, Drótos, Dsehez, Dsokêbin, Duha, Duducz, Dzárug, Dzerig, Elekes, Ember, Eránosz, Erős, Esztegár, Fark, Farkas, Fáraó, Fátter, Fehér, Fekete, Flóra, Florián, Frênkucz, Fugulyán, Gajzágo, Gábor, Gábrus, Gágh-Márko, Gágh-Száko, Gágugh, Gál, Gámenczi, Gárábéd, Gergely, Gergelyfi, Girágosz, Gopcsa, Gogomán, Goriá, Gorove, Govrik, Görög, Gyergyai, Gyertyánfi, György,

Hamari, Haraga, Haragai, Hari, Harmath, Hácsko (Hácskuj, Hácskul), Hándsul, Hándsulovics, Hánkovics, Hárib, Hêbás, Hêrcz, Hofer, Hollósi, Hornoj, Horom, Issekutz, Istvánfi, Iszáj, Izai, Izmáel, Izsák, Izsáki, Jagamast, Jakab, Jakabfi, Jákobi, Jákubovics, Jásik, Jégdáli, Jeremiás, Jolbej, Joseffi, Juhász, Jursa, Kandra, Kandrai, Kapatán, Karátson, Karátsonyi, Kasza, Katona, Kazacsai, Kákicz, Káluszd, Kándrá, Kápdebo, Kárêngecz, Kárimisz, Kátteró, Kehes, Kendof, Kepri, Kerekes, Keresztes, Kêrpit, Kincses, Király, Kirkosá, Kis, Kok, Kokonyigá, Kokor, Kolcza, Kondrai, Konrád, Kontrás, Kopasz, Kopács, Kopár, Korbul (Korbuly), Kosotán, Koszá, Kovács, Kovásznai, Kovrig, Kozocsa, Kövér, Krêsztis (Kristis), Kritsa, Kristóf, Lába, Ládai, Ládá, László, Lászlóffi, Láth, Lázár, Lengyel, Leon, Lukács, Lukácsfi, Lukácsi, Lulim, Lutz, Maradék, Marosán, Marosfi, Máli, Mánási, Mánya, Márdirosz, Márkovics, Márnai, Mártonfi, Másvilági, Másztig, Medgyesi, Melikh, Merza, Mesko, Mêszir, Mihály, Minga, Miron, Misug, Mitfisz, Mokucz, Moldován, Molnár, Morár, Moroz, Mug, Munds, Murádin, Nágo, Násztur, Návai, Nevelics, Nigol, Novák, Nuridsán, Nyegrucz, Onucsán, Osztián, Ötvös, Pakulár, Pap, Pattantyús, Pál, Pálfi, Pánicz, Pápêd, Páskucz, Páskul, Pát, Pátrubán, Pêrint, Persián, Petelei (Peteláczhi), Petul, Piktor, Pipás, Piros, Placsintár, Polgár, Polyák, Pongrácz, Popovics, Pribág, Publig, Pungucz, Rácz, Rátotta, Remundás, Retezár, Román, Roska, Rozsdás, Rusz, Sáhin, Sárbej, Sárga, Sárosi, Sáska, Simay, Simávon, Simkovics, Simon, Simonovics, Sirin, Slafkovics, Slakovics, Stefánovics, Szabó, Szappanyos, Szábondsi, Száchá, Szálási, Számtartó, Szárokán, Szász, Száva, Szebeni, Szefer, Szeferovics, Szenkovics, Szentpéteri, Szimáon, Szjévmitko, Szongott, Szutás, Tamási, Tarisnyás, Tákesz, Temesváry, Thochor, Todorfi, Todorovics, Tolokán, Toth, Tömlő, Török, Trásztádsi, Turcsa, Tütsek, Tűzes, Urmánczhi, Vastag, Vákár, Várterész, Vászil, Vertán, Verzár, Vikol, Virág, Voith, Volf (Wolf), Zábulik, Zachariás, Zászlófi, Zuhál. Összesen: 367.

2. *Kihalt családok*: Apostol, Álláverdi, Ánászun, Ánániás, Áráchel, Árvai, Ászján, Báb, Bábig, Bárándsi,

Básániká, Bedo, Bêrbiár, Bêrdul, Bihár, Bocskás, Bódog, Borcs, Borocza, Borsos, Bostin, Bovteá, Budách, Budákovics, Burik, Butá, Chácshig, Cháftándsi, Cháláds, Chev-Êszdephán, Chev-Luszig, Chev-Ohánnesz, Chutlube, Csách, Cservics, Cshámcsheán, Cshêbáhián, Csojná, Csuhár, Csurdás, Diárbekirczhi, Dolváth, Dumblosz, Edel, Êdêlbej, Edgárián, Egiz, Elia, En, Ereszphochán, Erzerumczhi, Êszfênt, Facsarár, Ferki, Fogarasi, Fonod, Galamb, Gazda, Gazdag, Gágáz, Gimbir, Goghéczhi, Gorgod, Görbe, Gud, Gur, Gurjégh, Gusát, Gyászoló, Háenig, Hálvádsi, Hánákecz, Hárig, Hájrábéd, Hájrágán, Herder, Ibásfálovczhi, Ighimko, Iszmirián, Iszáj, Jágheáds, Jámbor, Joghrándsi, Jorgán, Káfedsi, Kájtán, Kájtánovics, Kákát, Kálder, Kámeller, Kándiáczhi, Kántáczhi, Kárinczhi, Kêrênducz, Kheri, Khêszdureán, Kiperdsi, Konstantinápolyi, Korn, Kornás, Kosztántin, Kozák, Krájováczhi, Krákátics, Krêcsmárdsi, Krêsztá, Kulmig, Kuság, Kutczhi, Lêkêtus, Likhoh, Liski, Lokován, Máchlár, Mádzun, Májráméncz, Mákárián, Máltá, Máruskáján, Mechithárián, Megrán, Mêgurá, Miácshen, Moszesz, Muhál, Náhábéd, Nosztopián, Officzir, Ohánián, Ohánovics, Ogholko, Örmény, Pághnebán, Pepinár, Pépugár, Pêrkêláb, Petrásko, Petrovics, Phul-in, Piperdsi, Pitikár, Pobig, Ripszima, Sáhnázár, Sámó, Sákhár, Sênfálovi, Sildonigián, Silmánúgián, Silzádig, Sinkuly, Stanislávczhi, Susán, Száhágdsi, Számká, Szánám, Szêcsovczhi, Szépvizi, Szen, Szêráczhi, Szêrêkucz, Szfênt, Sztechno, Szulimán, Taktak, Tábákár, Tábár, Tálál, Ternovczki, Têtmián (Têtum, Têtumdsi), Tháthár, Therbet, Thokátczhi, Tolokán, Vártábéd, Vásárbiró, Viddinczhi, Zsákota, Zsorá. Összesen: 181.

3. *Családnevek, melyek most nincsenek használatban:* Angyal, Álbul, Ábur, Ádsám, Áki, Ámbrus, Ánden, Ándon, Ándrulénez, Ándrus, Ángár, Ánisor, Ánton, Ántonás, Ántonovics, Ártmách, Ászkricséncz, Ászvádur, Ávák, Ávedum, Ázád, Balázs, Balog, Bádgérahán, Bághcsháján, Báhágián, Báká, Bányász, Bárchodár, Bárlusz, Bedrosz, Biáthá, Bidin, Bihálovics, Bisi, Bleská, Blid, Bobhok, Bocshig Boghosz, Bogics, Bokor, Borbiró, Brásovczi, Brêndzár, Bulgár, Bulik, Bundá, Bundádá, Burduhosz,

Chácshádur, Chácsherjész, Chácshum, Chászápcshi, Chászoján, Chêngánosz, Chodsáján, Chontikhár, Chuthinczhi, Chul, Csáchcsebán, Cshedudnik, Cshámák, Cshusztápán, Csinás, Csiricsár, Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Csorba, Csoribán, Csucsul, Csudnik, Csukczhi, Csumás, Csuntuleá, Csutá, Czánki, Czárká, Dajka, Dámghádsi, Dávidovics, Dêlbej, Dêngádz, Derder, Diákon, Dobli, Dobrenki, Drágán, Drágics, Dragonyos, Drágon, Dsecshegh, Dsêmri, Dsermág, Dsigár, Dsirách, Dsischáthun, Dsumerdsián, Dsurdsovczhi, Dudên, Dumitrászá, Dumitru, Durák, Dzêvortbêrung, Dzurkhithján, Dzurperán, Dzurthêkián, Egámszáczhi, Emanuel, Embej, Eremiá, Ergán, Ergêrczhi, Erszényes, Eruz, Êstêrbul, Estrángá, Êsved, Esztechno, Êsztrêmb, Êsztêzsár, Fedik, Fêszágán, Firi, Florik, Flukusz, Fojszá, Foksánczhi, Fugá, Futár, Gágh, Gághodên, Gáláif, Gárász, Gergicz, Gérláczhi, Geron, Gêzdutz, Goldschmied, Golorig, Gomostá, Gondág, Gordul, Goskár, Goze, Görgényi, Gul, Gurginczhi, Haragos, Hádsi, Hágop, Hálepdsi, Hálká, Hájruszep, Háruthiun, Hászt, Hentes, Herczeg, Hêripszime, Hêskálá, Honán, Hovhánián, Hovhánnesz, Hulbá, Hulián, Hunánián, Hurmuz, Ilách, Iliás, Ilinucz, Irimiáján, Iszáchán, Iszáhág, János, Jégámszáczhi, Jeni, Jészáján, Jolmelik, József, Kardos, Kál, Kámeczhgján, Kápálb, Kápri, Kápriel, Káprikodá, Kárákás, Kárákocs, Kázák, Kendris, Keork, Kepus, Kerebi, Kermezján, Khel, Kicsi, Kicsiny, Kinovián, Kirkor, Kirkorov, Kirkorovics, Kirkos, Kolczátá, Kolcser, Kopocz, Kosztin, Kráter, Krêcsunián, Krikor, Kristóffi, Kristofovics, Kriszduczá, Kriszdoszdur, Kroitor, Kulá, Kurdisztán, Kurtakezű, Ládákuszopon, Ládif, Láphics, Láthegoskár, Láthi, Lebed, Leháczhi, Lepsiusczhi, Liczidur, Livonján, Logos, Lukucz, Luleán, Lupig, Lupul, Luszigián, Macskási, Malombiró, Máchoch, Máhdészi, Málángá, Málikh, Mám, Mámicz, Mámiczoiá, Mángárul, Mánug, Márámorusán, Márámorusczhi, Márgoszián, Márko, Márkulá, Mártha, Márton, Mászlin, Mát, Máxim, Med, Mediásczhi, Mêgêrdics, Mêghdesz, Melkhon, Mêndrul, Mêrkucz, Mêrmêkándrucz, Meskovics, Meszrob, Mészáros, Micháel, Mihályfi, Miklós, Minász, Mindrovics, Mitko, Mochmoch, Mok, Moldovai,

Moldovczhi, Momdsi, Mosoroj, Muhib, Mundrá, Náschárár, Nemes, Nerszesz, Ohánnesz, Orosz, Ortnádz, Oszkerics, Ovágim, Oxendius, Pághbáds, Pápugdsi, Párlusz, Pászákász, Pátubán, Pelálb, Pêndás, Persiáczhi, Petri, Petrucz, Pheruz, Phokhêr, Pipádsi, Pop, Popoi, Porumb, Romáskán, Roth, Ruszkán, Sáhinovics, Sándor, Sánta, Sartor, Sásádá, Schuster, Sehuczián, Selcság, Simá, Similovczhi, Simko, Stirbul, Szapanár, Szábel, Száhág, Szájká, Száko, Szákszon, Szákulá, Szárêsztá, Szárkisz, Szávul, Szêhág, Szibinczhi, Szilágián, Szilágy-Similovczhi, Sziláthár, Sziliusczhi, Sziliszdráczhi, Szjév, Szjévucz, Szoponár, Szöcs, Sztámbolczhi, Sztephán, Szultán, Szur, Szurugdsi, Talpas, Tamás, Tájdonján, Tájeg, Tájvel, Têbêkár, Têbrucsig, Têzsár, Thaddeus, Thákvor, Thomász, Thorosz, Thukcshi, Thumán, Thurk, Tilimb, Timár, Timisvárczhi, Toder, Toderás, Toderásfi, Todgyerik, Totobej, Troncski, Tuchtár, Tul, Tuluk, Tumul, Turdeá, Ulián, Várte, Vázán, Veres, Vêrtênucz, Záblu, Záchovszki, Zádig, Zártun, Zerif, Zilidár, Zoruthiun, Zugráv. Összesen: 388.

4. Gúnynevek: Angyal, Ábur, Áki, Ástá, Bárlusz, Belelák, Bêrká, Beszter, Bisi, Blágá, Bobhok, Bogiát, Borcs, Boritás, Bulbuk, Bulik, Burik, Burkus, Czárká, Czitrom, Czopolyá, Czuczug, Czuguczá, Dêngádz, Dzêvortbêrung, Dzurthêkhián, Ecclesia, Énekes, Fakna, Fáraó, Fêsfês, Ficus, Fidur, Fridsebors, Gárász, Gyömbér, Heriszá, Hêskálá, Hofer, Hornoj, Jágheáds, Jásik, Káká, Kátênszusz, Kesor, Khákhod khith, Kip, Király, Kokonyigá, Komicz, Kopács, Kuku, Lába, Liczidur, London, Lulim, Makrai, Mitfisz, Mosoroj, Mug, Nyolcz, Oczêt, Ocschár, Ortneál, Páczperán, Párlusz, Phungyerev, Phusztá, Piribocs, Pituch, Remundás, Sogeldiá, Sulya, Szoszkere, Szunyog, Taktak, Tekerics, Thárá, Tukmáds, Tulburá, Unán, Ursul, Uszkátul, Verváisz. Összesen: 84.

5. Ország-, megye-, sziget- és helységnevekből képezett családnevek: Ániéczhi, Bányai, Beczás, Besenszki, Bocsánczi, Brásovczhi, Chuthinczhi, Csiki, Csukhczhi, Czánki, Czárán, Diárbekirczhi, Ergêrczhi, Erzerumczhi, Fogarasi, Foksánczhi, Gámenczi, Gerláczhi, Goghéczhi, Görgényi, Gurginczhi, Gyergyai, Hálepdsi, Ibásfálovczhi, Iszmirián,

Izmáelczhi, Kámeczhgján, Kándiáczhi, Kántáczhi, Kárinczhi, Konstantinápolyi, Kovásznai, Krájováczhi, Kurdistán, Leháczhi, Lepsiusczhi, Marosán, Máltá, Mánási, Márámorusán, Márámorusczhi, Mediásczhi, Medgyesi, Moldovai, Moldovczhi, Moldován, Persián, Peteláczhi, Potočzky, Sárosi, Sênfálovi, Similovczhi, Sombori, Stanislávczhi, Szebeni, Szêcsovczhi, Szentpéteri, Szépvizi, Szêráczhi, Szibinczhi, Szilágián, Szilágy-Similovczhi, Sziliusczhi, Sziliszdráczhi, Szipkizczhi, Sztámbolczhi, Temesvári, Thokátczhi, Turdeá, Urmánczhi, Viddinczhi. Összesen: 71.

6. Arab nevü családok: Ábu, Álláverdi, Ámirás, Báhori, Cháláds, Chászápcshi, Dámghádsi, Dsehez, Fêsfês, Gáláif, Hálká, Hálvádsi, Kozocsa, Ládif, Liski, Máli, Málikh, Melikh, Muhál, Murádin, Nágo, Nikos, Nuridsán, Sárbej, Szájká, Szefer, Szulimán, Szultán, Tumul, Zerif, Zuhál. Összesen: 31.

7. Assyr nevü családok: Mártha, Tháddé. Összesen: 2.

8. Ennek a két családnak Egyptom nyelve adott nevet: Fáraó, Mêszir. Összesen: 2.

9. Görög nevü családok: Angyal, Apostol, Ákoncz, Álexa, Ámbrus, Ándrulêncz, Ándrus, Cziriák, Drágon, Dumitru, Eránosz, Geron, Girágosz, Leon, Logos, Mákárián, Márdirosz, Másztig, Megrán, Miron, Násztur, Nosztop-ián, Petrásko, Petri, Sztephán, Theodor. Összesen: 26.

10. Héber nevü családok: Ábrahám, Ánániás, Bokor, Dániel, Dávid, Eliá, Emanuel, Eremiá, Gábor, Izráj, Izsák, Jakab, János, Jeremiás, József, Lázár, Márk, Mát, Micháel, Moszesz, Ovágim, Sámo, Simon, Szánám, Tamás, Zachariás. Összesen: 26.

11. Latin nevü családok: Auxentius, Ficus, Fidur, Lukács, Markus, Márton, Piktor, Placsintár, Sartor. Összesen: 9.

12. Lengyel nevü családok: Moroz, Potoczky, Szárêsztá, Voith. Összesen: 4.

13. Magyar nevü családok: Angyal, Antal, Antalfi, Apostol, Ágoston, Árvai, Balázs, Balog, Balta, Bányai, Bányász, Bárány, Beteg, Biluska, Biró, Bocskás, Bódog, Bór, Borbiró, Boritás, Borocza, Boros, Borsos, Csákány, Császár, Csiki, Csillag, Csizmadia, Csonka, Csontos, Csorba,

Csuta, Czifra, Dajka, Dalmai, Deák, Dobos, Dragonyos, Drótos, Elekes, Erős, Erszényes, Énekes, Fark, Farkas, Fehér, Fekete, Fogarasi, Futár, Galamb, Gazda, Gazdag, Geréb, Gergely, Gergelyfi, Görbe, Görgényi, Görög, Gyászoló, Gyergyai, Gyertyánfi, György, Hamari, Haragos, Harmath, Hentes, Herczeg Hollósi, Istvánfi, Izsák, Jakab, Jámbor, János, Kapitán, Karátson, Karátsonyi, Kardos, Katona, Kerekes, Keresztes, Kertész, Kicsi, Kicsiny, Kincses, Király, Kis, Kolcser, Kopasz, Kopár, Kovács, Kovásznai, Kövér, Kristóf, Kristóffi, Kurtakezű, Lába, Ládai, László, Lászlóffi, Lengyel, Lukács, Lukácsfi, Lukácsi, Macskási, Malombiró, Maradék, Marosfi, Mánási, Mártonfi, Másvilági, Medgyesi, Mészáros, Mihály, Mihályfi, Miklós, Molnár, Nagy, Nádas, Návai, Nemes, Nyolcz, Orosz, Ördög, Örmény, Ötvös, Pap, Pattantyús, Pál, Pálfi, Petelei, Péter, Pipás, Piros, Polgár, Rátotta, Rozsdás, Sándor, Sánta, Sárga, Sárosi, Sáska, Sombori, Szabó, Szappanyos, Számtartó, Szebeni, Szentpéteri, Szépvizi, Szöcs, Talpas, Tamás, Tamási, Tarisnyás, Temesvári, Timár, Todorfi, Tóth, Tömlő, Török, Törős, Tulok, Tűzes, Vastag, Vásárbiró, Veres, Virág, Zászlófi. Összesen: 167.

14. Német nevű családok: Beszter, Edel, Fátter, Goldschmied, Kêczá, Konrád, Officzir, Remundás, Roth, Schuster, Szábel, Szongott, Tájvel, Verváisz, Volf (Wolf). Összesen: 15.

15. Olasz nevű családok: Áffumi, Drágomán. Összesen: 2.

16. Orosz nevű család: Kozák.

17. Örmény nevű családok: Ábkár, Ábur, Ádsám, Ágop, Ágopsá, Áki, Ámbur, Ánászun, Ánden, Ándon, Ángár, Ángszend, Ánton, Árákhel, Áruthun, Ászján, Ászkricséncz, Ászvádur, Ávák, Ávéd, Ávedikh, Ávedum, Ázád, Ázbej, Ázdczhi, Báb, Bábig, Bádgéráhán, Báhágián, Bárán-dsi, Bárlusz, Bedrosz, Bêrd-ul, Bêrká, Bêzá, Bihul, Bizdi, Blid, Bocshig, Boghosz, Bogics, Brásovczhi, Bulik, Buslig, Butá, Chácshádur, Chácsherjész, Chácshig, Chácshum, Chácsko, Cházár, Chêngánosz, Cheul, Chev-Êszdephán, Chev-Luszig, Chev-Ohánnesz, Chodsáján, Chontikhár, Chul, Csách, Csáchcsebán, Cservics, Cshe-

dudnik, Cshámcsheán, Cshár, Cshêbáhián, Csokán, Csoribán, Csudnik, Csuhár, Czetz, Czêvádzjégh, Czholun, Danigovics, Dêlbej, Dêngádz, Der, Derder, Diráczhu, Donogán, Donovák, Drágics, Dsecshegh, Dsêmri, Dsermág, Dsigár, Dsirách, Dsurdsovczhi, Dudên, Dumblosz, Dzárug, Dzerig, Dzêvortbêrung, Dzurkhithján, Dzurperán, Dzurthêkhián, Edgárián, Egámszáczhi, Egiz, Ereszphochán, Ergán, Ergêrczhi, Erzerumczhi, Êsved, Fêszágán, Foksánczhi, Gajzágó, Gágáz, Gágh, Gágh-Márko, Gágh-Száko, Gágugh, Gál, Gámenczi, Gárábéd, Gárász, Gergicz, Gérláczhi, Girágosz, Golorig, Gomostá, Gondág, Gorgod, Gorove, Goskár, Goze, Gud, Gur, Gurjégh, Hárágá, Háenig, Hágop, Hánákecz, Hárig, Hájrábéd, Hájrágán, Hájruszep, Háruthiun, Hászt, Herder, Heriszá, Hêripszime (Horopszimá), Honán, Horom, Ibásfálovczhi, Ilách, Issekutz, Iszáchán, Iszáhágián, Iszáj, Jagamast, Jegámszáczhi, Káluszd, Kándiáczhi, Kárêngecz, Kesor, Khákhod khith, Kheri, Kinovián, Kirkor, Kirkosá, Kok, Kriszdoszdur, Kulmig, Kuság, Kutczhi, Láphics, Láth, Láthegoskár, Leháczhi, Lepsiusczhi, Liczidur, Licho, Livonján, Luleán, Luszigián, Máchlár, Máchoch, Mádzun, Máhdészi, Májráméncz, Mákárián, Málángá, Mám, Mángár-ul, Mánug, Márámorus-czhi, Márgoszián, Mechithárián, Mediásczhi, Mêgêrdicsh, Mêghdesz, Melchon, Mesko, Meszrob, Miácshen, Médz-Báltá, Médz-Florá, Médz-Krecsunián, Médz-Mánugián, Médz-Moroz, Médz-Ohánnesz, Médz-Uszep, Médz-Várteresz, Minász, Misug, Mitej, Mochmoch, Mok, Moki, Mokucz, Moldovczhi, Momdsi, Mug, Munds, Náhábéd, Náschárár, Nerszesz, Nigol, Novák, Ocschár, Ohánián, Ohánnesz, Ortnádz, Ortneál, Oszkerics, Ovágim, Páczperán, Pághbáds, Pághnebán, Pápinián, Párlusz, Pát, Pátubán, Persziáczhi, Peteláczhi, Petul, Phokhêr, Phulin, Pobig, Romáskán, Sákhár, Selcság, Sênfálovi, Sildonigián, Silmánugián, Silzádig, Simai, Simá, Simávon, Similovczhi, Simko, Simko-vics, Slako-vics, Stanislávczhi, Susán, Sáchá, Száhág, Szákulá, Szálási, Számká, Szárkisz, Szêcsovczhi, Szêhág, Szêk-ucz, Szekulá, Szenko-vics, Szêráczhi, Szibinczhi, Szilágián, Szilágy-Similovczhi, Sziliusczhi, Sziliszdráchi, Szimáon, Szipvizczhi, Szjév, Szjév-ucz, Szjévmitko,

Sztámbolczhi, Szur, Taktak, Tábár, Tájeg, Tákesz, Tálál, Tániel, Távid, Têbrucsig, Têtmián, Têtum, Têtum-dsi, Têzsár, Thákvor, Thárá, Tháthár, Thochor, Thokhátczhi, Thomász, Thorosz, Thukcsi, Thumán, Thurk, Timisvárczhi, Toder, Toder-ás, Tolokán, Troncski, Tuchtár, Tucsig, Tukmáds, Tul, Tütsek, Ulián, Unán, Urmánczhi, Uszep, Vártán, Vártábéd, Várte, Várteresz, Vártig, Vártus, Vázán, Vászil, Vêrpián, Vertán, Vêrtên-ucz, Viddinczhi, Vikol, Zádig, Zárog, Zártun, Záruch, Zárug, Zerich, Zoruthiun, Zsora. Összesen: 337.

18, Perzsa nevü családok: Ámberbo, Bághcshá-ján, Bázár, Cháftán-dsi, Cshámák, Cshusztápán, Csomák, Csucsul, Dájká, Dobribán, Dsischáthun, Fonod, Gul, Hurmuz, Merza, Pápugdsi, Pászákász, Pheruz, Sáhin, Seh-ucz-ián, Sirin, Szárokán, Szen, Szilá thár, Tilimb, Zilidár. Összesen: 26.

19. Román nevü családok: Álbul, Ánisor, Ántonás, Árzsintár, Ástá, Bátrin, Belcsug, Beltegár, Bêrbiár, Bêrgár, Bidin, Bihár, Blágá, Bleská, Bobhok, Bogiát, Borcs, Bostin, Bovteá, Brêndzár, Budzát, Budzeskul, Bulbuk, Bumbár, Burik, Burduhosz, Csinás, Csiricsár, Csizmás, Csobotár, Csuntuleá, Csurdás, Czárán, Czárká, Czugucza, Dájbukát, Drágán, Dregán, Dsokêbin, Êstêrbul, Êszfênt, Esztegár, Êsztrêmb, Êsztêzsár, Flora, Flukusz, Fridsebors, Fugá, Gêzdutz, Gogomán, Gusát, Hándsul, Hornoj, Hulbá, Kápálb, Káprikodá, Kázák, Kendris, Kêrpit, Kokonyigá, Kolcza, Kolczátá, Kopács, Korbul, Kosztántin, Kovrig, Krákátics, Krêcsun-ián, Kriszduczá, Kroitor, Ládákuszopon, Lokován, Lup-ig, Lupul, Mámiczoiá, Máruská-ján, Mászlin, Mêgurá, Mêndrul, Mêrmêkándrucz, Morár, Mosoroj, Mundrá, Nevelics, Nyegrucz, Oczêt, Onucsán, Osztián, Pakulár, Pátrubán, Pelálb, Pêndás, Pêrint, Porumb, Pungucz, Rácz, Retezár, Roska, Stirbul, Szêrêkucz, Szfênt, Szutás, Tábákár, Trásztá-dsi, Tulburá, Turcsa, Ursul, Uszkátul, Vákár, Verzár, Zugráv. Összesen: 111.

20. Szláv nevü családok: Bogdán, Dondon, Krêcsmár-dsi, László. Összesen: 4.

21. Tatár nevü család: Khel.

22. Török nevû családok: Áján, Ájváz, Álács, Ártmách, Ászlán, Báká, Bárchodár, Básániká, Begidsán, Biáthá, Bisi, Budách, Bundá, Bundádá, Burgyá, Burnáz, Chárib, Chászo-ján, Chutlube, Csausz, Csercser, Cshicshág-ián, Dobál, Dolváth, Durák, Embej, En, Hari, Hádsi, Hárib, Hêbás, Joghrándsi, Kátrov, Kermez-ján, Khêszdurián, Lebed, Muhib, Ogholko, Pitikár, Publig, Sásádá, Száhágdsi, Therbet, Totobej, Zábulik. Összesen: 45.

23. Családok, melyeknek a születés, vagy állás adott nevet: Ábkár, Áján, Ámirás, Ávák, Ázád, Ázbej, Balázs, Básániká, Chontikhár, Császár, Drágomán, Eránosz, Ereszphochán, Gáláif, Hêrcz, Herczeg, Kok, Málikh, Melikh, Merza, Náhábéd, Pet-ul, Szultán, Thákvor, Totobej...

24. Családok, melyeknek a foglalkozás adott nevet: Ákoncz, Bárchodár, Beltegár, Bêrgár, Csáchcsebán, Csausz, Csucsul (halász), Csurdás, Drótos, Mészáros, Molnár, Pághnebán, Pepinár...

25, Családok, melyeknek a konyha adott nevet: Ábur, Bisi, Blid, Borcs, Cháláds, Czêvádzjégh, Gorgod, Govřik, Heriszá, Máchoch, Mádzun, Pághbáds, Placsintár, Rátotta, Tukmáds.

26. Családok, melyeknek az ipar adott nevet: Ártmách, Árzsintár, Balta, Bárándsi, Bêrbiár, Bihár, Biluska, Bocskás, Bumbár, Chászápcshi, Chászoján, Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goldschmied, Goskár, Helvádsi, Joghrándsi, Káfedsi, Kovács, Láth, Láthegoskár, Mészáros, Oszkerics, Ötvös, Pápugdsi, Szabó, Száhágdsi, Szöcs, Szurugdsi, Thukcshi, Timár, Zábulik...

27. Családok, melyeknek a test tulajdonságai adtak nevet: Ádsám, Ámbur, Burduhosz, Csontos, Erős, Hászt, Kövér, Vastag...

28. Családok, melyeknek a test-szín adott nevet: Áffumi, Álbul, Báhori, Dsermág, Fehér, Fekete, Kermêzján, Mêrmêkándrucz, Nyegrucz, Pelálb, Piros, Roska, Roth, Sárga, Sásádá, Szjév, Szjévucz, Szjév-Mitko, Veres.

29. Családok, melyeknek a test külseje adott nevet: Álács, Csinás, Czholun, Czifra, Dsêmri, Sirin...

30. Családok, melyeknek a termet adott nevet: Bizdi, Chêngánosz, Ergán, Kicsi, Kicsiny, Kis, Mjédz, Nagy, Phokhêr, Pituch...

31. Családok, melyeknek a testi fogyatkozás vagy idomtalanság adott nevet: Ánászun, Ángár, Betá, Beteg, Betgi, Bleská, Bovteá, Budzát, Budzeskul (Buzeskul, Buzesko), Burmáz, Buslig, Chul, Cshedudnik, Cshusztápán, Csonka, Csorba, Csudnik, Csuntuleá, Dobál, Dsecshegh, Dumblosz, Dzêvortbêrung, Dzurkhithján, Dzurperán, Êstêrbul, Êsztrêmb, Fêszágán (orrok), Gajzágó, Gágáz, Gágh-Márko, Gágh-Száko, Golorig, Gondág, Goze, Görbe, Gur, Gusát, Hánákecz, Kolczá, Kopasz, Kopár. Krákátics, Miácsen, Munds, Retezár, Sánta, Stirbul...

Az állatország köréből vett családnevek: Áki, Ászlán, Bárány, Bihul, Bobhok, Bocshig, Bogics, Czárká, Czetz, Duha, Dudên, Fark, Farkas, Galamb, Gál, Hollósi, Hulbá, Kándrá, Kepri, Leon, Mug, Pát, Porumb, Publig, Rácz, Sáska, Selcság, Szächá, Szunyog, Thochor, Ursul, Volf (Wolf)...

33. A növényország köréből vett családnevek: Ájváz, Ámbrus, Ámberbo, Bághcshá-ján, Báhágián, Begidsán, Bor, Borocza, Boros, Borsos, Bostin, Budách, Csákány, Cshámcsheán, Czitrom, Dájbukát, Êsztêzsár, Ficus, Flora, Florián, Florik, Gimbir, Kinovján, Málángá, Mêgurá, Miron, Susán, Szárokán, Thárá, Virág.

34. Az ásványország köréből vett családnevek: Bányász, Bedrosz, Cshámák, Csuhár, Szulimán...

35. Családok, melyeknek a vagyoni állás adott nevet: Belcsug, Bogiát, Chodsáján, Dobribán, Erszényes, Gazdag, Gêzdutz, Pungucz...

36. Családnevek, melyek Keleten is előfordulnak: Antal (Ándoneán), Ábkár, Ábrahám, Áffumi (Szjévig, Thuchig), Ágoston (Okoszdinoszján), Ájváz, Álexá, Ándon, Árákhel, Árzsintár (Gumusián), Ászlán (Árszlán), Ászvádur, Áved, Ávedikh, Báb, Bábig, Bághcsháján (Bárdizbánián), Bêzá (Bêszágián), Bosnách, Burnáz, Chácshádur, Chácsko, Cháftándsi, Chárib, Cházár, Cshámcsheán, Cshicshágián, Csoribán, Dániel, Dávidovics (Távtján), Derder (Pápázián), Dobál (Thopál), Donogán (Donágán), Girágosz, Kápriel,

Kárimisz (Kárnigián), Kehes (Kheheáján), Korn (Godosián), Máchoch, Mánug, Melikh, Melkhon, Mok (Mogáczheán), Moszesz (Movszesz), Moszkál (Moszgofián), Mug (Mêgrián), Nerszesz, Oxendius (Oxendinoszián), Phokhêr (Phokhrávorián), Tákesz (Dákeszián)...

37. Fi-vel képzett családnevek: Antalfi, Ázbejfi, Báránffi, Bogdánfi, Boghoszfi, Donigfi, Gáborfi, Gergelyfi, Gyertyánfi, Hágopfi, Istvánfi, Jakabfi, Józseffi, Kirkosfi, Kristóffi, Lászlóffi, Lukácsfi, Marosfi, Mártonfi, Mihályfi, Pálfi, Toderásfi, Todorfi, Zászlófi. Összesen: 24.

38. Vezetéknév gyanánt használt keresztnevek: Antal, Ábrahám, Ágop, Ágopsá, Ágoston, Álexa, Ámbrus, Ánániás, Ándon, Ándrus, Ángszend, Ánisor, Ánton, Ántonás, Ántonovics, Auxentius, Ávák, Ávéd, Ávedikh, Ávedum, Bedrosz, Bodog, Bogdán, Bogdándi, Boghosz, Cházár, Chêngánosz, Cziriák, Dániel, Dávid, Dêlbej, Dominik, Donig, Êdêlbej, Elekes, Elia, Eremiá, Florián, Frenkucz, Gábor, Gáspár, Gergely, Gurjégh, Hácsko, Hágop, Hánko, Hêripszime, Iliás, Izráj, Izsák, János, Jeremiás, József, Kápriel, Keork, Kirkor, Kirkosá, Kritsa, Lázár, Moszesz, Nerszesz, Nigol, Ohánián, Petri, Petrucz, Péter, Sándor, Szárkisz, Száva, Szêhág, Szimáon, Sztephán, Thomász, Thorosz, Toder, Toderás, Todgyerik, Uszep, Vártán, Várté, Zachariás.

39. Elörményesedett családok: Keszegi, Kovásznai, Maradék, Onucsán. Összesen: 4.

40. Ismeretlen jelentésű családnevek: Budik, Csojná, Czopolya, Czuczug, Kêrênducz, Kutká, Lelovics, Mitej.

41. Családtagok neveiről elnevezett családok: Ábu (atya), Ábrahám, Báb, Bábig, Cheul, Fátter, Hárig, Hájrábéd, Kheri, Mám, Mámicz, Mámiczoiá, Ogholko...

42. Az egyház és vallás köréből vett családnevek: Apostol, Álláverdi, Ánden, Árákhel, Áruthun, Ászvádur, Ávéd, Ávedikh, Ávedum, Ázdczhi, Bázár, Biáthá, Bidin, Bogdán, Bogdánfi, Cshár, Deák, Diráczhu, Der, Derder, Diákon, Dondon, Êszfênt, Háruthiun, Herder, Káluszd, Kozocsa, Kuság, Logos, Márdirosz, Másvilági, Pap, Pêrint, Têbrucsig...

43. A művészet köréből vett nevek: Bádgérahán, Nágo, Náschárár, Nikos, Piktor, Zugráv.

44. E házában alakult családnevek: Gajzágó, Gopcsa. Issekutz, Izai, Kasza, Kehes, Mesko, Novák, Simay.

45. A jog köréből vett nevek: Biró, Borbiró, Málikh, Petul, Vásárbiró, Voith...

46. Nemzetségnevekről nevezett családok: Bosnách, Bulgár, Görög, Honán, Horom, Hunánián, Ilách, Kázák (Kozák), Lengyel, Moszkál, Orosz, Örmény, Polyák, Román, Romáskán, Rusz, Szász, Thurk, Tóth, Török, Turcsa.

47. Családok, melyeknek a kereskedés adott nevet: Brêndzár, Cháftándsi, Csercser, Csoribán, Kámeller, Kátrov (Káttero), Ládai, Ládákuszopon, Máchlár, Mászlin, Pakulár, Pátrubán, Pátubán, Pepinár, Pipás, Pipádsi, Piperdsi, Remundás, Szapanár, Tarisnyás, Vákár...

48. A természettudomány köréből vett családnevek: Csillag, Harmat, Hurmuz, Moroz...

49. A hadügy köréből vett családnevek: Ákoncz, Ázbej, Báltá, Bárchodár, Básániká, Beltegár, Biluska, Csáusz, Dobos, Drágán, Dragonyos, Drágon, Dsigár, Edgárián, Esztegár, Gorove, Kapitán, Kardos, Katona, Officzir, Osztián, Pattantyús, Sárbej, Slafkovics, Slakovics, Szábel, Szefer, Sziláthár, Szur, Vikol, Zilidár, Zoruthiun...

50. Családok, melyek nőnevekről neveztettek el: Ánisor, Dumitrászá, Ighimko, Hêripszimá, Iláchká, Ilinucz, Kriszduczá, Májráméncz, Mámiczoiá, Máruskáján, Ripszimá, Ruszká...

51. Lengyel szki végű családnevek: Besenszki, Donszki, Ternovszki, Vászlovszki, Zachovszki. Összesen: 5.

52. Magyar i végű családnevek: Árvai, Bányai, Csiki, Dalmai, Görgényi, Gyergyai, Karátsonyi, Kazacsai, Másvilági, Medgyesi, Moldovai, Návai, Szálás-i, Szeben-i, Szentpéter-i, Szépvizi, Tamási.

53. Örmény i végű családnevek: Bárányi, Betgi, Haragai, Jákobi, Kandrai, Kereb-i, Kerestesi, Kondrai, Láda-i, Láthi, Lisk-i, Lukács-i, Márnai.

54. Örmény bán végű családnevek: Cséghcsebán, Csoribán, Pághnebán, Pátrubán, Pátubán.

55. Örmény czhi végű családnevek: Ánieczhi, Ázdczhi, Bájáczhi, Bocsánczi, Brásovczhi, Chuthinczhi, Csukczhi, Diárbekirczhi, Dsurdsovczhi, Egámszáczhi, Ergêrczhi, Erzerumczhi, Foksánczhi, Gámenczi (Kámenieczhi), Gérláczhi, Goghéczhi, Gurginczhi, Ibásfálovczhi, Izmáelczhi, Jégámszáczhi, Kándiáczhi, Kántáczhi, Kárinczhi, Krájováczhi, Kutczhi, Leháczhi, Lepsiusczhi, Márámórusczhi, Mediásczhi, Moldovczhi, Persziáczhi, Peteláczhi, Similovczhi, Stanislávczhi, Szêcsovczhi, Szêráczhi, Szibinczhi, Szilágy-Similovczhi, Sziliusczhi, Sziliszdráczhi, Szipkizczhi, Sztámbolczhi, Thokátczhi, Timisvárczhi, Urmánczhi, Viddinczhi.

56. Örmény encz végű családnevek: Ándruléncz, Ászkricséncz, Májráméncz, Nágojéncz.

57. Örmény ig végű családnevek: Bábig, Bocshig, Chácshig, Donig, Dzerig, Kulmig, Lupig, Luszig-ián...

58. Román ár végű családnevek: Árzsintár, Beltegár, Bêrbiár, Bêrgár, Bihár, Brêndzár, Bulgár, Bum-bár, Csiricsár, Csobotár, Esztegár, Êsztêzsár, Facsarár, Morár, Pakulár, Pepinár, Pepugár, Placsintár, Retezár, Szoponár, Têbêkár, Verzár, Vákár.

59. Román ucz végű családnevek: Frênkucz, Gêzducz, Ilinucz, Issekucz, Kipucz, Lukucz, Mêrkucz, Mêrmêkándrucz, Mokucz, Mrêkucz, Nyegrucz, Páskucz, Petrucz, Pungucz, Szêkucz, Szêrêkucz, Szjévucz, Vêrtênucz...

60. Román ul végű családnevek: Álbul, Ándrul-éncz, Bêrdul, Budzeskul, Cheul, Csucsul, Êstêrbul, Ferkul, Frunkul, Fug-ul-ián, Gordul, Hácskul, Hándsul, Korbul, Lupul, Mángárul, Mêndrul, Pet-ul, Szávul, Ursul, Uszkátul...

61. Szláv vics végű családnevek: Ámirovics, Ántonovics, Bihálovics, Bogdánovics, Budákovics, Cservics, Danigovics, Dávidovics, Hándsulovics, Jakubovics, Kájtánovics, Kirkorovics, Kristofovics, Lelovics, Márkovics, Meskovics, Mindrovics, Nevelics, Nikulájovics, Ohánovics, Petrovics, Popovics, Simkovics, Simonovics, Slafkovics, Slakovics, Stefánovics, Szeferovics, Szenkovics, Theodorovics, Todorovics.

62. Török dsi végű családnevek: Bárándsi, Cháftándsi, Chászápcshi, Dámghádsi, Helvádsi, Joghrándsi, Káfedsi, Khêndsi, Kiperdsi, Krêcsmárdsi, Momdsi, Pápugdsi, Pipádsi,

Piperdsi, Szábondsi, Száhágdsi, Szurugdsi, Têtumdsi, Trásztádsi. Összesen: 19.

63. Nemes családok: A hazai örmények közül 57 család szerzett magyar nemességet; de mivel némely családból két ág is kapott külön nemességet, itt nem 57, hanem csak 48 családnevet közlök: Balta, Bocsánczi, Bogdánfi, Buzát (szigeti), Cabdebo, Csiky, Csomák, Czárán (seprősi), Dániel, Gajzágó (apanagyfalusi), Gáspár, Gorove, Gorovej, Govrik, Gyertyánfi, Hankovics, Hollósy (gertenyesi), Issekutz, Issekutz (marosvásárhelyi), Jakabfi, Jeremiás, Kápdebó (talpasi), Karátsonyi (beodrai), Kis, Korbuly (lomperti), Kövér, Kristóf-Jakabfy, Lászlófy, Lázár, Lengyel, Lukács, Markovics (kis-terpesti), Mártonfi, Novák, Pap-Gergely (=Álexa=Der-Kirkorián), Pászákász, Pattantyus-Ábrahám, Pátrubán, Petráskó, Placsintár, Rácz, Simay, Szarukán, Szentpéteri, Török, Verzár, Vikol, Zachariás. Ezeken kivül Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter báróságot nyert, a beodrai Karátsonyi Guidó pedig grófságra emelkedett. Itt közlök 49 czímert.

Örmény nemesi czímerek.

1. Balla

2. Bocsánczi.

3. Bogdánfi.

4. Cápdebó.

5 Csiki E.

6. Csiki T.

7. Csomák.

8. Czárán.

9. Dániel

10. Gajzágó.

11. Gáspár.

12. Gorove.

13. Govrik.

14. Gyertyánfi.

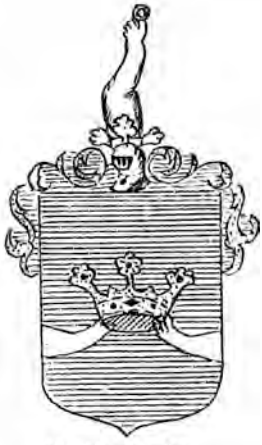

15 Hankovics.

16. Hollósi.

17. Issekutz M

18. Issekutz G.

19 *Issekutz Á.*

20. Jakabffy.

21. Kábdebó.

22. Karátsonyi (ősi).

23. Karátsonyi.

24. Kiss.

25. Korbuly.

26. Kövér.

27. Kövér T.

28. Karátsonyi (gróf)

29. Kristóf.

30. Lászlóffy.

31. Lázár.

32. Lengyel.

33. Lukács.

34. Markovich.

35. Mártonfi.

36. Novák.

37. Pátrubán.

38. Pattantyus.

39. Pászákász.

40. Petráskó.

41. Placsintár.

42. Rátz.

43. Simay.

44. Szarukán.

45. Szentpétery.

46. Török.

47. Verzár.

48. Vikol.

49. Zacharias.

UTÓSZÓ

AZ ERDÉLYI ÖRMÉNY KOLÓNIA ÉS SZONGOTT KRISTÓF

Az erdélyi örmények kultúrtörténetében egyedülálló-an kimagasló jelenség Szongott Miklós író-tanár személyisége, nemzete iránti áldozatkész elkötelezettsége, sokszínű és gazdag életműve. Munkái máig forrásértékűek az armenisták és történészek számára. Szongott neve elválaszthatatlanul összeforrt szeretett városa, Szamosújvár nevével, amely – Armenopo-lisként – az erdélyi örmény kolónia centruma volt.

Bár levéltári adataink vannak arra nézve, hogy a honfoglalás kora óta éltek örmények Magyarország területén, csoportos betelepülésről a XVII. századi erdélyi okiratok vallanak. A letelepedés első évének hagyományosan az 1672. esztendőt tekintjük; Apafi Mihály fejedelem határozott kívánságára ekkor keltek át a Kárpátokon az addig Moldvában élő örmények Minász püspökük vezetésével s telepedtek le Besztercén és a határhoz közel eső városokban (Csíkszépvíz, Petele, Felfalu, Gyergyószentmiklós). Ebesfalván (Erzsébetvárosban) már korábban is volt örmény lakosság. Szamosújvárt a Besztercéről a szászok által elüldözött örmények tették Armenopolisszá 1700-ban.

Nemcsak térben, de időben is hosszú utat kellett megtenniük az erdélyi örményeknek az Ararát völgyétől az erdélyi havasokig. Írásos emlékünk nincsen róla, viszont a szájhagyomány szerint Ániból, a Bagratida-királyok székesfővárosából menekültek el a XII. században.

Az örmény történelem alakulását évezredeken keresztül az ország földrajzi helyzete határozta meg. Az Európa és Ázsia határán, a kelet-nyugati és észak-déli kereskedő-útvonalak mentén fekvő ország birtoklásáért perzsa és makedón, római és pártus, bizánci és arab, szeldzsuk, tatár és oszmán seregek vív-

tak kegyetlen harcokat. Amikor a középkor hajnalán, a IV. században az örmények felveszik a kereszténységet, s létrehozzák saját írásbeliségüket, már nemcsak fizikai fennmaradásukért harcolnak: sajátosan egyéni, örmény kultúrájuk megőrzése a tét. S miközben ezt a kultúrát védik a barbár támadóktól, maga a kultúra lesz fennmaradásuk biztosítéka, ez őrzi meg őket attól, hogy felolvadjanak, eltűnjenek a környező népek tengerében.

Az állandó támadások, a létbizonytalanság, később a szándékos népirtások arra késztetik az örmények egy csoportját, hogy ezt a kultúrát – akár olyan áron is, hogy elhagyják a számukra mindennél drágább anyaországot – átmenthessék egy, hitük szerint szerencsésebb jövő számára.

A százezres lakosú, „ezertemplomú" Áni a bizánciak támadását (1045), majd a szeldzsuk-inváziót (1064) még túléli, bár a lakosság egy része elmenekül. Áni végleges pusztulása a tatárok barbár támadásának (1236) következménye. Az erdélyi örmények ősei valószínűleg már a XII. század derekán – papjaikkal, szellemi és anyagi értékeikkel – elhagyták a várost. Útjuk – a visszatérés reményében – a Kaukázusba vezetett, de innen nyugatra űzték őket a kipcsákok. 1340 körül a Krími félszigetig jutottak, de a krími tatárok állandó zaklatása, továbbá az oszmántörök támadások miatt egy évszázad múlva tovább vándoroltak nyugat felé, Moldvába (Szucsava, Focsani, Botosani). A Moldvába települt örmények lélekszáma mintegy 30.000 lehetett. Egy részük Lengyelország felé indult, s Kamenec és Lemberg központokkal kolóniát alapított. A moldvai és lengyel kolónia szoros kapcsolatot tartott egymással.

Bár Moldvában kereskedelmi és kézműves tevékenységük megélénkítette a vajdaság gazdasági életét, Stefan Rares és Duca vajda elviselhetetlen adói, a török-lengyel háború pusztításai, a meg-megújuló tatár támadások arra késztették őket, hogy két évszázad után ismét új hazát keressenek maguknak.

Az Erdélybe települtek számáról az összeírások tájékoztatnak. A betelepültek 8-10 ezren lehettek. Erdély összlakosságához mérten ez a szám nem volt jelentős. Viszont Erdély feudális társadalmi szerkezeti rendszeréből épp az a kereskedő-kézműves réteg hiányzott, amit a betelepült örmények szinte vegytisztán képviseltek. „Jobbágy, földművelő, paraszt ember egy se volt az örmények között." – írja Szongott Kristóf.

A betelepült örmények tehát kereskedők és iparosok voltak. A legtöbben mindkét tevékenységet folytatták, így a nehezebb időszakokat is könnyen átvészelték. A mesterségek közül a tímáripar volt a legjelentősebb, a XVIII. század elejére az egész magyarországi piacot uralták.

Kereskedelmi tevékenységük mindenre kiterjedt, közvetlenül a betelepedés után is hat osztálya volt a kereskedőknek. A gazdag marhakereskedők – moldvai kapcsolataikat is kihasználva – Szucsávától Nürnbergig kereskedtek. Szorgalmuknak, munkabírásuknak, jó helyzetfelismerő-, és kihasználó képességüknek köszönhetően a kolónia meggazdagszik, ennek látható jegyei a köz- és magánépületeken, továbbá az örmények életmódjában is megmutatkoztak. A kolónia városai közül tőkeerő, gazdagság, népesség szempontjából Szamosújvár állt az első helyen, a második legjelentősebb Erzsébetváros volt.

Az erdélyi örmény kolónia fénykora kétségkívül a XVIII. század volt. 1680-tól 1763-ig félszáz örmény család vásárolt – vagy szolgálataiért jutalomból kapott – nemességet. Szamosújvár és Erzsébetváros is e században szerezte privilégiumait, szabad királyi városi jogát (1726, 1738, 1746, 1790). Az asszimiláció, a beolvadás folyamata azonban már a történelmi zeniten megkezdődött. Ennek okait az alábbi történelmi tényekben, jelenségekben lehet megjelölni.

Verzár püspök tragikus halála után (1715) nem volt hozzá hasonló karizmatikus vezető egyéniség (az örmények papjai egyben politikai vezetők is voltak), s hangadó örmény családok egyenetlenségei miatt elveszett az önálló örmény püspöki szék – az erdélyi örmények az erdélyi katolikus püspökséghez tartoznak ma is.

Szamosújvárt és Erzsébetvárost felvették ugyan a szabad királyi városok sorába, de a függetlenségért cserébe nagy árat kellett fizetniük: az erdélyi rendek azt követelték, hogy közigazgatásuk magyar nyelvű legyen, s nyissanak magyar tannyelvű iskolákat is. 1801-től jegyzőkönyveik nyelve valóban magyar, s azzal, hogy az anyanyelv a magánélet legszűkebb szférájába szorul vissza, megtörténik a második lépés az asszimiláció felé.

A meggazdagodott örmény kereskedők a kolónián belül nem tudják kamatoztatni tőkeerejüket, Erdély területén pedig a másnemzetiségű kereskedők féltékenységével kell számolniuk.

Erdély területén földbirtokot sem vásárolhatnak, ezért megpróbálnak beépülni a magyar feudális társadalom felső osztályába. A nemesített örmény családok a Bánátban, Torontál, Krassó-Szörény megyékben vásárolnak birtokot. Legtöbbször családnevüket is magyarosítják, s életvitelükben, értékrendjükben a magyar nemességhez idomulnak (Karátsony, Kiss, Gyertyánffy, Lázár, Jakabffy családok). Örménységük megőrzésére tesznek ugyan egy kísérletet, – szeretnének egy örmény várost alapítani Arad közelében, amely Erzsébetváros mintájára működne – de a magyar hatóságok ellenállásán ez a tervezet megbukik.

Miután az örmény városokból kiáramlott a leggazdagabb, legtőkeerősebb réteg, a városok életében a XIX. század elejére a hanyatlás jelei mutatkoztak. A gabonatermelés megindulásával megszűnt a puszták bérbeadása, a marhakereskedés nem jövedelmező. A gabonakereskedelem új lehetőségeire – talán tőke hiányában – nem figyeltek fel az örmény kereskedők. Azonkívül a dunai gőzhajózás megindulása után Erdély földrajzi-kereskedelmi jelentősége csökkent.

A feudális keretek felbomlásával megszűnik a szabad királyi városok homogenitása; idővel jelentőségüket, értelmüket vesztik a szerzett privilégiumok is. Korábban nem örmény származású egyén még akkor sem kaphatott polgárjogot örmény városban, ha örménnyel házasodott össze. A XIX. század közepén a szabad költözködés jogán az örmény városokba is szabadon költözhet bárki. Annak a jelenségnek is tanúi lehetünk, hogy a foglalkozásra nézve eléggé homogén örmény lakosság egy része – jobb megélhetés reményében – más városokban telepszik le.

A feudális keretek felbomlása adott lehetőséget az erdélyi örményeknek, hogy az értelmiségi pályák felé tájékozódjanak. A XIX. század második negyedében ott találjuk őket az élet minden területén. Az államigazgatásban miniszterségig, sőt, miniszterelnökségig viszik (Gorove István, Dániel Ernő, Lukács László), van köztük kiváló festő (Hollósy Simon), énekművész (Hollósy Kornélia), író (Csiky Gergely, Petelei István, Bányai Elemér), a jogi és orvosi pályát az Issekutz-család fémjelzi. Az értelmiségi pályák felé orientálódás ismét szétszóródást jelent, hisz még a nagyobb örmény városokban sincsenek felsőoktatási intézmények, s a végzett örmény származású értelmiséget az

anyavárosok csak nagyon korlátozott számban tudták foglalkoztatni.

Abban a történelmi pillanatban, amikor minden jel arra mutatott, hogy a beolvadás, az asszimiláció folyamata befejeződéshez közeledik, feltűnik egy nagyon sokoldalú, nagy tudású és áldozatkész személyiség, akinek egész életét, tevékenységét egyetlen cél határozza meg: megállítani, sőt visszafordítani ezt a folyamatot.

Ez a személyiség Szongott Kristóf volt.

Munkásságának jelentősége csak az erdélyi örménység történetének ismeretében érthető és értékelhető, csakis ebből az aspektusból mérhető le.

Szongott Kristóf (1843-1847) Szamosújváron született, képzettségét tekintve pedagógus volt. 1863-tól negyven éven át tanított a szamosújvári katolikus gimnáziumban. Tevékenysége nem merült ki – bármilyen szép hivatás is a tanári pálya – az ismeretek átadásában. Szongott behatóan tanulmányozta és jól ismerte nemcsak az erdélyi örmény kolónia, de az anyaország történelmét, kultúráját, irodalmát is. Író volt, fordító, lapszerkesztő és levéltári adatfeldolgozó, etnográfus és közéleti személyiség. Az erdélyi örménység ügyének kötelezte el magát, tevékenysége, látószöge mégsem korlátozódott pusztán nemzetiségi problémákra. Az Arménia lapjai tanúsítják, hogy a befogadó ország kiemelkedő személyiségeit ismerte és tisztelte, kapcsolatban állt velük, a történelmi nagyságrendű eseményekről (Kossuth temetése) is tájékoztatott. Tájékozottsága miatt fel tudta mérni azt a veszélyt, amely az erdélyi örmény kisebbséget fenyegette – a beolvadást –, s tudását, energiáját, tevékenységét e kisebbség szükségleteinek szolgálatába állította. Látta azt is, hogyan vándorol el az örmény városokból az örmény értelmiség, ezért is volt számára nagy öröm a szamosújvári főgimnázium megalapítása, amely középfokú képzési és munkalehetőséget is jelentett.

Szongott érdeklődésére a többirányúság és a történetiség jellemző. Át tudja fogni a kolónia jelenét, feltérképezi múltját; az anyaország történelmét ismerteti, ugyanakkor folyamatosan tudósít annak jelen helyzetéről; s végül, de nem utolsósorban történelmi kapcsolatokat keres a befogadó ország és az örmények ősei között, s a jelen és a közelmúlt eseményeiben is a

kapcsolódási pontokat igyekszik feltárni. Bár folyóiratában, az Arméniában többszáz cikket maga ír, mégsem jellemző rá a szakmai féltékenység: szívesen közli és méltatja mások munkáit, életművét.

Legterjedelmesebb munkája szülővárosa történelmét öleli fel (Szamosújvár monográfiája I-III. 1901). A mű főleg forrásértéke miatt felbecsülhetetlen értékű. Szongott a levéltári anyagokat, dokumentumokat eredeti (latin, örmény) nyelven közli, legtöbbször mellékeli a fordítást is. Gazdag képanyaga szintén egyedülálló: nemcsak a város korabeli tükörképét látjuk (a középületeket, házakat, utcarészleteket századvégi alakjukban), hanem híres és kevésbé híres férfiak és nők fényképeken megörökített tipikusan örmény vonásait.

Bár a fenti monográfia negyedik köteteként szerepel, mégis különálló monográfiaként kell tekintenünk az Ethnographiát (A magyarországi örmények ethnographiája, 1903). Szongott „rearmenizáló" törekvései ebben a munkában érhetők tetten leginkább. Leírja az anyaországi hagyományokat, szokásokat. Anyagát korabeli periodikákból válogatja, s mintegy sugalmazza, hogy ezeket a mintákat itt is lehetne követni. Rögzíti a régi erdélyi örmény hagyományokat, felhasználja a levéltári dokumentumokat, saját gyerekkori emlékeit, mások elbeszéléseit. Vizsgálódása az élet minden területére kiterjed (ház, öltözködés, ételek, ünnepek, közmondások, dalok stb.).

Szongott történelmi érdeklődésének egyik bizonyítéka az, hogy a leghíresebb örmény történetíró, az V. századi Movszesz Chorenaci (Chorenei Mózes) munkáját ülteti át magyar nyelvre, és magyarázatokkal, jegyzetekkel is ellátja (Chorenei Mózes: Nagy-Örményország története, a fordító előszavával és jegyzeteivel 1892). Másik – önálló – művében a magyar őstörténettel foglalkozik, s közvetlen történelmi-etnikai kapcsolatot keres a magyarok ősei és az örmények között (A magyarok eredete és őslaka, 1905).

Szongott teremti meg azt a sajtóorgánumot, amely az erélyi örménység egészét szeretné összefogni, közéletileg és kultúrájában egyesíteni. Az Arménia című lapot magyar nyelven, húsz évig – haláláig – szerkesztette (1887-1907). Munkássága nem merült ki a szerkesztésben, 387 cikket maga írt. Az Arméniában megjelenik a századvég magyarországi örményeinek kulturális,

politikai és egyházi élete, hangot kap benne a múlt, az örmény történelem, a hagyományok. Történelmi, néprajzi, irodalmi cikkei a korabeli olvasóban a nemzeti érzést, az önbecsülést akarták erősíteni. A híradásokban és közleményekben az olvasó értesült az anyaország és a diaszpóra legfontosabb politikai és kulturális eseményeiről, s Szongott nem hallgatta el a Török-Örmény-országban történt kegyetlenkedéseket, pogromokat sem. Megbízható forrásai a „Msak" és „Arevelkh" című örmény lapok voltak. Itt kell megemlítenünk, hogy Szongott halála után áldozatkész barátai még néhány évig kiadták a lapot (1911-13), de megszűnte után később sem jelent meg hasonló színvonalú magyar-örmény havilap.

Szongott ötlete volt egy örmény múzeum létrehozása is. 1905-ben megalakult az Örmény Múzeumi Társaság, amely a Szamosújvári Örmény Múzeum megnyitásáig, 1909-ig működött. Szongott már nem érhette meg, hogy a gyűjtés a hazai örménység ügyévé vált, s anyagát a megnyitón 590 római kori lelet, 253 örmény vonatkozású tárgy, 59 kódex, s több ezer értékes könyv alkotta.

Utoljára, de nem utolsósorban meg kell említenünk jelen kiadványunk eredetijét, az 1898-as Genealógiát (A magyarhoni örmény családok genealógiája, 1898.). Szongott érdeme az, hogy anyakönyvi-levéltári forrásokra támaszkodva alkotott meg egy teljes névtárat, s felfedezte az örmény családnevek és a földrajzi útvonal, a nevek és az asszimiláció kapcsolatát. Bár könyve a nagyközönség számára készült, mégis igényesség, tudományos felkészültség és alaposság jellemzi. Etimológiai magyarázatai – az esetleges téves következtetéseket leszámítva – helytállóak. Szongott maga is jól látta azt, hogy az asszimilációs folyamat lezárulása előtt, utolsó pillanatban végzi el az utókor számára oly fontos adatgyűjtő-feldolgozó munkát. „Ha én meg nem írom e szükséges munkát, az utónemzedék – merem állítani – alig ha megírhatja, mert nem lesz abban a kedvező helyzetben." Könyvét a hazai örmény családok könyvespolcaira szánta, s szándéka nem a puszta ismeretterjesztés, hanem az örmény nemzeti érzés, az összetartozás tudatának felkeltése-erősítése volt.

Szongott Genealógiája ma sem vesztette el aktualitását. Napjainkban a magyarországi örmény családok nemzeti identitástudata legtöbbször származástudatra korlátozódik, a gyöke-

rek, a történelem, a kultúra, s az összetartozás szimbólumai – a családnevek – ismerete híján. Ugyanakkor egy megélénkült érdeklődésnek, az örmény nemzeti múlt, a kultúra sajátos megismerési vágyának lehetünk tanúi. Ezért reméljük, hogy Szongott könyve száz év múltán is jó szolgálatot tesz a hazai örmény családoknak.

Dr. Dzsotjánné Krajcsir Piroska

A kötet a XI. kerületi
és az Országos Örmény Önkormányzat
anyagi támogatásával
és saját kiadásban készült.

A kiadásban közreműködött az Orex Bt.

A megjelentetett 1000 példányból
200 példány számozva készült.

Ez a számú példány.

Köszönet a Szongoth családnak,
hogy a tulajdonában lévő könyvritkaságot
az újbóli kiadásra átengedte.

A MAGYARHONI ÖRMÉNY CSALÁDOK GENEALOGIÁJA